

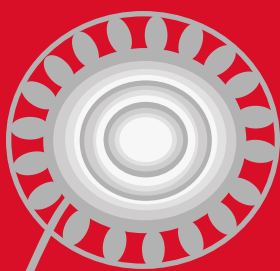

Årsberetning 2012

RINGSAKER KOMMUNE

VEKST OG UTVIKLING

Innholdsfortegnelse

I Oversikt og analyser

1.1 Innledning	5
1.2 Virksomheten i 2012	8
1.3 Økonomisk analyse	33
1.4 Kort om finansforvaltningen mv	52
1.5 Regnskapsmessig resultat	54

II Rapport for virksomhetsområdene

2.1 Politiske styringsorganer mv (VO 10)	57
2.2 Adm. og fellestjenester (VO 11)	59
2.3 Barnehage (VO 20)	67
2.4 Undervisning (VO 30)	76
2.5 Pleie og omsorg (VO 40)	94
2.6 Barne og ungdomsvern (VO 50)	104
2.7 Sosiale tjenester (VO 51)	110
2.8 Helsestasjoner (VO 52)	113
2.9 Kultur og fritid (VO 55)	116
2.10 Kulturskole (VO 56)	120
2.11 Bibliotek (VO 57)	123
2.12 Brann (VO 60)	126
2.13 Landbruk (VO 61)	129
2.14 Teknisk drift (VO 62)	132
2.15 Kart og byggesak (VO 63)	137
2.16 Kemnerkontoret (VO 70)	139
2.17 Servicesenteret (VO 71)	142
2.18 Renhold (VO 80)	145
2.19 Bygg og eiendom (VO 81)	147
2.20 Matproduksjon (VO 82)	152
2.21 Overføringer (VO 87)	154

III Avslutning

3.1 Avslutning	157
Vedlegg 1: Plan- og utredningsarbeid	158
Vedlegg 2: Organisasjonskart	160

Ordfører Anita Ihle Steen

I Oversikt og analyser

1.1 Innledning

Rådmann Jørn Strand.

Rådmannen legger med dette frem årsberetningen for 2012. Årsberetningen viser omfanget, kompleksiteten og oppnådde resultater i året som har gått.

Ringsaker opplever interesse og får oppmerksomhet for sin satsing. 2012 var preget av investeringslyst, etableringer og planlegging for framtidig vekst. Som for de foregående årene, var det en positiv utvikling i folketallet, med en netto vekst på 215 personer. Ved utgangen av året var folketallet 33.406 personer. Den prosentvise veksten for 2012 ble på 0,65 prosent, mens landsgjennomsnittet endte på 1,31 prosent.

Det er helt avgjørende å holde fast på den langsiktige strategien for befolkningsvekst, slik at en sikrer det økonomiske grunnlaget for velferdsproduksjonen. Uten vekst i folketallet på linje med landsgjennomsnittet vil inntektsgrunnlaget svekkes ved at rammeoverføringene fra staten reduseres.

Den samlede omsetningen i kommunen var i 2012 på 2,440 mrd. kroner. Om lag 1,988 mrd. kroner var knyttet til den løpende driften. De samlede inntektene utgjorde 2,511 mrd. kroner, mens driftsinntektene ble på om lag 2,099 mrd. kroner. Brutto driftsresultat ble på 56,941 mill. kroner, og netto driftsresultat ble på 73,515 mill. kroner. Dette tilsvarer en netto resultatgrad på 3,5 prosent, som er over målsettingen på 3 prosent.

Regnskapet viser at det fortsatt er nødvendig å tilpasse aktivitets- og tjenestetilbudet til inntektsrammene. Nivået på frie inntekter pr. innbygger i Ringsaker var på 95 prosent av landsgjennomsnittet i 2012, mens nivået på skatteinntekter pr. innbygger var på 74,7 prosent. Som lavinntektskommune vil en stå overfor krevende prioriteringer i tiden fremover.

I årsberetningen er ovennevnte forhold utdypet samtidig som det er gitt utførlige kommentarer til den øvrige virksomheten som er utøvet i 2012. Årsberetningen foreligger til behandling samtidig med at årsregnskapet legges frem. De to dokumentene bør behandles parallelt og ses nært i sammenheng. Sammen skal de gi et grunnlag for å evaluere virksomheten og de oppnådde resultater siste år. I tillegg er en slik vurdering av kommunens virksomhet et verdifullt bidrag til den forestående budsjett- og økonomiplanprosess.

Rådmannen vil innledningsvis trekke frem noen områder hvor det er lagt ned betydelig innsats i 2012.

- Arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel, som ble startet opp i 2011, har pågått i hele 2012 og planlegges sluttført i løpet av 2013. 11 reguleringsforslag ble lagt ut til offentlig ettersyn, og i alt 22 reguleringsplaner ble vedtatt av kommunestyret.
- «Den store infrastrukturen» gir muligheter for vekst i Mjøsområdet, og dette arbeidet har derfor høyeste prioritet. Det er gjennomført konseptvalgutredning for Inter City tog mellom Oslo og Lillehammer. I forbindelse med utbygging av firefelts E6 gjennom Ringsaker og et arbeid med kommunedelplan for kryssing av Mjøsa pågår flere planprosesser. For de to første parsellene Arnkvern-Tjernli og Tjernli-Botsenden er det enighet med Statens vegvesen om en tiltakspakke i 20 punkter med nye kryssløsninger på E6, infrastrukturtiltak på sidevegnettet, gang- og sykkelveger og turveger som oppgraderes i forbindelse med E6-utbyggingen. Eksempler på tiltak er ny innfartsveg til Brumunddal, opprustning av Nils Ambliisveg og Amlund bru, opparbeidelse av turveg fra Verven til Botsenden som kobles sammen med elvepromenaden inn til Brumunddal.

- Reguleringsplanen for Brumunddal sentrum ble vedtatt i 2012, og den legger grunnlaget for videre utbygging og utvikling. Satsingen på Brumunddal by er helt sentral for å oppnå vekst. Første del av elvepromenaden ble ferdigstilt, samtidig som en påbegynte flomsikringen av Brumundda. Dette er et viktig første ledd i å forbinde Mjøsa med sentrum og bidra til at ny aktivitet utløses i området. Amfiet ved banken og kunstverkene i rundkjøringene tilførte Brumunddal ytterligere urbane kvaliteter. Parken ved søndre rundkjøring ble fullført. I tillegg ble planene for det nye torget vedtatt.
- Moelv sentrum fikk et løft gjennom åpningen av nye Moelv stasjon og det tilhørende gatetunet. Det ble anlagt en ny vei fra stasjonsområdet ned til rundkjøringen ved Garveriet, noe som har gitt en bedre trafikkavvikling fra bussterminalen/stasjonsområdet ut av byen. Inngangspartiet utenfor Garveriet ble oppgradert og har fått et estetisk løft, og gangvegen langs jernbanen fra Garveriet fikk fast dekke. Det er planlagt et nytt Moelvkryss på E6 som med sin spesielle utforming hengende over E6 vil kunne fremstå som et landemerke og en markert hovedatkomst til byen. Også innfarten til byen og infrastrukturen i områdene rundt vil bli opparbeidet.
- Tilrettelegging for salg av tomter og boliger har høy prioritet. Det ble i 2012 godkjent 103 nye boliger og 112 nye hytter/fritidsboliger i Ringsaker. Flere viktige boligområder er vedtatt siste året, herunder Vogngutua – Thore Bjerkesveg og Øverkvern B5 i Brumunddal, samt Lilleløkken og Brovoldbakken på Stavsjø. Flere leilighetsprosjekt er under utvikling i Brumunddal. Arbeidet med prosjektering av nye boligområder på Minka, Lille Almerud og Stavsjø ble påbegynt.
- Nes, Tingnes og Helgøya er et yndet reisemål for stadig flere både fastboende og tilreisende gjester, og i 2012 fikk området status som typisk turiststed.
- Etablering av et hovedprosjekt på Sjusjøen og Destinasjon Sjusjøen SA har satt fart i utviklingen av Sjusjøen som reiselivsdestinasjon. Det er grunn til å trekke fram at Sjusjøen i VG ble kåret til Norges beste langrennssted. Utviklingen på Sjusjøen er ikke minst viktig med tanke på de investeringer kommunen gjør i vann og avløp.
- Nyheten om at IKEA kommer til Ringsaker kommune var et av høydepunktene i 2012. Dette vil være av svært stor betydning for vekst og utvikling i Innlandet. Varehuset, som vil stå klart i 2014/2015, forventes å sysselsette over 200 medarbeidere og det forventes en million besøkende i året. Etableringen har utløst en stor interesse for etableringer i området Nydal-Olrud-Trehørningen, og det er igangsatt en felles utredning med Hamar kommune om hvordan en best kan legge til rette for framtidig næringsetableringer i disse områdene.
- Ringsaker fremmet høsten 2012 Moskogen og Rudshøgda som alternativer for plasseringen av et nytt komplett akuttsykehus. Ringvirkningene av en slik etablering er store, og en har derfor foretatt en grundig vurdering av de ulike tomtealternativene i Ringsaker sett opp mot aktuelle kriterier for valg av sykehusomt.
- Takket være et initiativ fra Arthur Buchardt vil det bygges et nytt Prøysenhus i 2014. Målet er at dette skal bli et nasjonalt formidlingssenter for Prøysens forfatterskap. Det er nedsatt en egen prosjektorganisasjon, og det arbeides med en lang rekke tiltak innen prosjektet Prøysen 2014, blant annet et omfattende program for Prøysenåret 2014.
- Gjennom 2012 har Ringsaker kommune igjen fått mye positiv oppmerksomhet for sin rolle som aktør og tilrettelegger innenfor kulturarrangement og opplevelser. Høydepunktene i 2012 har vært mange, med eksempler som RingsakerGallaen, Byfest i Brumunddal og Julekalender. En opplever at kultursatsingen har gitt ønsket effekt i form av et sterkere folkelig engasjement og et tydeligere positivt omdømme for Ringsaker kommune.
- I 2012 ble det lagt grunnlag for arbeid med en mer strategisk markedsføring av kommunen. Som en del av dette ble ringsaker.no lansert – en nettside som skal fronte Ringsaker som bosted, reisemål og næringskommune.
- Kommunen opplevde også i 2012 en økning i antall søkere til barnehageplasser, og det har vært gjort store investeringer for å sikre barnehageplass til alle som ønsker det. I 2012 åpnet Simenstua barnehage på Stavsberg og Fagernes barnehage i Næroset. Det ble gitt tilbud til alle som har lovfestet rett til barnehageplass. I tillegg ble det gitt tilbud til flere yngre barn samt søkere gjennom året. Den nye finansieringsordningen gir fremdeles store utfordringer for en sektor som er i sterk vekst. Ved siden av barnehagekapasitet arbeides det kontinuerlig med å ha god kvalitet på barnehagetilbudet.

- De siste fem årene er det lagt ned en betydelig og systematisk innsats for å øke læringsutbyttet i skolen med særskilt vekt på fagene norsk, engelsk og matematikk. Målet er at resultatene på nasjonale prøver og eksamener skal ligge på et jevnt høyt nivå på linje med eller over landsgjennomsnittet. Resultatene har bedret seg betraktelig de siste årene, og det er positivt at Ringsaker-elevene på enkelte områder ligger over landsgjennomsnittet. Det er også grunn til å framheve at Fagerlund skole ble tildelt Dronning Sonjas skolepris for inkludering og likeverd, og at Stavsberg skole ble tildelt den nyopprettede KLINK!-prisen på grunn av sin satsing på det kunst- og kulturfaglige arbeidet.
- Samhandlingsreformen med nytt lovverk ble vedtatt av Stortinget 24.6.2011 og den trådte i kraft 1.1.2012. Ved innføring av et kommunalt ansvar for medfinansiering av spesialisthelsetjenester, kommunal betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter og et pålegg om å etablere øyeblikkelig hjelp døgntilbud fra 2016, gir reformen kommunene et langt større ansvar for helsetjenestene enn tidligere. Arbeidet med å få på plass gode rutiner for å håndtere og ta i mot utskrivningsklare pasienter fra sykehusene har fungert godt. Det har vært langt vanskeligere for kommunen å styre den delen av samhandlingsreformen hvor utgiften knytter seg til pasientstrømmen inn og ut av sykehus, da dette i stor grad styres av sykehuset selv, legevakt og fastleger. På bakgrunn av dette har en i Ringsaker vedtatt å etablere et nytt Kommunalmedisinsk senter (KMS).
- For å sikre et helhetlig grep om den videre utviklingen av helsetjenestene ble ny overordnet strategi for helse- og omsorgstjenestene vedtatt våren 2012. Strategien skisserer hvilke helhetlige, strategiske mål og veivalg som Ringsaker kommune bør ta de neste tiårene for å sikre at kommunen fortsatt skal tilby effektive og målrettede tjenester til brukerne, samtidig som en sikrer god styring med tjenestenes ressursbruk. Strategien peker ut «forebygging og mestring» som hovedretning for videre utvikling av tjenestene.
- Kommunestyret vedtok i 2012 en barnevernplan. Planens ambisjon er å møte barnevernets utfordringer knyttet til saksmengde og tiltaksapparat. Tiltakene i planen skal dekkes innenfor enhetens ramme i de ordinære budsjettprosessene. På tross av stor og økende saksmengde hadde enheten gode resultater i overholdelse av undersøkelsesfrister hele 2012. Med de tiltak som er iverksatt forventer en å kunne holde overholdelsesfrister i tiden fremover. Det er imidlertid manglende samsvar mellom antall barn under omsorg og budsjetterte midler til omsorgsutgifter.
- Det legges betydelige ressurser i utbygging og rehabilitering av skoler. I løpet av 2012 fikk en på plass en reell mulighet til bygging av Moelv barneskole og trinnvis utbygging av Mørkved skole ved avklaring av arealer, reguleringsplaner, rom- og funksjonsprogram og forprosjekt med kostnadsoverslag. I tillegg er det lagt til rette for bygging av avlastningscenter for barn og unge i nærheten av Mørkved skole.
- Ringsaker kommune hadde i 2012 et samlet sykefravær på 9,8 prosent Det er en økning på 0,2 prosentpoeng sammenlignet med 2011. Det er langtidsfraværet som utgjør den største årsaken til sykefraværet. Langtidsfraværet var på 7,6 prosent, og korttidsfraværet 2,2 prosent. Det er helt nødvendig å få sykefraværet ned, da dette går utover både tjenesteproduksjonen og kommunens økonomi. For å sette alt sykefraværarbeidet i system, både det forebyggende og oppfølgende arbeidet, utarbeides det en helhetlig strategi for reduksjon av sykefraværet.
- Arbeidet med reduksjon av antallet deltidsstillinger har nå pågått i to år. Det er innført flere rutiner og tiltak for å redusere deltid siden oppstarten i 2011, det er også utredet alternative arbeidstidsordninger. Dette har gitt resultater med reduserte deltidsstillinger og økte stillingsstørrelser for deltidsansatte.
- Gjennom deltakelse i Husbankens boligsosiale utviklingsprogram (BoSo) har det i 2012 vært arbeidet særskilt med organisering av kommunens bolig- og tjenestetilbud. Forvaltningsansvaret for kommunale utleieboliger ble overført fra NAV Ringsaker til Bygg og eiendom fra 1.10.2012. Fra samme tidspunkt ble tildelingsansvaret for kommunale utleieboliger overført fra NAV Ringsaker til Servicesenteret. Kommunestyret vedtok retningslinjer for tildeling av kommunal utleiebolig for vanskeligstilte på boligmarkedet.
- Budsjettet for 2012 ble vedtatt med en rekke innsparingstiltak. Flere av disse innebar omorganiseringer i deler av virksomheten. Det har vært jobbet aktivt med å realisere innsparingene. Sammenslåingen av omsorgsdistriktene i Brumunddal har imidlertid vært en såpass omfattende prosess at det ved utgangen av 2012 gjenstod å få gjennomført enkelte endringer, bl.a. igangsetting av nye turnuser. 2012 var også preget av et krevende budsjettarbeid for 2013. En rekke innsparings- og effektiviseringstiltak, samt inntektsøkninger, ble vedtatt for å kunne tilpasse seg kommunens rammebetingelser.

1.2 Om virksomheten

1.2.1 Balansert målstyring (BMS) og måloppnåelse

BMS er styringsinformasjon satt i system gjennom styringskort for å forenkle fremstilling og oppfølging av resultater. Styringssystemet vektlegger betydningen av å ha mange og tydelige mål basert på visjoner, systematisk måling og oppfølging av resultater. Fokusområder, indikatorer og resultater blir synliggjort i styringskortet i eget dataprogram (Corporater) som er et verktøy for overordnet styring, jf. kommunestyrets budsjettvedtak, rådmannens ledelse av administrasjonen og enhetenes oppfølging.

Alle enheter og staber har egne styringskort som består av fire fokusområder; brukere, organisasjon, medarbeidere og økonomi. Hvert av fokusområdene består av underliggende indikatorer som viser resultater målt opp mot mål og akseptabelt nivå. I tillegg er det eget styringskort som viser aggregerte resultater for virksomhetsområdene; barnehage, undervisning og pleie og omsorg.

I dette kapitlet presenteres resultater fra kommunens overordnede styringskort. Resultatene er et samlet gjennomsnitt av alle enhetenes resultater på de ulike indikatorene. Samfunnsperspektivet vises kun på overordnet nivå.

Samfunn	Mål	Akseptabelt	Resultat
Befolkningsvekst	200	150	215
Nye boliger	130	100	102
Nye hytter/fritidsboliger	80	50	112
Antall arbeidsplasser (vekst i %)	0,6	0,4	1,9
Nytt godkjent næringsareal (kvm)	35 000	30 000	29 389
Nyetablerte virksomheter	350	300	246
Antall miljøsertifiserte bedrifter	5	2	5

Målsetting ble oppnådd på indikatorene «befolkningsvekst», «nye hytter/fritidsboliger», «antall arbeidsplasser i vekst» og «antall miljøsertifiserte bedrifter». På indikatorene «nye boliger» og «nytt godkjent næringsareal» (kvm) ble resultatet om lag som akseptabelt nivå.

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Tilfredshet med tjenestene	5,0	4,0	5,0
Kvaliteten på tjenestene	5,0	4,0	5,2
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	5,0	4,0	4,9
Tilfredshet med informasjon	5,0	4,0	5,2

Resultater fra brukerundersøkelsen viser et samlet gjennomsnitt som ligger på eller over målnivå for indikatorene «tilfredshet med tjenestene», «kvaliteten på tjenestene» og «tilfredshet med informasjon». På indikatoren «tilfredshet med samarbeid og medvirkning» ble resultatet på akseptabelt nivå. Enkelte enheter gjennomfører årlige brukerundersøkelser, mens andre gjennomfører undersøkelser annethvert år.

Medarbeidere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Brukernes tilfredshet med engasjement og kompetanse	5,0	4,0	-
Ansattes tilfredshet med engasjement og kompetanse	5,0	4,0	-
Ansattes tilfredshet med læring og fornyelse	5,0	4,0	-
Medarbeiderskap	5,0	4,0	-

Det har av kapasitetsgrunner ikke blitt gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2012. Forrige medarbeiderundersøkelse ble foretatt i 2010. Indikatorene for medarbeidere vises derfor ikke under de ulike virksomhetsområdene i del II i årsberetningen.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Tilfredshet med arbeidsmiljøet (ansatte)	5,0	4,0	4,8
Stolthet over egen arbeidsplass (ansatte)	5,0	4,0	4,9
Sykefravær	Ind.	Ind.	9,8
Tilfredshet med ledelsen (ansatte)	5,0	4,0	4,6
Ledelse (samlet resultat)	5,0	4,0	4,9

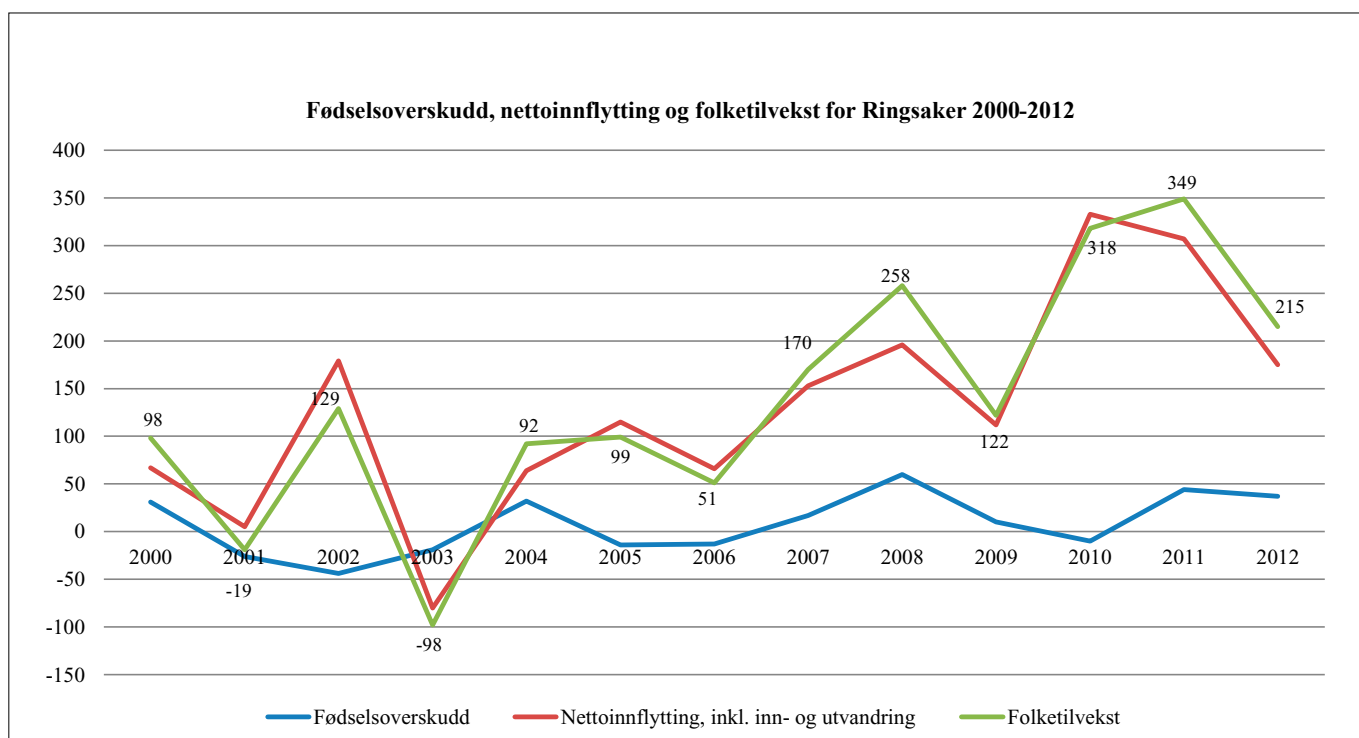
På fokusområdet «organisasjon» ble oppnådd resultat på akseptabelt nivå på alle indikatorene. Sykefraværet er kommentert i kapittel 1.2.8

1.2.2 Befolkningsutviklingen i Ringsaker fra 2006 til 2012

Befolkningsutvikling i Ringsaker 2006 til 2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Folketallet 1. januar	31 923	31 971	32 144	32 402	32 524	32 842	33 191
Fødte	324	336	388	354	344	337	370
Døde	337	319	328	344	354	293	333
Fødselsoverskudd	-13	17	60	10	-10	44	37
Innflytting	1 251	1 318	1 289	1 284	1 548	1 521	1 491
Utflytting	1 185	1 165	1 093	1 172	1 215	1 214	1 316
Nettoflytting inkl. inn- og utvand.	66	153	196	112	333	307	175
Folketilvekst	51	170	258	122	318	349	215
Folketallet 31. desember	31 971	32 144	32 402	32 524	32 842	33 191	33 406
Prosentvis vekst	0,16	0,54	0,80	0,38	0,98	1,06	0,65

Den 1. januar 2013 var innbyggertallet i Ringsaker på 33.406. Befolkningsveksten i 2012 var på 215. Dette utgjør en prosentvis vekst på 0,65. Fødselsoverskuddet var 37 og nettoflytting inkludert innvandring og utvandring 175.

Figuren over viser en sammenheng mellom folketilvekst og nettoflytting. I all hovedsak har årsaken til befolkningsveksten i Ringsaker vært en positiv nettoinnflytting, men denne er noe lavere i 2012 enn i de to foregående årene som var svært gode år. Det er svært gledelig at det er etablert et nivå med positivt fødselsoverskudd.

1.2.3 Oversikt over kommunens personalressurser

Tabellen nedenfor viser omfang og fordeling av personalressursene etter gjeldende inndeling i virksomhetsområder/enheter.

Personalressurser, faste årsverk pr 31.12.12

Virks.område/resultatenhet	Årsverk	Virks.område/resultatenhet	Årsverk
11 Adm. og fellesutgifter	77,49	40 Pleie og omsorg	749,39
20 Barnehage	207,31	401 Omsorgsdistrikt Moelv	160,45
200 Lismarka, Brøttum og Åsen barnehage	25,40	405 Omsorgsdistrikt Nes	147,10
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	40,17	407 Omsorgsdistrikt Brumunddal	117,24
204 Nes barnehage	29,94	409 Omsorgsdistrikt Furnes	135,83
205 Tømmerli barnehage	14,32	420 Bjønnhaug avlastningssenter	18,38
206 Hempa og Vesleparken barnehage	17,72	421 Rehabilitering	28,35
207 Buttekvern og Fredheimveien barnehage	26,42	422 Demente	66,27
208 Furnes, Kylstad og Kåtorp barnehage	22,31	423 Ringsaker AO-senter	29,54
209 Bakkehaugen barnehage	25,00	424 Psykisk helse	34,17
249 Barnehageformål ikke fordelt på enheter	6,03	449 Pleie- og omsorg ikke fordelt	12,06
30 Undervisning	574,94	500 Barnevern	48,75
300 Brøttum ungdomsskole	16,68	510 Sosiale tjenester	32,35
301 Moelv ungdomsskole	30,89	520 Helsestasjoner	24,16
302 Nes ungdomsskole/RAUS	24,95	550 Kultur og fritid	23,78
303 Brumunddal ungdomsskole	47,67	560 Kulturskole	12,19
304 Furnes ungdomsskole	42,12	570 Bibliotek	10,93
310 Brøttum skole	20,62	600 Brann	18,87
312 Messenlia og Lismarka skole	17,26	610 Landbruk	10,09
313 Fagernes og Åsen skole	19,94	620 Teknisk drift	56,00
314 Kilde og Fossen skole	39,19	630 Kart og byggesak	16,50
315 Skarpsno skole	15,40	700 Kemnerkontoret	15,06
316 Gaupen skole	18,09	710 Servicesenter	10,15
319 Kirkekretsen skole	18,10	800 Renhold	100,85
321 Hempa skole	20,80	810 Bygg og eiendom	45,48
322 Fagerlund skole	65,15	820 Matproduksjon	21,93
323 Mørkvéd skole	42,59		
324 Kirkenær skole	22,15		
325 Kylstad skole	18,73		
326 Stavsberg skole	18,44		
327 Nes barneskole	33,84		
340 Hagen skole	6,00		
342 Voksenpedagogisk senter	18,50		
343 PPT	16,83		
399 Undervisningsformål ikke fordelt	1,00		
Sum årsverk			2 056,22
Årsverk lærlinger			32,00
Totalt antall årsverk			2 088,22

Personalressurser, årsverk, 2006 – 2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Sum årsverk	1 805,01	1 842,66	1 904,54	1 979,39	2 027,45	2 045,11	2 056,22
Årsverk lærlinger	21,00	25,00	28,00	32,00	32,00	32,00	32,00
Totalt antall årsverk	1 826,01	1 867,66	1 932,54	2 011,39	2 059,45	2 077,11	2 088,22

Endringene i tabellene foran er kommentert i budsjett 2012, og videre under hvert virksomhetsområde i del II i årsberetningen der hvor det er endringer i forhold til budsjettet.

1.2.4 Organisasjonsstruktur

Hvordan kommunens administrasjon og tjenesteproduserende virksomhet er organisert, fremgår av vedlegg 3.

1.2.5 Likestilling og mangfold

Overordnet mål for arbeidet med likestilling og mangfold

Det fremgår av kommunens arbeidsgiverpolitiske dokument, vedtatt av kommunestyret 17.6.2009, at kommunens arbeidsgiverpolitikk blant annet har som målsetting å fremme likestilling mellom kjønn, mangfold i alderssammensetning, og motvirke forskjellsbehandling/diskriminering på grunnlag av etnisitet og nedsatt funksjonsevne.

Faktisk likestillingstilstand pr. 31.12.2012

Ved utgangen av 2012 har Ringsaker kommune 2.088,22 faste årsverk.

Kjønnsbalanse

	2010		2011		2012	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Faste stillinger	1 942	521	1 936	521	1 919	527
	78,8 %	21,2 %	78,8 %	21,2 %	78,45 %	21,55 %
Midlertidige stillinger	1 049	160	948	160	915	196
	86,8 %	13,2 %	85,6 %	14,4 %	82,36 %	17,64 %
Totalt	2 991	681	2 884	681	2 834	723
	81,5 %	18,5 %	80,9 %	19,1 %	79,7 %	20,3 %

Tabellen over viser kjønnsfordelingen fordelt på faste og midlertidige stillinger. Faste stillinger er inkludert ansatte i permisjon med lønn, reduserte stillinger og faste ansatte i fødsels-/adopsjonspermisjon. Midlertidige stillinger er inkludert engasjement, vikarer for faste ansatte og vikarer i ledig hjemmel. Tabellen viser at 82,36 % av de midlertidig ansatte er kvinner, som er noe lavere enn i 2011. Kjønnsfordelingen totalt i kommunen har bedret seg i 2012, men fortsatt er 79,7 % av kommunens ansatte kvinner.

Kjønnsbalanse for stillingsgrupper

	2010		2011		2012	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Rådmannens ledergruppe	2	6	2	6	2	6
	25,0 %	75,0 %	25,0 %	75,0 %	25,0 %	75 %
Resultatenhetsledere	31	22	32	22	33	19
	58,5 %	41,5 %	59,3 %	40,7 %	63,5 %	36,5 %
Mellomledere (kap.4)	139	53	120	56	115	55
	72,4 %	27,6 %	68,2 %	31,8 %	67,6 %	32,4 %
Min. 4-årig høyskole (kap.5)	49	68	60	59	67	66
	41,9 %	58,1 %	50,4 %	49,6 %	50,4 %	49,6 %
Krav om høyskole (kap.4)	653	150	663	157	651	157
	81,3 %	18,7 %	80,9 %	19,1 %	80,6 %	19,4 %
Fagarbeidere	618	81	618	87	628	89
	88,4 %	11,6 %	87,7 %	12,3 %	87,6 %	12,4 %
Ufaglærte	451	140	441	134	412	134
	76,3 %	23,7 %	76,7 %	23,3 %	75,5 %	24,5 %

Tabellen over viser kjønnsfordelingen av faste stillinger på ulike stillingsgrupper. Andelen kvinner i rådmannens ledergruppe har vært stabil på 25 % de siste årene. Andelen av kvinnelige resultatenhetsledere har gått noe opp siden 2011. Det har vært en liten reduksjon i prosenten av kvinnelige mellomledere, men det er fortsatt betydelig flere kvinnelige mellomledere enn menn. I kap. 5 har antallet ansatte økt, men det er fortsatt en lik fordeling mellom kvinner og menn. For stillinger i kap. 4, fagarbeiderstillinger og stillinger uten særskilt krav til utdanning er det en høy andel kvinner, men denne er noe lavere enn i 2011.

Kjønnsbalanse pr. virksomhetsområde

Virksomhetsområde	Kjønn	2010	2011	2012
11 Adm. og fellesutgifter	Kvinne	59,8 %	54,1 %	54,0 %
	Mann	40,2 %	45,9 %	46,0 %
20 Barnehage	Kvinne	98,0 %	96,3 %	97,1 %
	Mann	2,0 %	3,7 %	2,9 %
30 Undervisning	Kvinne	79,8 %	80,8 %	79,9 %
	Mann	20,2 %	19,2 %	20,1 %
40 Pleie og omsorg	Kvinne	88,7 %	88,7 %	89,2 %
	Mann	11,3 %	11,3 %	10,8 %
50 Barnevern	Kvinne	82,7 %	78,7 %	78,5 %
	Mann	17,3 %	21,3 %	21,5 %
51 Sosiale tjenester	Kvinne	69,4 %	78,1 %	77,4 %
	Mann	30,6 %	21,9 %	22,6 %
52 Helsestasjoner	Kvinne	97,6 %	97,7 %	97,4 %
	Mann	2,4 %	2,3 %	2,6 %
55 Kultur og fritid	Kvinne	58,7 %	55,1 %	55,1 %
	Mann	41,3 %	44,9 %	44,9 %
56 Kulturskole	Kvinne	76,5 %	77,8 %	84,2 %
	Mann	23,5 %	22,2 %	15,8 %
57 Bibliotek	Kvinne	100 %	100 %	100 %
60 Brann	Kvinne	1,3 %	1,2 %	1,2 %
	Mann	98,8 %	98,8 %	98,8 %
61 Landbruk	Kvinne	23,1 %	21,4 %	21,4 %
	Mann	76,9 %	78,6 %	78,6 %
62 Teknisk drift	Kvinne	24,6 %	22,2 %	24,6 %
	Mann	75,4 %	77,8 %	75,4 %
63 Kart og byggesak	Kvinne	26,7 %	35,3 %	33,3 %
	Mann	73,3 %	64,7 %	66,7 %
70 Kemnerkontoret	Kvinne	83,3 %	83,3 %	84,6 %
	Mann	16,7 %	16,7 %	15,4 %
71 Servicesenteret	Kvinne	75,0 %	72,7 %	72,7 %
	Mann	25,0 %	27,3 %	27,3 %
80 Renhold	Kvinne	92,1 %	93,1 %	93,2 %
	Mann	7,9 %	6,9 %	6,8 %
81 Bygg og eiendom	Kvinne	9,1 %	6,8 %	4,5 %
	Mann	90,9 %	93,2 %	95,5 %
82 Matproduksjon	Kvinne	91,4 %	87,1 %	88,2 %
	Mann	8,6 %	12,9 %	11,8 %

Tabellen over viser kjønnsfordelingen per virksomhetsområde for faste stillinger. Fordelingen viser at det er en overvekt av kvinnelige ansatte i de fleste virksomhetsområdene i kommunen, men i Brann, Landbruk, Teknisk drift, Kart og byggesak og Bygg og eiendom er det fortsatt en klar overvekt av menn. I Administrasjonen og i Kultur og fritid er det tilnærmet en lik fordeling mellom menn og kvinner.

Lønn

	2010		2011		2012	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Faste stillinger	362 849 91,9 %	394 871	373 600 91,8 %	406 943	395 370 92,0 %	429 755
Midlertidige stillinger	331 394 104,0 %	318 764	342 524 103,8 %	329 838	363 076 100,8 %	360 369
Totalt	351 786 93,3 %	376 878	363 385 93,5 %	388 827	385 167 93,7 %	411 202

Tabellen over viser gjennomsnittslønn fordelt på faste og midlertidige stillinger. Totalt utgjør gjennomsnittlig lønn for kvinner 93,7 % av gjennomsnittlig lønn for menn, som har vært tilnærmet uendret de siste tre årene. I faste stillinger tjener kvinner 92 % av menns gjennomsnittlige lønn, mens i midlertidige stillinger er det likt.

Likelønn for stillingsgrupper

	2010		2011		2012	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Rådmannens ledergruppe	693 700 93,9 %	738 917	716 700 96,9 %	739 257	744 500 96,9 %	768 338
Resultatenhetsledere	538 323 93,9 %	573 182	552 437 93,4 %	591 345	576 833 92,7 %	622 105
Mellomledere (kap.4)	416 611 102,8 %	405 150	429 376 104,9 %	409 138	456 149 104,6 %	436 183
Min. 4-årig høyskole (kap.5)	487 641 99,2 %	491 725	508 290 98,9 %	514 018	530 930 96,8 %	548 359
Krav om høyskole (kap.4)	400 819 96,8 %	414 086	410 887 95,5 %	430 157	437 676 99,5 %	440 027
Fagarbeidere	333 494 98,5 %	338 495	341 185 98,9 %	344 873	359 813 98,8 %	364 138
Ufaglærte	307 622 96,6 %	318 399	314 933 96,9 %	325 147	329 652 95,9 %	343 923

Tabellen over viser gjennomsnittslønn for faste stillinger fordelt på stillingsgrupper. Prosenten viser hvor mye kvinners gjennomsnittslønn utgjør av menns gjennomsnittslønn. I de fleste stillingsgruppene, bortsett fra blant mellomledere, tjener menn bedre enn kvinner. Stillingsgruppen resultatenhetsledere har størst forskjell mellom kvinner og menn, og kvinnelige resultatenhetsledere tjener 92,7 % av menns inntekt. I 2012 har det vært en økning av lønnen for kvinner i kap. 4, og kvinner og menn tjener nå gjennomsnittlig tilnærmet likt i denne gruppen, som er den største stillingsgruppen i kommunen. Årsaken til utjevningen av lønnen i denne stillingsgruppen er lønnsoppgjøret for 2012 hvor bla. stillingskategoriene sykepleier, spesialsykepleier, helsesøstre, vernepleiere og pedagogiske ledere fikk et solid lønnstillegg i de lokale lønnsforhandlingene fra kr 8.000 til kr 10.000. I disse gruppene er det en betydelig større andel kvinner enn menn og dette har bidratt til at den største gruppen ansatte nå har tilnærmet lik lønn.

Kjønnsfordeling og arbeidstid

	2010		2011		2012	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Fast deltidsansatte	64,3 %	36,4 %	62,9 %	36,3 %	61,92 %	26,88 %
Fast heltidsansatte	35,7 %	63,6 %	37,1 %	63,7 %	38,08 %	73,12 %
Midlertidig deltidsansatte	81,0 %	63,2 %	80,1 %	76,1 %	83,86 %	75,35 %
Midlertidig heltidsansatte	19,0 %	36,8 %	19,9 %	23,9 %	16,14 %	24,65 %

Tabellen over viser fast og midlertidig ansatte fordelt på heltids- og deltidsstilling, og det er tatt høyde for at noen er ansatt i flere deltidsstillinger. Totalt i kommunen er 61,92 % av fast ansatte kvinner ansatt i deltidsstilling, og 26,88 % av mannlige ansatte. Av kvinner som er midlertidig ansatt er 83,86 % ansatt i deltidsstilling, og for menn er dette 75,35 %. Tabellen viser at det er en stor andel av kommunens ansatte er deltidsansatte, og at dette gjelder kvinner i større grad enn menn. Det er en positiv utvikling ved at det er en reduksjon i andel av både kvinner (- 1 %) og menn (- 9,4 %) som er fast deltidsansatt fra 2011.

Kjønnsfordeling og overtid

	2010		2011		2012	
	Antall ansatte	Antall timer overtid pr. ansatt	Antall ansatte	Antall timer overtid pr. ansatt	Antall ansatte	Antall timer overtid pr. ansatt
Kvinne	1 095	20,0	1 025	21,1	1 010	19,49
Mann	244	38,9	226	43,2	244	36,37
Totalt	1 339	23,5	1 251	25,1	1 254	22,78

Tabellen over viser antall ansatte med registrert bruk av overtid og hvor mange timer overtid disse jobber i gjennomsnitt. Tabellen viser at menn jobber flere timer overtid i gjennomsnitt enn kvinner, men at det er flere kvinner som jobber overtid. Noe som kan bidra til at det blir flere timer overtid for menn er at disse i større grad har heltidsstillinger. Kvinner har oftere deltidsstillinger hvor arbeid utover avtalt arbeidstid ofte blir merarbeid og ikke alltid overtid. Antall timer overtid pr ansatt har gått ned for begge kjønn fra 2011 til 2012.

Kjønnsbalanse i politiske styringsorganer

Ringsaker kommunes politiske styringsorganer har en balansert representasjon av menn og kvinner. I kommunestyret er 18 av 41 medlemmer kvinner, og i formannskapet er 5 av 11 medlemmer kvinner.

Tiltak for likestilling og mangfold

Under redegjøres det for iverksatte og planlagte tiltak for å bedre likestillings- og mangfolds situasjonen i Ringsaker kommune.

Arbeidsgiverpolitikk

Arbeidsgiverpolitisk dokument for Ringsaker kommune ble vedtatt i kommunestyret 17.6.2009 ved sak 47/2009. Dette dokumentet skal legge til rette for likestilling mellom kjønn, mangfold i alderssammensetning, mangfold i etnisk bakgrunn og inkludering av ansatte med redusert funksjonsevne. I dokumentet er det redegjort for hvordan dette skal oppnås med arbeidsgiverpolitiske virkemidler som ledelse, medbestemmelse, rekruttering, medarbeidernes ansvar, HMS, kompetanseutvikling, livsfaseorientert personalpolitikk, organisasjonsendringer, informasjon, likestilling og mangfold, samt etikk og samfunnsansvar. Kommunens administrasjonsutvalg fungerer som likestillings- og mangfoldsutvalg.

Kjønnsbalanse

Kommunen arbeider for en jevnere kjønnsfordeling innenfor alle yrkesgrupper. Særlig oppmerksomhet rettes mot leder- og mellomledersjiktet. For å nå dette målet skal likestillingsspørsmålet vurderes ved alle kunngjøringer og ansettelser samt personalplanlegging og etter- og videreutdanning.

Lønnspolitikk

Kommunen har en ordning med utarbeidelse av en lønnsstrategiplan som rulleres i forkant av ny hovedtariffavtaleperiode. Av kommunens gjeldende lønnsstrategiske plan fremgår det at kommunen skal arbeide målbevisst for at kvinner og menn får samme mulighet til lønnsutvikling og avansement. For å oppnå dette skal kriterier som benyttes i lokale forhandlinger være kjønnsnøytrale og skal brukes slik at de fremmer likestilling.

Det ble lagt til grunn ved de lokale lønnsforhandlingene i 2012. For å jobbe mot et mål om likelønn blir det i forbindelse med de årlige lønnsforhandlingene utarbeidet en lønnsstatistikk som viser lønnsforskjeller mellom kvinner og menn før og etter forhandlingene. Denne lønnsstatistikken er tilgjengelig for begge parter. Det vises til at dette arbeidet har medført positive resultater ved at det etter lokale lønnsforhandlinger i 2012 ble tilnærmet likelønn for ansatte i kap. 4.

Kompetanseheving

Som arbeidsgiver vil Ringsaker kommune benytte lønn som et aktivt virkemiddel for å stimulere ansatte til å øke sin kompetanse. Utvikling og tilegnelse av formal- og/eller realkompetanse skal være et element i vurdering av lønn, forutsatt at kompetansen anvendes og vurderes som relevant for kommunen. Gjennom den lønnsstrategiske planen gis det også rom for kompensasjon i lønn for videreutdanning. Det er en stor andel av kvinner i stillinger uten særskilt krav om utdanning i Ringsaker kommune og spesielt innen virksomhetsområdet pleie og omsorg. Kommunen har som målsetting å få færre ufaglærte i virksomhetsområdet og heve kompetansen blant de ansatte, som igjen vil gi bedre tilbud til brukerne. Kompetanseheving innen pleie og omsorg vil kunne bidra til å redusere det totale lønnsgapet mellom kvinner og menn i kommunen ved at flere kvinner får høyere kompetanse og dermed høyere lønn. I 2012 fortsatte arbeidet med å gi ansatte fagarbeiderutdanning innen helsefag, og det startet opp en ny gruppe med ansatte som tar fagbrev på jobben. Det har i 2012 vært gjennomført kurs i basiskompetanse i lese-, skrive- og datakurs for ansatte med mål om å øke basiskompetansen slik at flere kan ha mulighet til å ta fagbrev. Ringsaker kommune satser også på lærlinger og kommunen har i dag 32 lærlinger. Dette både for å sikre rekruttering av fagarbeidere til kommunen, men også for å gi en mulighet til lokale unge arbeidstakere til å ta utdanning og få arbeidserfaring lokalt.

Likestilling, mangfold og livsfaser – videre tiltak

Det skal i 2013 utarbeides en likestillingsplan og en livsfaseplan for Ringsaker kommune. Begge planene vil være viktige i arbeidet videre for å opprettholde et mangfold av arbeidstakere på arbeidsplassen og her vil kjønn, alder, etnisitet og funksjonsevne være viktige fokusområder. Ringsaker kommune har som mål å være en diskrimineringsfri arbeidsplass som legger til rette for rekruttering uavhengig av kjønn, alder, etnisitet eller nedsatt funksjonsevne. I Ringsaker kommune er det i dag arbeidstakere fra over 40 land.

For gravide fortsetter arbeidet med å tilrettelegge arbeidsplassen slik at gravide har mulighet til å stå i jobb under graviditeten, og det tilrettelegges for at både mor og far får tatt ut fødselspermisjon.

Å redusere antallet deltidsstillinger er et viktig satsningsområde for kommunen som det jobbes mye med, jf. kapittel 1.2.6. Utfordringen med deltidsstillinger er størst i de kvinnedominerede virksomhetsområdene, og reduksjon av antallet deltidsstillinger er en viktig del av likestillingsarbeidet i kommunen.

Arbeidet med likestilling er forankret i dokumenter og planer i Ringsaker kommune, og målet er at dette er en naturlig del av vurderinger og beslutningsgrunnlaget i det daglige. Forskjeller mellom kjønn i Ringsaker kommune reflekterer forskjellene i resten av landet. Men det er positivt at utviklingen går i riktig retning og at kommunen får større likehet mellom kjønnene, både i antall ansatte og lønn.

1.2.6 Heltid/deltid

Reduksjon av antall deltidsstillinger er et viktig satsningsområde for Ringsaker kommune, og kommunestyret har i k.sak 88/2010 satt målene for dette arbeidet. Arbeidet har nå pågått i to år og det har gitt resultater med reduserte deltidsstillinger og økte stillingsstørrelser for deltidsansatte.

Det er innført flere rutiner og tiltak for å redusere deltid siden oppstarten i 2011, og det er også utredet alternative arbeidstidsordninger for å redusere deltid. Det er viktig at disse rutine og tiltakene blir implementert i organisasjonen, og at de daglig er en del av beslutningsgrunnlaget.

Siden arbeidet med reduksjon av deltidsstillinger startet opp i 2011 har det vært jobbet kontinuerlig med tallgrunnlaget for å tallfeste situasjonen når det gjelder antall deltidsansatte og deltidshjemler i kommunen, samt å få en oversikt over antall ansatte som går ufrivillig deltid.

I det følgende gis en kort redegjørelse for situasjonen i Ringsaker kommune som helhet, og noen kommentarer knyttet til enkelte virksomhetsområder (VO). For mer detaljert informasjon om arbeidet innenfor de ulike resultatene henvises det til rapportene fra enhetene.

Antall stillingshjemler fra oppstart av arbeidet med reduksjon av deltid i 2011 til i dag

VO	Status pr. 1.1.2011				Status pr. 31.12.2012			
	Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler		Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler	
	Heltid	Deltid	Antall	Gj.snitt	Heltid	Deltid	Antall	Gj.snitt
11	73	7,09	15	47,27 %	73	4,29	10	42,90 %
20	169	28,28	59	47,93 %	180	24,27	51	47,59 %
30	377	153,44	312	49,18 %	390	158,55	326	48,63 %
40	303	429,63	899	47,79 %	318	426,85	893	47,80 %
50	37	5,75	18	31,94 %	43	4,75	17	27,96 %
51	32	3,35	6	55,83 %	29	3,35	6	55,83 %
52	7	16,03	29	55,28 %	9	15,13	28	54,04 %
55	13	10,42	33	31,58 %	15	9,93	23	43,17 %
56	3	8,69	17	51,12 %	3	9,19	18	51,06 %
57	8	3,36	8	42,00 %	8	2,93	6	48,80 %
60	17	0,5	1	50,00 %	17	0,60	1	60,00 %
61	10	0,09	1	9,00 %	10	0,09	1	9,00 %
62	42	11	25	44,00 %	47	9,0	21	42,86 %
63	15	1,5	3	50,00 %	15	1,50	3	50,00 %
70	12	3,06	4	76,50 %	12	3,06	4	76,50 %
71	9	1,15	3	38,33 %	9	1,15	3	38,33 %
80	15	86,97	207	42,01 %	18	82,85	190	43,61 %
81	42	2,68	6	44,67 %	42	3,48	8	43,47 %
82	9	11,68	26	44,92 %	9	12,93	26	49,72 %
SUM	1 193	784,67	1 672	46,93 %	1 247	773,89	1 635	47,33 %

Gjennomsnittlig deltidstilling har siden målingene startet i 2011 økt fra 46,93 % til 47,33 %. Samtidig er antall deltidshjemler redusert med 37 hjemler fra 1.672 til 1.635 deltidshjemler. Antall deltidsårsverk er blitt redusert med 10,78 siden oppstarten i 2011, mens antall heltidsårsverk har økt med 54.

En gjør oppmerksom på at én person kan inneha flere hjemler og dermed totalt ha tilnærmet full stilling. Ideelt sett burde disse hjemlene vært slått sammen for å gi et riktigere bilde av situasjonen. Det jobbes opp mot enhetene for å sikre at hjemler slås sammen der det er mulig. En del hjemler må være splittet opp av regnskapsmessige hensyn.

Antall stillingshjemler i 2012

VO	Status pr. 1.1.2012				Status pr. 31.12.2012			
	Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler		Årsverk faste hjemler		Faste deltidshjemler	
	Heltid	Deltid	Antall	Gj.snitt	Heltid	Deltid	Antall	Gj.snitt
11	73	8,09	17	47,59 %	73	4,29	10	42,90 %
20	170	26,9	56	48,04 %	180	24,27	51	47,59 %
30	383	154,94	319	48,57 %	390	158,55	326	48,63 %
40	305	426,28	895	47,63 %	318	426,85	893	47,80 %
50	43	4,75	17	27,96 %	43	4,75	17	27,96 %
51	32	3,35	6	55,83 %	29	3,35	6	55,83 %
52	9	15,13	28	54,04 %	9	15,13	28	54,04 %
55	13	11,96	27	44,29 %	15	9,93	23	43,17 %
56	3	8,69	17	51,12 %	3	9,19	18	51,06 %
57	8	3,30	7	47,14 %	8	2,93	6	48,80 %
60	17	0,50	1	50,00 %	17	0,60	1	60,00 %
61	10	0,09	1	9,00 %	10	0,09	1	9,00 %
62	44	9,00	21	42,86 %	47	9,0	21	42,86 %
63	14	1,50	3	50,00 %	15	1,50	3	50,00 %
70	12	3,06	4	76,50 %	12	3,06	4	76,50 %
71	9	1,15	3	38,33 %	9	1,15	3	38,33 %
80	18	84,06	197	42,67 %	18	82,85	190	43,61 %
81	42	2,98	7	42,53 %	42	3,48	8	43,47 %
82	8	11,82	24	49,27 %	9	12,93	26	49,72 %
SUM	1 213	777,55	1 650	47,12 %	1 247	773,89	1 635	47,33 %

Gjennom 2012 økte gjennomsnittlig stillingsstørrelse i deltidshjemmel med 0,21 %. Antall faste deltidshjemler ble redusert med 15. Antall årsverk i faste deltidshjemler ble redusert med 3,66 gjennom året, samtidig som faste heltidsårsverk økte med 34. Innenfor VO 80 Renhold, er gjennomsnittlig stillingsstørrelse i deltidshjemmel økt med ca. 1 %, samtidig som antall deltidshjemler ble redusert med 7.

Antall ansatte

VO	Status pr. 1.1.2011		Status pr. 1.1.2012		Status pr. 31.12.2012	
	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid
	Antall ansatte	Antall ansatte	Antall ansatte	Antall ansatte	Antall ansatte	Antall ansatte
11	74	10	77	7	73	6
20	152	46	169	45	176	43
30	366	207	361	203	371	197
40	280	671	291	650	303	627
50	32	17	40	12	46	13
51	31	6	33	4	28	4
52	10	21	11	21	11	20
55	13	29	13	28	15	30
56	3	14	3	15	3	12
57	7	7	8	4	7	4
60	13	1	16	1	17	1
61	10	0	10	0	10	0
62	49	0	51	0	53	0
63	14	1	14	1	15	1
70	10	3	11	4	10	5
71	9	1	10	0	10	1
80	28	98	29	93	32	96
81	40	3	40	3	42	3
82	8	19	9	21	9	21
SUM	1 149	1 154	1 196	1 112	1 231	1 084

Gjennom 2012 er antall ansatte i deltidsstillinger redusert med 28 ansatte. Siden oppstart av målingene i 2011 er antallet ansatte i deltid redusert med 70. Tabellen over er en oversikt over utviklingen i de forskjellige virksomhetene. Det er verdt å påpeke at VO 40 Pleie og omsorg har redusert antallet deltidsansatte med 44 siden oppstarten, hvorav 23 ansatte i 2012.

Det som vanskelig lar seg synliggjøre gjennom de overstående tabellene er de ansatte som har fått økt sin stillingsprosent, men som fortsatt har en deltidsstilling. Det jobbes målrettet med at ledige hjemler fordeles på allerede deltidsansatte i kommunen slik at de som ønsker det kan få en større fast stilling. Noe av dette er synlig i tabellen nedenfor om fordeling av stillingsstørrelse for ansatte.

Fordeling av stillingsstørrelse for ansatte

Pr. 31.12.12	Pr. 1.1.2011		Pr. 1.1.2012		Pr. 31.12.2012	
	Antall fast ansatte i RK	Årsverk	Antall fast ansatte i RK	Årsverk	Antall fast ansatte i RK	Årsverk
over 100 %	38	61,56	5	7,33	14	22,73
100 %	1 118	1 118	1 197	1 197	1 228	1 228
90-99,99 %	53	48,85	56	51,52	54	49,82
80-89,99 %	168	137,88	175	143,78	182	149,69
70-79,99 %	183	135,38	188	138,98	166	122,66
60-69,99 %	115	72,33	100	62,86	109	68,27
50-59,99 %	307	163,47	297	158,21	276	146,78
40-49,99 %	51	22,6	56	24,62	60	26,30
30-39,99 %	45	15,27	46	15,90	46	15,91
20-29,99 %	80	19,06	81	19,19	74	17,66
10-19,99 %	72	10,86	67	10,33	59	9,33
0,1-9,99 %	15	1,30	10	0,88	10	0,86
Sum	2 245	1 806,55	2 278	1 830,60	2 278	1 858,01
Gj.sn.		80,47 %		80,36 %		81,57 %

Tabellen viser fordelingen av stillingsstørrelse for ansatte. Antallet fast ansatte i Ringsaker kommune er det samme som i 2011, men antall årsverk er økt med 27,41. I dag er det kun 11 % av de faste ansatte som har under 50 % stilling, og 65 % av kommunens ansatte har stillinger fra 80 % og oppover. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse var 80,47 % pr. 1.1.2011, mens den har økt til 81,57 % pr. 31.12.2012.

Ufrivillig deltid

Det er en viktig målsetting for kommunen å redusere antallet ansatte som jobber ufrivillig deltid. Oversikten over ufrivillig/frivillig deltid skal oppdateres kontinuerlig gjennom året, og spørsmål om ufrivillig/frivillig deltid skal alltid være en del av medarbeidersamtalen for ansatte med deltidsstilling.

Registrering av ufrivillig deltid pr. 31.12.2012

RE		Antall ansatte deltid	Frivillig deltid	Ufrivillig deltid	Sum reg. deltid	Andel deltidsansatte som er registrert (%)
110	Rådmannen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
120	Org.- og adm.seksjonen	4	3	1	4	100,00
130	Strategi- og utviklingsseksjonen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
140	Økonomiseksjonen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
150	Planseksjonen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
160	Skole og barnehageseksjonen	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
170	Helse- og omsorgsseksjonen	1	0	1	1	100,00
180	Seksjon øvrige enheter	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
200	Brøttum og Lismarka bhg.	4	1	3	4	100,00
201	Fagernes, Fossen, Moelv bhg.	7	5	2	7	100,00
204	Nes bhg.	8	6	2	8	100,00
205	Tømmerli bhg.	2	0	2	2	100,00
206	Hempa, Vesleparken, bhg.	5	3	2	5	100,00
207	Butterkvern og Fredheimv. bhg.	6	6	0	6	100,00
208	Furnes, Kylstad, Kårtorp bhg.	4	3	0	3	75,00
209	Bakkehaugen bhg.	2	1	1	2	100,00
249	Barnehage – ikke fordelt	3	3	0	3	100,00
300	Brøttum ungdomsskole	3	1	2	3	100,00
301	Moelv ungdomsskole	4	3	1	4	100,00
302	Nes ungdomsskole /RAUS	1	1	0	1	100,00
303	Brumunddal ungdomsskole	7	5	2	7	100,00
304	Furnes ungdomsskole	6	5	1	6	100,00
310	Brøttum skole	9	7	2	9	100,00
312	Messenlia og Lismarka skoler	11	10	1	11	100,00
313	Fagernes og Åsen skoler	9	2	7	9	100,00
314	Kilde og Fossen skoler	21	12	9	21	100,00
315	Skarpsno skole	8	2	6	8	100,00
316	Gaupen skole	10	7	3	10	100,00
319	Kirkekretsen skole	7	7	0	7	100,00
321	Hempa skole	9	7	2	9	100,00
322	Fagerlund skole	17	10	7	17	100,00
323	Mørkved skole	15	10	3	13	86,67
324	Kirkenær skole	10	6	4	10	100,00
325	Kylstad skole	6	2	4	6	100,00
326	Stavsberg skole	6	5	1	6	100,00
327	Nes skole	23	21	2	23	100,00
340	Hagen skole	1	1	0	1	100,00
342	Voksenpedagogisk senter	6	3	3	6	100,00
343	PPT	9	5	3	8	88,89
399	Skole – ikke fordelt	2	2	0	2	100,00
401	Omsorgsdistrikt Moelv	115	77	36	113	98,26
405	Omsorgsdistrikt. Nes	235	110	125	235	100,00
407	Omsorgsdistrikt Brumunddal	74	44	30	74	100,00
409	Omsorgsdistrikt Furnes	95	49	44	93	97,89

RE		Antall ansatte deltid	Frivillig deltid	Ufrivillig deltid	Sum reg. deltid	Andel deltidsansatte som er registrert (%)
420	Bjønnhaug	19	16	3	19	100,00
421	Rehabilitering	16	12	4	16	100,00
422	Demente	57	34	23	57	100,00
423	AO-senter	6	4	2	6	100,00
424	Psykisk helse	13	11	2	13	100,00
500	Barnevern	13	7	6	13	100,00
510	Sosiale tjenester	3	3	0	3	100,00
520	Helsestasjoner	18	12	5	17	94,44
550	Kultur og fritid	30	22	8	30	100,00
560	Kulturskolen	12	8	4	12	100,00
570	Bibliotek	3	3	0	3	100,00
600	Brann	1	1	0	1	100,00
610	Landbruk	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
620	Teknisk drift	0	0	0	0	Ingen deltidsansatte
630	Kart og bygg	1	0	1	1	100,00
700	Kemnerkontoret	5	2	3	5	100,00
710	Servicesenteret	1	0	1	1	100,00
800	Renhold	97	60	37	97	100,00
810	Bygg og eiendom	2	1	1	2	100,00
820	Matproduksjon	19	13	6	19	100,00
	Totalt 2012	1 081	654	418	1 072	99,17
	Totalt 2011	1 112	684	428	1 112	100,00

Gjennom 2012 er antallet deltidsansatte redusert fra 1.112 til 1.081, og antallet i ufrivillig deltid er redusert med 10 deltidsansatte. Den største reduksjonen har vært blant ansatte i frivillig deltid, hvor det er 30 færre deltidsansatte enn i fjor. Dette er også den største gruppen. Det er positivt at det gjennom året har vært en reduksjon av antallet deltidsstillinger. Men det er tydelig fortsatt behov for å ha fokus på å få redusert antall ansatte i ufrivillig deltid da det kun har vært en liten reduksjon blant disse.

Tallene for antall deltidsansatte varierer i forskjellige tabeller avhengig av om tallene er tatt ut på den enkelte resultatenheter eller totalt for hele kommunen. Dersom en ansatt har ansettelsesforhold i flere resultatenheter blir en registrert som en deltidsansatt i alle disse resultatenheter dersom tallene tas ut på resultatenhetsnivå. Dersom tallene tas ut på totalnivå vil ikke ansatte blir telt dobbelt.

Arbeidet for å redusere deltidsstillinger og veien videre

Den positive utviklingen med reduksjon i deltidsstillingene fortsetter i 2012. Det har gjennom året vært gjennomført en utredning av tre alternative turnusordninger for å redusere deltidsstillinger. Deltid har vært et viktig satsningsområde i kommunen, og i september var deltid et av hovedtemaene på rådmannens samling for RE-lederne i kommunen. I perioden har en sørget for at alle rutiner og tiltak som er vedtatt er implementert i organisasjonen.

1.2.7 Kommunens påvirkning på ytre miljø

Miljø- og naturvern

Handlingsplan for energi og klima ble vedtatt av kommunestyret i sak 27/2012, og inneholder ulike tiltak for reduksjon av energiforbruk og klimagassutslipp innenfor kommunale bygg og anlegg, husholdninger, landbruk, øvrig næringsliv og transport.

Kommunen sertifiserte fire private og en kommunal enhet (Gaupen skole) som miljøfyrtårn i 2012. Sertifiseringsordningen skal hjelpe private og offentlige virksomheter til å drive lønnsomt og miljøbevisst.

Energi

Kommunens samlede energiforbruk i 2012 var ca. 32,58 mill. kWh mot ca. 41 mill. kWh i 2011. Olje benyttes fortsatt som energikilde, men det pågår et kontinuerlig arbeid med utfasing av gamle oljekjeler. I henhold til kommunens handlingsplan for energi og klima, skal fornybar energi og energieffektive løsninger prioriteres i nye bygninger og ved ombygging av eksisterende bygninger.

Sentralt driftssystem (SD-system) gir god energistyring og er et viktig enøk-tiltak. I alle nye bygg og rehabilitering av bygg blir det installert SD-anlegg. Energioppfølging er en forutsetning for et godt enøk arbeid, og energioppfølgingssystemet EOS kartlegger energibruken.

Kommunen er i full gang med energimerking av yrkesbygg. Det er inngått en rammeavtale for å få yrkesbyggene energimerket, og hittil er fem yrkesbygg blitt energimerket. I tillegg har kommunen energimerket fem boliger og to nedlagte skoler i 2012.

I 2012 er Brumunddal bo- og aktivitetssenter, Brumunddal ungdomsskole fyrhus 2 og Simenstua barnehage tilknyttet fjernvarme. Totalt 14 kommunale bygg er nå tilkoblet fjernvarme i tillegg til NAV-bygget som kommunen drifter.

Transport

Kommunal tjenesteyting innebærer en god del transport og dermed utslipp blant annet av klimagassen CO². Kommunen har om lag 150 biler som går på bensin eller diesel og 10 hybridbiler. I tråd med tiltakene i handlingsplan for energi og klima ble det i f.sak 22/2013 vedtatt å etablere 10 ladepunkter for El-biler i Ringsaker.

Avløp

Kommunen drifter 8 renseanlegg, hvorav 7 er kommunale. I tillegg overføres avløpsvann til renseanlegget til Hias og Lillehammer. I 2012 overholdt alle kommunale avløpsanlegg sine utslippstillatelser, med en fosforfjerning på 91-99 % og organisk fjerning på 78-94 %.

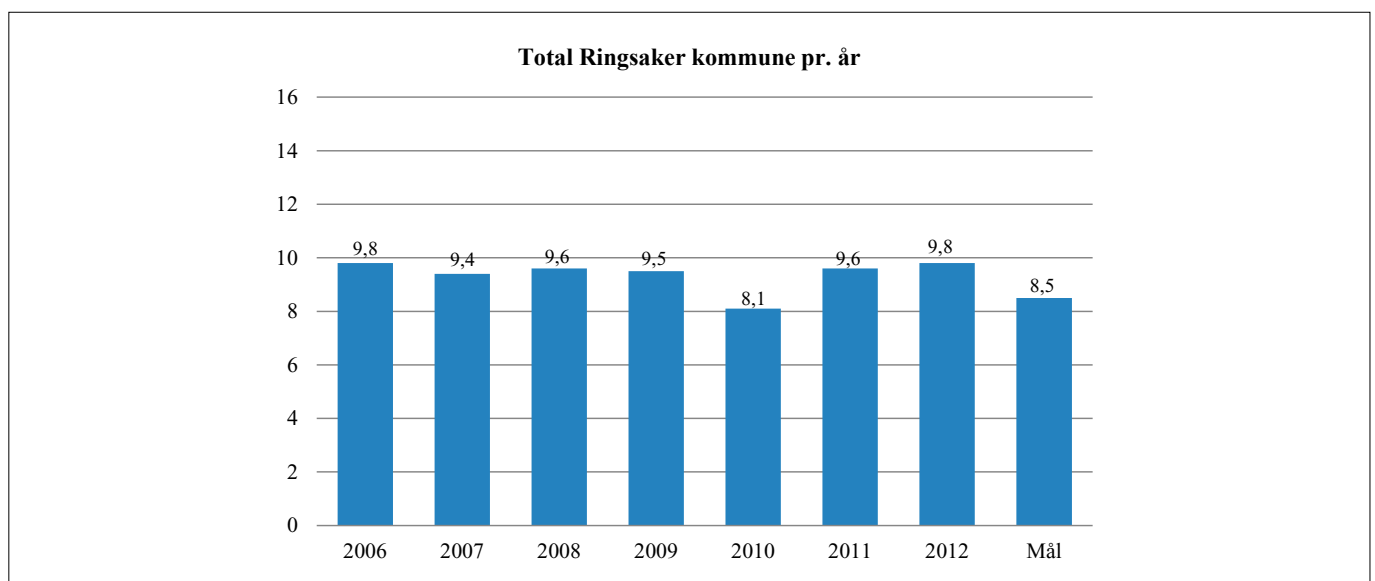
Ca 1/3 av det kommunale kloaknettet er eldre enn 50 år og relativt utett. Det er fortsatt stort innlekk av fremmedvann. Gamle, utette ledninger betyr også at kloakk i noen grad lekker ut i vassdrag. Utskifting av ledningsnettet er et kontinuerlig arbeid som gir resultater.

Avfall

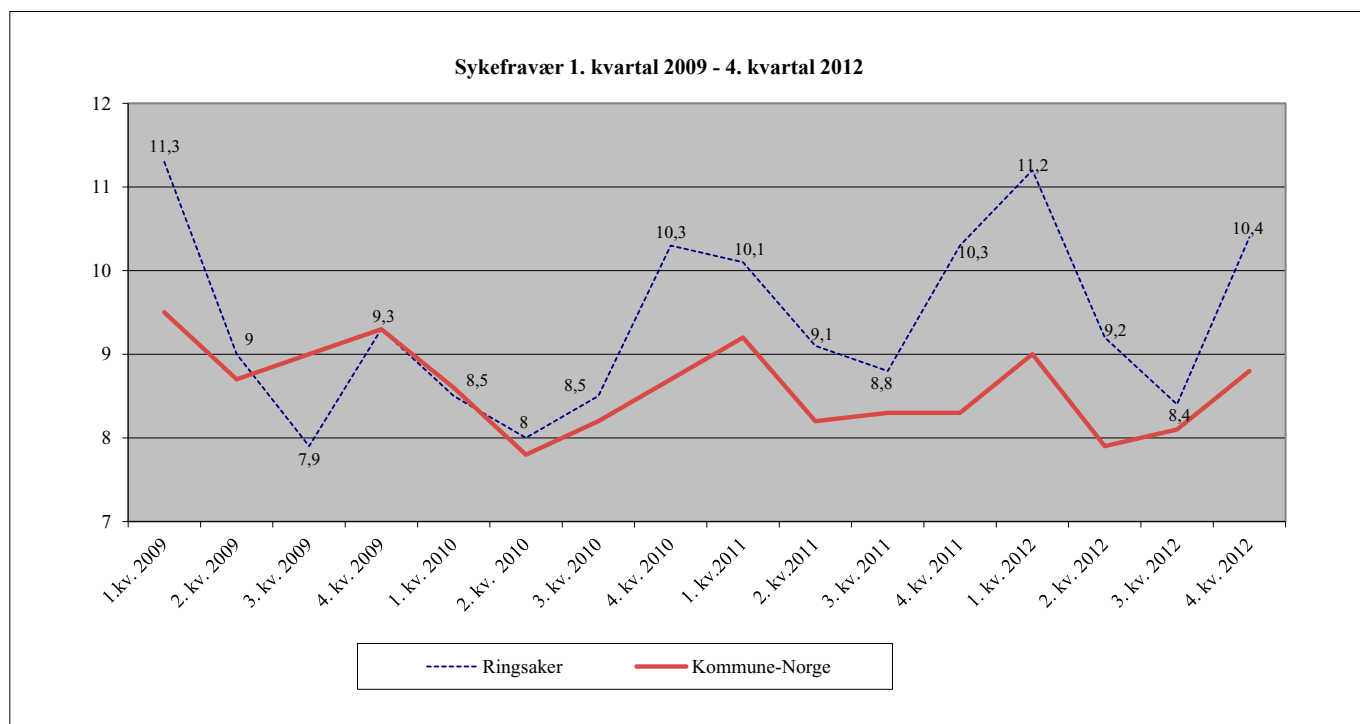
Kommunen er en stor avfallsprodusent. Sorteringsgraden for avfallshåndtering 2012 i kommunale tjenestebygg er 68 %, som er innenfor målet på 65-70 %. Dette er et resultat av aktivt miljøarbeid i skoler og barnehager og ønsker om miljøfyrtårnsertifisering av sine bygg. Alle virksomheter har økt fokus på sortering av flere fraksjoner.

1.2.8 Sykefravær

Nedenfor vises en oversikt over hvordan sykefraværet i Ringsaker kommune har utviklet seg siden 2006.

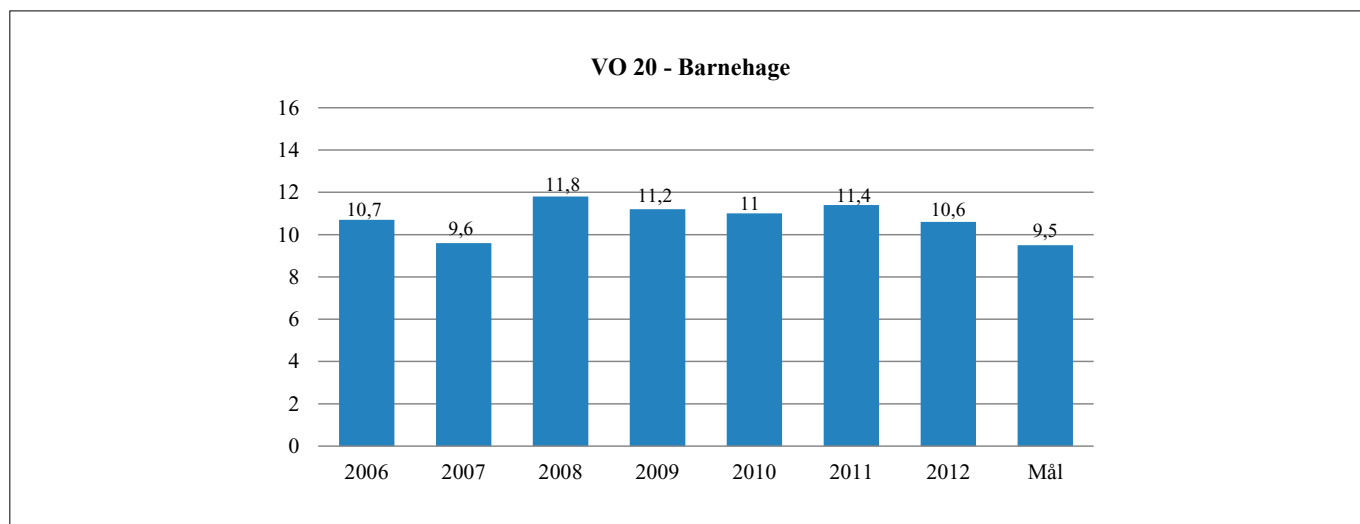

Ringsaker kommune hadde i 2012 et samlet sykefravær på 9,8 %. Det er en økning på 0,2 prosentpoeng sammenlignet med 2011.

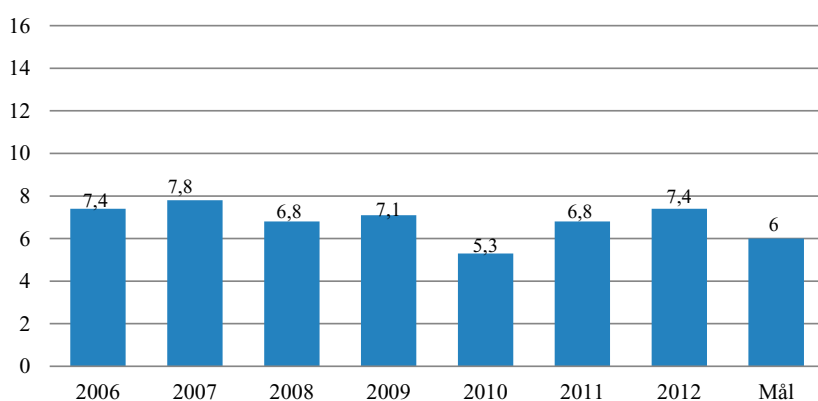
Kommunen har som målsetting å ha et samlet sykefravær som ikke er høyere enn landsgjennomsnittet for kommune-Norge. Ringsaker kommune hadde i 4. kvartal 2012 et sykefravær på 10,4 %, mens landsgjennomsnittet var 8,8 %. Sammenlignet med 4. kvartal 2011 har Ringsaker kommune hatt en økning på 0,1 %, mens landsgjennomsnittet har økt med 0,5 %.

Sykefraværet for hvert virksomhetsområde

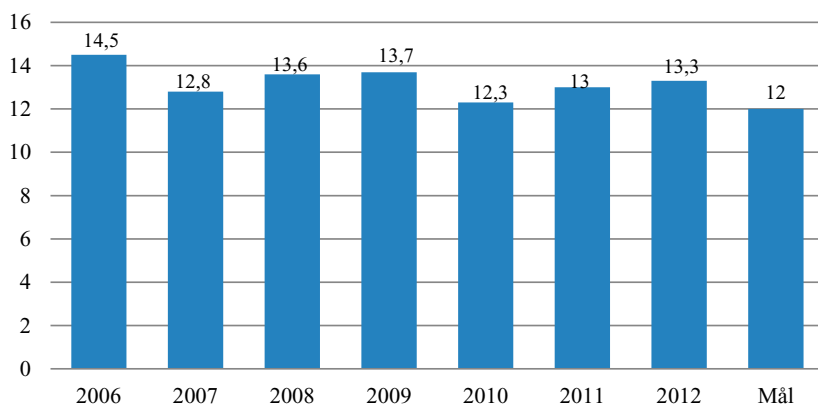
For VO 20 Barnehager registres en nedgang i sykefraværet på 0,8 prosentpoeng, fra 11,4 % i 2011 til 10,6 % i 2012. Måltallet for sykefravær i barnehagene samlet var på 9,5 % i 2012

VO 30 - Undervisning

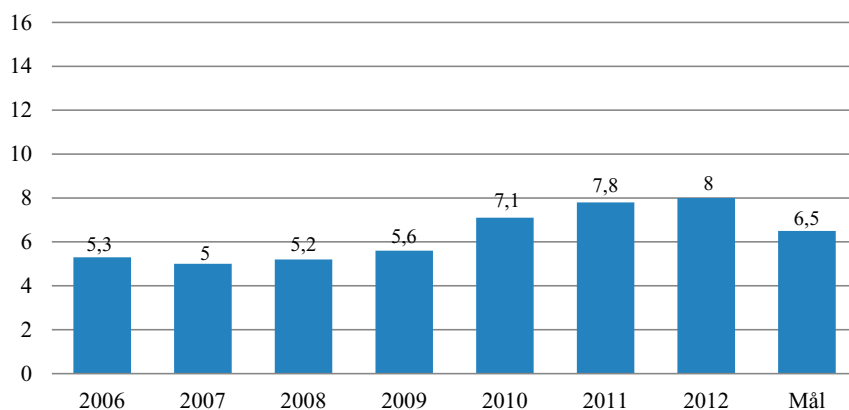
For VO 30 Undervisning er det en økning i sykefraværet på 0,6 prosentpoeng, fra 6,8 % i 2011 til 7,4 % i 2012. Måltallet for sykefravær i skolene samlet var på 6 % i 2012.

VO 40 - Pleie og omsorg

For VO 40 Pleie og omsorg er det økning i sykefraværet på 0,3 prosentpoeng, fra 13,0 % i 2011 til 13,3 % i 2012. Måltallet for pleie og omsorg samlet var på 12 % i 2012.

Øvrige enheter

For øvrige virksomhetsområder var det en økning i sykefraværet på 0,2 prosentpoeng, fra 7,8 % i 2011 til 8,0 % i 2012. Måltallet for de øvrige virksomhetsområder var på 6,5 % i 2012.

Fordeling av korttidsfravær – langtidsfravær samlet for hele organisasjonen

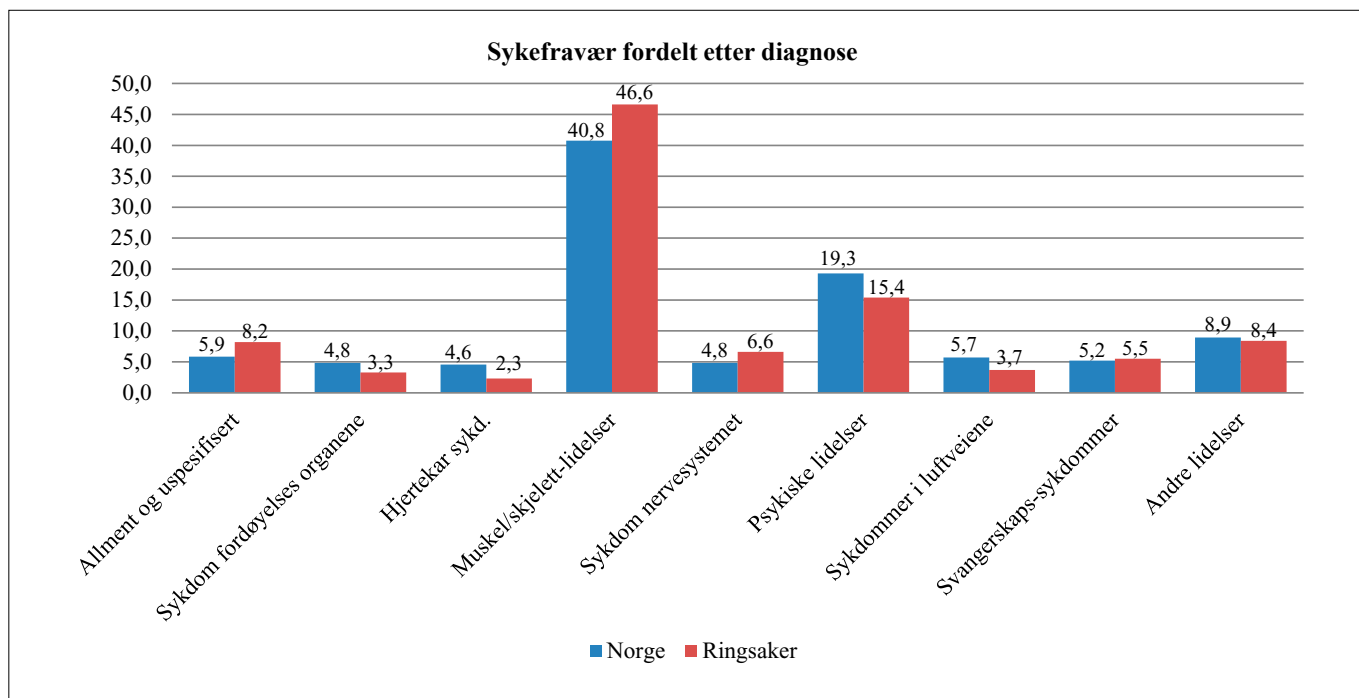
Tabellen nedenfor viser både det egenmeldte og legemeldte sykefraværet fordelt på ulike sykefraværperioder i sykepengeåret (ett år) fra korttid til langtid.

År	1-8 dager egenmeldt	1-8 dager legemeldt	9-16 dager legemeldt	17-56 dager legemeldt	>57 dager legemeldt
2008	1 %	0,5 %	0,7 %	2 %	5,4 %
2009	1,2 %	0,5 %	0,6 %	1,7 %	5,4 %
2010	1,2 %	0,4 %	0,5 %	1,5 %	5,1 %
2011	1,3 %	0,4 %	0,5 %	1,6 %	5,8 %
2012	1,4 %	0,4 %	0,5 %	1,4 %	6,2 %

Tabellen viser at korttidsfraværet er ganske stabilt lavt. Det er det lange langtidsfraværet som representerer den største utfordringen.

Diagnosefordelt sykefravær – Ringsaker kommune og kommune – Norge

Oversikten nedenfor viser legemeldt sykefravær fordelt på diagnoser for 3. kvartal 2012.

Muskel- og skjelettlidelser samt psykiske lidelser er de dominerende diagnoser og disse står til sammen for over 60 % av det legemeldte sykefraværet i kommunen. Psykiske lidelser er den diagnosen som er sterkest økende både i Ringsaker kommune og i resten av landet.

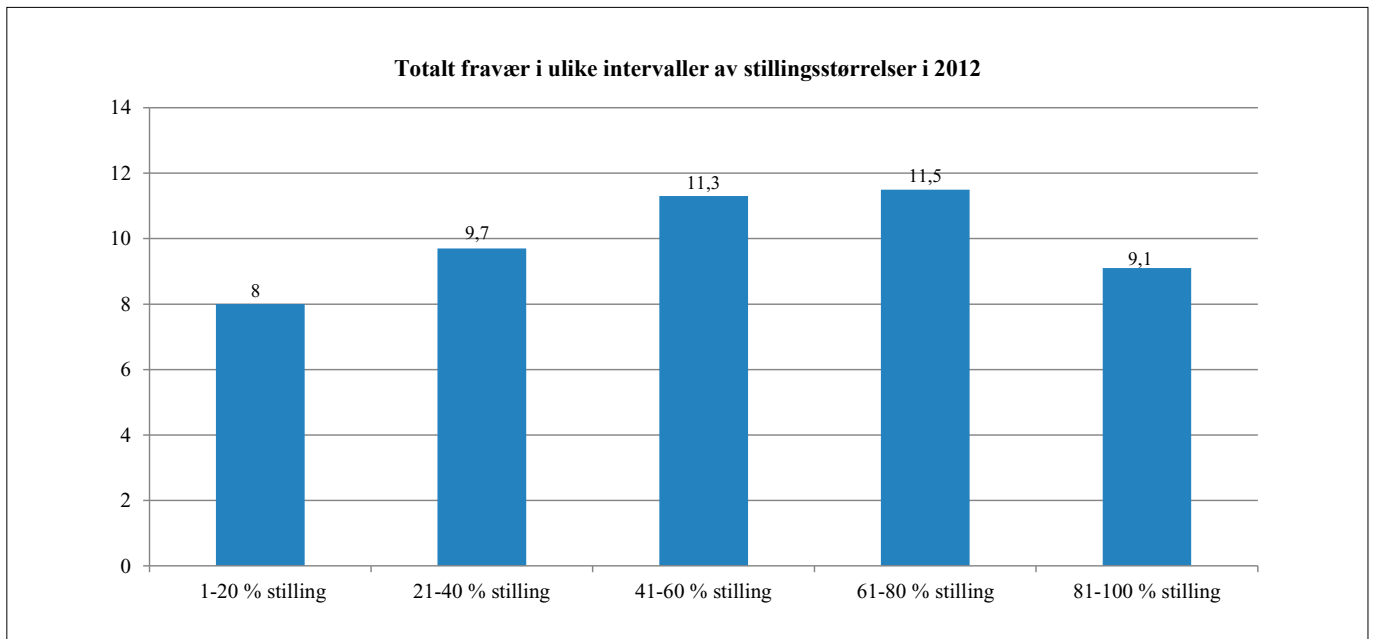
Sykefraværet i Ringsaker fordelt på kvinner og menn

	2009	2010	2011	2012
Kvinner	10,6	9,6	10,4	10,8
Menn	5,8	5,7	6,7	6,6
Totalt	9,5	8,1	9,6	9,8

Sykefraværet blant kvinnelige medarbeidere i Ringsaker kommune har økt med 0,4 prosentpoeng fra 2011 til 2012. I samme periode har menns sykefravær gått ned med 0,1 prosentpoeng.

Sykefravær fordelt på stillingsstørrelse

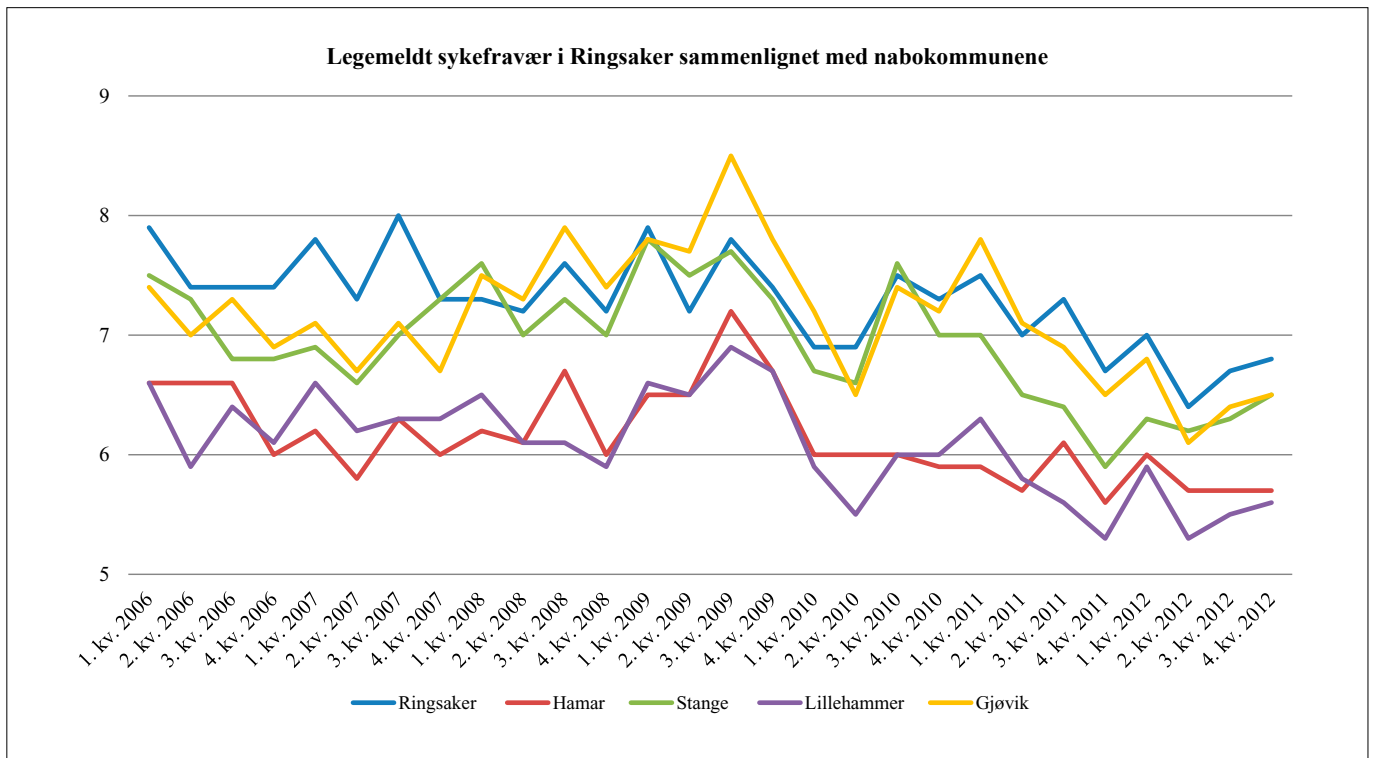
Diagrammet nedenfor viser fordelingen av sykefraværet i ulike intervaller av stillingsstørrelser i 2012.

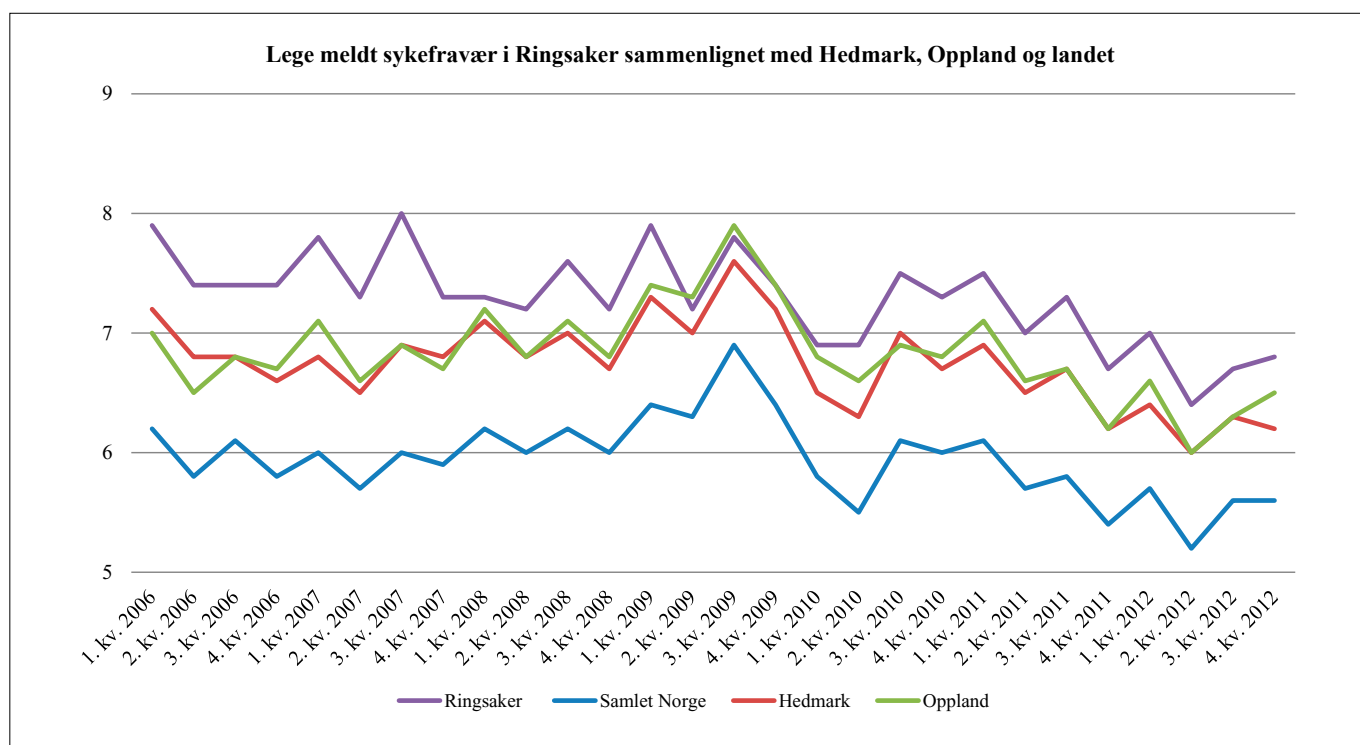
Diagrammet viser at det er ansatte i stillingsstørrelse 60 – 80 % stilling som prosentvis står for det meste av sykefraværet.

Legemeldt sykefravær

Diagrammet nedenfor viser legemeldt sykefravær i hele det geografiske området Ringsaker kommune (privat og offentlig sektor) sammenlignet med nabokommunene Hamar, Stange, Lillehammer og Gjøvik.

Diagrammet nedenfor viser legemeldt sykefravær (privat og offentlig sektor) i Ringsaker sammenlignet med Hedmark, Oppland og samlet for landet.

Diagrammene viser at Ringsaker kommune ligger høyt både i forholdet til landsgjennomsnittet og i forhold til nabokommunene og Hedmark og Oppland fylker.

Utgifter ved sykefravær

Ringsaker kommune hadde i 2012 totalt 48.325 tapte dagsverk som følge av sykefravær. Langtidsfraværet var på 7,5 %, og dette utgjør 37.212 tapte dagsverk. Korttidsfraværet både egenmeldt og legemeldt utgjør 2,3 %, tilsvarende 11.113 tapte dagsverk. Ett prosentpoeng nedgang i sykefraværet vil gi en netto besparelse på ca. 3,4 mill. kroner.

Samlede utgifter til sykevikarer i 2012 er bokført med 89,9 mill. kroner, mens sykkelønnsrefusjoner er inntektsført med 56,5 mill. kroner. Netto sykevikarutgifter utgjør 33,4 mill. kroner. Sammenholdt med budsjett er det et negativt avvik på 8,5 mill. kroner.

Analysen/forklaringer

Rådmannen er ikke fornøyd med nivået på sykefraværet i kommunen. Det ligger for høyt. Skal en kunne være målrettet i tiltakene, så forutsetter det at en har kunnskap om hva som er årsakene til det høye sykefraværet.

Det er vanskelig å finne entydige svar på årsakene til sykefraværet på kommunenivå. Innledningsvis vil en peke på at Ringsaker kommune med stor sannsynlighet er påvirket av de faktorer som gjør at det totale sykefraværet i arbeidslivet i kommunen (privat + off. sektor) ligger høyt. Det vises til diagrammene ovenfor. Hvilke faktorer dette mer eksakt dreier seg om, er vanskelig å få tak i. Foreliggende forskning peker på at forhold som spredt bosetting, utdanningsnivå og inntektsnivå, kan være forklaringsmomenter på variasjoner i sykefraværet fra kommune til kommune.

Videre er det slik at Ringsaker kommune har en stor andel kvinnelige medarbeidere. Nærmere 80 % av kommunens ansatte er kvinner. Når statistikk viser at kvinner har nesten dobbelt så høyt sykefravær som menn, så er nok dette en relevant forklaringsfaktor, også for Ringsaker kommune.

Det har vært pekt på at utøvelsen av ledelse kan være en aktuell forklaringsfaktor på det høye sykefraværet. Ledelse er en viktig faktor i det forebyggende og oppfølgende sykefraværarbeid, all forskning og erfaring viser dette. Det er imidlertid vanskelig å konkludere med at en hovedårsak til det høye sykefraværet i Ringsaker kommune er dårlig ledelse. Dårlig ledelse i meningen lite tilstedeværende og lite motiverende og involverende ledelse skulle en anta ville gi seg utslag i demotiverte medarbeidere og korttidsfravær. Ut fra fordelingen av

fraværet på kort- og langtid er det vanskelig å finne en slik sammenheng. Korttidsfraværet er gjennomgående på et akseptabelt nivå i hele organisasjonen. Hertil kommer at en og samme leder kan ha avdelinger med meget varierende sykefravær. Det er likevel all grunn til fortsatt å ha sterkt fokus på ledelse i det videre arbeidet med sykefraværet.

Som vist i diagrammet foran, har over 60 % av legemeldt sykefravær i Ringsaker kommune sammenheng med muskel- og skjelettlidelser samt psykiske lidelser. Ofte registreres en kombinasjon av disse diagnosene. Om hele årsaken til at en utvikler slike lidelser er å finne på arbeidsplassen er ikke uten videre klart. Muskel- og skjelettlidelser kan også pådras i fritiden. Psykiske plager kan komme av en kombinasjon av stress/utilpassenheter på jobben og en vanskelig privatsituasjon. For noen kan totalbelastningen bli for stor og resultere i en sykmelding i arbeidsforholdet.

Skal en komme videre i analysen av mulige fellesårsaker til sykefraværet, så må en se på utviklingen og situasjonen innenfor virksomhetsområdene, eventuelt gå på enhetsnivå, og kanskje helt ned på avdelingsnivå. En må så søke å oppsummere derifra – og lete etter mulige fellestrekk/fellesårsaker.

Et fellestrekk ved de virksomhetsområder som synes å slite mest med et høyt sykefravær over tid er at de består av store enheter/avdelinger med stort lederspenn, og der lederen har en begrenset støtte- eller stabsfunksjon i egen enhet. En og samme leder kan ha personalansvaret for 50 til 100 ansatte, hvorav mange i deltidsstillinger. Innenfor VO 40 Pleie og omsorg er det flere eksempler på dette. Når lederen spiller en viktig rolle i det forebyggende og oppfølgende sykefraværarbeidet, så er det viktig å skape rom og arbeidsvilkår for utøvelse av slik ledelse. Det kan være grunn til å stille spørsmålsteget om arbeidsvilkårene er optimale i forhold til sykefraværarbeidet.

En annen aktuell sammenheng innen VO 40 Pleie og omsorg er alle organisasjonsendringene som er gjennomført de senere årene. En organisasjonsendring som ikke er drevet fram med god medvirkning fra medarbeiderne/mellomlederne har lett for å skape en utrygghet som i neste omgang påvirker sykefraværet. Det må stilles store krav til informasjon og medvirkning i gjennomføringsfasen dersom prosessen ikke skal skape usikkerhet og utfordre sykefraværet både hos medarbeiderne og mellomlederne. I tillegg legger organisasjonsendringer beslag på lederressurser. Det er også grunn til å notere at knappe økonomiske rammer ser ut til å utfordre innleie av sykevikarer, noe som over tid forsterker presset på en allerede knapp bemanningsressurs.

Også innenfor VO 20 Barnehage ser en et mønster der flere av de største enhetene/barnehagene over tid har slitt med et høyere sykefravær enn snittet for virksomhetsområdet. Det samme gjelder den relativt store enheten Renhold som inngår i «virksomhetsområdet» øvrige enheter.

Selv om sykefraværet innenfor VO 30 Undervisning ligger under totalsnittet for hele organisasjonen, så er det likevel grunn til å legge merke til den jevne stigningen de tre siste årene. En tilbakemelding som kommer via verne- og tillitsmannsapparatet er at flere ansatte føler et tiltagende arbeidspress og stress som følge av ulikt merarbeid i tilknytning til oppfølging av både lokale og mer sentralt initierte reformer/prosjekter.

Sykefraværarbeid/nærværarbeid i 2012

Det er hensiktsmessig å dele sykefraværarbeidet i tre faser; en forebyggende fase, en oppfølgende fase og en avsluttende fase.

Tiltakene og prosessene i den forebyggende fasen, ofte benevnt som nærværarbeidet, er noe som det arbeides kontinuerlig med.

Stikkordsmessig kan nevnes følgende forebyggende tiltak/prosesser:

- Grundig introduksjon og opplæring av nye medarbeidere og ledere
- Involvering, gode tilbakemeldinger, forventningsavklaring og oppmerksomhet
- Motivasjonstiltak, motivasjonsmålinger/oppfølging, sosiale tiltak
- Medarbeidersamtale og oppfølging av denne

Den oppfølgende fasen starter når sykefravær registreres. Stikkordsmessig kan nevnes følgende:

- Oppmerksomhet på tidlige faresignaler som hyppige egenmeldinger og gjentatt korte sykefravær, vurdering av mulige tilretteleggingstiltak på dette stadiet
- Gjennomføring av obligatoriske oppfølgingsrutiner som tidlig kontakt/samtale, dialogmøte 1, utarbeidelse av oppfølgingsplan med fokus på mulige tilretteleggingstiltak, dialogmøte 2 osv. Det er utarbeidet hensiktsmessige veiledninger/sjekklistor for dette arbeidet.
- Utpøving, omplassering, omskolering

Dersom den oppfølgende fasen ikke avsluttes ved at medarbeideren er tilbake i arbeidet, så går en når sykmeldingsperioden (52 uker) er ute, over i det en kaller den avsluttende fasen som starter med langtidsoppfølging/attføring. Målet er selvsagt også her at medarbeideren skal tilbake i jobb. I en del tilfeller avsluttes likevel prosessen med hel eller delvis uføretrygd og pensjonering, – og i noen få tilfeller også ved at arbeidsforholdet avsluttes ved oppsigelse etter langvarig fravær uten at det er utsikt til at medarbeideren vil kunne komme tilbake i arbeid

Det gjennomføres kurs/opplæring både på konsernnivå og enhets-/avdelingsnivå når det gjelder det beskrevne sykefraværarbeidet. Eksempelvis var dette hovedtemaet på en to-dagers RE-ledersamling i september 2012, der det også var innleid ekstern ekspertise.

Det er videre slik at sykefraværarbeidet er et viktig tema i Arbeidsmiljøutvalget og på de regelmessige samarbeidsmøtene med verneombudet og tillitsmannsapparatet. Rådmannen sitter med det inntrykket at det er alminnelig oppslutning om det sykefraværarbeidet som utføres i organisasjonen.

40 timers kurs i HMS-arbeid for ledere med personalansvar, verneombud og medlemmer i arbeidsmiljøutvalget avholdes om våren hvert år. Det er også gjennomført 3 frokostmøter med ulike tema innenfor forebyggende HMS-arbeid i løpet av året. Målgruppe for disse møtene er ledere med personalansvar, tillitsvalgte og verneombud. Brannvernopplæring for brannvernledere over en dag ble gjennomført i juni 2012.

Den viktigste delen av sykefraværarbeidet foregår ute på den enkelte arbeidsplass, enten på enhetsnivå eller på avdelingsnivå. Det gjelder både det forebyggende arbeidet, og det oppfølgende mot den enkelte sykmeldte. Arbeidet skjer med god bistand fra sentral HMS-avdeling, NAV's Arbeidslivssenter og en dyktig bedriftshelse-tjeneste. Ringsaker kommune har for tiden rammeavtale på bedriftshelsetjeneste med HMS Øst. Det har også vært kjøpt tjenester fra attføringsbedrifter som Providor, Tepas og Topro og fra oppfølgingsenheten Frisk.

Det er ikke mulig eller hensiktsmessig her å liste opp alt sykefraværarbeidet, eller nærværarbeidet som i løpet av rapporteringsåret er utført ute i enhetene. Det kan likevel nevnes følgende:

- Det er med bistand fra bedriftshelsetjenesten gjennomført kurs/opplæring i stressmestring, konflikthåndtering, psykososialt arbeidsmiljø, arbeid med/mot vold og trusler, arbeidsplassvurderinger, ergonomi, risikovurderinger, førstehjelpskurs og helseundersøkelser.
- Videre har NAV Arbeidslivssenter, hovedverneombudet og HMS-rådgiverne deltatt på personalmøter og i HMS-utvalgene i svært mange enheter med ulike temaer/problemstillinger innenfor sykefraværarbeid
- Spesielt innenfor VO 40 Pleie og omsorg, VO 20 Barnehage og VO 80 Renhold har det vært fokus på hensiktsmessig utstyr og forflytningsteknikk. Hovedverneombudet som har fått skoleing i dette har i løpet av året gjennomført mange kurs i dette temaet
- Temaet støy og støymålinger er satt på dagsorden spesielt i barnehagene der høyt støynivå har vist seg å være et arbeidsmiljøproblem
- Tidlig avklaringer i forhold til type arbeid og vurdering av restarbeidsevne. I disse sakene er det godt samarbeid med eksterne samarbeidspartnere som f.eks. Providor

Nye tiltak i 2013 og videre

Det arbeides for tiden med en samlet oversikt over alt sykefravær-/nærværarbeid som gjennomføres i organisasjonen. Det gjøres for å bedre oversikten/tilgjengeligheten og skjerpe fokuset på dette viktige arbeidet i hele organisasjonen. Det vil også lette opplæringen internt og rapporteringen mot for eksempel politisk nivå.

Det er videre besluttet at en skal utarbeide en samlet strategi for det gjennomgående sykefraværarbeidet, spesielt med fokus på det som truer, eller utfordrer diagnosene muskel- og skjelettlidelser og psykisk helse. Videre vil det i samarbeid med ekstern ekspertise bli gjennomført et intensivt lederopplæringsprosjekt i ett av omsorgsdistriktene som over tid har slitt med høyt sykefravær. Avhengig av erfaringene som høstes av dette vil lignende opplegg bli kjørt i andre større enheter som har spesielt sykefravær.

På enhetsnivå vil en intensivere arbeidet med lovpålagte ROS-analyser (risiko og sårbarhetsanalyser med tilhørende oppfølgingsplaner) når det gjelder arbeidsmiljøet generelt, men spesielt på faktorer som kan forårsake sykefravær, og enda mer presist på faktorer som kan resultere i muskel- og skjelettlidelser og psykiske lidelser. Verktøyet ROS-analyse er velegnet for å sikre bred medvirkning/involvering i dette arbeidet. ROS-analysene kan bli utført med veiledning fra bedriftshelsetjenesten, Arbeidslivssenteret og HMS-rådgiverne. En slik prosess i alle enheter er selvsagt ressurskrevende, men vurderes som nødvendig i tillegg til at den som nevnt er lovpålagt.

Oppsummering

Til tross for at det den siste tiden er satt et kritisk søkelys på sykefraværarbeidet i organisasjonen, så mener rådmannen at det generelt arbeides godt med både de forebyggende og de oppfølgende tiltak/prosesser. Dette inntrykket bekreftes av rapporter fra Arbeidstilsynet, tilbakemeldinger fra Arbeidslivssenteret og den innleide bedriftshelsetjenesten. Som nevnt sitter rådmannen med det inntrykket at eget tillitsmannsapparat og egen vernetjeneste også slutter opp om det arbeidet som gjøres på dette området. Men, det er samtidig enighet om at sykefraværet er for høyt og at arbeidet med dette må skjerpes/intensiveres i hele organisasjonen.

1.2.9 Etikk

Ved endringer av kommuneloven i 2009 ble det i § 48 nr. 5 inntatt en bestemmelse om at det i årsberetningen skal redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard i virksomheten. Bakgrunnen for en slik redegjøringsplikt i årsberetningen er at dette vil kunne bidra til en skjerpet og mer systematisk oppmerksomhet rundt de etiske forholdene i kommuner og fylkeskommuner. Det er et mål at redegjøringsplikten for tiltak som er iverksatt for å sikre en høy etisk standard, skal bidra til at kommunene og fylkeskommunene jevnlig vier oppmerksomhet til og reflekterer rundt etiske problemstillinger. Det er videre et mål at rapporteringsplikten skal bidra til at kommunene og fylkeskommunene initierer konkrete tiltak for å heve den etiske standarden.

Selv om Ringsaker kommune ikke har vedtatt overordnede etiske retningslinjer for folkevalgte og ansatte, er etikk og etiske problemstillinger kontinuerlig på dagsorden innenfor de ulike virksomhetsområdene i kommunen. For å få et inntrykk av hvordan temaet behandles har rådmannen valgt å gi en samlet presentasjon om hvordan det arbeides med tiltak for å høyne den etiske standarden i virksomheten.

Innledningsvis nevnes at det i kommunens ansettelses- og arbeidsreglementet er inntatt bestemmelser om at kommunens medarbeidere skal unngå å sette seg i situasjoner som kan medføre en konflikt mellom kommunens interesser og personlige interesser, med henvisning til kommunelovens og forvaltningslovens habilitetsbestemmelser.

Ansatte i kommunen, enkeltpersoner og grupper, har bl.a. ikke anledning til å motta arv, gaver eller fordeler av noen art fra kommunens leverandører, kunder, klienter, pasienter o.l. Dette gjelder likevel ikke gaver av ubetydelig verdi, så som reklamemateriell, blomster o.l. Ansatte kan heller ikke gis fordeler som f.eks. personlige rabatter ved kjøp av varer og tjenester eller faglige reiser. Privat bruk av kommunens maskiner, biler og annet utstyr kan bare skje etter samtykke fra rådmannen. Fortrolige opplysninger som ansatte blir kjent med i sitt arbeid, må respekteres og ikke brukes til personlig vinning. For øvrig vises til forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt.

Av kommunens økonomireglement fremgår det bl.a. at gjennom valg av handelspartner og ved å bruke sin innflytelse som kunde overfor leverandører og produsenter, skal kommunen, innenfor de begrensninger som til enhver tid følger av norsk lov og internasjonal rett og avtaleverk, bygge opp under en anerkjent etisk norm som bidrar til at varer produseres etisk forsvarlig. I økonomireglementet er det også inntatt en bestemmelse om at de etiske retningslinjene som til enhver tid er gjeldende for Statens Pensjonsfond Utland, skal være retningsgivende for Ringsaker kommunes etiske håndtering av kapitalforvaltningen. Ringsaker kommune vil påse at evt. samarbeidende forvaltere er informert om både forvaltningsrammer og etiske retningslinjer i kommunens reglement for finansforvaltning.

Innenfor de ulike tjenesteproduserende enhetene i kommunen jobbes det med temaet etikk på flere måter. I det videre gis det en oppsummering av dette arbeidet.

Barnehager

Etikk er en viktig del av arbeidet som gjøres i barnehagene, det gjelder både i møte med barn, foresatte og ansatte. Etikk er et gjennomgående tema på personalmøter, planleggingsdager og foreldremøter. De fleste enheter har utarbeidet et felles verdigrunnlag som brukes aktivt i arbeidshverdagen. Etisk refleksjon er viktig for de ansattes trivsel og utvikling.

Det kan også nevnes at det jobbes med integrering og kulturforståelse i barnehagene. Toleranse og anerkjennelse av andre kulturer og livssyn er en viktig del av barnehagens etiske grunnlag. Det jobbes med å øke bevisstheten rundt betydningen av ord og handlinger, og hvordan disse kan oppfattes av andre.

Skoler

Skolens samfunnsmandat er å fremme elevers læring, utvikling og dannelse. Etikk står jevnlig på dagsorden i skolehverdagen og omhandler ofte relasjoner. Det er også etiske dilemmaer knyttet til utvalg av lærestoff, metoder, arbeidsmåter og organisering av undervisningen. Ansatte i skolen stilles stadig overfor spørsmål som krever etisk overveielse, og tar en rekke valg som får konsekvenser for elever, foresatte og andre. Det er derfor viktig at skolen setter av tid til etisk refleksjon og diskusjon.

Bevissthet rundt verdier, holdninger og handlinger er viktig. Som eksempel kan nevnes viktigheten av taushetsplikten; alle har rett til personvern. Spørsmål knyttet til etikk drøftes i personalmøter, trinnmøter, elevsamtaler og foreldremøter.

I 2011 ble det utarbeidet en egen etikkplakat av Utdanningsforbundet som kalles «Lærerprofesjonens etiske plattform». Denne forplikter skolen, og sier blant annet at:

Vi er én profesjon av førskolelærere, lærere og ledere i barnehage og skole. Vårt samfunnsmandat er å fremme barnehagebarn og elevers læring, utvikling og dannelse. Våre verdier, holdninger og handlinger påvirker dem vi arbeider for og med. Plattformen er et felles grunnlag for å videreutvikle lærerprofesjonens etiske bevissthet. Alle førskolelærere, lærere og ledere har et ansvar for å handle i samsvar med plattformens verdier og prinsipper.

Det foretas jevnlig elevundersøkelser som blant annet måler mobbing og trivsel.

Pleie og omsorg

Etikk er en svært viktig del av arbeidet innen pleie og omsorg. Dette gjelder overfor pasienter, pårørende og mellom medarbeidere. Det er viktig at pasientene mottar riktige tjenester, og den enkelte pasient skal stå i fokus. En jobber hele tiden for økt bevissthet knyttet til brukermedvirkning og at alle pasienter blir behandlet med respekt og verdighet.

Det jobbes i det daglige med etisk kompetanseheving i alle enheter. Etikk er tema på ledermøter, en fast del av opplæringen for lærlingene og de ansatte for øvrig deltar på kurs og nettverkssamlinger. Målet er at de ansatte skal bli mer bevisste og øke evnen til refleksjon knyttet til etiske utfordringer i egen arbeidshverdag.

Øvrige enheter

Alle kommunens enheter jobber bevisst med etikk, både internt og i forholdet til brukere og andre. Taushetsplikt, innkjøpsreglement, kommunens rutiner for varsling og respektfull behandling av brukere er viktige elementer i arbeidshverdagen. Alle ansatte har et ansvar for å sørge for god orden i alle ledd, ha rutiner som gir innsyn, som er dokumenterbare og etterprøvbare. Dette må gjenspeile måten enhetene jobber på og hvordan de framstår i hverdagen.

Etikk settes på dagsorden i personalmøter, medarbeidersamtaler og seminarer.

1.2.10 Bruk av delegert myndighet

Administrasjonen har fått delegert avgjørelsesmyndighet innenfor ulike områder. Nedenfor er det gitt en oversikt over antall slike saker.

Antall delegerte saker registrert i saksbehandlingssystemet WEBSAK

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Delegerte barnehagesaker (DBH)	23	42	57	72	62	55	65
Delegerte boligsaker (DBO)	69	77	133	84	69	67	114
Delegerte brann saker (DBR)	44	42	19	10	9	16	15
Delegerte byggesaker (DBS)	831	828	802	744	765	842	778
Delegerte delingssaker (DDS)	169	209	143	175	143	204	269
Delegerte dispensasjonssak PBL (DPU)	83	97	105	86	109	149	204
Delegerte forurensingssaker (DFS)	103	93	131	148	82	42	75
Delegerte gjeldssaker (DGJ)	9	7	13	10	4	5	8
Delegerte helsesaker (DHS)	19	16	19	12	6	8	5
Delegerte innkjøpsaker (DIK)	74	66	119	169	181	146	135
Delegerte landbrukssaker (DLB)	117	156	146	146	118	172	225
Delegerte personalsaker (DPE)	492	560	586	470	543	479	463
Delegerte plansaker (DPS)	4	0	3	3	13	1	0
Delegerte saker – avskr. Restanse (DAV)	14	28	33	24	5	34	32
Delegerte saker – endelig utgiftsføring (DKU)	140	16	28	33	16	40	31
Delegerte saker – parkeringstillatelse (DPT)	105	109	91	90	115	126	144
Delegerte skolesaker (DSK)	501	595	760	867	960	835	781
Delegerte valgsaker (DVA)	-	7	-	5	-	7	2
Delegerte vegsaker (DVS)	17	27	14	13	10	11	19
Delegerte økonomisaker (DØK)	410	482	442	364	492	446	441

I tillegg kommer bruk av delegert myndighet registrert i egne fagsystemer for barnevern, jf. avsnitt 2.6.4 og sosiale tjenester jf. avsnitt 2.7.4.

1.2.11 Rådmannens årslønn

Rådmannens årslønn pr. 31.12.2012 utgjorde kr 921.000.

1.3 Økonomisk analyse

1.3.1 Generelt om årsregnskapet og regnskapsskjemaene

Gjennom den økonomiske analysen redegjøres det for utviklingen i kommunens økonomi med grunnlag i de transaksjoner som er registrert i 2012-regnskapet. Analysen tar utgangspunkt i hovedstørrelser og sentrale nøkkeltall fra regnskapet. For å vise kommunens økonomiske utvikling de siste årene, vises sammenlignbare tallstørrelser for de siste fem årene.

Kommunens regnskap består av balanseregnskap, driftsregnskap, investeringsregnskap, økonomiske oversikter og noter. I drifts- og investeringsregnskapet registreres all anskaffelse og all anvendelse av midler i løpet av året. Årsregnskapsheftet inneholder de obligatoriske regnskapsskjemaene 1A/1B og 2A/2B, økonomiske oversikter for henholdsvis drifts-, investerings- og balanseregnskap og til sammen 26 noter over bl.a. endring arbeidskapital, pensjonskostnader, garantiansvar, kapitalkonto, investeringsoversikt, mv. Dessuten er det tatt inn et detaljert drifts-, investerings- og balanseregnskap.

1.3.2 Driftsregnskapet

Driftsregnskapet viser kommunens driftsutgifter/-inntekter, finansutgifter/-inntekter, avsetninger/bruk av tidligere avsetninger og regnskapsresultatet for året. Driftsregnskapet er i oppbygging og innholdet samsvarer med budsjettet.

I regnskapsskjema 1A føres inntekter og utgifter knyttet til virksomhetsområde 90 Felles. I skjemaet vises først summen av de frie inntektene og deretter hvordan de er disponert til netto finansutgifter, netto avsetninger, investeringsformål og det resterende til driftsformål (skjema 1B).

Regnskapsskjema 1A (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2012	Regulert budsjett 2012	Opprinnelig budsjett 2012	Regnskap 2011
Skatt på inntekt og formue	-594 966	-581 569	-602 552	-547 849
Ordinært rammetilskudd	-828 780	-838 593	-798 308	-759 681
Skatt på eiendom	-60 777	-60 736	-60 436	-37 235
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	-73 870	-72 174	-73 718	-76 321
<i>Sum frie disponible inntekter</i>	<i>-1 558 393</i>	<i>-1 553 072</i>	<i>-1 535 014</i>	<i>-1 421 085</i>
Renteinntekter og utbytte	-106 211	-103 672	-86 576	-199 530
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	59 659	59 895	65 853	59 312
Avdrag på lån	83 976	83 976	82 361	78 214
<i>Netto finansinntekter/-utgifter</i>	<i>37 424</i>	<i>40 199</i>	<i>61 638</i>	<i>-62 004</i>
Til dekning av tidl. regnskapsmessig merforbruk	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	20 344	20 344	0	128 327
Til bundne avsetninger	1 842	120	120	1 403
Bruk av tidl. regnskapsmessig mindreforbruk	-1 528	-1 528	0	-4 829
Bruk av ubundne avsetninger	-26 456	-26 456	0	-16 852
Bruk av bundne avsetninger	0	0	0	0
<i>Netto avsetninger</i>	<i>-5 798</i>	<i>-7 520</i>	<i>120</i>	<i>108 049</i>
Overført til investeringsregnskapet	17 852	17 957	14 957	8 793
Til fordeling drift	1 507 943	1 502 436	1 458 299	1 364 720
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	0	0	0	0
<i>Regnskapsmessig mer/mindreforbruk</i>	<i>-971</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-1 528</i>

Ringsaker kommune fikk i 2012 et regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) på kr 971.000.

Skatt og rammetilskudd (frie inntekter) ble 3,584 mill. kroner høyere enn revidert budsjett. Skatteinntektene ble 13,397 mill. kroner høyere, mens rammetilskuddet ble 9,813 mill. kroner lavere. Andre generelle statstilskudd m.m. ble 1,696 mill. kroner høyere enn budsjettet, som i all hovedsak skyldes at integreringstilskuddet til

flyktninger ble 1,863 mill. kroner høyere enn budsjettet. Renteinntekter viser et positivt budsjettavvik på 2,539 mill. kroner.

Skjema 1B viser fordelingen av netto driftsutgifter for de ulike virksomhetsområders hovedtjenester i samsvar med økonomireglementets bestemmelser. Regnskapsskjema 1B viser det regnskapsmessige resultatet for de ulike virksomhetsområder og resultatenheter etter at det er foretatt avsetninger av mindreforbruk til disposisjonsfond eller bruk av disposisjonsfond for å dekke opp merforbruk i enhetene.

Regnskapsskjema 1B (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2012	Regulert budsjett 2012	Opprinnelig budsjett 2012	Regnskap 2011
10 Politiske styringsorganer mv	8 611	8 611	8 611	10 097
11 Adm. og fellesutgifter	105 790	105 790	105 291	104 295
20 Barnehage	182 051	182 051	172 438	154 218
30 Undervisning	334 823	334 823	332 187	331 716
40 Pleie og omsorg	420 032	419 008	410 271	376 993
50 Barnevern	44 205	44 205	37 072	36 837
51 Sosiale tjenester	64 652	64 652	59 041	60 573
52 Helsestasjoner	14 087	14 087	14 075	13 560
55 Kultur og fritid	22 864	22 864	22 849	22 054
56 Kulturskole	5 675	5 675	5 668	5 500
57 Bibliotek	6 572	6 572	6 566	6 546
60 Brann	17 998	17 998	17 988	18 250
61 Landbruk	4 964	4 964	4 885	4 849
62 Teknisk drift	29 381	28 050	28 039	27 230
63 Kart og byggesak	2 146	2 146	2 137	2 129
70 Kemnerkontoret	5 375	5 375	5 367	5 450
71 Servicesenter	5 879	5 879	5 872	5 758
80 Renhold	45 190	45 190	44 767	47 254
81 Bygg og eiendom	70 867	70 867	68 783	69 311
82 Matproduksjon	15 143	15 143	14 934	14 703
87 Overføringer	24 743	24 743	23 698	20 455
88 Tilleggsbevilgninger	113 022	113 022	113 022	60 892
89 Felles (i skjema B)	-36 128	-39 279	-45 262	-33 950
TOTALT	1 507 943	1 502 436	1 458 299	1 364 720

Pleie og omsorg fikk et negativt budsjettavvik på 1,024 mill. kroner som skyldes merutgifter knyttet til Samhandlingsreformen. Teknisk drift fikk et negativt budsjettavvik på 1,331 mill. kroner som skyldes merforbruk på renovasjonsordningen som følge av økte utgifter fra Hias. VO 89 Felles (i skjema B) fikk et negativt budsjettavvik på 3,151 mill. kroner. Budsjettavviket under VO 89 skyldes i all hovedsak tre forhold. De kalkulatoriske inntektene innenfor VAR-området ble 0,893 mill. kroner lavere enn budsjettet siden det var budsjettet med inndekking av tidligere års underskudd på 1 mill. kroner som ble dekket inn i regnskapet for 2011. I henhold til god kommunal regnskapsskikk er det avsatt tap på fordringer/formidlingslån med 0,338 mill. kroner. I tillegg ble AFP-ordningen 2,06 mill. kroner høyere enn budsjettet.

I kapittel 1.5 vises det regnskapsmessige resultatet for de ulike virksomhetsområder og resultatenheter før det er foretatt avsetninger av mindreforbruk til disposisjonsfond eller bruk av disposisjonsfond for å dekke opp merforbruk i enhetene.

Økonomisk oversikt drift viser summer for de eksterne driftsinntekter, driftsutgifter, finansinntekter og finansutgifter. Ut fra disse summene beregnes resultatstørrelsene brutto og netto driftsresultat her. Analysen av disse resultatbegrepene er gjort under punkt 1.3.4 finansieringsanalyse. Til slutt i oversikten vises de interne finansieringstransaksjonene i driftsregnskapet.

Økonomisk oversikt drift (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2012	Regulert budsjett 2012	Opprinnelig budsjett 2012	Regnskap 2011
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	89 863	89 626	88 900	85 951
Andre salgs- og leieinntekter	189 742	181 101	192 178	179 069
Overføringer med krav til motytelse	253 298	165 632	145 203	236 693
Rammetilskudd	828 780	838 593	798 308	759 681
Andre statlige overføringer	77 974	107 117	108 561	81 990
Andre overføringer	2 629	50	50	1 423
Skatt på inntekt og formue	594 966	581 569	602 552	547 849
Eiendomsskatt	60 777	60 736	60 436	37 235
Andre direkte og indirekte skatter	938	0	0	892
<i>Sum driftsinntekter</i>	<i>2 098 967</i>	<i>2 024 424</i>	<i>1 996 188</i>	<i>1 930 784</i>
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	1 074 806	1 053 360	1 021 760	1 039 603
Sosiale utgifter	286 262	318 391	227 901	276 707
Kjøp av varer og tj. som inngår i tj.produksjon	221 304	204 874	201 948	225 160
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	239 662	236 118	213 770	233 268
Overføringer	166 104	256 629	254 315	136 067
Avskrivninger	53 888	0	0	52 029
Fordelte utgifter	0	0	0	0
<i>Sum driftsutgifter</i>	<i>2 042 026</i>	<i>2 069 372</i>	<i>1 919 694</i>	<i>1 962 833</i>
<i>Brutto driftsresultat</i>	<i>56 941</i>	<i>-44 948</i>	<i>76 494</i>	<i>-32 049</i>
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	106 211	103 672	86 576	199 530
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidl.)	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	886	646	646	487
<i>Sum eksterne finansinntekter</i>	<i>107 097</i>	<i>104 318</i>	<i>87 222</i>	<i>200 017</i>
Finansutgifter				
Renteutgifter og låneomkostninger	59 659	59 895	65 853	59 313
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0
Avdrag på lån	84 036	84 036	82 421	78 274
Utlån	715	365	365	622
<i>Sum eksterne finansutgifter</i>	<i>144 411</i>	<i>144 296</i>	<i>148 639</i>	<i>138 209</i>
<i>Resultat eksterne finanstransaksjoner</i>	<i>-37 314</i>	<i>-39 978</i>	<i>-61 417</i>	<i>61 808</i>
<i>Motpost avskrivninger</i>	<i>53 888</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>52 029</i>
<i>Netto driftsresultat</i>	<i>73 515</i>	<i>-84 926</i>	<i>15 077</i>	<i>81 788</i>
<i>Interne finanstransaksjoner</i>				
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	1 528	1 528	0	4 829
Bruk av disposisjonsfond	211 818	157 810	0	181 486
Bruk av bundne fond	16 709	658	0	39 276
<i>Sum bruk av avsetninger</i>	<i>230 055</i>	<i>159 996</i>	<i>0</i>	<i>225 591</i>
Overført til investeringsregnskapet	19 103	19 113	14 957	9 420
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	255 392	55 837	0	273 629
Avsatt til bundne fond	28 104	120	120	22 803
<i>Sum avsetninger</i>	<i>302 599</i>	<i>75 070</i>	<i>15 077</i>	<i>305 852</i>
<i>Regnskapsmessig mer/mindreforbruk</i>	<i>971</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1 528</i>

Regnskapet for 2012 viser et brutto driftsresultat på 56,941 mill. kroner. Dette betyr at driftsinntektene har vært høyere enn driftsutgiftene inkludert avskrivninger i 2012. Etter netto renter og avdrag (resultat eksterne finanstransaksjoner) samt motpost avskrivninger fikk kommunen et netto driftsresultat på 73,515 mill. kroner. Tar en hensyn til de interne finanstransaksjonene som avsetning og bruk av fond og overføring fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet, fikk kommunen et mindreforbruk i 2012 på kr 971.000.

Disponeringen av årets mindreforbruk på kr 971.000 vil en komme tilbake til i regnskapssaken. Det er nødvendig å styrke kommunens egenkapital, og da spesielt årsavregningsfondet som har blitt brukt til å dekke akkumulerte underskudd for 2010 og 2011 i Pleie og omsorg, Barnevern og Sosiale tjenester, jf. k.sak 92/2012 om 2. tertialrapport. Årsoppgjørdisposisjoner for 2012, jf. f.sak 34/2013, viste at årsavregningsfondet ikke var tilstrekkelig til å dekke merforbruket i enhetene, og det var nødvendig å styrke årsavregningsfondet midlertidig for å dekke deler av merforbruket.

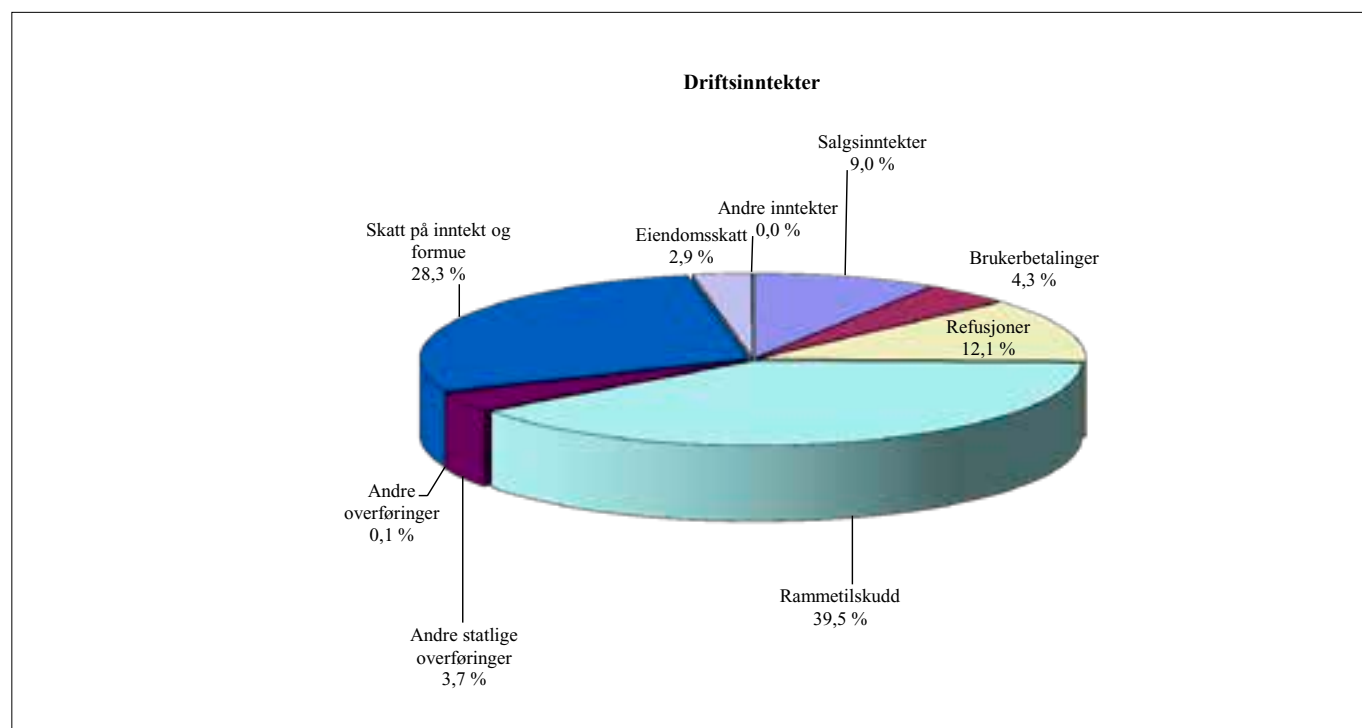
I tabellen under vises disponeringen av netto driftsresultat på 73,515 mill. kroner (beløp i kr 1.000).

Overført til finansiering av investeringer	19 103
Mindreforbruk i enhetene - avsatt til disposisjonsfond	40 787
Merforbruk i enhetene - dekket av disposisjonsfond	-19 060
Øvrig netto avsetninger	31 714
Regnskapsmessig overskudd	971
Sum disponering av netto driftsresultat	73 515

Øvrig netto avsetninger består bl.a. av avsetning av premieavvik (amortisering av tidligere års og årets premieavvik) med 31,152 mill. kroner, netto avsetning til bundne driftsfond innenfor VAR-området med 9,523 mill. kroner, avsetning til lønnsreserven med 10,289 mill. kroner for å dekke netto økt reguleringspremie og tilbakeført overskudd fra KLP, samt bruk av disposisjonsfond med 16,687 mill. kroner for å dekke deler av underskudd for 2010 og 2011 for virksomhetsområdene Pleie og omsorg, Barnevern og Sosiale tjenester.

Driftsinntekter

Ringsaker kommunes driftsinntekter består av formues-, inntekts- og eiendomsskatt, rammetilskudd fra staten, refusjoner, øremerkede tilskudd, brukerbetaling og salgsinntekter. Figuren nedenfor viser fordelingen av regnskapsførte driftsinntekter i 2012 med 2,099 mrd. kroner.

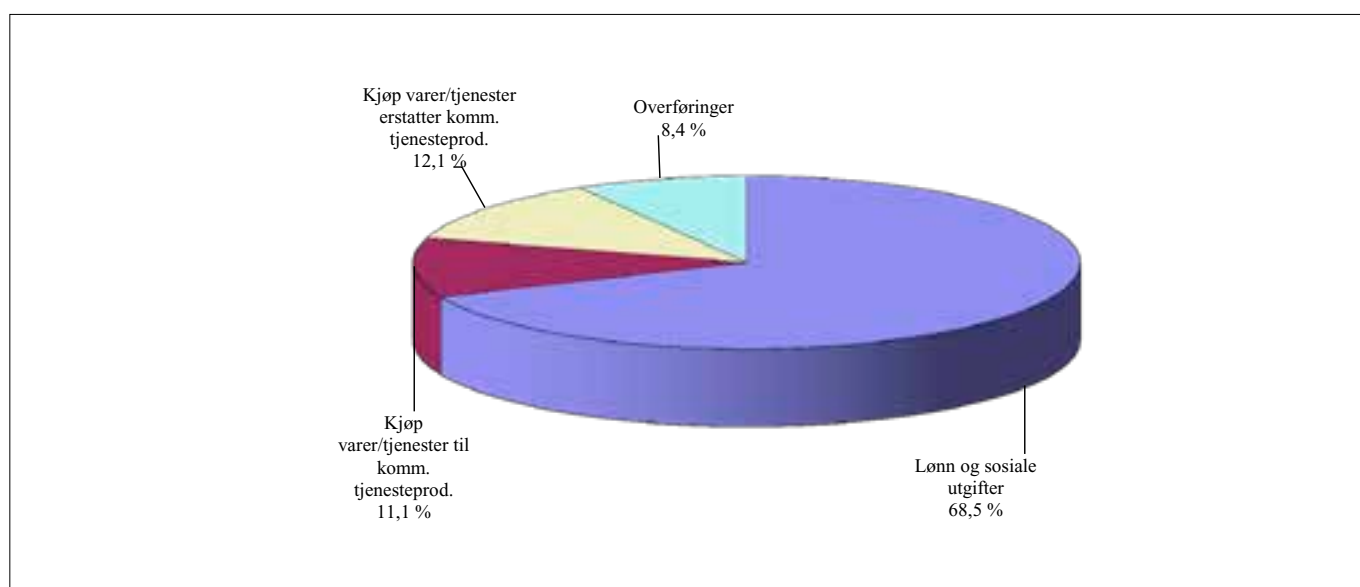
Driftsinntektene har økt med 168,183 mill. kroner (8,71 %) fra 2011. Den prosentvise fordelingen mellom de ulike inntektstypene er omtrent den samme som i 2011.

De frie inntektene har økt med 116,216 mill. kroner fra 2011. Dette er en økning på 8,89 %. Rammetilskuddet har økt med 69,099 mill. kroner, og skatteinntektene har økt med 47,117 mill. kroner. Økningen i rammetilskuddet skyldes blant annet at kommunen fikk 39,817 mill. kroner til Samhandlingsreformen som ble innført fra 1.1.2012. Eiendomsskatten har økt med 23,542 mill. kroner, som skyldes flere eiendomsskatteobjekter, økt skattesats og redusert bunnfradrag.

Brukerbetalinger, salgsinntekter og andre inntekter, refusjoner og andre overføringer har økt med 28,426 mill. kroner fra 2011. Dette er en økning på 4,85 %.

Driftsutgifter

Ringsaker kommunes driftsutgifter består av lønn og sosiale utgifter, kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon, kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon og overføringer. Figuren nedenfor viser fordelingen av regnskapsførte driftsutgifter i 2012 med 1,988 mrd. kroner.

Driftsutgiftene har økt med 77,334 mill. kroner (4,05 %) fra 2011. KOSTRA-avskrivninger med 53,888 mill. kroner er holdt utenom. Den prosentvise fordelingen mellom de ulike utgiftstypene er omtrent den samme som i 2011. Overføringer utgjør nå 8,4 % av de totale driftsutgiftene, mens denne andelen var 7,1 % i 2011.

Lønn og sosiale utgifter har økt med 44,759 mill. kroner fra 2011. Dette er en økning på 3,4 %. Lønn og sosiale utgifter utgjør nå 68,5 % av driftsutgiftene. Dette er en liten nedgang fra 2011 hvor lønn og sosiale utgifter utgjorde 68,9 % av driftsutgiftene. Overføringer har økt med 30,037 mill. kroner (22,08 %). Økningen skyldes utgifter til medfinansiering og utskrivningsklare pasienter i forbindelse med Samhandlingsreformen fra 1.1.2012. Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon økte med 6,394 mill. kroner, mens kjøp av varer og tjenester til kommunal egenproduksjon ble redusert med 3,855 mill. kroner.

1.3.3 Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet viser årets investeringsutgifter inkl. utlån og aksjekjøp med tilhørende finansiering. Investeringsregnskapet er i oppbygging og innhold samsvarende med budsjettet.

I regnskapsskjema 2A føres virksomhetsområde 90 Felles. I regnskapsskjema 2A vises først summen av investeringer i anleggsmidler (skjema 2B), utlån, avdrag vedrørende formidlingslån og avsetninger. Deretter vises det hvordan investeringsbeløpene er finansiert.

Regnskapsskjema 2A (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2012	Regulert budsjett 2012	Opprinnelig budsjett 2012	Regnskap 2011
Investeringer i anleggsmidler	248 212	98 362	154 789	106 457
Utlån og forskutteringer	31 552	25 000	20 000	243 640
Aksjer og andeler	0	0	0	304
Avdrag på lån	7 947	8 729	8 729	12 693
Avsetninger	72 514	3 863	863	64 106
<i>Årets finansieringsbehov</i>	<i>360 225</i>	<i>135 954</i>	<i>184 381</i>	<i>427 199</i>
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	-257 543	-69 301	-149 618	-138 009
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-16 159	-800	-800	0
Tilskudd til investeringer	0	0	0	0
Mottatte avdrag på lån og refusjoner	-11 527	-7 450	-7 450	-9 576
Andre inntekter	-1 097	0	0	-222 460
<i>Sum ekstern finansiering</i>	<i>-286 325</i>	<i>-77 551</i>	<i>-157 868</i>	<i>-370 045</i>
Overført fra driftsregnskapet	-18 171	-17 957	-14 957	-8 793
Bruk av avsetninger	-55 729	-40 446	-11 556	-32 236
<i>Sum finansiering</i>	<i>-360 225</i>	<i>-135 954</i>	<i>-184 381</i>	<i>-411 074</i>
<i>Udekket/udisponert</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>16 126</i>

Investeringsregnskapet er i 2012 avsluttet i balanse.

Ringsaker kommune har fra 2012 fulgt Kommunal- og regionaldepartementets (KRD) veileder fra oktober 2011 om budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet. I følge veilederen skal det for investeringsprosjekter som går over flere budsjettår kun budsjetteres med den delen av utgiftene til prosjektene som en forventer blir brukt i løpet av året. Dette innebærer at det må foretas rebudsjettering dersom forsinkelser eller forsering av investeringsprosjekter påvirker kommunestyrets bevilgning. Tilsvarende gjelder for forventninger om kostnadsøkninger/-reduksjoner eller inntektsreduksjoner/-økninger.

Ringsaker kommune har i samråd med Hedmark Revisjon IKS valgt en gradvis innføring av prinsippene i den nye veilederen. Prosjekter som ble startet opp før 2012 følger det gamle prinsippet, mens nye prosjekter følger den nye veilederen. Dette innebærer at for prosjekter før 2012, skal en bruke opp tidligere bevilgninger (ubrukte lånemidler/investeringsfond) før en bruker av årets bevilgning. På bakgrunn av dette ble det i k.sak 108/2012 foretatt budsjettjustering av investeringsprosjekter med netto 85,317 mill. kroner. Dette medfører at det blir vesentlige budsjettavvik i investeringsregnskapet både for regnskapsskjema 2A og 2B, da 149,850 mill. kroner av totalt 248,212 mill. kroner i investeringer i anleggsmidler er finansiert med bevilgning som er gitt før 2012.

Det har i 2012 vært stor etterspørsel etter startlån, og det er et budsjettavvik vedrørende utlån og forskutteringer på 6,552 mill. kroner. Dette skyldes disponering av ubrukte startlånsmidler fra 2011. Mottatte avdrag på lån og refusjoner har et positivt budsjettavvik på 4,077 mill. kroner, og skyldes mottatte ekstraordinære avdrag på startlån.

Det er et positivt budsjettavvik på 15,359 mill. kroner for inntekter fra salg av fast eiendom. Dette skyldes salg av tomter og tjenesteboliger iht. forutsetningene i blå bok 2012 om salg av kommunale eiendommer som i liten eller ingen grad inngår i tjenesteproduksjonen. Det positive budsjettavviket på 1,097 mill. kroner for andre inntekter skyldes tilbakebetaling til kommunen etter nedleggelse av KUF-fondet Innlandet AS, og er avsatt til investeringsfondet.

Øvrige budsjettavvik har sammenheng med de nye prinsippene i veilederen fra KRD om budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet.

Skjema 2B viser fordelingen av netto investeringsutgifter for de ulike virksomhetsområders hovedtjenester i samsvar med økonomireglementets bestemmelser.

Regnskapsskjema 2B (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2012	Regulert budsjett 2012	Opprinnelig budsjett 2012	Regnskap 2011
11 Adm. og fellesutgifter	55 753	13 500	7 200	653
20 Barnehage	31 626	35 990	22 000	16 110
30 Undervisning	63 192	1 417	10 428	3 018
40 Pleie og omsorg	1 722	0	3 000	3 471
50 Barnevern	53	0	0	93
51 Sosiale tjenester	1 817	50	5 656	595
55 Kultur og fritid	-6 871	6 550	7 000	12 174
57 Bibliotek	13	0	2 000	0
60 Brann	458	0	770	2 101
62 Teknisk drift	92 169	31 455	84 035	57 555
63 Kart og byggesak	495	150	150	233
81 Bygg og eiendom	3 484	1 250	4 050	7 313
82 Matproduksjon	196	0	500	-196
87 Overføringer	500	5 000	5 000	0
89 Felles (i skjema B)	3 605	3 000	3 000	3 337
<i>TOTALT</i>	<i>248 212</i>	<i>98 362</i>	<i>154 789</i>	<i>106 457</i>

Budsjettavvikene i regnskapsskjema 2B skyldes gradvis innføring av prinsippene i veilederen fra KRD om budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet, jf. kommentarene under regnskapsskjema 2A.

Økonomisk oversikt investering vises hvordan en kommer frem til et samlet finansieringsbehov på 344,946 mill. kroner for 2012 og videre hvordan dette behovet er dekket opp.

Økonomisk oversikt investering (beløp i kr 1.000)

	Regnskap 2012	Regulert bud- sjett 2012	Opprinnelig budsjett 2012	Regnskap 2011
<i>Inntekter</i>				
Salg av driftsmidler og fast eiendom	16 435	800	800	10 195
Andre salgsinntekter	140	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	0	0	0	-4 028
Statlige overføringer	3 817	0	3 468	289
Andre overføringer	14 249	14 700	14 200	21 877
Renteinntekter og utbytte	42	0	0	45
<i>Sum inntekter</i>	<i>34 683</i>	<i>15 500</i>	<i>18 468</i>	<i>28 378</i>
<i>Utgifter</i>				
Lønnsutgifter	261	0	0	0
Sosiale utgifter	65	0	0	0
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	237 517	111 218	169 457	116 457
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	0	0	0	0
Overføringer	26 167	0	0	15 623
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0
<i>Sum utgifter</i>	<i>264 010</i>	<i>111 218</i>	<i>169 457</i>	<i>132 080</i>
<i>Finansstransaksjoner</i>				
Avdrag på lån	7 947	8 729	8 729	12 693
Utlån	31 552	25 000	20 000	243 640
Kjøp av aksjer og andeler	3 606	3 000	3 000	3 641
Dekning av tidligere års udekket	27 834	0	0	20 719
Avsatt til ubundne investeringsfond	38 482	3 863	863	21 943
Avsatt til bundne investeringsfond	6 198	0	0	21 444
<i>Sum finansieringstransaksjoner</i>	<i>115 619</i>	<i>40 592</i>	<i>32 592</i>	<i>324 080</i>
<i>Finansieringsbehov</i>	<i>344 946</i>	<i>136 310</i>	<i>183 581</i>	<i>427 782</i>
<i>Dekket slik:</i>				
Bruk av lån	257 543	69 301	149 618	138 009
Salg av aksjer og andeler	1 045	0	0	222 415
Mottatte avdrag på utlån	11 527	7 450	7 450	9 576
Overført fra driftsregnskapet	19 103	19 113	14 957	9 420
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	454
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	53 774	40 446	11 556	26 404
Bruk av bundne investeringsfond	1 954	0	0	5 378
<i>Sum finansiering</i>	<i>344 946</i>	<i>136 310</i>	<i>183 581</i>	<i>411 656</i>
<i>Udekket/udisponert</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-16 126</i>

Brutto investeringsutgifter (ekskl. utlån, aksjekjøp, renter og avdrag) ble på 264,01 mill. kroner i 2012. Dette er en økning på 131,93 mill. kroner fra 2011. Økningen skyldes blant annet store grunnerverv, utbygging av VA-ledningen i fjellet, byggestart for Brøttum barne- og ungdomsskole og utbygging av Fagernes barnehage og Simenstua barnehage. For nærmere informasjon om omfang av prosjektene i investeringsregnskapet vises det til årsregnskapsheftets detaljerte prosjektoversikt i note 12, hvor medgått beløp er vist pr. prosjekt. I tillegg er det redegjort kort for investeringsaktiviteten i 2012 både under kapitlene 2.14 Teknisk drift og 2.19 Bygg og eiendom.

1.3.4 Finansieringsanalyse

Tallene i oppstillingene under er hentet fra økonomisk oversikt for drifts- og investeringsregnskapet. Finansieringsanalysen gir uttrykk for hvordan midler er anskaffet og på hvilken måte disse midlene er benyttet.

Finansieringsanalyse (beløp i kr 1.000)

	2008	2009	2010	2011	2012
I. Drift					
+ Driftsinntekter	1 591 285	1 745 532	1 828 233	1 930 784	2 098 967
- Driftsutgifter	1 578 955	1 747 864	1 820 220	1 962 833	2 042 026
= Brutto driftsresultat	12 330	-2 332	8 013	-32 049	56 941
+ Renteinntekter	109 032	79 413	75 965	199 530	106 211
+ Mottatte avdrag form.lån	463	433	249	487	886
- Renteutgifter	46 934	44 998	52 229	59 313	59 659
- Avdrag på lån og utlån	56 992	61 941	71 490	78 896	84 752
+ Motpost KOSTRA-avskr.	41 868	44 985	50 725	52 029	53 888
= Netto driftsresultat	59 767	15 560	11 233	81 788	73 515
II. Investeringer					
- Investeringstutgifter/overf.	226 086	174 403	180 043	132 080	264 010
- Netto utlån og aksjekjøp	22 134	25 505	15 876	15 289	22 586
- Renter/avdrag form.lån	5 372	6 730	35 565	12 693	7 947
+ Investeringssinntekter	37 875	20 918	31 902	28 378	34 683
= Netto finansieringsbehov ¹	155 950	170 160	188 349	49 896	186 345
III. Finansiering					
+ Bruk av lån	209 899	165 191	173 814	138 009	257 543
+ Bruk av arbeidskapital		4 969	14 535		
- Økning i arbeidskapital ²	53 949			88 113	71 198
= Sum	155 950	170 160	188 349	49 896	186 345

¹ Netto finansieringsbehov = Investeringstutgifter + Utlån + Renter/avdrag formidlingslån - Investeringssinntekter - Netto driftsresultat

² Denne økningen/bruken av arbeidskapitalen er den del av endringen som er forårsaket av transaksjoner (utgifter, inntekter, utbetalinger og innbetalinger) i drifts- og investeringsregnskapet.

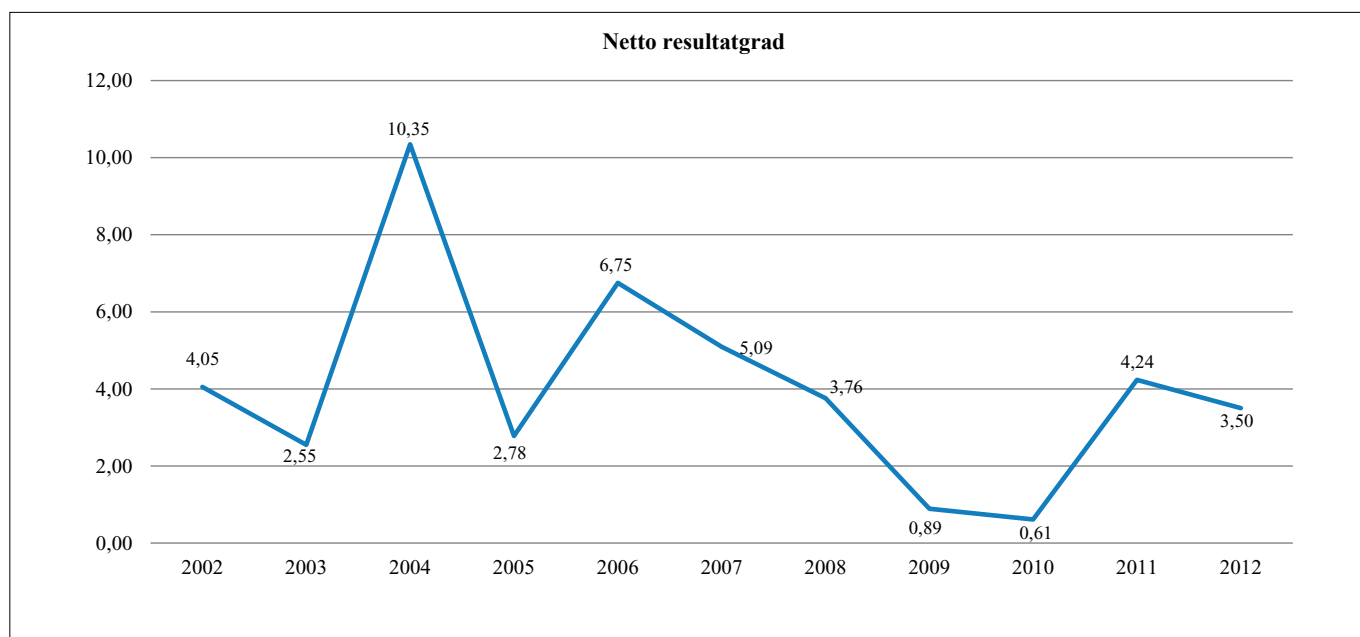
Brutto driftsresultat viser det økonomiske resultatet av kommunens ordinære driftsvirksomhet inkludert avskrivninger før det tas hensyn til finansposter, som renteutgifter /-inntekter, utbytte, avdrag på lån og utlån. Det finansielle kravet i kommuneloven er at brutto driftsresultat i størrelse må være stort nok til å dekke netto finansutgifter samt nødvendige avsetninger.

Størrelsen på netto driftsresultat gir uttrykk for hvilke driftsinntekter kommunen har tilbake etter at driftsutgifter og netto finansutgifter (renter og avdrag) er dekket. Netto driftsresultat er den indikatoren som best forklarer økonomisk balanse.

Finansieringsanalysen viser et brutto driftsresultat på 56,941 mill. kroner. Når en tar hensyn til netto finanstransaksjoner, får en et netto driftsresultat på 73,515 mill. kroner. Fratrasket netto investeringer, ender kommunen opp med et netto finansieringsbehov på 186,345 mill. kroner, mot 49,896 mill. kroner i 2011. Den store økningen fra 2011 skyldes Ringsaker kommunes andel av kapitalnedsettelsen i Eidsiva Energi AS som ble utbetalt til eierne i 2011.

Netto resultatgrad viser hvor stort netto driftsresultat er i forhold til driftsinntekter. Resultatbegrepet viser dermed hvilke midler kommunen, gjennom den løpende drift, har frigjort til investeringer og avsetninger. Målet er at kommunen over tid har en netto resultatgrad på 3 %.

Figuren nedenfor viser hvordan netto resultatgrad har endret seg fra 2002.

I 2012 var netto resultatgrad 3,5 % i Ringsaker kommune, mens regnskapsundersøkelsen fra KS viser at netto resultatgrad for kommunene for 2012 er på 2,6 %. KS sin regnskapsundersøkelse for 2012 består av tall fra 181 kommuner med 70 % av folkemengden inkludert Oslo. Ringsaker kommune ligger både over normtallet for en sunn kommuneøkonomi på 3 %, og høyere enn landsgjennomsnittet for kommuner. En lavere resultatgrad enn 3 % vil i utgangspunktet ikke frigjøre tilstrekkelig midler til avsetninger og fremtidige investeringer. Over tid vil dette påvirke egenkapitalsituasjonen og dermed lånefinansieringsgraden.

Umiddelbart kan størrelsen på netto driftsresultat gi et inntrykk av at økonomien i kommunen er god, men når en går nærmere inn på årsakene til det positive driftsresultatet ser en at dette i stor grad er påvirket av forhold utenom den ordinære drift.

I 2012 er netto driftsresultat påvirket negativt av et positivt premieavvik fra 2011 på 6,341 mill. kroner og positivt av et positivt avvik i 2012 på 37,493 mill. kroner. Premieavvik inkludert arbeidsgiveravgift har påvirket netto driftsresultat i 2012 positivt med til sammen 31,152 mill. kroner. Premieavviket er differansen mellom netto pensjonskostnad og betalt pensjonspremie. Hvis kommunen har betalt en høyere premie enn beregnet pensjonskostnad, påvirker dette netto driftsresultat positivt. Premieavviket amortiseres over ett år, noe som innebærer at det utlignes i regnskapet året etter. I 2013 blir dermed netto driftsresultat påvirket negativt med 37,493 mill. kroner.

For investeringsprosjekter blir betalt merverdiavgift belastet investeringsregnskapet, mens motposten blir inntektsført i driftsregnskapet. Dette påvirker netto driftsresultat positivt med 25,531 mill. kroner i 2012. Fra og med 2014 skal merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer regnes som inntekter knyttet til investeringsprosjekter og føres i investeringsregnskapet.

Tabellen nedenfor viser utviklingen fra 2008 i netto driftsresultat både uten og med korreksjoner for premieavviket ved kommunens pensjonsordninger og mottatt momskompensasjon for investeringer.

Netto driftsresultat (beløp i kr 1.000)

	2008	2009	2010	2011	2012
Netto driftsresultat	59 767	15 560	11 234	81 788	73 515
- Netto premieavvik	16 220	-20 454	-13 244	12 844	31 152
- Momskompensasjon investeringer	32 915	19 737	23 541	15 047	25 531
= Korrigert netto driftsresultat	10 632	16 277	937	53 897	16 832

Korrigert for premieavviket og momskompensasjon investeringer blir netto resultatgraden på 0,8 %, mens regnskapsundersøkelsen fra KS viser at korrigert netto resultatgrad for kommunene for 2012 er på – 0,5 %. Ringsaker ligger også over landsgjennomsnittet for kommuner når det gjelder den korrigerte resultatgraden.

Kommunens frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter, og fordeles til kommunene gjennom inntektssystemet. Frie inntekter er inntekter som kommunen kan disponere fritt, uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk.

Skattedekningsgraden viser hvor stor del av sum driftsutgifter som blir finansiert ved skatteinntektene, mens skatte- og rammetilskuddsgraden viser hvor stor del av driftsutgiftene som blir finansiert av frie inntekter.

Frie inntekter i % av sum driftsutgifter

	2008	2009	2010	2011	2012
Skattedekningsgrad i %	32,40	32,05	33,38	27,91	29,14
Rammetilskudd i %	29,11	27,78	26,92	38,70	40,59
Skatte- og rammetilskuddsgrad i %	61,52	59,83	60,30	66,61	69,73

Fra 2011 til 2012 er det en positiv utvikling både i skattedekningsgraden, rammetilskudd og i skatte- og rammetilskuddsgraden ved at en større del av driftsutgiftene blir finansiert av de frie inntektene. Fortsatt må en del av driftsutgiftene finansieres med andre inntekter som for eksempel brukerbetaling, salgs- og leieinntekter, eiendomsskatt, refusjoner og overføringer fra andre. En økning i tjenestetilbudet må i en slik situasjon i tilfelle skje gjennom omprioriteringer og effektivisering av driften. For å få en vekst i frie inntekter er kommunen helt avhengig av å ha en befolkningsvekst på linje med landsgjennomsnittet. Så lenge folketallsveksten er lavere vil andelen av de samlede rammeoverføringene til kommunen reduseres. Det er derfor viktig å stå fast ved strategiene for vekst og utvikling.

Det samlede investeringsnivået har ligget relativt høyt de siste årene. Rene investeringsprosjekter utgjorde til sammen 264,01 mill. kroner i 2012, mens de i 2011 var på 132,08 mill. kroner. De samlede investeringsutgifter utgjorde 294,543 mill. kroner i 2012 mot 160,062 mill. kroner i 2011. Investeringsinntekter utgjorde 34,683 mill. kroner i 2012 mot 28,378 mill. kroner i 2011.

Fylkesmannen har tidligere uttalt at brutto investeringsutgifter ikke bør utgjøre mer enn 15 % av de totale driftsinntektene. Tabellen under viser hvor mye investeringsutgiftene utgjør av driftsinntektene de siste fem årene.

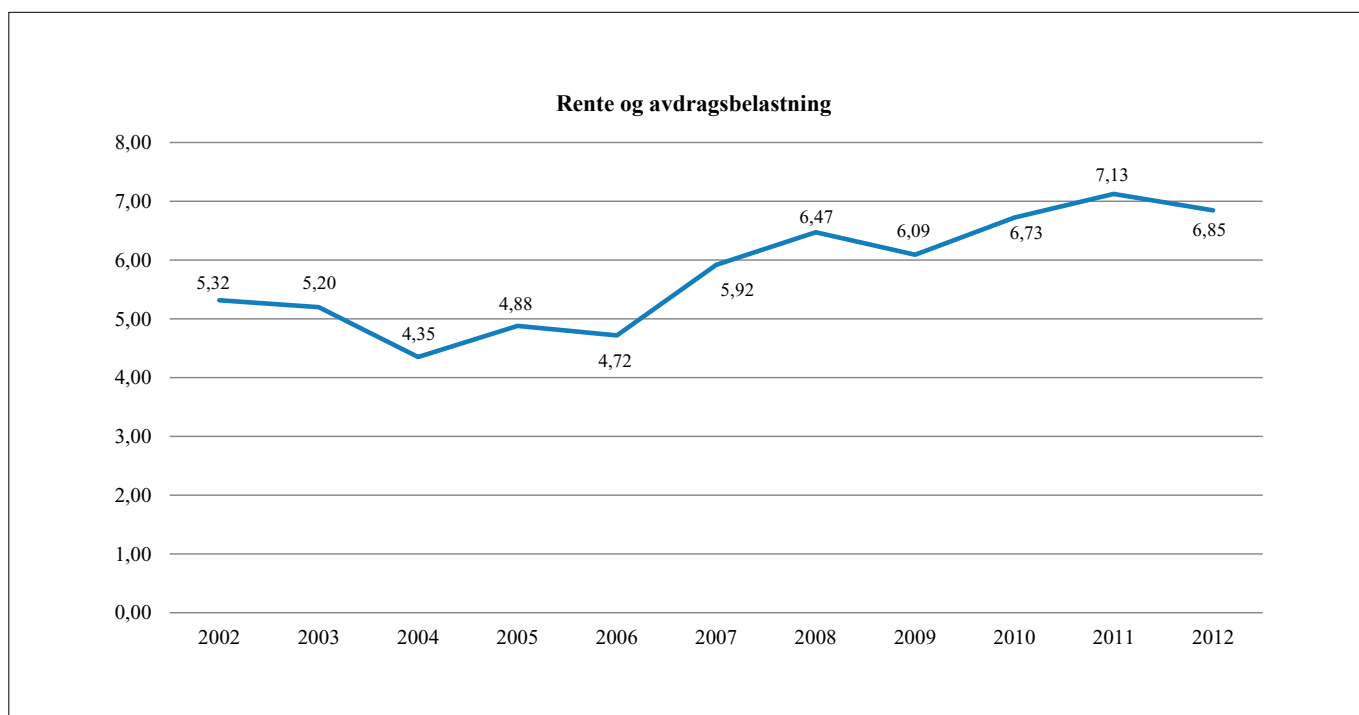
Investeringsutgifter i % av driftsinntekter

	2008	2009	2010	2011	2012
Brutto investeringsutgifter	14,21	9,99	9,85	6,84	12,58
Netto finansieringsbehov ¹	9,80	9,75	10,30	2,58	8,88

¹ Netto finansieringsbehov = Investeringsutgifter + Utlån/aksjer + Renter/avdrag formidlingslån - Investeringsinntekter - Netto driftsresultat.

I 2012 utgjorde brutto investeringsutgifter 12,58 % av driftsinntektene, som er en økning fra 6,84 % i 2011. Regnskapsundersøkelsen fra KS viser at brutto investeringer i prosent av driftsinntektene utgjør 11,4 % for kommunen samlet i 2012. Tabellen viser at Ringsaker de siste årene har ligget under normtallet på 15 %, men ligger litt over gjennomsnittet for kommunene i 2012.

Som finansieringsanalysen viser, økte avdrag på lån inkl. utlån med 5,856 mill. kroner fra 2011 til 2012, og utgjorde 84,752 mill. kroner i 2012. Kommunens renteutgifter har økt med 0,346 mill. kroner fra 2011 til 2012, og utgjorde 59,659 mill. kroner i 2012. Den lave økningen i renter skyldes et lavere rentenivå i 2012 enn i 2011. Figuren nedenfor viser hvor stor andel av driftsinntektene som har gått med til å dekke renter og avdrag på kommunens lån siden 2002.

Rente- og avdragsbelastningen har vært stigende de siste årene, men hadde en liten reduksjon fra 2008 til 2009 og fra 2011 til 2012. Normtallet tilsier at rente- og avdragsbelastningen ikke bør overstige 7 %, og kommunen er like under dette normtallet i 2012 med 6,85 %.

1.3.6 Balanseregnskapet

Balanseregnskapet er en oppstilling over kommunens økonomiske status pr. 31.12. i regnskapsåret. Balansen viser på den ene siden kommunens bokførte eiendeler og på den andre siden bokført gjeld og egenkapital.

Balansen (beløp i kr 1.000)

	Note	Regnskap 2012	Regnskap 2011
EIENDELER			
<i>Anleggsmidler</i>		4 872 158	4 618 611
Herav:			
Faste eiendommer og anlegg	11	1 873 833	1 668 190
Utstyr, maskiner og transportmidler	11	54 365	55 399
Utlån	22	390 646	371 012
Aksjer og andeler	6	789 296	897 581
Pensjonsmidler	3	1 764 018	1 626 428
<i>Omløpsmidler</i>		1 395 957	1 399 798
Herav:			
Kortsiktige fordringer		129 502	150 598
Premieavvik	3	40 435	10 450
Aksjer og andeler		0	0
Sertifikater		0	0
Obligasjoner	13	3 000	3 000
Kasse, postgiro, bankinnskudd		1 223 019	1 235 750
SUM EIENDELER		6 268 115	6 018 409
EGENKAPITAL OG GJELD			
<i>Egenkapital</i>		2 016 812	2 065 740
Herav:		0	0
Disposisjonsfond	7	394 177	350 604

	Note	Regnskap 2012	Regnskap 2011
Bundne driftsfond	7	64 704	53 309
Ubundne investeringsfond	7	266 970	282 263
Bundne investeringsfond	7	25 653	21 408
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	20	-15 906	-15 906
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Invest	7, 21	-314	-314
Regnskapsmessig mindreforbruk		971	1 528
Regnskapsmessig merforbruk		0	0
Udisponert i investeringsregnskap		0	0
Udekket i investeringsregnskap	12	0	-27 834
Likviditetsreserve		0	0
Kapitalkonto	8	1 280 557	1 400 683
<i>Langsiktig gjeld</i>		<i>3 935 240</i>	<i>3 669 491</i>
Herav:			
Pensjonsforpliktelser	3	2 342 115	2 134 001
Ihendehaverobligasjonslån		0	0
Sertifikatlån		0	0
Andre lån		1 593 125	1 535 491
<i>Kortsiktig gjeld</i>		<i>316 063</i>	<i>283 178</i>
Herav:			
Kassekredittlån		0	0
Annen kortsiktig gjeld		313 121	279 070
Premieavvik	3	2 942	4 108
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		6 268 115	6 018 409
<i>MEMORIAKONTI</i>			
<i>Memoriakonto</i>		<i>344 808</i>	<i>480 590</i>
Herav:			
Ubrukte lånemidler		343 639	451 563
Andre memoriakonti		1 169	29 027
Motkonto for memoriakontiene		-344 808	-480 590

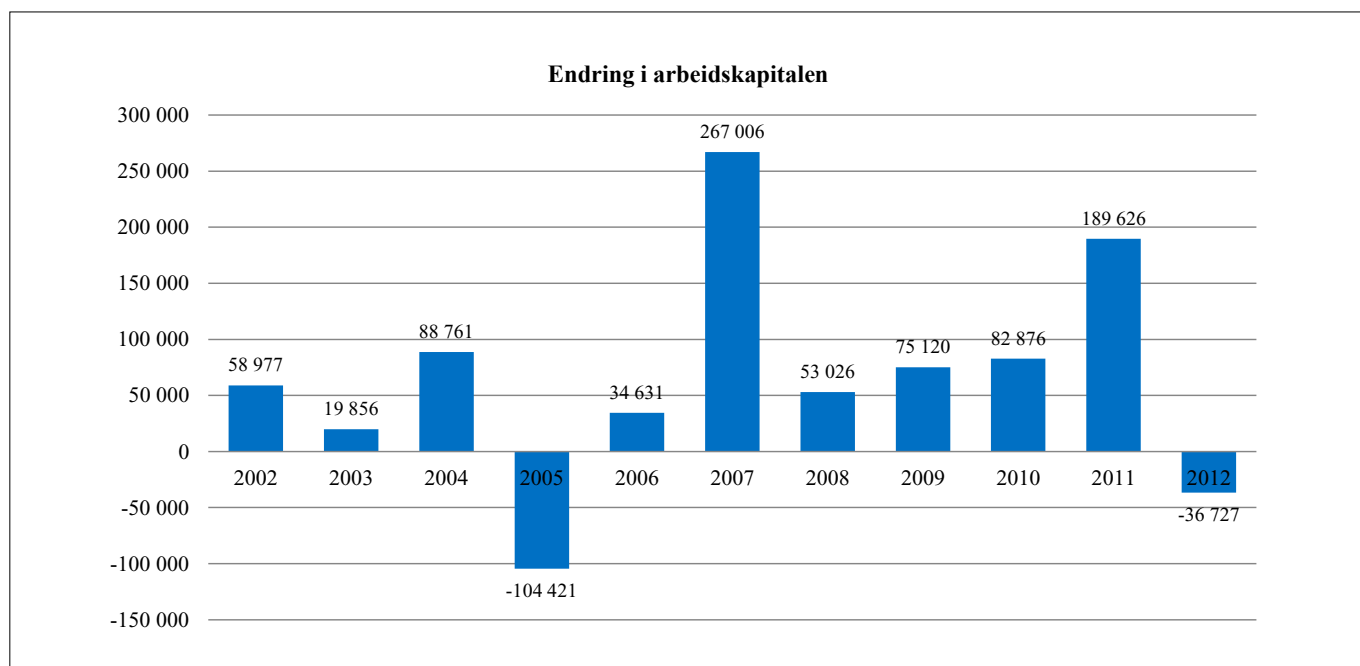
I oversikten over presenteres hovedtall fra balanseregnskapet. Hovedtallene vises detaljert i årsregnskapsheftet under kontoklasse 2. Eiendelene i balansen gjenfinnes på hovedkapitlene 2.1 (omløpsmidler) og 2.2 (anleggsmidler). Tilsvarende er passivasiden spesifisert gjennom hovedkapitlene 2.3 (kortsiktig gjeld), 2.4 (langsiktig gjeld) og 2.5 (bokført egenkapital).

Som en note til balanseregnskapet inngår memoriakonti for bl.a. ubrukte lånemidler. Hensikten med slike konti er å holde rede på hvor stor andel av opptatte lån som fremdeles ikke er benyttet til finansiering av en investeringsutgift. På grunn av forskjell i tid mellom budsjettering/finansiering og gjennomføring av investeringsprosjektene vil det som regel være en beholdning av ubrukte lånemidler. Selve låneopptaket er imidlertid bokført som langsiktig gjeld med motpost i omløpsmidlene. Ved vurdering av kommunens finansielle stilling må det korrigeres for ubrukte lånemidler i og med at disse er av midlertidig karakter. Disse utgjør 343,639 mill. kroner ved utgangen av 2012.

Endringer i sammensetningen av balanseregnskapets aktiva (eiendeler) og passiva (gjeld og egenkapital) pr 31.12.2012 er et resultat av kommunens økonomiske virksomhet i året som har gått. Med unntak av interne overføringer i drifts- og investeringsregnskapet påvirkes balansen av alle andre regnskapstransaksjoner.

Nivå, sammensetning og utvikling av arbeidskapitalen er sentrale forhold i et kommunalt regnskap. Arbeidskapitalen er definert som omløpsmidler minus kortsiktig gjeld. Dette gir et bilde av kommunens likviditetssituasjon. Det er viktig at den finansielle styringen er slik at arbeidskapitalen til en hver tid er stor nok til at kommunen kan betale sine forpliktelser til rett tid.

Endring i arbeidskapitalen sier noe om kommunens betalingsevne har forbedret eller forverret seg i løpet av året. Figuren nedenfor viser hvordan arbeidskapitalen har endret seg siden 2002.

I løpet av 2012 har arbeidskapitalen blitt redusert med 36,727 mill. kroner. Av dette har transaksjoner i driftsregnskapet (utgifter, inntekter, utbetalinger og innbetalinger) økt arbeidskapitalen med 73,515 mill. kroner, mens transaksjoner i investeringsregnskapet har redusert arbeidskapitalen med 2,317 mill. kroner. Endring i beholdningen av ubrukte lånemidler har redusert arbeidskapitalen med 107,925 mill. kroner. Dette innebærer at transaksjoner i drifts- og investeringsregnskapet har bidratt til økt arbeidskapital, mens endringen i ubrukte lånemidler har bidratt til redusert arbeidskapital.

Ved beregning av arbeidskapitalutviklingen er det viktig å være klar over at det i arbeidskapitalen ligger 343,639 mill. kroner i ubrukte lån. Beholdningen av ubrukte lånemidler ligger som en del av omløpsmidlene frem til de blir brukt. Når disse lånemidlene som forutsatt blir brukt til finansiering av investeringsprosjekter, medfører dette en tilsvarende reduksjon av arbeidskapitalen. Korrigert for ubrukte lånemidler er arbeidskapitalen 736,255 mill. kroner, en økning på 71,198 mill. kroner fra 2011. Denne korrigerte arbeidskapitalen tilsvarer egenkapitalens fondsdelt.

I tabellen nedenfor viser hvordan denne korrigerte arbeidskapitalen har utviklet seg de siste fem årene.

Korrigert arbeidskapital (beløp i kr 1000)

	2008	2009	2010	2011	2012
Arbeidskapital	769 000	844 119	926 995	1 116 620	1 079 894
- Ubrukte lånemidler	172 551	252 640	350 051	451 563	343 639
- Endring i regnskapsprinsipp	16 477	0	0	0	0
Korrigert arbeidskapital	579 972	591 479	576 944	665 057	736 255

Kommunens likvide midler ligger innenfor balansekapitlene 2.10 (kasse, postgiro og bankinnskudd), 2.11 (ihendehaverobligasjoner) og 2.12 (lånesertifikater). I forbindelse med avviklingen av likviditetsreserven i 2009, ble det opprettet ett likviditetsfond drift og ett likviditetsfond investering. Ved å trekke ut fondsmidler (ikke likviditetsfondene) og ubrukte lån fra disse midlene, fordi disse midlene er reservert til bestemte drifts- og investeringsformål, vil en sitte igjen med de såkalte driftslikvidene. Denne delen av de totale likvidene skal dekke behovet for midler til den daglige driftsvirksomheten.

Sammensetningen av kommunens likvide midler viser at en betydelig del av arbeidskapitalen er reservert bestemte formål, mens kun en begrenset andel er reell driftslikviditet. Hvordan de likvide midlene er fordelt mellom bankinnskudd og andre typer plasseringer, er beskrevet under kapittel 1.4 om finansforvaltningen. Nedenfor vises hvordan driftslikvidene har utviklet seg de siste fem årene.

Driftslikvider (beløp i kr 1.000)

	2008	2009	2010	2011	2012
Kasse/bank	875 770	966 419	1 020 460	1 235 750	1 223 019
Obligasjoner	5 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Sertifikater	5 500	2 500	2 500	0	0
Sum likvide omløpsmidler	886 270	971 919	1 025 960	1 238 750	1 226 019
Bundne driftsfond	60 745	60 460	69 782	53 309	64 704
Ubundne investeringsfond	247 756	272 978	286 724	282 263	266 970
Bundne investeringsfond	2 276	2 307	5 343	21 408	25 653
Disposisjonsfond	208 885	271 293	258 915	350 604	394 177
Sum fratrukk fondsmidler	519 662	607 038	620 763	707 584	751 504
Likviditetsfond drift	0	64 081	64 081	86 618	86 618
Likviditetsfond investering	0	25 510	52 325	52 325	52 325
Fratrukk ubrukte lånemidler	172 551	252 640	350 051	451 563	343 639
Driftslikvider	194 057	201 832	171 553	218 547	269 819

I en sunn kommuneøkonomi bør arbeidskapitalen utgjøre minst 8-10 % av driftsinntektene. Tabellen nedenfor viser arbeidskapitalen og driftslikvidene i % av driftsinntektene for de siste fem årene.

Nøkkeltall vedr. likviditeten

	2008	2009	2010	2011	2012
Arbeidskapital i % av driftsinntektene	48,33	48,36	50,70	57,83	51,45
Driftslikvider i % av driftsinntektene	12,47	11,56	9,38	11,32	12,85

Ved utgangen av 2012 har Ringsaker kommune en arbeidskapital i % av driftsinntektene på 51,45 %, som er over normtallet. Så lenge en stor andel av arbeidskapitalen består av ubrukte lånemidler, er ikke den reelle arbeidskapitalsituasjonen så sterk som forholdstallet gir uttrykk for. Korrigert for ubrukte lånemidler utgjør arbeidskapitalen 35,08 % av driftsinntektene. Det må i tillegg tas hensyn til at betydelige deler av fondsmidlene er knyttet til bestemte formål. Driftslikvider i % av driftsinntektene utgjør 12,85 % i 2012, og dette er en økning fra 2011 hvor tilsvarende tall var 11,32 %. Dette indikerer at likviditeten til kommunen er god.

Ringsaker kommune har god likviditet og betalingsevne, og ligger over normtallene for de ulike likviditetsgradene. Ringsaker kommune er avhengig av å ha en god likviditet siden renteinntektene er med og finansierer den ordinære driften i kommunen. En annen måte å måle likviditeten på er at kasse, bankinnskudd og kundefordringer er tilstrekkelig til å dekke ubrukte lånemidler, kortsiktig gjeld, bundne fond og neste års avdrag på langsiktig gjeld. Ringsaker kommune kommer ut med en beholdning på 520,446 mill. kroner når ubrukte lånemidler, bundne fond, kortsiktig gjeld og avdrag på lån er trukket ut. Dette må sies å være tilfredsstillende.

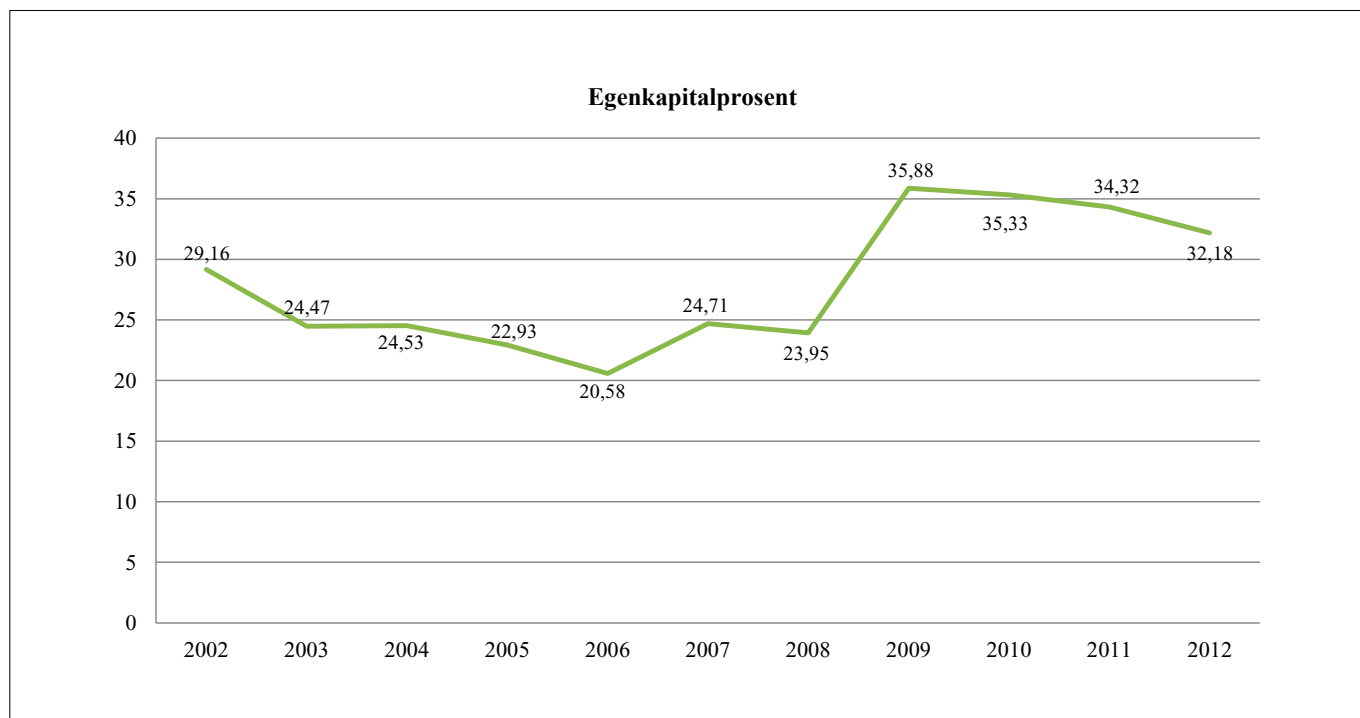
Finansieringsgrad 1 viser i hvilken grad anleggsmidlene er finansiert med langsiktig gjeld, og denne bør være mindre enn 1. Finansieringsgrad 2 viser i hvor stor grad kortsiktig gjeld benyttes til å finansiere omløpsmidler, og denne bør være større enn 2. Tabellen nedenfor viser hvordan disse finansieringsgradene har utviklet seg de siste fem årene.

Finansieringsgrader

	2008	2009	2010	2011	2012
Finansieringsgrad 1	0,73	0,79	0,85	0,77	0,78
Finansieringsgrad 2	3,77	4,59	4,90	4,94	4,42

Tabellen viser at Ringsaker kommune har finansieringsgrader godt innenfor normtallene for alle de siste fem årene.

Et vanlig mål for å beregne soliditet er egenkapitalprosenten. Med egenkapitalandel menes den bokførte egenkapitalen sett opp mot sum av gjeld og egenkapital (passiva). Egenkapitalprosenten viser hvor stor del av eiendelene som er finansiert med egenkapital. Nedenfor vises utviklingen i egenkapitalprosenten siden 2002.

Ringsaker kommune har ved utgangen av 2012 en egenkapitalgrad på 32,18 %. Dette er over normtallet som tilsier en egenkapitalgrad på minst 30 %. Egenkapitalgraden må ses i sammenheng med andre nøkkeltall. Utviklingen i resultatgrad vil som oftest gjenspeile seg i egenkapitalgraden.

Ringsaker kommunes langsiktige lånegjeld pr. 31.12.2012 utgjør 1,593 mrd. kroner, en økning på 57,635 mill. kroner i løpet av 2012. Tabellen nedenfor viser hvordan den langsiktige lånegjelden har endret seg de siste fem årene.

Utvikling av kommunens lånegjeld (beløp i kr 1000)

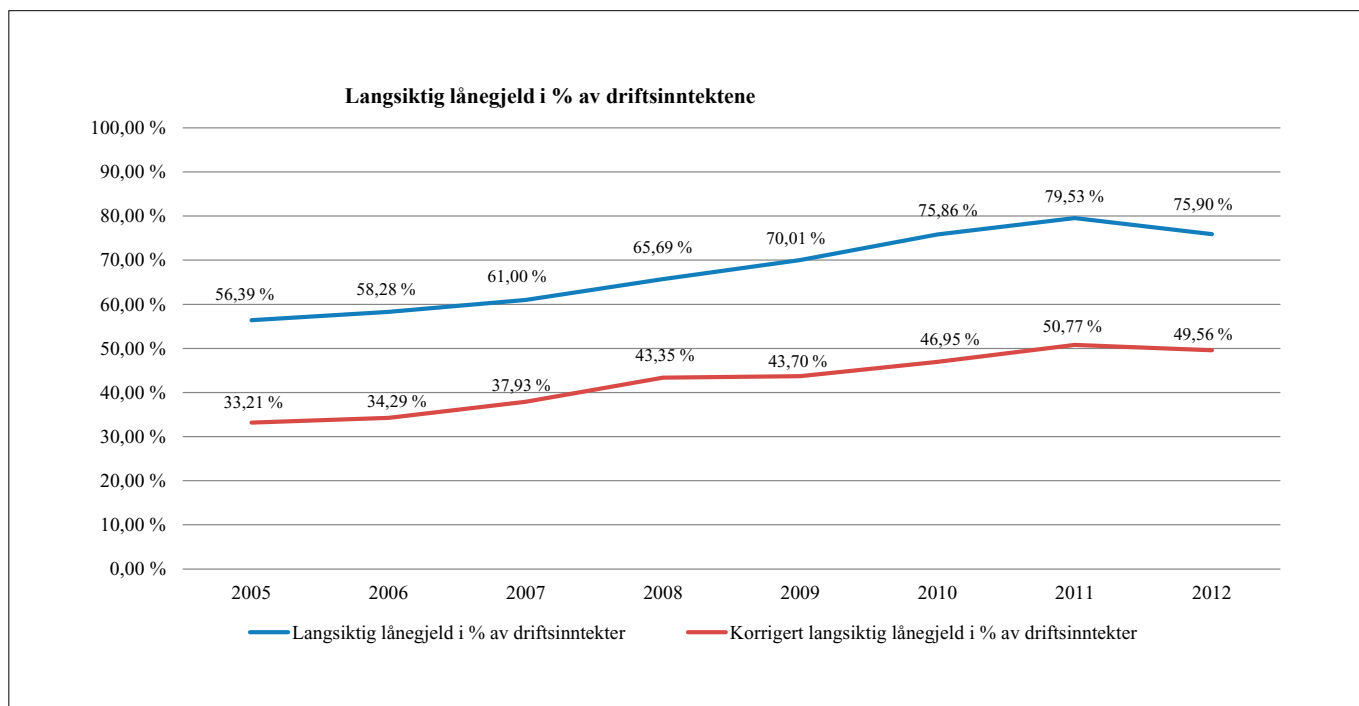
	2008	2009	2010	2011	2012
+ Bruk av lån	209 899	165 191	173 814	138 009	257 543
+ Endring ubrukte lån	-17 400	80 089	97 410	101 513	-107 925
- Avdrag	61 459	68 094	106 291	90 967	91 983
- Husbankens tapsandel					
= Netto økning i gjeld	131 040	177 186	164 933	148 555	57 635
Langsiktig gjeld (LG)	1 045 348	1 222 119	1 386 936	1 535 491	1 593 125
LG pr innbygger (i kr)	32 262	37 576	42 231	46 262	47 690

Ringsaker kommunes lånegjeld har økt med 3,76 % fra 2011 til 2012. Regnskapsundersøkelsen fra KS viser at brutto lånegjeld for kommunene for 2012 har økt med 6,3 %. Lånegjelden for Ringsaker kommune har økt mindre enn landsgjennomsnittet for 2012.

Tabellen viser at Ringsaker kommune ved utgangen av 2012 har en lånegjeld pr. innbygger på kr 47.690. Dette er en økning på kr 1.428 eller 3,09 % fra 2011.

Den langsiktige lånegjelden bør ikke overstige 50 % av driftsinntektene. Her vil imidlertid gjeldens sammensetning spille inn, som hvor stor andel av gjelden som er (helt/delvis) selvfinansierende. Figuren nedenfor viser hvordan den langsiktige lånegjelden i % av driftsinntektene har utviklet seg siden 2005 både før og etter vi korrigerer for den delen av gjelden som er helt/delvis selvfinansierende.

Ringsaker kommune har ved utgangen av 2012 en langsiktig lånegjeld som tilsvarer 75,9 % av driftsinntektene. Regnskapsundersøkelsen fra KS viser at langsiktig lånegjeld for kommunene for 2012 utgjør 84,1 % av driftsinntektene. Ringsaker kommune ligger dermed under landsgjennomsnittet for kommuner for 2012. For å få låneandelen ned mot anbefalt nivå på 50 %, betinger dette enten et lavere investeringsvolum og/eller frigjøring av midler i driftsregnskapet til finansiering av investeringer.

Av kommunens samlede langsiktige lånegjeld pr. 31.12.2012 på 1,593 mrd. kroner utgjør gjeld knyttet til selvkostområdet for vann, avløp og renovasjon (VAR) 311,123 mill. kroner. Denne gjelden blir finansiert gjennom de brukerbetalingene som kommunen krever inn fra brukerne. Gjeld knyttet til selvkostområdet har økt med 6,443 mill. kroner fra 2011 og utgjør 19,53 % av den totale langsiktige gjelden ved utgangen av 2012. Korrigert for den langsiktige lånegjelden knyttet til VAR-sektoren utgjør den langsiktige lånegjelden 1,282 mrd. kroner ved utgangen av året. Dette tilsvarer 61,08 % av driftsinntektene.

Kommunen mottar også rentekompensasjonstilskudd for skoleanlegg, og kompensasjonstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem fra Husbanken til delvis finansiering av lån knyttet til skoleanlegg og omsorgsboliger/sykehjem.

Ringsaker kommune mottok 2,871 mill. kroner fra Husbanken i 2012 til dekning av rentekostnader for investeringer utført ved ni skoler. Rentekompensasjonen beregnes sjablongmessig med utgangspunkt i et serielån med 20-års løpetid, 5-års avdragsfrihet og flytende rente i Husbanken. Beregningsgrunnlaget for kommunens rentekompensasjon er 129,358 mill. kroner. Dette utgjør anslagsvis 8,1 % av kommunens langsiktige lånegjeld ved utgangen av året.

Kompensasjonstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjem dekker utgifter både til renter og avdrag. Tilskuddets størrelse beregnes ut fra godkjente kostnader for en omsorgsbolig/sykehjem, og vil tilsvare utgifter knyttet til et serielån i Husbanken med 30 års løpetid, ingen avdragsfri periode og med den til enhver tid flytende husbankrenten. Ringsaker kommune mottok 7,703 mill. kroner fra Husbanken i 2012 til dekning av renter og avdrag på lån for investeringer utført ved 17 omsorgsboliger/sykehjem. Beregningsgrunnlaget for kommunens kompensasjon er 112,356 mill. kroner. Dette utgjør anslagsvis 7,1 % av kommunens langsiktige lånegjeld ved utgangen av året.

Korrigert for den andelen av gjelden som er helt/delvis selvfinansierende, utgjør den langsiktige lånegjelden ved utgangen av året anslagsvis 1,04 mrd. kroner. Dette utgjør 49,56 % av driftsinntektene, og er tilnærmet lik normtallet på 50 %.

Nærmere oversikt over langsiktig gjeld kan gjenfinnes i balanseregnskapet under hovedkapittel 2.4 i regnskapsheftet.

Fra og med 2002 føres pensjonsforpliktelsene, både de forpliktelser som er knyttet til nåværende pensjonister og kommunens aktive arbeidstakere, sammen med den ordinære langsiktige lånegjelden. Pensjonsforpliktelsene er bokført med 2,342 mrd. kroner i balansen. Dette er en økning på 208,114 mill. kroner fra 2011. Under kommunens anleggsmidler fremgår beholdningen av pensjonsmidler, dvs. summen av de pensjonspremier kommunen har innbetalt til pensjonsordningene i KLP og SPK. Pensjonsmidlene, som i balansen står registrert som en del av anleggsmidlene, utgjør ved utgangen av 2012 et beløp stort 1,764 mrd. kroner. Dette er en økning på 137,590 mill. kroner fra 2011. I løpet av 2012 har netto pensjonsforpliktelse økt med 70,524 mill. kroner, og utgjør ved årsskiftet 578,096 mill. kroner.

Langsiktig gjeld inkludert pensjonsforpliktelsene utgjør 3,935 mrd. kroner. Dette korrigerede uttrykket for langsiktig gjeld tilsvarer 187,49 % av driftsinntektene. Dette er en liten nedgang fra 2011 hvor tilsvarende tall var 190,05 %.

Utvikling av kommunens fond (beløp i kr 1000)

	2008	2009	2010	2011	2012
Disposisjonsfond	208 885	271 293	258 915	350 604	394 177
Bundne driftsfond	60 745	60 460	69 782	53 309	64 704
Ubundne investeringsfond	247 756	272 978	286 723	282 263	266 970
Bundne investeringsfond	2 276	2 307	5 343	21 408	25 653
Sum fond	519 662	607 038	620 763	707 584	751 504

I det videre omtales de ulike fondstyper nærmere.

Disposisjonsfond er midler avsatt av netto driftsresultat, og som i henhold til lov eller forskrift ikke er formelt øremerket for bestemte formål. Totalt har kommunen ved årsskiftet 394,177 mill. kroner i slike ubundne driftsfond. Dette er en økning på 43,573 mill. kroner i forhold til regnskapet for 2011. Dette skyldes i all hovedsak mindreforbruk i enhetene som er avsatt disposisjonsfond med 40,787 mill. kroner, merforbruk i enhetene som er dekket av disposisjonsfond med 19,06 mill. kroner, netto økt premieavvik med 31,152 mill. kroner og bruk av disposisjonsfond til delvis dekning av underskudd fra 2010 og 2011 i Pleie og omsorg, Sosiale tjenester og Barnevern med 16,687 mill. kroner.

I budsjett 2012 var lønnsreserven ført opp med 111,928 mill. kroner. I tillegg var det overført ubrukte midler fra 2011 på 89,909 mill. kroner, slik at den reelle lønnsreserven var på 201,837 mill. kroner. Det ble brukt 38,238 mill. kroner av lønnsreserven til dekning av lønnsoppgjøret m.m. Reguleringspremien til KLP belastet lønnsreserven med 78,727 mill. kroner, og dekning av lønnsoppgjør og reguleringspremie for Kirkelig fellelsråd belastet lønnsreserven med 0,969 mill. kroner. Lønnsreserven ble styrket med 10,289 mill. kroner i 1. tertial for å dekke netto økt reguleringspremie og tilbakeført overskudd KLP. Justering av pensjonspremien fra 7,77 % til 9,03 % for fellesordningen, fra 8,96 % til 10,3 % for sykepleierne og fra 10,46 % til 11,24 % for lærerne, ble belastet lønnsreserven med 11,066 mill. kroner. Tilbakeført overskudd fra KLP styrket lønnsreserven med 14,603 mill. kroner. For å dekke underskudd i Pleie og omsorg, Barnevern og Sosiale tjenester for 2010 og 2011 ble lønnsreserven belastet med 5,64 mill. kroner. For midlertidig å dekke opp merforbruk i 2012, ble lønnsreserven belastet med 1,983 mill. kroner. Disse midlene vil bli tilbakeført lønnsreserven i 2013. Pr. 31.12.2012 står disposisjonsfond lønnsreserven oppført med 90,106 mill. kroner.

Total fordeling vedrørende disposisjonsfond fremgår av balansens kapittel 2.56. Selv om disse fondene i navnet er frie fonds, må en være klar over at de likevel i praksis vil være knyttet til bestemte formål.

Bundne driftsfond er fond som i henhold til lov eller forskrift er avsatt til bestemte driftsformål. Som vilkår for et tilskudd kan det være forutsatt at midlene er øremerket og kun kan anvendes for spesielle formål. Dersom det i lov/forskrift eller som vilkår for tilskuddet er angitt at midler ikke kan nyttes til andre formål, er avsetning til fond eneste mulighet dersom midlene ikke er oppbrukt i året.

Samlet har kommunen ved årsskiftet 64,704 mill. kroner i slike bundne driftsfond. Dette er en økning på 11,395 mill. kroner fra 2011, som i all hovedsak skyldes avsetning av overskudd innenfor vann, avløp og septik.

Avgiftsreguleringsfondene innen VAR-området er økt med 9,523 mill. kroner og utgjør ved utgangen av 2012 til sammen 13,803 mill. kroner. Fond reguleringsavgifter har økt med 0,529 mill. kroner, og har en beholdning ved utgangen av 2012 på 13,431 mill. kroner.

Total fordeling vedrørende bundne driftsfond fremgår av balansens kapittel 2.51.

Ubundne investeringsfond er avsatte midler av inntekter fra salg av fast eiendom eller andre anleggsmidler som fritt kan nyttes av kommunen generelt til finansiering av utgifter i investeringsregnskapet. Driftsmidler og tilskudd til et investeringsprosjekt som budsjetteres et år, men ikke kommer til utbetaling før et senere år, vil i mellomtiden bli plassert på et slikt ubundet investeringsfond. Kommunen har ved årsskiftet 266,97 mill. kroner i ubundne investeringsfond. I forhold til 2011 er dette en nedgang på 15,293 mill. kroner, som bl.a. skyldes egenfinansiering av investeringer.

Total fordeling vedrørende ubundne investeringsfond fremgår av balansens kapittel 2.53.

Investeringsfondet utgjør 114,231 mill. kroner og fond jordkjøp utgjør 64,001 mill. kroner pr. 31.12.2012. Det er imidlertid gjort vedtak om bruk av en andel av begge disse fondene slik at de reelle/disponible beløp er lavere. I tabellen nedenfor er dette vist:

Investeringsfondet og fond jordkjøp (beløp i kr. 1000)

	Investeringsfondet	Fond jordkjøp
Balansført fondsstørrelse pr. 31.12.2012	114 231	64 001
Bundet til prosjekter pr. 31.12.2012	27 731	110
Bevilget i grå bok 2013	17 825	3 500
Korrigert uttrykk for fondenes størrelse	68 675	60 391

Som det fremgår av tabellen, er 17,825 mill. kroner bevilget i årsbudsjett 2013. I perioden 2014 til 2016 er det planlagt å bruke ytterligere 134,92 mill. kroner av investeringsfondet og fond jordkjøp til bl.a. skoleinvesteringer. Hvor mye fondene vil bli tilført i 2013, vil avhenge av størrelsen på tomtosalget, tilbakeføring til fond jordkjøp i forbindelse med utbyggingsprosjekter samt avsetninger i forbindelse med avslutning av prosjektregnskap. Rådmannen vil imidlertid understreke behovet for å ha midler disponibelt i disse to fondene.

Bundne investeringsfond er avsatte inntekter/innbetalinger i investeringsregnskapet som i henhold til lov eller forskrift, eller etter nærmere bestemmelse av innbetaler, er forutsatt nytt til bestemte formål i investeringsregnskapet.

Kommunen har ved årsskiftet om lag 25,653 mill. kroner i bundne investeringsfond. Dette er en økning fra 2011 på 4,245 mill. kroner, som i all hovedsak skyldes avsetning av ekstraordinære mottatte avdrag på startlån. Total fordeling fremgår av balansens kapittel 2.55.

1.4 Kort om finansforvaltningen og forvaltningen av kommunens konsesjonskraft

I årsberetningens kapittel 1.3 inngår en nærmere analyse av kommunens likviditetssituasjon og langsiktige gjeld pr. 31.12.2012. Under gis en redegjørelse om kommunens finansforvaltning, både forvaltningen av kommunens likviditet og langsiktige lån.

I henhold til kommunens finansreglement er det utarbeidet en egen rapport for finansrapporteringen for 2012.

1.4.1 Aktiva

I tabellen under har en vist sammensetningen av de likvide midlene (innen omløpsmidlene) slik det fremgår av de avlagte regnskapene i perioden 2009-2012. Utviklingen har for de ulike aktivaklassene vært slik:

Likvide midler (beløp i 1.000 kr)

	2009	2010	2011	2012
Kasse	82	40	114	102
Bank	964 337	1 017 955	1 235 637	1 222 917
Sertifikater og obligasjoner	5 500	5 500	3 000	3 000
Pengemarkeds- og obligasjonsfond	2 000	2 465	0	0
Sum	971 919	1 025 960	1 238 751	1 226 019

Det vesentlige av likvide midler er plassert innen kategorien bankinnskudd slik at de i utgangspunktet følger avtalens vilkår om flytende rente basert på pengemarkedsrenten NIBOR 3 mnd. korrigert for margin. Dette innbefatter også ikke-disponible bankinnskudd med om lag 123,9 mill. kroner. Disse innskuddene utgjør særinnskudd, skattetrekkmidler, legat og gavekonti. I 2012 var årlig gjennomsnitt for 3 mnd. NIBOR 2,29 % effektivt. I tillegg kommer avtalt margin. I kommunens beholdning av likvide midler ligger bl.a. ubrukte lånemidler på om lag 343,6 mill. kroner og fond på til sammen 751,1 mill. kroner.

Av praktiske grunner hadde kommunen om lag 89,3 mill. kroner i andre banker pr. 31.12.2012. Dette er blant annet banker som brukes i forbindelse med handelen på kraftbørsen. Fra 1.1.2006 foregår alt kjøp og salg på kraftbørsen Nordpool ASA i euro. Da Ringsaker kommune er aktør på kraftbørsen, er det opprettet en eurokonto i DNB Bank ASA. DNB Bank ASA er godkjent avregningsbank for Nordpool. Saldo på konto pr. 31.12.2012 var 29.869 euro.

I nedenstående tabell har en vist utviklingen gjennom året for de ulike kategorier likvide midler.

Likvide midler pr utgangen av hver måned (beløp i 1.000 kr)

	Kasse	Bank	Sertifikater og pengemarkedsfond	Sum
Desember 2011 (Inngående balanse)	114	1 235 637	3 000	1 238 751
Januar	96	1 140 074	3 000	1 143 170
Februar	106	1 174 301	3 000	1 177 407
Mars	182	1 179 776	3 000	1 182 958
April	223	1 256 112	3 000	1 259 335
Mai	85	1 174 011	3 000	1 177 096
Juni	51	1 375 478	3 000	1 378 529
Juli	61	1 310 007	3 000	1 313 068
August	93	1 324 368	3 000	1 327 461
September	108	1 334 583	3 000	1 337 691
Oktober	14	1 309 941	3 000	1 312 955
November	157	1 165 039	3 000	1 168 196
Desember 2012 (utgående balanse)	102	1 222 917	3 000	1 226 019

1.4.2 Passiva

Kommunens langsiktige gjeld utgjorde 1.593,125 mill. kroner pr. 31.12.2012. Av dette var lån til videreutlån 176,329 mill. kroner. Utviklingen av den langsiktige gjeldens sammensetning er vist i tabellen under.

Langsiktig lånegjeld (beløp i 1.000 kr)

	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012
Investeringslån Husbanken	24 470	22 359	20 220	18 029
Formidlingslån Husbanken	152 651	146 969	164 276	176 329
Lån i Kommunalbanken	1 032 461	1 206 743	1 341 802	1 391 246
Lån i Sparebanken Hedmark	12 535	10 863	9 192	7 521
Sum	1 222 118	1 386 934	1 535 490	1 593 125

Låneporteføljen er i 2012 fulgt opp i nært samarbeid med kommunens hovedbankforbindelse, som har etablert et rådgivningsteam for kommunen. I kombinasjon med referert sammensetning av gjelden benyttes fremtidige renteavtaler og rentebytteavtaler. En vesentlig andel av kommunens lån, 980 mill. kroner, er sikret mot renteoppgang gjennom rentebytteavtaler. Det aller meste av kommunens lån med flytende rente er knyttet opp mot 3 måneders NIBOR som var gjennomsnittlig 2,29 % effektivt i 2012.

I midten av 2008 inngikk Ringsaker kommune to rentebytteavtaler. Dette har medført at en har hatt en fast rente på 4,98 % frem til 31.12.2012, og vil fortsette å ha dette rentenivået frem til sluttdatoen i henholdsvis juni 2016, og desember 2018. På inngåelsestidspunktet i 2008 vurderte en hvorvidt en skulle inngå langsiktige rentebytteavtaler på henholdsvis 8 og 10 år, eller om en skulle inngå rentebytteavtaler med kortere avtaleperioder. Løsningen som Ringsaker kommune valgte har gitt merutgifter i forhold til rentebytteavtaler med kortere avtaleperioder, men vesentlige mindreutgifter i forhold til alternativet med langsiktige avtaler. Målsettingen har hele tiden vært å sikre kommunens renteutgifter på langsiktig gjeld i samsvar med vedtatt finansreglement.

Det gjøres fortløpende vurderinger av behovet for rentebindinger for bl.a. å sikre et stabilt rentenivå i samsvar med budsjettforutsetningene. Den gjennomsnittlige renten på kommunens investeringslån er 3,95 % pr. 31.12.2012 mot 4,13 % pr. 31.12.2011.

Det pågår for tiden en diskusjon i fagmiljøet om regnskapsføring av rentebytteavtaler. En regnskapsstandard for området er under arbeid i GKRS (foreningen for god kommunal regnskapsskikk). Inntil det foreligger en regnskapsstandard følges gjeldende regnskapspraksis.

Det viser for øvrig til finansrapporteringen for 2012 som inneholder detaljert oversikt og markedsverdier pr. 31.12.2012 for rentebytteavtalene.

For formidlingslånene i Husbanken er den gjennomsnittlige renten ved årsskiftet 2,68 %.

1.4.3 Forvaltningen av kommunens konsesjonskraft

Det ble i 2005 gjennom f.sak 96/2005 lagt til rette for finansielt salg av kommunens konsesjonskraft. For 2012 var det inngått avtale om salg via Ishavskraft AS, og salget i 2012 innbrakte om lag 1,8 mill. kroner.

1.5 Regnskapsmessig resultat

Kommunens økonomistyring er blant annet basert på prinsippet om at resultatenheter, så langt regnskapsforskriftene og kommunens samlede resultat tillater det, skal få overført enhetens mindreforbruk til påfølgende år. På samme måte skal resultatenheter også få overført et eventuelt merforbruk til inndekning påfølgende år. En vil på denne måten forebygge hastige disposisjoner mot slutten av året til fordel for at langsiktige vurderinger legges til grunn for disponeringen.

Det er opprettet et eget disposisjonsfond (årsavregningsfond), balansekonto 2.5600.08, for å kunne håndtere de enkelte resultatenheters merforbruk rent regnskapsmessig, ved at fondet benyttes til å dekke opp/avregne merforbruk i de aktuelle resultatenheter i 2012.

Resultatenheter med merforbruk i 2012 er tilført midler fra årsavregningsfondet for å få et regnskap i balanse. I 2013 tilbakeføres fondet tilsvarende midler fra driftsbudsjettet til de samme enheter som har merforbruk i 2012. I 2012 er fondet belastet for følgende resultatenheter med merforbruk:

Resultatenheter med merforbruk i 2012 (beløp i kr 1.000)

20	Barnehage		-737
200	Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	-220	
204	Nes barnehage	-517	
30	Undervisning		-1 044
310	Brøttum skole	-526	
316	Gaupen skole	-508	
325	Kylstad skole	-10	
40	Pleie og omsorg		-9 652
401	Omsorgsdistrikt Moelv	-2 458	
405	Omsorgsdistrikt Nes	-323	
407	Omsorgsdistrikt Brumunddal	-3 693	
409	Omsorgsdistrikt Furnes	-1 983	
422	Demente	-171	
449	Samhandlingsreformen *)	-1 024	
	Andre resultatenheter		-8 407
500	Barne- og ungdomsvern	-6 094	
510	Sosiale tjenester	-2 313	
	SUM merforbruk		-19 840

*) Merforbruket vedrørende samhandlingsreformen er regnskapsteknisk dekket av merinntekter under VO 90 i regnskapet for 2012

Øvrige resultatenheter har alle et positivt budsjettavvik. Virksomhetsområdene 10-82 viser et positivt avvik på 39,605 mill. kroner. Følgende resultatenheter fikk mindreforbruk i 2012:

Resultatenheter med mindreforbruk i 2012 (beløp i kr 1.000)

100	Pol.styringsorganer		536
11	Adm. og fellesutgifter		7 089
110	Rådmann/kommunalsjefer	301	
120	Organisasjons- og adm.seksjonen	4 305	
130	Strategiseksjonen	40	
140	Økonomiseksjonen	960	
150	Planseksjonen	559	
160	Skole- og barnehageseksjonen	69	
170	Helse- og omsorgsseksjonen	50	
180	Seksjon for øvrige enheter	805	
20	Barnehager		3 106
201	Fossen, Moelv og Fagernes bhg	730	
205	Tømmerli bhg	244	
206	Hempa og Vesleparken	347	
207	Buttekvern og Fredheimvegen bhg	137	
208	Furnes, Kylstad og Simenstua bhg	350	
209	Bakkehaugen barnehage	631	
249	Barnehageformål - ikke fordelt	667	
30	Undervisning		7 626
300	Brøttum ungdomsskole	524	
301	Moelv u-skole	608	
302	Nes u-skole og RAUS	419	
303	Br-dal u-skole	157	
304	Furnes u-skole	361	
312	Messenlia og Lismarka barneskole	21	
313	Fagernes og Åsen barneskole	140	
314	Kilde og Fossen barneskole	69	
315	Skarpsno barneskole	163	
319	Kirkekretsen barneskole	74	
321	Hempa barneskole	172	
322	Fagerlund skole	259	
323	Mørkved barneskole	139	
324	Kirkenær barneskole	165	
326	Stavsberg barneskole	44	
327	Nes barneskole	122	
340	Hagen skole	490	
342	Voksenpedagogisk senter	15	
343	PPT	520	
399	Undervisningsformål - ufordelt	3 164	

40	Pleie og omsorg		12 909
420	Bjønnehaug avlastningscenter	596	
421	Rehabilitering	170	
423	Ringsaker AO-senter	224	
424	Psykisk helse	1 267	
449	Pleie- og omsorgsformål - ufordelt	10 652	
	Andre resultatenheter		
520	Helsestasjoner		316
550	Kultur og fritid		753
560	Kulturskolen		14
570	Bibliotek		262
600	Brann		954
610	Landbruk		1
620	Teknisk drift uten VAR		1 420
630	Kart og byggesak		2 617
700	Kemnerkontoret		249
710	Ringsaker kommunale servicesenter		411
800	Renhold		940
810	Bygg og eiendom uten strøm		0
820	Matproduksjon		402
	SUM mindreforbruk		39 605

Ovennevnte resultat indikerer at det også i 2012 totalt sett har vært god kontroll på økonomien. En stram økonomistyring har gitt besparelser innenfor flere resultatenheter. Samtidig er det enheter som har hatt store økonomiske utfordringer i 2012, og som må finne inndekning for merforbruket i 2012 gjennom innsparinger i budsjett 2013.

Budsjettavvikene for alle virksomhetsområder er kommentert pr. virksomhetsområde i årsberetningen, og det henvises til del II for mer detaljerte forklaringer til mindre-/merforbruk.

Etter avsetning/inndekning av mindre-/merforbruket i 2012 for virksomhetsområdene 10 til 89 er det et regnskapsmessig overskudd for 2012 på kr 971.000.

II Rapport for virksomhetsområdene

2.1 Politiske styringsorganer mv (VO 10)

2.1.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter de sentrale folkevalgte styringsorganer som kommunestyret, formannskapet, komitéene, landbruksnemnda og kontrollutvalget. I tillegg inngår politiske styrer, råd og utvalg, politiske ad-hoc-komitéer samt brukerrådene. Videre omfattes støtte til politiske partier, kjøp av revisjonstjenester samt bidrag til interkommunale/regionale råd og samarbeidstiltak.

2.1.2 Hovedkommentar

Det har i løpet av 2012 ikke blitt gjort endringer i den politiske strukturen. Kommunestyret vedtok nytt godtgjøringsreglement i møte den 14. desember 2011.

2.1.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det er ikke fastsatt resultatmål for dette virksomhetsområdet.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	9 959	11 925	9 274	10 266
Driftsinntekter	1 217	1 828	663	1 655
Netto driftsutgifter	8 742	10 097	8 611	8 611

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
100 Pol. styringsorganer mv	8 611	8 075	536	6,2 %

Virksomhetsområdet har i 2012 hatt et merforbruk på godtgjøring til kommunestyret, formannskap og komitéer sammenlignet med budsjett. Inntektsført overskudd fra 2011 var på kr 931.000. På grunn av dette merforbruket er overskuddet redusert til kr 536.000 ved utgangen av 2012.

Formannskapet for perioden 2011-2015.

2.1.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Møter i styrer råd og utvalg

	2010		2011		2012	
	Møter	Saker	Møter	Saker	Møter	Saker
Administrasjonsutvalget	5	13	6	20	4	13
Arbeidsmiljøutvalget	4	32	4	30	4	33
Eldrerådet	9	40	10	54	7	31
Innvandrerrådet	3	18	7	35	7	31
Formannskapet	21	228	22	280	18	224
Funksjonshemmedes råd	9	33	6	34	7	33
Komité for omsorg	7	20	5	22	8	35
Komité for oppvekst	8	34	6	27	8	34
Kommunens klageorgan	3	22	4	5	3	14
Kommunestyret	8	96	10	125	9	125
Kontrollutvalget	7	55	7	48	11	78
Landbruksnemnda	8	47	9	58	8	42
Planutvalget	17	103	20	192	16	108
Valgstyret	0	0	6	11	0	0
Ungdommens kommunestyre	4	23	3	14	5	30
Antall i alt	113	764	125	955	115	831

2.2 Adm. og fellesutgifter (VO 11)

Rådmann:	Jørn Strand
Kommunalsjef:	Lars Erik Hermansen
Kommunalsjef:	Ole Martin Hermansen
Kommunalsjef:	Anne Kari Thorsrud
Organisasjonssjef:	Hilmar Skår
Strategisjef:	Alf Thomassen
Økonomisjef:	Espen Hvalby
Plansjef:	Anne Gunn Kittelsrud

2.2.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet ivaretar tilrettelegging av arbeidet for de politiske styringsorganer og utøver koordinering/støtte overfor resultatenehetene. Dessuten utføres direkte brukerrettede tjenester overfor næringsaktører og en rekke typer utbyggere. Videre er forvaltning og kontroll innen kommunehelse, oppfølging av lege- og fysioterapiavtaler og miljøvern et arbeidsfelt. I tillegg omfattes kantiner, felles personal- og organisasjonstiltak, velferdstiltak, bedriftshelsetjeneste, felles IKT-tjenester samt diverse administrative fellestjenester. En andel av driftsutgifter til NAV-kontoret er lagt inn under området.

Personellmessig omfattes virksomhetsområdet av rådmannen og stabene; organisasjons- og administrasjonsseksjonen, strategi- og utviklingsseksjonen, økonomiseksjonen, planseksjonen, skole- og barnehageseksjonen, helse- og omsorgsseksjonen, samt seksjonen for øvrige enheter.

2.2.2 Hovedkommentar

Prioritering av arbeidsoppgaver innen sentraladministrasjonen har vært styrt av strategiene for å oppnå vekst og utvikling, både gjennom arbeidet med handlingsprogram med økonomiplan og budsjett, revisjon av kommuneplanens arealdel, reguleringsplaner, fag/temaplaner og enkeltsaker. Av enkeltsaker, hvor det er nedlagt et betydelig arbeid i 2012, nevnes tilrettelegging for etablering av IKEA, tilrettelegging for bygging av nytt Prøysenhus, planlegging av firefelts E6, Samhandlingsreformen, oppfølging av sykefravær, tiltak mot ufrivillig deltid og utvikling av nettsiden ringsaker.no.

2.2.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det har ikke vært utført brukerundersøkelser eller medarbeiderundersøkelser for virksomhetsområdet i 2012.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	4,0 %	5,0 %	6,9 %

Sykefraværet i stabsenhetene går fra 0 % fravær til opp mot 10,1 % fravær. Samlet har staben et gjennomsnittlig sykefravær i 2012 på 6,9 %. Det store utslaget i enkelte av stabsenhetene har sammenheng med langtidssykdom. Alle stabsenhetene har hatt tilbud om kurs i ergonomi, i tillegg til tilbud om individuell arbeidsplassvurdering. Rutinene som er knyttet til oppfølging og forebygging av sykefravær blir fulgt opp i enhetene.

Ved utgangen av 2012 var det 5 deltidsansatte i sentraladministrasjonen. Av disse er 2 registrert som ufrivillig deltid. Det har vært en reduksjon fra 7 til 5 deltidsansatte gjennom 2012, og det er 2 færre som er registrert med ufrivillig deltid enn i 2011.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	77,59	79,59	78,09	77,49

Endringen mellom budsjett 2012 og status pr 31.12.2012 skyldes at en stillingsressurs på 0,6 årsverk knyttet til kantina i kommunebygget er overført til VO 82 Matproduksjon.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	131 545	139 557	131 052	140 354
Driftsinntekter	36 762	35 262	25 262	34 564
Netto driftsutgifter	94 783	104 295	105 790	105 790

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	13 154	10 068	13 500	57 290
Investeringsinntekt	13 664	9 415	0	1 537
Netto inv.utgift	-510	653	13 500	55 735

Investeringsregnskapet for 2012 omfatter flere grunnerverv, eksempelvis Pellerviken, Strand Nordre og en eiendom på Rudshøgda.

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
11 Adm. og fellesutgifter	105 790	98 700	7 090	6,7 %

Virksomhetsområdet har før årsoppgjørdisposisjoner et positivt budsjettavvik på 7,090 mill. kroner. Inkludert i dette tallet er ubrukt tilskudd til BoSo med kr 416.000. Resultatet inkluderer et inntektsført overskudd fra 2011 på 1,337 mill. kroner. Tar en hensyn til disse forholdene, utgjør mindreforbruket knyttet til regnskapsåret 2012 5,337 mill. kroner.

Sentraladministrasjonen hatt overskridelser på budsjettposter som annonser, kontingenter, legetjeneste og legevakt. Budsjettavviket på disse postene er dekket innenfor virksomhetsområdets budsjettamme, gjennom et mindreforbruk i organisasjonsseksjonen og økonomiseksjonen.

Nes ungdomsskole sang seg til toppen i kommunens korslag for ansatte.

2.2.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Innkjøpsområdet

Forskrift om offentlige anskaffelser ble endret fra juni 2012. Som følge av dette har det vært nødvendig å foreta noen endringer av innkjøpsrutinene. Innkjøpssamarbeidet med omkringliggende kommuner fungerer fortsatt, og en ser volumeffekter i anbudskonkurranser. Det er i løpet av 2012 inngått rammeavtaler på leie av buss og minibuss, lyskilder, skolefrukt, håndverktjenester og luftfilter til ventilasjonsanlegg. Det er også lagt ned mye arbeid i konkurranser som fullføres i 2013, blant annet inventar til nye Brøttum barne- og ungdomsskole, utstyr til kommunalmedisinsk senter, torgbygget i Brumunddal og interkommunal rammeavtale for renholds-, papir-, og plastprodukter.

Forskrift om offentlige anskaffelser er et komplisert regelverk å håndtere. Kommunen har heller ikke i 2012 mottatt formelle klager på gjennomførte anskaffelsesprosesser.

IKT-området

Sentrale satsningsområder i 2012 har vært:

- Videreutvikle og effektivisere kommunens driftsplattform og systemløsninger, samt øke kapasiteten i kommunens datanettverk.
- Opprettholde høyt servicenivå overfor brukerne (workshop, kurs, service og daglig support).
- Innføring av Helsenett innenfor helse/pleie og omsorgsområdet.
- Innføring av nytt lisensregime for Microsoftprogramvare for undervisningsområdet, herunder standardisering/oppgradering av operativsystem og brukerprogramvare.
- Videreføring av arbeidet med å styrke IKT-kompetansen i barnehagene.

Kommunikasjon

Kommunen lanserte markedsportalen ringsaker.no som fremmer Ringsaker som bosted, reisemål og næringskommune. I etterkant av dette ble det laget en ny velkomstbrosjyre til nye innbyggere, som bygger på den visuelle profilen på ringsaker.no. På den kommunale nettsiden ble det startet opp et arbeid med ny side for kulturskolen og utviklet digitale skjemaer for kultur og fritid. Det ble også utarbeidet retningslinjer for bruk av sosiale medier i kommunen. Det er produsert små filmsnutter brukt i presentasjoner av kommunens strategiske arbeid. Det har også vært jobbet aktivt med mediehandtering gjennom hele året.

Opplæring/kompetanseforvaltning

Det har vært gjennomført flere interne kurs i 2012. Stabene har tilbudt de ulike enhetene kurs innen økonomi, personaladministrasjon, IKT, saksbehandling og øvrig forvaltning.

Innen lederutviklingsprogrammet er det gjennomført/igangsatt individuelle opplæringstiltak basert på kartlegging av kompetansebehov hos den enkelte leder. I tillegg har det vært arrangert en to-dagers ledersamling med fokus på sykefravær. Det er gjennomført opplæring i endringsledelse for alle ledere i helse- og omsorgsenhetene.

Innenfor grunnskoleområdet ble den statlige ordningen for videreutdanning av lærere videreført, og i skoleåret 2012/2013 er det åtte lærere fra skoler i Ringsaker som tar videreutdanning. Flere av skolene i Ringsaker er med i den statlige satsingen på vurdering for læring. Det ble i 2012 avholdt felles planleggingsdag for alle ansatte i skolene med temaene vurdering for læring og klasseledelse. To ungdomsskoler er i 2012/2013 med i pilotering med skolebasert kompetanseheving i regning i alle fag. Videre deltar samtlige skoler i nettverk med kompetanse- og erfaringsdeling knyttet til lese-, skrive- og regneopplæring. Fire skoleledere fullførte den statlige rektorskolen våren 2012, og tre skoleledere begynte på denne utdanningen høsten 2012.

Gjennom det statlige «Kompetanseløftet 2015» mottok kommunen kr 450.000 av fylkesmannen til kompetansehevede tiltak innenfor pleie og omsorg. Disse midlene ble benyttet til å gi støtte til ulike utdanninger. Som eksempel nevnes masterutdanning med sykepleiefaglige tema, videreutdanning innen aldring og eldreomsorg, rehabilitering, miljøarbeid innen rus og psykiatri, palliativ behandling og ledelse. Det ble også gitt støtte til helsefagarbeiderutdanning. I alt har 47 ansatte i pleie og omsorg fått støtte til utdanning i 2012.

Et interkommunalt prosjekt «Fagbrev på jobben» i regi av utdanningsdirektoratet og VOX, ble startet i 2012. Målet med prosjektet er å utvikle og prøve ut en ny opplæringsmodell for personell uten formell kompetanse i helsearbeider- og barne- og ungdomsarbeiderfagene, som senere kan iverksettes i videregående utdanning nasjonalt. Fra Ringsaker kommune har seks ansatte startet på helsefagarbeiderutdanning og ni ansatte på barne-

og ungdomsarbeiderutdanning. Prosjektet slutføres juni 2014. I tillegg til dette prosjektet har seks ansatte fra PLO gjennomført opplæring i basisferdigheter i lesing/skriving/data i 2012. Kurset er finansiert av midler fra VOX. Tilsvarende kurs vil bli videreført for flere ansatte i 2013.

Areal- og samfunnsplanlegging

Ringsaker vedtok i 2012 kommunal planstrategi. Dette er et nytt verktøy i plan- og bygningsloven. Formålet er å klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for en ønsket utvikling i kommunen. Planstrategien tar for seg de viktigste utfordringene kommunen står overfor, og hvordan en best kan løse disse. Dette er ikke en plan i seg selv, men et hjelpemiddel for kommunen i den langsiktige planleggingen.

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument som skal gi rammer for utviklingen av samfunnet og forvaltningen av arealressursene. Kommuneplanen består av en samfunnsdel som ble vedtatt i 2006 og en arealdel som ble vedtatt i 2007. Arealdelen er juridisk bindende og skal legges til grunn for arbeidet med detaljplaner og gjennomføring av enkelttiltak. Arbeidet med revisjon av arealdelen ble startet opp i 2011, har pågått i hele 2012 og planlegges slutført i løpet av 2013.

Reguleringsplanen for Brumunddal sentrum ble vedtatt i 2012 etter en omfattende og lang prosess. Både Fylkesmannen og Statens vegvesen har i prosessen fremmet innsigelser til deler av planforslaget. Det har i dialog med myndigheter og utbyggere vært behov for å finne nye og omforente løsninger til blant annet adkomst over Amlund bru, byggehøyder, grøntstruktur, tiltak langs elvebredden og flomsikring. Planen har vært utlagt til offentlig ettersyn tre ganger, og ble også påklaget etter vedtak, uten at det førte til endring. Planen legger grunnlag for videre utbygging og utvikling av Brumunddals sentrumsområde.

I regi av Statens vegvesen og i nært samarbeid med kommunen, pågår flere planprosesser for utbygging av firefelts E6 gjennom Ringsaker. Strekingen er delt i tre parseller; Arnkvern – Tjernli ble vedtatt i 2012, Tjernli – Botsenden ble vedtatt lagt ut til offentlig ettersyn, mens planen for strekingen Botsenden – Moelv pågår, og koordineres mot kommunedelplan for kryssing av Mjøsa på strekingen Moelv – Biri. Kommunedelplanen omfatter både Gjøvik og Ringsaker og skal behandles parallelt av begge kommuner. Det har også vært gjennomført planarbeid for omlegging av Olrud vegkryss, og for mindre trafiksikkerhetstiltak i Gaupen og på Brøttum. Plan for gang- og sykkelveger er vedtatt på Kilstad og pågår for Narudvegen i Brumunddal.

Flere viktige boligområder er vedtatt siste året, herunder Vogngutua - Thore Bjerkesveg og Øverkvern B5 i Brumunddal, samt Lilleløkken og Brovoldbakken på Stavsjø. Flere leilighetsprosjekt er under utvikling i Brumunddal.

IKEA meldte sin ankomst til Ringsaker kommune og området Nydal medio 2012. Selv om den aktuelle tomte tidligere var regulert til næringsformål, er det behov for å endre planen og tilliggende kryssløsninger for å dimensjonere for den økte virksomheten som forventes å komme i området. Som en følge av IKEA-etableringen har etterspørselen etter næringsarealer i Nydal økt. Kommunen har derfor i samarbeid med Hamar kommune, etter føringer i SMAT-planen, startet et utredningsarbeid for å vurdere lokalisering av nye næringsarealer i området Nydal – Olrud – Trehørningen. Utredningen gjøres som en del av kommuneplanarbeidet i Ringsaker.

Det er videre gjennom reguleringsplan for Breskerudjordet, tilrettelagt for utvidelse av Grilstad sin virksomhet og i reguleringsplan for Jemtland- Ånnerud, for utvidelse av Asko. For sistnevnte plan har Statens vegvesen varslet innsigelse hvor de krever rekkefølgekrav for bygging av gang- og sykkelveg samtidig med ferdigstillelse av byggeprosjektet.

Det er gjennomført og vedtatt reguleringsplaner for nye kommunale utbyggingsbehov; herunder Moelv barneskole som ble lokalisert til Mo gård og omkringliggende grøntområder, og Mørkved skole og nytt avlastningscenter for barn og unge, som ble lokalisert til eksisterende, og en noe utvidet skoletomt. Reguleringsplanen for utbygging av rusboliger på Kjerringhaugen utenfor Brumunddal, kom også til sluttbehandling i 2012.

Som en følge av initiativ fra Arthur Buchardt til bygging av et nytt Prøysenhus, er det startet et reguleringsplanarbeid med konsekvensutredning for å finne egnet tomt og adkomst til dette, lokalisert til området ved dagens Prøysenstue.

IKEA offentliggjorde at de ville åpne varehus i Ringsaker. Her er rådmann Jørn Strand og ordfører Anita Ihle Steen sammen med Bård Stan Valasjø fra IKEA og Øystein Holtet fra Olrudgruppen AS.

I Ringsakerfjellet har reguleringsplanarbeidet tatt seg opp igjen etter en periode med byggestopp, grunnet behov for avklaringer om utbygging av offentlig vann og avløp i deler av fjellområdet.

I Natrudstilen er det stor aktivitet med nye planer og endring av planer, og med påfølgende stor byggeaktivitet. Flere planer for fortetting pågår også innenfor Brøttum allmenning sin eiendom og for Pihl sitt område på Storåsen.

I 2012 ble elleve reguleringsforslag lagt ut til offentlig ettersyn av planutvalget. Kommunestyret vedtok i alt 22 reguleringsplaner. For status i planarbeidet pr. 31.12.2012, se vedlegg 1.

Miljø- og naturvern

I handlingsprogram for klima og energi, som ble vedtatt i 2012, foreslås ulike tiltak for reduksjon av energiforbruk og klimagassutslipp innenfor kommunale bygg og anlegg, husholdninger, landbruk, øvrig næringsliv og transport. Tiltak er innarbeidet i budsjett og blir ivaretatt i ulike deler av organisasjonen.

Det er i regi av Høyskolen i Hedmark gjennomført en oppfølgende undersøkelse av fiskebestanden i bekker og elver med utløp i Mjøsa. Undersøkelsen ble første gang gjennomført i 1997, og har til hensikt å følge utviklingen av leve- og gyteforholdene for Mjøsørret og harr.

I 2012 sertifiserte kommunen fem bedrifter (fire private og Gaupen skole) som miljøfyrtårn. Sertifiseringsordningen skal hjelpe private og offentlige virksomheter til å drive lønnsomt og miljøvennlig.

Ringsaker kommune deltar i ei styringsgruppe for produksjon og utgivelse av bok om Mjøsgeologi. Arbeidet er initiert av Hedmark geologiforening og planlegges sluttført i løpet av 2014.

I forbindelse med EUs vanndirektiv er kunnskap om vannkvalitet i vannområde Mjøsa systematisert. Mjøsa vannområde er en del av vannregionen Glomma.

Kommunen har deltatt i Europeisk mobilitetsuke, hvor det blant annet ble gjennomført et prosjekt for å motivere elever til å sykle og gå til skolen.

Boligsosialt utviklingsprogram

Boligsosialt utviklingsprogram (BoSo) er en strategisk satsning fra Husbanken for å øke store og mellomstore kommuners måloppnåelse på det boligsosiale området. Ringsaker kommune ble tatt opp i programmet fra 2011 på bakgrunn av søknad og inngått samarbeidsavtale. Samarbeidsavtalen med Husbanken region øst går fra 1.3.2011 – 1.3.2015. Hovedmålet med programmet er at det skal bidra til helhetlig og lokalt forankret boligsosialt arbeid for at flere skal få egnet bolig- og tjenestetilbud.

BoSo-programmet i Ringsaker gikk fra planfase til gjennomføringsfase i forbindelse med at Kommunestyret i k.sak 4/2012 vedtok programplanen for 2012 - 2015.

Aktivitetsplanen for BoSo-programmet representerer en konkretisering av hvordan vedtatte hovedmål skal realiseres og i 2012 har det vært et særskilt fokus på organisering. Sentrale tiltak har vært:

- Overføring av forvaltningsansvaret for kommunale utleieboliger fra NAV Ringsaker til Bygg og eiendom fra 1.10.2012.
- Overføring av tildelingsansvaret for kommunale utleieboliger fra NAV Ringsaker til Servicesenteret fra 1.10.2012.
- Iverksetting av vedtaksbasert tildeling av kommunale utleieboliger fra 3.10.2012.
- Politisk vedtatte retningslinjer for tildeling av kommunal utleiebolig for vanskeligstilte på boligmarkedet fra 3.10.2012, jf. k.sak 81/2012.

De organisatoriske grepene skal evalueres i 2013, men en ser allerede nå at kommunen har fått en mer effektiv og hensiktsmessig oppgavefordeling som bidrar til at flere vanskeligstilte får egnede boliger og at flere klarer å beholde dem. En suksessfaktor i den forbindelse er forpliktende boligsosialt samarbeid på tvers av sentrale enheter. Flere RE-ledere har i den sammenheng trukket frem det lokale BoSo-programmet som en viktig «katalysator» for å oppnå dette.

I regi av BoSo-programmet ble det i 2012 iverksatt en grundig kartlegging av kommunens omsorgsboliger. Dette resulterte i at 47 omsorgsboliger ble vedtatt omdefinert til kommunale utleieboliger for vanskeligstilte på boligmarkedet fra 1.1.2013, jf. k.sak 107/2012. Forvaltningsansvaret ble overført til Bygg og eiendom, og tildeling av disse boligene skjer nå i regi av Servicesenteret på bakgrunn av vedtatte retningslinjer.

Det lokale programarbeidet har bidratt til et forsterket fokus på særskilte målgrupper og økt bruk av de ulike boligsosiale virkemidlene. Den målgruppa som en har hatt størst oppmerksomhet på i 2012 er rusavhengige. Startlånsordningen har vært det mest sentrale boligsosiale virkemiddelet i 2012, og kommunen søkte også Husbanken om 5 mill. kroner i ekstra bevilling, jf. k.sak 92/2012.

Kommunen har siden 2010/2011 søkt og fått tilskuddsmidler fra Arbeids- og velferdsdirektoratet til oppfølgingstjenester i bolig for rusavhengige gjennom NAV Ringsaker. Målet for ordningen er å styrke og utvikle de ordinære tjenestene i kommunene slik at de bedre kan ivareta bostedsløses og rusmiddelmissbrukeres behov for oppfølging i bolig. I 2012 ble prosjektet, «Bolig først», forankret under BoSo-programmet, og følgende enheter har vært særskilt involvert: NAV Ringsaker, Bygg og eiendom, Servicesenteret og Psykisk helse og rustjenester. Det har i 2012 vært arbeidet systematisk og metodisk med boligoppfølging og aktivt naboskapsarbeid. Prosjektet er fra 1.1.2013 overført til Psykisk helse og rustjenester, jf. k.sak 107/2012. Prosjektets to medarbeidere vil være sentrale i arbeidet med faglig forberedelse av boligoppfølgingstiltaket på Kjerringhaugen.

BoSo-programmet finansieres med tilskudd fra Husbanken samt kommunal egenfinansiering.

I 2012 fikk kommunen innvilget kr 1.500.000 i tilskudd fra Husbanken. I henhold til revisjonsuttalelse har kommunen kr 416.000 i ubrukte midler igjen pr. 31.12.2012. Årsaken til at innvilget tilsagn for 2012 ikke er brukt opp, er primært at det ikke har vært helårsvirkning på flere av de iverksatte tiltakene.

Forebyggende arbeid overfor barn og unge

Det rus- og kriminalitetsforebyggende samarbeidet mellom Ringsaker kommune og Ringsaker lensmannskontor er formalisert gjennom SLT-modellen (Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak). I SLT-samarbeidet deltar kommunale enheter, politi og andre statlige og fylkeskommunale organer samt frivillige organisasjoner og lokalt næringsliv.

SLT-samarbeidet genererer flere rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak i Ringsaker. Et eksempel er de tverrfaglige oppvekstteamene, som ble etablert i alle ungdomskolene i 2007 og i Ringsaker videregående skole i 2008. Fra skolestart høsten 2012 ble det, som en ettårig prøveordning, etablert SLT oppvekstteam på barneskolene Fagerlund i Brumunddal og Kilde, Fossen og Skarpsno i Moelv. Oppvekstteamene har som hovedoppgave å fange opp negative utviklingstrekk og bidra til tidlig innsats. Hovedtyngden av sakene er knyttet til enkeltelever, hvor utfordringer har vært atferdsproblemer, skolefravær, mobbing, familiekonflikter, rusproblematikk, sjikane og trusler ved bruk av sosiale medier, psykisk helse og kriminalitet. I tillegg jobber teamene med saker knyttet til skolemiljø og nærmiljø generelt. Prøveordningen med oppvekstteam i barneskolene vil bli evaluert ved skoleslutt våren 2013.

«Tidlig intervensjon – unge og rus» ble etablert som et treårig rusforebyggende prosjekt høsten 2010. Prosjektets hovedmål er å hindre at ungdom som har debutert med narkotika, opprettholder sitt bruk med fare for å utvikle varige problemer knyttet til rus og kriminalitet. Prosjektet involverer skoler og andre kommunale enheter som arbeider med ungdom og er forankret i et nært samarbeid med politiet. Etter to år i drift må prosjektet beskrives som svært vellykket i henhold til målsetting. I løpet av prosjektperiodens to første år har til sammen 50 ungdommer i alder 13-24 år deltatt, derav 27 i alder under 18 år og 15 i ungdomsskolealder. Erfaringer så langt har synliggjort den viktige betydningen av å avdekke ungdom som i tidlig alder bruker narkotika eller har tilknytning til miljøer hvor de blir eksponert for dette. For å styrke kompetansen innen stoffkunnskap, avdekking og metodikk for oppfølging, har det i 2012 blitt arrangert seminarer og fagdager med bred tverrfaglig deltakelse fra ansatte i kommune og politi. To prosjektstillinger er tilknyttet prosjektet, begge med økonomisk tilskudd fra helsedirektoratet.

Politiråd

Politirådet i Ringsaker består av følgende faste medlemmer: ordfører, rådmann, lensmann og SLT-koordinator, som er rådets sekretær. Politirådet har hatt tre møter i 2012.

Eksempler på saker som politirådet har drøftet i 2012 er kommunens og politiets planverk vedrørende beredskap og krisehåndtering, samarbeid mellom kommune og politi i forbindelse med større arrangementer, kriminelle MC-miljøer, utfordringer knyttet til mobile vinningskriminelle fra Øst-Europa, kriminalitetsforebyggende hensyn i tettstedsutvikling, politidistriktets strategiplan med prioriterte innsatsområder for perioden 2012 – 2015 og samarbeid mellom kommune og politi vedrørende narkotikaforebyggende tiltak.

Næring

Ny strategisk næringsplan ble vedtatt i mai 2012 og gir overordnede føringer for arbeidet med næringsutvikling framover mot 2020. Tilrettelegging for næringsetableringer, næringsutvikling i byene, reiseliv/opplevelsesnæringer og omdømme/profilering/markedsføring har hatt høy prioritet i 2012.

IKEAs beslutning om å etablere seg i Nydal har vært en av de største begivenhetene på næringslivssiden i Innlandet i 2012. Etableringen har en viktig symboleffekt, som viser at det er tro på Innlandet og framtidig vekst. I kjølevannet av denne etableringen har interessen for næringsutbygging på tilstøtende områder økt enormt.

En annen viktig begivenhet i 2012 var at IT-selskapet Evry AS, besluttet å forbli i Brumunddal med sitt regionkontor, etter at de hadde foretatt en utredning om alternative lokaliseringmuligheter i regionen. Evry AS, som er Norges største leverandør av IT-tjenester, er en viktig bidragsyter til å utvikle nye kunnskapsintensive arbeidsplasser i lokalmiljøet.

Bladet Kapital kåret Brumunddal til Norges mest produktive by i 2012. Kapital bruker seks målekriterier i sin rangering av Norges næringsby; nye arbeidsplasser, vekst i folketall, nyetableringer, produktivitet, lønnsomhet, egenkapitalandel og nyetableringer kontra konkurser. Totalt sett kommer Brumunddal på 20. plass av byene i Norge og toppe lista når det kommer til produktivitet.

På Rudshøgda er infrastruktur for første byggetrinn på et nytt næringsområde på totalt ca. 420 dekar under opparbeidelse, og tomtene vil bli byggeklare fra sommeren 2013. Det ligger igjen noen ledige enkelttomter av varierende størrelse på det gamle næringsområdet på Rudshøgda. Erverv av Pellerviken og Strand Nordre er sentralt for tilrettelegging for framtidig næringsutvikling i Brumunddal.

Sjusjøen har Norges beste langrennsløyper.

Sentrumsutviklingen i Brumunddal og Moelv gir et godt grunnlag for økt handel. Vertskapsprosjektet for handelsstanden i Moelv i regi av Hamarregionen Reiseliv har gitt positiv effekt. Det har i 2012 vært lagt grunnlag for samarbeidsprosjekter med handelsstanden i Brumunddal, som blir gjennomført i 2013.

Mange reiselivsbedrifter i kommunen fortsatte den gode utviklingen i 2012. Antall medlemmer i Midt i Mjøsa har økt til 25. Skafferiet er fortsatt den mest besøkte med ca. 50.000 besøkende i 2012. Hoel Gård har vært vertskapssted for unike arrangement, og fikk Ringsakerprisen 2012.

Destinasjon Sjusjøen SA ble etablert i 2012, bestående av reiselivsaktører på og i tilknytning til Sjusjøen og Ringsakerfjellet. Interessen for medlemskap i Destinasjon Sjusjøen SA er økende, og antall medlemmer har nesten fordoblet seg siden starten av prosjektet. Sjusjøen ble av VG vinteren 2012 kåret til Norges beste langrennssted. Kåringen ga en publikumsmessig bekreftelse på det målrettede arbeidet som gjennomføres. Nye hytteområder i fjellet tilrettelegges for VA-løsninger. Dette styrker bruken av området som feriested.

I henhold til avtale har rådmannen gjennom næringsavdelingen utført de funksjoner som er tillagt driften av kommunens næringssekskap Ringsaker Vekst AS. I hovedsak er dette rådgivningstjenester overfor bedrifter og nyetablerere i Ringsaker, oppfølging av eksisterende låneengasjement, forberede og innstille saker som styrebehandles i Ringsaker Vekst AS, herunder søknader til næringsfondet, samt administrere den daglige driften av selskapet. Ringsaker Vekst AS ga i 2012 tilsagn om lån til tre prosjekter fra sine egne frie midler, og tilskudd til 27 prosjekter fra næringsfondets midler.

2.3 Barnehage (VO 20)

200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	Barnehageleder:	Gry Hanne Edvardsen
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	Barnehageleder:	Gunn Bjerke
204 Nes barnehage	Barnehageleder:	Tone Beate Kristiansen
205 Tømmerli barnehage	Barnehageleder:	Liv Skåland Lauritzen
206 Hempa og Vesleparken barnehage	Barnehageleder:	Gry Gulliksen Kleiven
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	Barnehageleder:	Ivy M. Ludvigsen
208 Furnes, Kylstad og Simenstua barnehage	Barnehageleder:	Kari Lauritzen
209 Bakkehaugen barnehage	Barnehageleder:	Line Nordvik

2.3.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter barnehage tilbud til alle barn i Ringsaker i alderen 0-6 år.

Ringsaker kommune driver 16 barnehager organisert i åtte resultatenheter, samt eget tilbud om åpen barnehage. To avdelinger i paviljonger ved Lismarka barnehage og ved Moelv barnehage er midlertidige plasser i påvente av utbygginger. Det er 25 private barnehager fordelt på 16 heldagsbarnehager og ni familiebarnehager.

Kommunen yter service til de private barnehagene. Dette innebærer bl.a. veiledning, godkjenning, tilsyn og formidling av offentlige tilskudd etter forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Videre behandles søknader om ekstra ressurser til barnehagene til barn med nedsatt funksjonsevne, samt søknader om spesialpedagogisk hjelp for barn under skolepliktig alder i henhold til opplæringsloven.

PP-tjenesten har rådgivningsfunksjon når det gjelder tilrettelagt opplæring inkludert spesialpedagogisk hjelp for målgruppen førskolebarn. Helsestasjon og PP-tjenesten har i samarbeid etablert tilbud om åpen barnehage ved Familiens Hus i Brumunddal, Nes og Moelv.

2.3.2 Hovedkommentar

Etterspørselen etter barnehageplasser øker hvert år. Spesielt har etterspørselen etter plasser for de yngste barna økt. I tillegg er det stadig flere som ønsker utvidet tilbud til fire og fem dager pr uke. Med de nye etableringene i 2012 har kommunen full barnehagedekning. Det betyr at alle barn som har lovfestet rett til plass fikk tilbud, og i tillegg ble det gitt tilbud til flere yngre barn, samt søkere gjennom året. Antall ledige plasser gjennom året er imidlertid redusert på grunn av årlig økning av søkere ved hovedopptaket. Med en fortsatt økning i antall søkere vil enkelte områder av kommunen trolig ha for liten kapasitet.

Simenstua barnehage på Stavsberg åpnet med tre avdelinger 1.8.2012. Kårtope barnehage ble nedlagt fra samme dato. Ny Fagernes barnehage med to avdelinger åpnet i august 2012. Øverkvern FUS barnehage overtok driften av Providor barnehage fra oktober 2012.

Barnehagene arbeider kontinuerlig med kompetanseheving på ulike områder for å videreutvikle kvaliteten på tjenestetilbudet. Enkeltbarnehager driver utviklingsarbeid/prosjekt innen spesielle områder. PPT bidrar med å øke kompetansen i barnehagene når det gjelder arbeid med barn med nedsatt funksjonsevne.

2.3.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Resultatmålene for 2012 var vist i styringskortet i blå bok 2012. Det er ikke foretatt medarbeiderundersøkelse i 2012.

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Brukernes tilfredshet med tjenestene	5,0	4,0	5,2
Kvaliteten på tjenestene	5,0	4,0	5,3
Barnehageplass til alle som ønsker det, 0-5 år	100 %	99 %	98,0 %
Barnehageplass til alle som ønsker det, 3-5 år	100 %	99 %	100 %
Brukernes tilfredshet med samarbeid og medvirkning	5,0	4,0	4,8
Brukernes tilfredshet med informasjon	5,0	4,0	5,0

Brukerundersøkelse blir gjennomført annet hvert år. I 2012, som tidligere år, har barnehagene hatt gjennomgående gode resultater på disse undersøkelsene. Barnehageplass til alle som ønsker det gjelder søkere ved hovedopptaket. Alle med lovfestet rett fikk tilbud om barnehageplass. Alle barn i aldersgruppa 3-5 år fikk tilbud, mens 2,5 % av barn under 3 år fikk avslag. Dette gjelder de yngste barna som ikke har lovfestet rett til barnehageplass.

Brukere	Tilfredshet med tjenestene	Kvaliteten på tjenestene	Samarbeid / medvirkning	Informasjon
200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	5,2	5,2	4,5	4,9
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	5,1	5,2	4,6	4,7
204 Nes barnehage	5,3	5,2	4,7	4,8
205 Tømmerli barnehage	5,3	5,2	5,1	5,2
206 Hempa og Vesleparken barnehage	5,2	5,3	4,9	4,9
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	5,2	5,2	4,9	4,9
208 Furnes, Kylstad og Simenstua barnehage	5,3	5,5	5,1	5,2
209 Bakkehaugen barnehage	5,3	5,3	4,9	5,0

Medarbeidere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Brukernes tilfredshet med ansattes engasjement og kompetanse	5,0	4,0	5,3

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	7,5 %	9,0 %	10,5 %

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Sykefravær
200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	8,0 %	9,0 %	14,4 %
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	7,5 %	9,0 %	10,1 %
204 Nes barnehage	9,0 %	10,0 %	13,0 %
205 Tømmerli barnehage	12,0 %	14,0 %	6,1 %
206 Hempa og Vesleparken barnehage	7,5 %	10,0 %	8,9 %
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	11,0 %	12,0 %	12,8 %
208 Furnes, Kylstad og Simenstua barnehage	7,3 %	8,0 %	6,0 %
209 Bakkehaugen barnehage	9,5 %	10,0 %	9,2 %

Barnehagene har et samlet sykefravær i 2012 på 10,5 % mot 11,4 % i 2011.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	25,40	25,40	25,40	25,40
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	36,62	36,62	36,62	40,17
204 Nes barnehage	29,74	29,94	29,94	29,94
205 Tømmerli barnehage	14,32	14,32	14,32	14,32
206 Hempa og Vesleparken barnehage	17,08	17,72	17,72	17,72
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	26,42	26,42	26,42	26,42
208 Furnes, Kylstad og Simenstua barnehage	18,31	18,31	18,31	22,31
209 Bakkehaugen barnehage	25,30	25,00	25,00	25,00
249 Barnehageformål – ikke fordelt enheter	6,87	6,87	6,03	6,03
Sum årsverk VO 20 Barnehage	200,06	200,60	199,76	207,31

I k.sak 59/2012 ble det vedtatt å opprette til sammen 7,55 årsverk innen VO 20 Barnehage. Det ble opprettet 3,55 årsverk ved utvidelsen og etableringen av nye Fagernes barnehage. Etablering av ny småbarnsavdeling ved Simenstua barnehage fra august 2012 innebar opprettelse av 4 nye årsverk.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	197 524	214 107	222 487	229 936
Driftsinntekter	190 714	59 889	40 436	47 885
Netto driftsutgifter	6 810	154 218	182 051	182 051

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	58 563	11 965	35 990	31 626
Investeringsinntekt	11 355	4 145	0	0
Netto inv.utgift	47 208	16 110	35 990	31 626

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage	9 766	9 986	-220	-2,3 %
201 Fossen, Moelv og Fagernes barnehage	14 266	13 536	730	5,1 %
204 Nes barnehage	10 766	11 283	-517	-4,8 %
205 Tømmerli barnehage	5 390	5 146	244	4,5 %
206 Hempa og Vesleparken barnehage	6 682	6 335	347	5,2 %
207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage	9 640	9 503	137	1,4 %
208 Furnes, Kyststad og Simenstua barnehage	7 868	7 518	350	4,4 %
209 Bakkehaugen barnehage	8 781	8 150	631	7,2 %
249 Barnehageformål – ikke fordelt enheter	108 892	108 225	667	0,6 %
Sum	182 051	179 682	2 369	1,3 %

Rapport fra resultatene

200 Brøttum, Lismarka og Åsen barnehage

I 2012 måtte enheten foreta en endring for å skaffe plasser til alle barn med lovfestet rett. En avdeling i paviljongen i Lismarka ble endret fra 18 plasser for barn fra 3-6 år til en avdeling med tolv plasser for barn fra 0-3 år. Dette var nødvendig da det var størst etterspørsel etter småbarnsplasser. Det viste seg at det ikke fantes noe tilbud i noen av barnehagene i nordre Ringsaker for tre av barna på venteliste med rett til plass. Etter å ha opplevd å gå med ledig kapasitet i Lismarka i tre år, ble alle avdelinger fylt opp fra august 2012. Denne endringen førte til at Lismarka barnehage fikk tilført ett årsverk førskolelærer da det kreves to årsverk pedagogisk personell på en småbarnsavdeling med mer enn ni plasser.

Arbeidet med uteområdet på Åsen barnehage ble ferdigstilt høsten 2012.

Brukerundersøkelsen viser at de fleste mål er nådd med god margin. På tre områder har en ikke nådd målsetningen, men en er like i nærheten av målene og godt innenfor akseptabelt resultat.

Gjennomsnittlig sykefraværprosent i 2012 var på 14,4 % som er en oppgang på 3,1 prosentpoeng fra året før. Den ligger over akseptabelt resultat. Dette skyldes i hovedsak flere langtidssykemeldinger. I desember gikk sykefraværet ned til 6,8 %, hvorav 4,4 % var langtidssykefravær. Enheten har hatt og har flere gravide arbeidstakere og har aktiv oppfølging av gravide med tilrettelegging slik at de kan stå lenger i arbeid gjennom svangerskapet. Arbeidet med å utbedre det fysiske miljøet på arbeidsplassene er viktig. Psykososialt arbeidsmiljø har også vært et prioritert tema i 2012. «Prosjekt legers sykmeldingspraksis» som enheten har deltatt i, ble avsluttet i 2012 med sluttsamling i januar 2013. Her jobbet en med å få ned det legemeldte korttidsfraværet og bevisstgjøre de ansatte på bruk av egenmeldinger (IA-avtalen). En ser en nedgang i legemeldt korttidsfravær, men en økning i egenmeldt fravær.

Ved årsskiftet har enheten 4 deltidsstillinger, hvorav 3 av disse er ufrivillig deltid. Av 26,4 årsverk utgjør deltidsstillinger til sammen 2,6 årsverk.

Alle de tre barnehagene i enheten har hatt fokus på relasjonsarbeid og anerkjennende kommunikasjon. De voksnes tilstedeværelse og samvær med barna har vært viktig for å påvirke godt samspill og formidle og lære barna om vårt verdigrunnlag. Andre satsningsområder i 2012 har vært å gi barna kjennskap til Alf Prøysen; hans forfatterskap, diktning og musikk. Arbeid med lek og vennskap har også stått i sentrum.

Regnskapet for 2012 viser et negativt budsjettavvik på kr 220.000. Det skyldes i hovedsak økte utgifter i forbindelse med vikarer, både i forbindelse med svangerskap, sykdom og tidskonto.

201 Fagernes, Fossen og Moelv barnehage

Fagernes, Fossen og Moelv barnehager gir pr. i dag plass til 181 barn. Det ble bygget ny to-avdelings barnehage i Næroset som ble tatt i bruk 20. august 2012. Barnegruppen i gamle Fagernes barnehage ble flyttet over i nye lokaler, og det ble ca. 14 nye plasser til barn fra 0-3 år. Barnehagen er nå organisert med 21 barn fra 3-5 år i en gruppe og 14 barn fra 0-4 år i andre gruppen. Ved oppstart hadde barnehagen noen ledige plasser for småbarn, men disse er nå fylt opp. Planlegging og bygging av barnehagen skjedde svært raskt, og mye skulle være i orden på kort tid. Opparbeidelse av utelekeplassen ble derfor utsatt til 2013.

Fossen og Moelv barnehage deltok i TiKvello prosjektet «Tidlig innsats i barnehagen». Prosjektet er tverrfaglig, og har som mål å avdekke hjelpebehov hos små barn tidligst mulig. Fossen og Fagernes barnehage deltok i prosjektet «Barnehagen som læringsmiljø og dannelsesarena». Barnehagene har gjennom spørreundersøkelser fått informasjon om hvordan 4 og 5-åringene opplever læringsmiljøet og hverdagen i barnehagen. Barna blir sett på som aktive deltakere med mulighet for innflytelse. Det ble jobbet med to fokusområder der hensikten var å utvikle barnehagenes læringsmiljø. Det var kommunikasjon og relasjoner mellom barn og voksne, og hvordan barnehagene tilrettelegger for utvikling av kjønnsroller gjennom hvilke aktiviteter som tilbys gutter og jenter.

Brukerundersøkelsen viste at brukerne er godt fornøyd med tilbudet barnehagene gir, og på de fleste områder ble målene nådd. Det er satt i gang tiltak for å forbedre de områdene som fikk lavere score enn 5.

Nye Fagernes barnehage ble satt opp på rekordtid.

Flyktningmottaket disponerer seks plasser i Moelv barnehage. Enheten har til sammen 19 barn fra ulike nasjonaliteter.

Sykefraværet i 2012 var på 10,1 %. Det meste er langtidssykmeldinger som hovedsakelig skyldes kroniske lidelser. De sykmeldte følges godt opp internt, og i samarbeid med NAV og Providor. Målet er å redusere sykefraværet til 7,5 %.

Enheten har 7 ansatte som jobber deltid. 5 har frivillig deltid og 2 har ufrivillig deltid. Disse har merkantile stillinger og ønsker kun små økninger i sine stillingsprosenten.

Enheten har et mindreforbruk på kr 730.000. Dette skyldes at det ved langtidssykmeldinger har vært brukt vikarer med lavere lønn enn innehavere av stillingene. Refusjon fra staten for barnehageplasser til barn fra flyktningmottaket har gitt høyere inntekter enn forutsatt i budsjettet. Ved årets slutt har enheten et disposisjonsfond på kr 1.339.000.

204 Nes barnehage

Barnehagen har med sine 124 plasser i 2012 gitt barnehageplass til 140 barn i alderen 0-6 år. Enheten har fra august 2012 hatt store barnegrupper på storbarnsavdelingene på grunn av stor søkermasse på Nes ved opptaket 2012. På grunn av de store barnegruppene ble det nødvendig å bruke midler fra enhetens budsjett for å klargjøre barnehagens lavvoplass til et egnet sted for daglige utegrupper.

Det var forventet at barnehagens uteområde skulle ferdigstilles sommeren 2012, men dette ble utsatt til sommeren 2013.

I tillegg til å videreføre arbeidet med «Antall, rom og form», «Engelsk» og «De Utrolige Årene», startet barnehagen høsten 2012 opp med pilotprosjektet «Barnehagen som læringsmiljø og danningsarena». Pilotprosjektet videreføres og avsluttes 1. juli 2013.

Brukerundersøkelsen som ble gjennomført i mars 2012 viste at foreldrene var godt fornøyd med barnehagen. Alle indikatorene var innenfor akseptabelt nivå eller bedre, og gjennomsnittlig skår viste 5,0. Dette er en positiv utvikling sammenlignet med fjoråret.

Enheten har fortsatt et høyt sykefravær. Det jobbes kontinuerlig med tiltak, oppfølging og forebygging. Fjerde kvartal viser en stigning i sykefraværet i forhold til resten av året. De store barnegruppene førte til et stort press på ansatte, og det har vært helt nødvendig å sette inn vikarer ved fravær.

Enheten har 2 ansatte med ufrivillig deltid.

Ved utgangen av året viste regnskapet et negativt avvik i forhold til budsjett på ca. kr 517.000. Avviket skyldes hovedsakelig høye vikarutgifter, spesielt siste kvartal, da det har vært nødvendig å sette inn vikarer ved sykdom for å ivareta de som var på jobb. I tillegg hadde enheten et merforbruk fra tidligere år på kr 170.950 som er utgiftsført i 2012.

205 Tømmerli barnehage

Våren 2012 startet barnehagen prosjektet «Barnehagen som læringsmiljø og danningsarena». Hensikten med prosjektet er å utvikle kunnskap som danner grunnlag for god kvalitet og praksis i barnehagen. Hele personalet er involvert i prosjektet og jobber med praksisfortellinger og refleksjon. Barnehagen ble veiledet av SEPU. Arbeidet med matematikk, engelsk og «De Utrolige Årene» er videreført og -utviklet i 2012.

Brukerundersøkelsen 2012 ga resultater på målnivå på alle fem indikatorer. Fortsatt er det uteområdet som får dårligst score, og det arbeides med å få drenert en del av området. Det er også investert i nye fallunderlag til lekeapparatene. Det er ikke foretatt motivasjonsmåling i 2012, men gjennom prosjekt «Læringsmiljø og danningsarena» har det vært spørreundersøkelse både for barn, foreldre og personale. Ut fra svarene til personalet jobbes det spesielt med forståelsen av felles verdigrunnlag.

Sykefraværet har gått ned i 2012 og personalet følges opp i henhold til IA-avtalen.

Enheten har 2 ufrivillige deltidsansatte. En pedagogstilling fylles opp med ulike vikariat til 100 % og sekretærstillingen fylles opp til 76 % ved at vedkommende har tilsvarende stilling i en annen barnehage.

Enheten har et positivt avvik på kr 244.000. Dette skyldes i hovedsak vikarer med lavere lønn enn den fast ansatte og innskuddsført overskudd på ca. kr 176.000 fra 2011. Ved årets slutt har enheten et disposisjonsfond tilsvarende årets mindreforbruk.

206 Hempa og Vesleparken barnehage

Enheten har fortsatt med kompetanseheving i regi av PPT innen «språk og samspill i et forebyggende perspektiv». Enheten har også deltatt i fagdager med Kvello. Taterprosjektet ble avsluttet i januar 2012 med utstilling på biblioteket, og prosjektet ble lagt fram for NAFO (Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring) og Høgskolen i Oslo. Enheten fokuserer spesielt på temaet «fra bekymring til handling», samt holdninger og verdier.

Brukerundersøkelsen viste at brukerne er meget godt fornøyd med barnehagen. Enheten fikk resultat på målnivå på tre av fem indikatorer. På de øvrige indikatorene ble resultatet på akseptabelt nivå. Samlet gjennomsnitt på 5,1. Enheten har arbeidet mest med de to indikatorene med akseptabelt nivå. Det er på de fysiske forholdene enheten scorer lavest, spesielt utelekeplassen.

Sykefraværet i 2012 var 8,9 %. Dette er på akseptabelt nivå. Hovedårsaken er langtidsfravær i forbindelse med kroniske lidelser. Den enkelte ansatte følges opp individuelt, og enheten har tett samarbeid med NAV og BHS.

Enheten hadde to ufrivillige ansatte på deltid. Dette har blitt redusert da flere deltidsansatte har fått større stilling. Enheten har tre ansatte på frivillig deltid.

Enheten har et positivt budsjettavvik på kr 347.000. Enheten har i 2012 brukt overskuddet for 2011 til oppgradering av uteområdet, IKT- utstyr, innkjøp av inventar og kompetanseheving. Enheten har i 2012 økte refusjonsinntekter. Ved årets slutt har enheten et disposisjonsfond tilsvarende årets mindreforbruk.

207 Buttekvern og Fredheimvegen barnehage

Barnehagen har i 2012 gitt plass til 112 barn i alderen 0-6 år. Buttekvern barnehage består av to storbarnsavdelinger og to utvidede småbarnsavdelinger, mens Fredheimvegen barnehage har to storbarnsavdelinger og en småbarnsavdeling.

Ved brukerundersøkelsen i 2012 fikk enheten et bra resultat. Det er satt i gang tiltak for å opprettholde dette nivået og eventuelt høyne det ytterligere ved neste undersøkelse. Enheten jobber hele tiden målbevisst for å ha et godt samarbeid med foreldregruppa og i den forbindelse er det utarbeidet en «Plan for foreldresamarbeid» som er vedtatt i SU.

Enheten arbeider målrettet med de ulike prosjektene en deltar i; «TiKvello», videreføring av DUÅ gjennom skoloring til «Dina i smågruppe,» Antall, rom og form» og «Engelsk.»

Buttekvern barnehage har sammen med Veldre barnehage utarbeidet en lokal handlingsveileder for barnehagene i Ringsaker, «Fra bekymring til handling». Denne handlingsveilederen ble ferdigstilt og distribuert til barnehagene i Ringsaker kommune gjennom en fagdag i mai 2012. Ledelsen i enheten markedsfører Handlingsveilederen i og utenfor egen kommune da den etterspørres av andre instanser og andre kommuner.

De ansatte gir uttrykk for stor grad av tilfredshet i sitt arbeid med prosjektene. De har høye ambisjoner om utvikling av et godt faglig miljø i enheten, og et sterkt ønske om å bidra til et godt læringsmiljø for både barn og voksne. Flere av de pedagogiske lederne i Buttekvern har tatt veiledningspedagogikk som videreutdanning og enheten har fokus på økt kompetanse.

Sykefraværet i 2012 er på 12,8 %. Det er en problematikk som ledelsen tar på alvor. Sykefravær er tema på HMS-møtene i enheten og på personalmøtene. Hovedårsaken er langtidsfravær i forbindelse med kroniske lidelser. Den enkelte ansatte følges opp individuelt, og enheten har tett samarbeid med NAV. Ledelsen får gode tilbakemeldinger på oppfølging av de sykmeldte fra NAV og HMS-rådgiveren i kommunen. Ledelsen vil fortsette arbeidet med å få sykefraværet ned, samt legge vekt på tilstedeværelsen på jobb. Psykisk helse vil være et tema i kommende år.

Enheten har pr dags dato kun frivillig deltid.

Enhetens positive avvik på kr 137.000 skyldes større sykelønnsrefusjoner enn antatt, og inntektsført overskudd fra 2011. Det er i løpet av 2012 gjort en stor utbedring av utelekeplassen i Buttekvern og Fredheimvegen i tillegg til at det har vært nødvendig med vedlikehold i forhold til inventar på begge hus. Ved årets slutt har enheten et disposisjonsfond på kr 355.000.

208 Furnes og Kylstad og Simenstua barnehage
Simenstua barnehage på Stavsberg ble tatt i bruk 1. august 2012. Kårtorp barnehage ble lagt ned på samme tidspunkt. I tillegg til to avdelinger fra Kårtorp barnehage ble det åpnet en ny småbarnsavdeling med 14 plasser. Simenstua barnehage framstår som et moderne barnehagebygg med mange gode praktiske løsninger som ivaretar barn og voksnes behov på en god måte, og som bidrar til et rikt læringsmiljø. Barnehageenheten gir nå plass til 96 barn i alderen 1-6 år. Miljøet er preget av omsorgsfulle relasjoner mellom voksne og barn, mellom barn-barn og personalet imellom. Personalet øker sin kunnskap ved å lese ny faglitteratur og har hatt stort utbytte av å delta i prosjektet «Barnehagen som læringsmiljø og danningsarena».

Brukerundersøkelsen viser at foreldrene er meget godt fornøyd med barnehagetilbudet og kvaliteten på tjenestene. De er godt tilfreds med barnehagens læringsmiljø, med samarbeid og medvirkning.

Sykefraværet er på 6 %, noe som bidrar til stabilitet og trygghet for barna. Det er ingen ansatte på ufrivillig deltid i enheten.

Enhetens positive avvik på kr 350.000 skyldes overskudd fra 2011, lavt sykefravær og nøye avveininger vedrørende innkjøp. Ved årets slutt har enheten et disposisjonsfond tilsvarende årets mindreforbruk.

209 Bakkehaugen barnehage

Fra januar til juli i 2012 driftet Bakkehaugen barnehage tre småbarnsavdelinger og tre storbarnsavdelinger. Det ble da gitt barnehageplass til 107 barn i alderen 0-6 år. Fra august til desember ble det driftet to småbarnsavdelinger og fire storbarnsavdelinger. Den ene storbarnsavdelingen ble også utvidet slik at det totalt ble gitt barnehageplass til 114 barn i alderen 0-6 år. Denne omorganiseringen ble foretatt fordi flere av de små barna nå ble regnet som store, samt å kunne tilby flere barn som stod på venteliste plass slik at en kunne bidra til full barnehagedekning.

Barnehagen jobber med utvikling av barns sosiale kompetanse som et viktig fokusområde, og spesielt i forhold til voksenrollen. Personalet er rollemodeller, og bidrar gjennom egen væremåte til barns læring og sosiale ferdigheter. Da sosial kompetanse er et vidt begrep, har en valgt å fokusere på kompetanseområdene: evne til samarbeid, selvkontroll, selvhverdelse, empati, ansvarlighet og lek. Når det gjelder tidligere prosjekter som «Antall, rom og form» og «Engelsk», er disse nå blitt en inkludert del av hverdagen på alle avdelinger. Gjennom 2012 er det jobbet mye med TIKvello-modellen. Prosjektet har bidratt til en viktig kompetanseheving for personalet. Dette har gjort barnehagen bedre i stand til å kunne oppdage barn som kan ha behov for hjelp og særskilt tilrettelegging tidlig, og det er med på å øke kvaliteten på tilbudet i barnehagen.

I brukerundersøkelsen fikk barnehagen gode tilbakemeldinger fra foreldrene på de fleste av områdene. Hver avdeling har jobbet målrettet med de områdene de scoret lavest på, samt at de har lagt vekt på suksessfaktorene på de områdene hvor de scoret høyt.

Simenstua barnehage på Stavsberg hadde offisiell åpning og Einar Maneechuen Nordhagen fikk hjelpe ordfører Anita Ihle Steen med å klippe snora.

Barnehagen har ei positiv personalgruppe, der en sammen legger vekt på viktigheten av et godt, trygt og inkluderende arbeidsmiljø. Barnehagen deltok på «Korslaget», noe som var artig og samlende.

Sykefraværet har gjennom år 2012 variert. Noen måneder har det vært høyere enn målsettingen, andre måneder mye lavere. Gjennomsnittlig sykefravær er på 9,2 %. Hovedårsaken til fraværet er langtidsfravær. Den enkelte ansatte følges opp individuelt i henhold til IA-avtalen.

Enheten har en ansatt med frivillig deltid, og en som har ufrivillig deltidsstilling.

Enheten har et positivt budsjettavvik på kr 631.000. Dette skyldes et inntektsført overskudd på kr 491.969 fra 2011, større inntekter på foreldrebetalingen fordi det er tatt inn flere barn enn først budsjettert, og større sykelønnsrefusjoner enn antatt. Ved årets slutt har enheten et disposisjonsfond tilsvarende årets mindreforbruk.

249 Barnehageformål - ikke fordelt enheter

Kommunale tilskudd til ikke-kommunale barnehager er budsjettert under dette ansvaret. Dette omfatter tilskudd til drift av de ikke-kommunale barnehagene, tilskudd for å kompensere søskenmoderasjon i de ikke-kommunale barnehagene, og til slutt interkommunalt oppgjør. Sistnevnte gjelder overføringer til andre kommuner dersom foreldre fra Ringsaker velger å ha sine barn i private barnehager i andre kommuner.

Spesialpedagogisk hjelp til førskolebarn og styrkingstiltak for fremmedspråklige barn hører også til på dette budsjettansvaret.

Regnskapet viser et mindreforbruk med om lag kr 667.000, eller 0,6 % av budsjett. I tallene er tilskudd til ikke-kommunale barnehager etter regulert budsjett hensyntatt, samt et estimat for tilskudd beregnet på grunnlag av endelig regnskap 2012. Endelig vedtak om etterjustering av tilskudd basert på regnskap 2012 kan først fattes når kommunestyret har godkjent kommuneregnskapet i mai 2013.

I 1. tertialrapport ble det tilleggsbevilget 2,3 mill. kroner i tilskudd til de ikke-kommunale barnehagene som følge av lønnsoppgjøret i kommunesektoren og de kommunale barnehagenes andel av dette. Så lenge bl.a. utgiftsnivået i de kommunale barnehagene er grunnlaget for utmåling av tilskudd til de ikke-kommunale barnehagene og det er om lag full utjevning av utgiftene i kommunale og ikke-kommunale barnehager og like mange kommunale og private barnehager, vil enhver økning av utgiftene i kommunens barnehager innebære en tilsvarende økning i de kommunale tilskuddene.

I brev fra Utdanningsdirektoratet av 11.4.2012 er det uttalt at beregningen av tilskuddet til ikke-kommunale barnehager skal baseres på kommunens pensjonspremier, inkludert reguleringspremie. Årlig bruk av premiefond skal trekkes fra. Det skal ikke korrigeres for årlige premieavvik eller amortiseringskostnader. Dette innebærer at grunnlaget for beregning av tilskuddet til ikke-kommunale barnehager baseres på kommunens faktiske innbetalinger til pensjonsordningen. Dette ga ytterligere utgifter til tilskudd til ikke-kommunale barnehager, og det ble innarbeidet en økning av budsjett 2012 med om lag 5,64 mill. kroner.

Tilskudd til ikke-kommunale barnehager budsjettmessig har økt med til sammen 25,6 mill. kroner fra 2011 til 2012.

2.3.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Barnehagedekning

Kommunen har full barnehagedekning. Full barnehagedekning defineres som at de med lovfestet rett til barnehageplass får tilbud. Barn som fyller ett år innen utgangen av august og som det søkes plass for innen fristen for hovedopptaket, har lovfestet rett til plass fra høsten. Noen få barn uten lovfestet rett til barnehageplass fikk avslag. Vedtatte tiltak skal bidra til at barnehagedekningen i alle deler av kommunen blir god.

Kvalitetsarbeid

Kontinuerlig arbeid med kompetanseheving skal sikre videreutvikling av kvaliteten på barnehagetilbudet. Enkelte barnehager gjennomfører prosjekt/utviklingsarbeid innen spesielle tema.

I samarbeid med nabokommunene Hamar, Stange og Løten deltok to barnehager i et internasjonalt prosjekt (EU-prosjekt) for å forbedre opplæringen og veiledningen av ufaglærte i barnehagene, øke den generelle kompetansen i utøvelsen av yrket og motivere til videre fagutdanning. Prosjektperioden ble avsluttet sommeren

2012. Et av resultatene etter prosjektet var utarbeidelse av «Plan for veiledning av assistenter i barnehagene i Hamar, Løten, Ringsaker og Stange». Den prøves ut i prosjektbarnehagene og skal etter en evaluering brukes i alle barnehagene. I samarbeid med KoRus-Øst deltok to barnehager i et prosjekt for å utarbeide «Fra bekymring til handling – en lokal handlingsveileder for barnehagene i Ringsaker». Dette er et verktøy som skal bidra til å gjøre det tryggere for de ansatte i barnehagene å gripe inn i familier der det er mistanke om omsorgssvikt; bl.a. med tanke på rusproblematikk. Prosjektet ble avsluttet med presentasjon av veilederen på en samling i mai 2012 for alle barnehagene, barnevern, helsestasjoner og PPT. For å videreutvikle bruk av IKT og digitale verktøy er det igangsatt arbeid med kompetanseheving av de ansatte.

PPT bidrar med å øke kompetansen i barnehagene i arbeidet med barn med nedsatt funksjonsevne. Flere barnehager deltar i prosjektet DUÅ, De utrolige årene, et program for å forebygge atferdsvansker hos små barn. TiKvello ble innført i 2012. Dette er en modell for tidlig avdekking og innsats gjennom tverrfaglig samarbeid med utgangspunkt i barnehagen. Etter opplæringen i januar ble kompetansehevingstiltaket startet med observasjonskorps i seks barnehager. Korpset består av ansatte fra PPT, barnevern og helsestasjoner. Arbeidet fortsatte i fem barnehager fra høsten 2012.

I 2012 ble Hedmark valgt ut som ett av seks fylker til å gjennomføre et pilotprosjekt der barnehagene skulle arbeide for å styrke barnehagen som læringsmiljø og danningsarena. Fylkesmannen i Hedmark samarbeidet med Senter for praksisrettet utdanningsforskning (SePU) ved Høgskolen i Hedmark, som hadde det faglige ansvaret for å gjennomføre prosjektet. Kommunene Hamar, Stange og Ringsaker ble invitert til å delta i prosjektet «Barnehagen som læringsmiljø og danningsarena». Prosjektet skulle utvikle kunnskap og danne grunnlag for god praksis omkring læring og dannelse i barnehagen. I prosjektet skulle barn sees på som aktive deltakere med muligheter for innflytelse i barnehagen. Arbeidet skulle bidra til å sikre kvaliteten i barnehagen. Det ble gjennomført en spørreundersøkelse i forkant av prosjektet, og denne ble gjennomført i alle barnehagene som hadde barn f. 2006 og f. 2007.

Fra Ringsaker deltok syv barnehager; fire kommunale og tre private, i det videre prosjektarbeidet med bakgrunn i funnene fra undersøkelsen. Prosjektbarnehagene fikk tildelt i underkant av kr 400.000 fra fylkesmannen til prosjektarbeidet.

2.4 Undervisning (VO 30)

300 Brøttum ungdomsskole	Skoleleder:	Haldis Sveen
301 Moelv ungdomsskole	Skoleleder:	John Amundsen/Anne-Line Nordberg-Brun
302 Nes ungdomsskole/RAUS	Skoleleder:	Are Solstad
303 Brumunddal ungdomsskole	Skoleleder:	Guro Kirkerud
304 Furnes ungdomsskole	Skoleleder:	Terje Nærlie
310 Brøttum skole	Skoleleder:	Haldis Sveen
312 Messenlia og Lismarka skole	Skoleleder:	Brite Kandal
313 Fagernes og Åsen skole	Skoleleder:	Jan Kornerud
314 Kilde og Fossen skole	Skoleleder:	Steinar Ulven
315 Skarpsno skole	Skoleleder:	Steinar Ulven
316 Gaupen skole	Skoleleder:	Runa Hammeren/Gerd Elin Borgen
319 Kirkekretsen skole	Skoleleder:	Anna Saug (konst.)
321 Hempa skole	Skoleleder:	Mari Lundsveen Flagstad
322 Fagerlund skole	Skoleleder:	Kari Storihle Ødegård
323 Mørkved skole	Skoleleder:	Arnstein Nærlie
324 Kirkenær skole	Skoleleder:	Solvor Holmen/Grethe Granerud
325 Kilstad skole	Skoleleder:	Line Osmo
326 Stavsberg skole	Skoleleder:	Else Margrethe Holst
327 Nes barneskole	Skoleleder:	Stein Skjeseth
340 Hagen skole	Skoleleder:	Kjersti Brekke Røhnebæk (konst.)
342 Voksenpedagogisk senter	Skoleleder:	Svein Kåre Rydland
343 PPT	Skoleleder:	Turid Fauske

2.4.1 Ansvarsområde

Undervisning omfatter grunnskole, pedagogisk-psykologisk tjeneste, voksenopplæring, skolefritidstilbud, leirskole, skolelokaler og skoleskyss. Virksomhetsområdet består av:

Barneskole:	13 resultatenheter med til sammen 16 skoler
Kombinert:	1 resultatenheter med både barne- og ungdomsskole (Brøttum)
Ungdomsskole:	4 resultatenheter med til sammen 5 skoler inkl. RAUS
Andre:	3 resultatenheter (PPT, Voksenpedagogisk senter, Hagen)
Sum:	21 resultatenheter

2.4.2 Hovedkommentar

Satsing på økt læringsutbytte for alle elever er videreført i 2012 med fortsatt fokus på grunnleggende ferdigheter i fagene norsk, engelsk og matematikk. Et omfattende kartleggingsarbeid følges opp med fokus på riktige tiltak og vurdering for læring. Tidlig innsats og målrettet arbeid er virkemidler for å styrke den enkelte elevs læringsresultater på sikt. Entusiasme og pågangsmot preger Ringsakerskolen.

Det samlede elevtallet i de kommunale skolene ved offisiell telledato 1.10.2012 var 4.050 elever. Dette er en reduksjon på 84 elever fra 2011. Siden 2006 er elevtallet redusert med 295 elever. Elevtallsutviklingen de siste årene vises i følgende tabell, kilde GSI:

År	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Elevtall	4 336	4 345	4 240	4 160	4 151	4 167	4 134	4 050

SFO-tilbud ble i 2012 gitt ved de barneskoler der minst 15 søkere meldte interesse for fast plass, med unntak av Fagernes som har gjennomført SFO for 9 elever. 62 % av elevene på 1. til 4. trinn benytter seg av tilbud på SFO. Antallet elever ved SFO de siste årene vises i følgende tabell, kilde GSI:

År	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Elevtall	839	845	838	829	845	850	931	959

PPT samarbeider med barnehager og skoler og skal hjelpe skolene i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringa bedre til rette for elever med særskilte behov. PPT skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering der opplæringsloven krever det. Det er en nasjonal målsetting å få ned andelen elever med vedtak om spesialundervisning slik at flere elever får sin opplæring innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Ved registreringen 1.10.2012 hadde 305 elever vedtak om spesialundervisning, det tilsvarer 7,5 % av elevene. Landsgjennomsnittet er 8,5 %. Følgende tabell viser hvor mange elever i de kommunale grunnskolene i Ringsaker som har fått innvilget spesialundervisning de siste årene, kilde GSI:

År	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Elevtall	144	193	224	287	363	389	387	305

Voksenpedagogisk senter gir voksenopplæring til de som har rettigheter i henhold til opplæringsloven og introduksjonsloven.

Stavsberg skole mottok KLINK-prisen for sitt arbeid med kreativ læring i kunst- og kulturfagene.

2.4.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Resultatmålene for 2012 var vist i styringskortet i blå bok 2012. Det er ikke foretatt medarbeiderundersøkelse i 2012.

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Tilfredshet med tjenestene	5,0	4,0	5,0
Kvaliteten på tjenestene	5,0	4,0	5,2
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	5,0	4,0	4,7
Tilfredshet med informasjon	5,0	4,0	5,5
Elevenes tilfredshet med faglig veiledning, 5. trinn	4,3	3,9	4,3
Elevenes tilfredshet med faglig veiledning, 7. trinn	4,1	3,7	4,1
Elevenes tilfredshet med faglig veiledning, 8. trinn	4,1	3,7	4,2
Elevenes tilfredshet med faglig veiledning, 10. trinn	3,7	3,3	3,7
Elevenes trivsel 5. trinn	5,3	4,8	5,4
Elevenes trivsel 7. trinn	5,1	4,6	5,0
Elevenes trivsel 8. trinn	5,0	4,5	5,1
Elevenes trivsel 10. trinn	4,8	4,3	5,0
Elevenes motivasjon 5. trinn	5,2	4,7	5,3
Elevenes motivasjon 7. trinn	5,0	4,5	5,1
Elevenes motivasjon 8. trinn	4,8	4,3	4,2
Elevenes motivasjon 10. trinn	4,5	4,1	4,2
Elevenes tilfredshet med klasseledelse 5. trinn	4,5	4,1	4,4
Elevenes tilfredshet med klasseledelse 7. trinn	4,3	3,9	4,0
Elevenes tilfredshet med klasseledelse 8. trinn	4,3	3,9	4,2
Elevenes tilfredshet med klasseledelse 10. trinn	4,2	3,8	4,2
Ordkjedetesten 3. trinn	5,0	4,5	5,6
Ordkjedetesten 4. trinn	5,0	4,5	6,1
Ordkjedetesten 5. trinn	5,0	4,5	6,6
Ordkjedetesten 6. trinn	5,0	4,5	6,6
Ordkjedetesten 7. trinn	5,0	4,5	6,6
Ordkjedetesten 8. trinn	5,0	4,5	6,5
Ordkjedetesten 9. trinn	5,0	4,5	7,0
Ordkjedetesten 10. trinn	5,0	4,5	6,6
Kartleggeren engelsk 6. trinn	100	90	97
Kartleggeren engelsk 7. trinn	100	90	100
Kartleggeren engelsk 9. trinn	100	90	110
Kartleggeren engelsk 10. trinn	100	90	110
M-prøvene 3. trinn	5,0	4,5	6,0
M-prøvene 4. trinn	5,0	4,5	5,5
M-prøvene 6. trinn	5,0	4,5	6,2
M-prøvene 7. trinn	5,0	4,5	5,6
Standpunktkarakterer norsk	3,9	3,5	3,8
Standpunktkarakterer engelsk	3,9	3,5	3,8
Standpunktkarakterer matematikk	3,7	3,3	3,3
Avgangsprøve norsk	3,5	3,2	3,2
Avgangsprøve engelsk	3,8	3,4	3,7
Avgangsprøve matematikk	3,1	2,8	2,7
Muntlig avgangsprøve samlet	4,3	3,9	4,0
Nasjonale prøver lesing, 5. trinn	2,0	1,8	2,0
Nasjonale prøver lesing, 8. trinn	3,1	2,8	3,0
Nasjonale prøver lesing, 9. trinn	3,5	3,2	3,5
Nasjonale prøver regning, 5. trinn	2,0	1,8	2,2
Nasjonale prøver regning, 8. trinn	3,1	2,8	2,9
Nasjonale prøver regning, 9. trinn	3,4	3,1	3,3
Nasjonale prøver engelsk, 5. trinn	2,1	1,9	2,0
Nasjonale prøver engelsk, 8. trinn	3,0	2,7	2,8

Samlet viser elevundersøkelsen at Ringsaker kommune ligger jevnt over likt med nasjonalt nivå. På 10. trinn er elevene i Ringsaker kommune noe mer fornøyd når det gjelder trivsel, faglig veiledning og karriereveiledning. Når det gjelder spørsmålet om elevene mener læreren forteller hva en bør gjøre for å bli bedre i fagene, viser resultatene på 7. og 10. trinn en nedgang fra 2011 til 2012. Prosentandelen av elever som mener læreren må bruke mye tid på å få ro i klassen er økende både på 7. trinn og 10. trinn.

Tall fra foreldreundersøkelsen viser at Ringsaker kommune har en høy prosentandel foreldre som mener kommunikasjonen mellom hjem og skole er god.

Resultatene på avgangsprøvene for 10. trinn er stabile sammenlignet med 2011, men ligger under landsgjennomsnittet.

For nasjonale prøver er målsettingen satt lik landsgjennomsnittet. Resultatene ligger på landsgjennomsnittet i lesing og over landsgjennomsnittet i regning for 5. trinn. På 8. trinn er resultatene i lesing under landsgjennomsnittet, mens på 9. trinn er det likt med landsgjennomsnittet. I regning er både 8. og 9. trinn under landsgjennomsnittet. I engelsk er resultatene på både 5. trinn og 8. trinn under landsgjennomsnittet.

I nasjonal prøve i regning og lesing er det en god progresjon fra 8. trinn 2011 til 9. trinn 2012.

Brukere	Tilfredshet med tjenestene	Samarbeid og medvirkning	Informasjon
301	Moelv ungdomsskole	-	-
302	Nes ungdomsskole og RAUS	-	-
303	Brumunddal ungdomsskole	4,7	4,8
304	Furnes ungdomsskole	4,9	4,9
310	Brøttum skole	4,2	4,2
312	Messenlia og Lismarka skole	5,0	5,2
313	Fagernes og Åsen skole	5,0	5,2
314	Kilde og Fossen skole	5,2	5,3
315	Skarpsno skole	4,8	4,9
316	Gaupen skole	5,1	5,0
319	Kirkekretsen skole	4,7	4,5
321	Hempa skole	4,9	4,9
322	Fagerlund skole	5,4	5,3
323	Mørkved skole	5,1	5,2
324	Kirkenær skole	5,2	5,1
325	Kylstad skole	5,0	5,0
326	Stavsberg skole	5,0	5,1
327	Nes barneskole	5,2	5,2
342	Voksenpedagogisk senter	5,0	5,4
343	Pedagogisk psykologisk tjeneste	-	-

Medarbeidere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Engasjement og kompetanse (brukere)	5,0	4,0	5,2

Organisasjon	Mål	Akseptabelt resultat	Resultat
Sykefravær	6,0 %	6,7 %	7,4 %

Medarbeidere/Organisasjon	Engasjement og komp. (brukere)	Sykefravær
301 Moelv ungdomsskole	-	3,1 %
302 Nes ungdomsskole / RAUS	-	5,0 %
303 Brumunddal ungdomsskole	5,0	10,5 %
304 Furnes ungdomsskole	5,2	7,6 %
310 Brøttum skole	4,1	8,8 %
312 Messenlia og Lismarka skole	5,2	8,5 %
313 Fagernes og Åsen skole	5,2	7,6 %
314 Kilde og Fossen skole	5,5	5,3 %
315 Skarpsno skole	5,0	9,1 %
316 Gaupen skole	5,4	10,2 %
319 Kirkekretsen skole	4,9	6,1 %
321 Hempa skole	5,2	7,1 %
322 Fagerlund skole	5,7	6,9 %
323 Mørkved skole	5,7	8,3 %
324 Kirkenær skole	5,5	9,5 %
325 Kylstad skole	5,0	4,2 %
326 Stavsberg skole	5,3	8,4 %
327 Nes barneskole	5,5	6,8 %
340 Hagen skole	-	22,0 %
342 Voksenpedagogisk senter	5,4	7,0 %
343 Pedagogisk psykologisk tjeneste	-	6,1 %

Personalinnsats

	31.12. 2010	31.12. 2011	Budsjett 2012	31.12.2012
300 Brøttum ungdomsskole	17,13	16,97	16,68	16,68
301 Moelv ungdomsskole	31,01	30,67	30,89	30,89
302 Nes ungdomsskole / RAUS	26,12	23,92	24,95	24,95
303 Brumunddal ungdomsskole	49,66	49,10	47,67	47,67
304 Furnes ungdomsskole	43,59	43,22	42,12	42,12
310 Brøttum skole	20,85	20,67	20,62	20,62
312 Messenlia og Lismarka skole	17,62	17,49	17,26	17,26
313 Fagernes og Åsen skole	20,49	20,32	19,94	19,94
314 Kilde og Fossen skole	38,63	38,34	39,19	39,19
315 Skarpsno skole	15,64	15,51	15,40	15,40
316 Gaupen skole	18,34	18,20	18,09	18,09
319 Kirkekretsen skole	16,34	16,21	18,10	18,10
321 Hempa skole	24,33	24,14	20,80	20,80
322 Fagerlund skole	63,43	62,93	65,15	65,15
323 Mørkved skole	44,19	43,90	42,59	42,59
324 Kirkenær skole	21,80	21,63	22,15	22,15
325 Kylstad skole	17,34	17,19	18,73	18,73
326 Stavsberg skole	18,70	18,86	18,44	18,44
327 Nes barneskole	31,89	31,59	33,84	33,84
340 Hagen skole	6,00	6,00	6,00	6,00
342 Voksenpedagogisk senter	18,00	18,50	18,50	18,50
343 PPT	16,83	16,83	16,83	16,83
399 Undervisningsformål – ikke fordelt	1,00	1,00	1,00	1,00
Sum årsverk VO 30 undervisning	578,93	573,19	574,94	574,94

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	404 618	421 121	408 521	432 146
Driftsinntekter	88 780	89 405	73 698	97 323
Netto driftsutgifter	315 838	331 716	334 823	334 823

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	4 489	3 382	1 417	63 307
Investeringsinntekt	0	364	0	115
Netto inv.utgift	4 489	3 018	1 417	63 192

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
300 Brøttum ungdomsskole	10 961	10 437	524	5,0 %
301 Moelv ungdomsskole	19 926	19 318	608	3,2 %
302 Nes u-skole/RAUS	15 081	14 662	419	2,9 %
303 Brumunddal u-skole	28 550	28 393	157	0,6 %
304 Furnes ungdomsskole	25 537	25 176	361	1,4 %
310 Brøttum skole	11 465	11 990	-525	-4,4 %
312 Messenlia/Lismarka skole	9 528	9 507	21	0,2 %
313 Fagernes og Åsen skole	11 012	10 872	140	1,3 %
314 Kilde og Fossen skole	21 082	21 013	69	0,3 %
315 Skarpsno skole	8 386	8 223	163	2,0 %
316 Gaupen skole	10 545	11 053	-508	-4,6 %
319 Kirkekretsen skole	8 965	8 891	74	0,8 %
321 Hempa skole	12 075	11 903	172	1,5 %
322 Fagerlund skole	35 579	35 320	259	0,7 %
323 Mørkved skole	23 266	23 127	139	0,6 %
324 Kirkenær skole	11 783	11 618	165	1,4 %
325 Kylstad skole	9 357	9 367	-10	-0,1 %
326 Stavsberg skole	9 482	9 438	44	0,5 %
327 Nes barneskole	19 090	18 968	122	0,6 %
340 Hagen skole	0	-491	491	0,0 %
342 Voksenped. senter/logopedisenter	5 560	5 545	15	0,3 %
343 PPT	9 147	8 627	520	6,0 %
399 Undervisningsformål - ikke fordelt	18 446	15 282	3 164	20,7 %
Sum VO 30 Undervisning	334 823	328 239	6 584	2,0 %

Rapport fra resultatene

300/310 Brøttum barne- og ungdomsskole

Våren 2012 startet byggingen av den nye skolen. Både personalet, elevene og foreldrene har vist stor forståelse for ulempene byggeperioden innebærer i skolehverdagen.

Skolen deltar i prosjektet «Vurdering for læring». Dette er et felles løft for kollegiet, og bidrar til økt oppmerksomhet på det pedagogiske arbeidet med elevenes læringsutbytte.

Det er gjennomført brukerundersøkelse i 2012. Svarprosenten er noe lav. Resultatene er imidlertid bedre i 2012 enn i 2011. Det har også vært en forbedring i de faglige resultatene. Eksamensresultatene i engelsk og norsk er på nivå med nasjonalt resultat, mens resultatet i matematikk ligger under. Resultatene i muntlige avgangsprøver samsvarer godt med standpunktkarakterene.

Nasjonale prøver på 5. trinn ligger over nasjonalt nivå i engelsk og lesing. For matematikk ligger resultatet under nasjonalt nivå. På både 8. og 9. trinn ligger resultatet over nasjonalt nivå i lesing, men under i regning.

Enheten har et sykefravær på 8,8 % gjennom 2012. Dette er noe høyere enn resultatet for 2011. Langtidsfraværet drar opp resultatet vesentlig. Korttidsfraværet er lavt. Personalet følges opp med tilretteleggingstiltak i henhold til IA-avtalen. HMS-Øst har blitt brukt som ekstern ressurs i arbeidet med det psykososiale arbeidsmiljøet.

Når det gjelder antall registrerte delstillinger har enheten åtte frivillige og fire ufrivillige deltidsansatte.

Årsregnskapet for Brøttum barne- og ungdomsskole viser et merforbruk på kr 1.487. Enheten hadde med seg et underskudd fra 2011 på kr 503.211. Tilnærmet hele underskuddet er med andre ord tatt inn i løpet av regnskapsåret 2012. For å få til dette har skolen vært veldig forsiktige med ressursbruken gjennom året.

301 Moelv ungdomsskole

Faglige resultater ved Moelv ungdomsskole er på de fleste områdene under landsgjennomsnittet i basisfagene lesing, regning og engelsk. Oppfølgingen av dette vil være å skape en bedre læringsarena der lesing er et av fokusområdene.

Skolen har fokusert enda mer på læring gjennom et system på praksis rundt elevatferd. Det jobbes med et enda tettere samarbeid med barneskolene. Den faglige oppfølging på ungdomsskolen skal bygge videre på måloppnåelse hos den enkelte elev. Moelv ungdomsskole er inne i en god utviklingsprosess der læring står i fokus.

Elevundersøkelsen viser at trivselen har økt og at det er lite mobbing på skolen. Det er derimot en motsatt utvikling når det gjelder spørsmål om faglig veiledning fra lærer. Tiltaket er å ha et enda høyere læringstrykk der det vektlegges større bevissthet rundt praktiseringen av «Vurdering for læring». Skolen deltar i den statlige satsingen på «Vurdering for læring» med 8.trinn.

Det er fire deltidsansatte på Moelv ungdomsskole. Én av disse ønsker en utvidelse av stillingen. Skolen har gitt et tilbud om noe større engasjement. Det samarbeides også med andre skoler i kommunen for å utvide uønskede deltidsstillinger.

Sykefraværet er lavt med 3,1 %. Dette er også en forbedring på 0,4 prosentpoeng sammenlignet med året før.

Svømmehallen har vært stengt en kort periode på grunn av vedlikehold. Mat- og helsebygget ble stengt i begynnelsen av november. Ventilasjonsanlegget på biblioteket er under fornying. Dette har medført en del utfordringer i tilretteleggingen av undervisningen.

Skolen har et mindreforbruk på om lag kr 608.000 ved utgangen av 2012. Fra 2011 ble det inntektsført et overskudd på kr 396.000. Besparelsen kommer i hovedsak fra lønnsområdet. Oppsparte midler planlegges brukt i arbeidet med å øke elevenes læringsutbytte med vekt på lesing.

302 Nes ungdomsskole og RAUS

Skolen hadde eksamensresultater under målsettingen i norsk og matematikk, noe som er en tilbakegang fra forrige år. Særlig matematikk skilte seg ut med et resultat under målsettingen. Derfor er det satt inn tiltak her. I 2012 har Nes og Furnes ungdomsskoler vært deltagere i piloten «Kompetanseheving i regning og klasseledelse på ungdomstrinnet». Dette er en sentral del av Utdanningsdirektoratets plan for realisering av Meld. St. 22 (2011-2012) «*Motivasjon – Mestring – Muligheter*» på ungdomstrinnet. Skolen tror dette vil bidra til å forbedre flere resultater, spesielt innenfor matematikk.

De faglige resultatene på nasjonale prøver og annen kartlegging varierer noe. Nasjonale prøver i lesing for 9. trinn skiller seg ut som svært positive. Der har skolen stor fremgang fra 8. til 9. klasse og har fått resultater over landsgjennomsnittet. Dette setter skolen i sammenheng med økt satsing på skolebibliotek og lesing de siste årene.

Skolen har også gode resultater innenfor feltet motivasjon, trivsel og faglig veiledning. Dette er et eksempel på at områder det har vært arbeidet mye med, har gitt gode resultater.

Skolen jobber aktivt med å øke læringsutbyttet ved å fokusere på læringsstrategier, kompetanseheving innenfor matematikk, lesing og skolebibliotek og en bedre vurderingskultur.

Sykefraværet for 2012 er innenfor akseptabelt resultat. RAUS har hatt to langtidssykemeldinger de siste 12 månedene. Disse er ikke relatert til forhold på arbeidsplassen.

Skolen har ingen ansatte som jobber ufrivillig deltid. Det er en ansatt som jobber frivillig deltid.

Skolen har god kontroll på økonomien. Ved utgangen av 2012 hadde enheten et mindreforbruk på kr 419.000. Fra 2011 ble det inntektsført et overskudd på kr 142.000. Reelt mindreforbruk utgjør dermed om lag kr 277.000. Pengene er planlagt brukt til innkjøp av inventar til spesialrom og klasserom.

303 Brumunddal ungdomsskole

Brumunddal ungdomsskole har nådd mange av målene i styringskortet. Økonomien er tilfredsstillende i og med at enheten sitter igjen med et lite mindreforbruk fra 2012. Det er ikke gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2012. Inntrykket fra medarbeidersamtalene tilsier imidlertid at de ansatte trives i en travel jobb.

Når det gjelder faglige resultater så er måloppnåelsen jevnt over tilfredsstillende. Det vil si at resultater på avgangsprøver, nasjonale prøver og elevundersøkelsen er innenfor akseptabelt nivå. Likevel er det for mange elever som scorer lavt. Dette gjør igjen at for mange elever trenger intensiv støtte i arbeidet med å øke sitt læringsutbytte. Dette gjelder i lesing, regning og engelsk. Samtidig hadde skolen en svært gledelig utvikling hos 9. trinn i lesing. Her har mange elever bedre resultater enn på samme prøve forrige skoleår. Skolen mener dette skyldes systematisk arbeid med lese- og læringsstrategier.

Elevne trives godt, og er i følge elevundersøkelsen relativt godt motivert for skolearbeid. Det betyr at de svarer det samme som landsgjennomsnittet på elevundersøkelsens spørsmål om motivasjon. I praksis opplever skolen at mange elever er veldig motivert for skolearbeid, samtidig som litt for mange er for lite motivert. Dette gir et greit gjennomsnitt på resultatene, men skolen mener likevel at for mange elever har for lav skolemotivasjon.

Sykefraværet for 2012 er på 10,5 %. Dette er noe lavere enn forrige skoleår, men fortsatt for høyt. Om lag 2 % er korttidsfravær, og resten er langtidsfravær. Sykefraværet er drøftet med verneombud og tillitsvalgt. Én lærer har hatt fravær knyttet til en voldsepisode på skolen. Det øvrige fraværet vurderes til ikke å være jobbrelatert.

Ved skolen er det fem ansatte i frivillig deltid og to ansatte i ufrivillig deltid.

Årsresultatet for 2012 viser et mindreforbruk på ca. kr 157.000. Skolen har gjennom 2012 hatt situasjoner knyttet til enkeltelever, som har gjort det nødvendig å bemanne noe ut over budsjett i perioder. Disse tiltakene er finansiert med tidligere års mindreforbruk.

304 Furnes ungdomsskole

Resultatene fra avgangsprøvene viser at Furnes ungdomsskole ligger under landsgjennomsnittet i basisfagene engelsk, norsk og matematikk. Resultatene på elevundersøkelsen viser små endringer på måleindikatorne. Det er høy grad av trivsel på skolen og et positivt elevmiljø.

Skolen har hatt fokus på lesing også i 2012 og det er gledelig at resultatene på nasjonale prøver i lesing viser positiv utvikling fra 8. til 9. trinn. Det samme viser resultatene på nasjonale prøver i regning. Skolen deltar i et prosjekt med vekt på regning i alle fag.

Foreldreundersøkelsen hadde lav deltagelse også i 2012. Undersøkelsen viser at de som svarer fortsatt er fornøyd med skolen.

Skolen har i samarbeid med omsorgsdistriktene etablert tilsyn før og etter skoletid for seks elever med slikt behov. Tiltaket videreføres også i 2013.

Sykefraværet er på 7,6 %. Dette er noe høyt, men tilskrives langtidsfravær som ikke er arbeidsplassrelatert.

Det er én ansatt på ufrivillig deltid blant fast ansatte på enheten.

Skolen har et samlet mindreforbruk på kr 361.000 ved utgangen av 2012. Fra 2011 ble det inntektsført et overskudd på kr 264.000. Dette innebærer at regnskapet for 2012 er kr 97.000 lavere enn tildelt budsjettramme. Forbruket er i stor grad i samsvar med budsjettet.

312 Messenlia og Lismarka skole

På nasjonale prøver på 5.trinn i 2012 ligger begge skolene over landsgjennomsnittet i lesing og regning. Lismarka skole ligger på landsgjennomsnittet i engelsk, mens Messenlia skole ligger litt under. Det er også relativt bra resultater på kartleggingsprøver. Programmet for systematisk lese- og skriveopplæring som alle skoler i Ringsaker kommune arbeider etter, har økt læringsutbyttet på begge skolene.

Brukerundersøkelsen viser at foreldrene er fornøyd med tjenestene og kvaliteten på tjenestene. Det er dessverre forholdsvis lav svarprosent både ved Lismarka skole og Messenlia skole. Enheten har god dialog med alle foreldre på begge skolene. Foreldrene er aktive i skole/hjemsamarbeidet.

Elevundersøkelsen på 5. og 7. trinn viser resultater både over og under målsettingen. Her er det enkeltresultater som bør bedres. Tiltak er satt i gang.

Det blir lagt stor vekt på læring og fornyelsesarbeid. Det legges også stor vekt på at læringsmiljøet og arbeidsmiljøet skal være godt både for voksne og barn. Skolene er med i «Vurdering for læring pulje 3». Det er god kompetanseheving for de ansatte. Dette vurderingsprosjektet har allerede gitt god effekt i klasseromsarbeidet for den enkelte lærer.

I arbeidet med Kunnskapsløftet fortsetter Messenlia skole med å legge til rette for uteaktiviteter i opplæringa. Elevene på 5. - 7. trinn på Messenlia skole får tilbud om leksehjelp 40 minutter hver uke.

Sykefraværet i 2012 er på 8,5 %. Korttidsfraværet er på 2,0 % og langtidsfraværet er på 6,5 %.

Langtidsfraværet gjelder fire medarbeidere. Flere av disse har fått tilrettelagte ordninger, og de er delvis tilbake i arbeid.

Det er 10 faste heltidsansatte og 11 faste deltidsansatte, derav en ufrivillig deltidsansatt. Uønsket deltid er midlertidig løst inneværende skoleår ved bruk av vikariat.

Enheten har et mindreforbruk på kr 21.000. Driften av enheten samsvarer i stor grad med årsbudsjettet.

313 Fagernes og Åsen skole

Brukerundersøkelsen viser at foreldrene er godt fornøyd med informasjonen som gis fra skolene. De ansattes engasjement og kompetanse vurderes som positivt av foreldrene. Resultatene på nasjonale prøver var tilfredsstillende med unntak av lesing. De øvrige kartleggingsresultatene er jevnt over tilfredsstillende. Enheten har 18 fast ansatte. Det er ni som har deltidsstilling. Av disse er det to som har ønsket stillingsstørrelse,

mens sju personer er registrert med ufrivillig deltid. Dette gjelder både merkantil ressurs, barneveiledere og lærere. Det er ikke grunnlag for å utvide disse hjemlene til hele stillinger med dagens barnetall.

Sykefraværet i 2012 er på 7,6 %. Dette er høyere enn målsettingen. Korttidsfraværet utgjør om lag 1 %. Dette er skolen godt fornøyd med. Langtidssykemeldingene har i hovedsak fordelt seg på to ansatte. Ingen av disse har vært borte fra jobben på grunn av arbeidsrelaterte årsaker.

Enheten går ut med et mindreforbruk på om lag kr 140.000 ved årsslutt. Fra 2011 hadde enheten med seg et overskudd på kr 80.000. I 2012 har dermed enheten et mindreforbruk på kr 60.000 sammenlignet med budsjetttrammen. Driften ligger veldig nær opp til budsjettforutsetningene.

314 Kilde og Fossen skole

Kilde og Fossen skoler har resultater som er tilfredsstillende eller bedre innen alle områder. Brukerundersøkelsen viser at kvaliteten på tjenestene er bra. De nasjonale prøvene i regning og lesing viser et resultat på 2,1. I engelsk er resultatet 2,4. Det er også gode resultater på de lokale kartleggingsprøvene. Kilde/Fossen og Skarpsno skoler har utarbeidet en detaljert plan for oppfølging av all kartlegging, både de nasjonale og de lokale. Når det gjelder elevundersøkelsen har enheten gode resultater innen trivsel og motivasjon. Det arbeides for å bli bedre på klasseledelse, gjennom veiledning og etterutdanning. Skolene er med i Utdanningsdirektoratets satsing på «Vurdering for læring» skoleåret 2012/13.

Foreldrene gir tilbakemelding om at de er tilfreds med samarbeid og medvirkning og den ansattes engasjement og kompetanse. Informasjon fra skolen er også noe som vurderes svært bra.

Utdanningsdirektoratet har gitt Kilde/Fossen og Skarpsno skoler midler til å drive erfaringsspredning og bidrag til veiledning for kvalitetsutvikling i skolefritidsordningen i etterkant av prosjektet «Helhetlig skoledag».

Sykefraværet har vært stabilt over tid. Resultatet er 5,3 % de siste 12 måneder. Personalet følges opp i henhold til IA-avtalen.

Ved enheten er det til sammen 21 ansatte i deltid. Av disse jobber 12 frivillig deltid, og 9 jobber ufrivillig deltid. Det har vært en nedgang i antallet som er i ufrivillig deltid. Nedgangen skyldes at små stillinger er utlyst internt og besatt av personale i faste stillinger, slik at de har fått økt stillingsprosenten.

Økonomistyringen er tilfredsstillende. Enheten har et mindreforbruk på om lag kr 69.000. Det er gjort betydelige investeringer i digitale tavler ved Kilde og Fossen skoler i 2012.

315 Skarpsno skole

Skolen har gjennomført kartlegginger i basisfagene og resultatene viser jevnt over en framgang. Resultatene fra nasjonale prøver viser en framgang i lesing og engelsk, med resultater på 2,5. I regning er resultatet 2,3. Det er også gode resultater på de lokale kartleggingene. Skolen har sammen med Kilde og Fossen skoler, utarbeidet en egen plan for oppfølging av all kartlegging, både på de nasjonale og lokale kartlegginger. Ledelsen gjennomfører dialog med alle kontaktlærere etter kartlegging.

Elevundersøkelsen viser at skolen har elever som trives og er motiverte. Skolen jobber aktivt for å oppnå et godt klassemiljø med god klasseledelse hvor elevene opplever tilfredshet med faglig veiledning. Dette skjer gjennom veiledning og etterutdanning blant lærerne. Skolen deltar i Utdanningsdirektoratets satsing på «Vurdering for læring» skoleåret 2012/13.

Utdanningsdirektoratet har gitt Kilde/Fossen og Skarpsno skoler midler til å drive erfaringsspredning og bidrag til veiledning for kvalitetsutvikling i skolefritidsordningen i etterkant av prosjektet «Helhetlig skoledag».

Foreldreundersøkelsen for 2012 nådde en svarprosent på 50 %. Alle foresatte ble invitert til å være med. Foreldrene uttrykker her at de er godt tilfreds med informasjon fra skolen og lærernes engasjement og kompetanse. På disse punktene er det framgang fra i fjor. På tilfredshet med samarbeid og medvirkning har skolen et resultat som ligger litt under målsettingen, men som er samsvarende med fjorårets resultat. Det er fokus på god informasjonsflyt og tett skole/hjem samarbeid.

Sykefraværet for hele året ligger på 9,1 % og dette er høyere enn det akseptable nivået som var satt til å være 8,0 %. Mye av fraværet skyldes langtidssykemeldinger. De sykmeldte er fulgt opp i tråd med det IA-arbeidet

krever. Fraværet er ikke relatert til arbeidsmiljøet. Dette understøttes av gjennomført brukerundersøkelse og medarbeidersamtaler.

Ved enheten er det til sammen åtte ansatte som arbeider deltid. Av disse er det to som jobber frivillig deltid og seks som jobber ufrivillig deltid. Skolen har hatt en nedgang i elevtallet, og det er per i dag ikke mulighet til å tilby økte stillingsprosenter.

Økonomistyringen er tilfredsstillende. Enheten har et mindreforbruk på ca. kr 163.000. Fra 2011 hadde skolen med seg et overskudd på kr 21.000.

316 Gaupen skole

Skolens satsingsområder er tilpasset opplæring og økt læringsutbytte gjennom Program for systematisk lese- og skriveopplæring, realfag, elevsamtalen, skole-hjem samarbeid, bibliotek, IKT og Vurdering for læring. Gaupen skole er med i «Vurdering for Læring satsingen» (VFL), initiert gjennom Utdanningsdirektoratet og Ringsaker kommune.

Resultatene på nasjonale prøver på 5. trinn er gode, og ligger over eller på nivå med nasjonalt nivå. Skolen jobber aktivt med kurs og egne fagdager/faguker i norsk, engelsk og matematikk. Her får elever anledning til å møte basisfagene på en annerledes måte. Målsettingene er nådd når det gjelder foreldreundersøkelsen og elevundersøkelsen.

Gaupen skole hadde våren 2011 tilsyn fra fylkesmannen på skolens arbeid med elevenes psykososiale miljø. Et avvik resulterte i utarbeiding av en handlingsplan mot mobbing og krenkende atferd.

Gaupen skolen er nå en PALS skole og har gjennomført opplæring med godkjent veileder. PALS står for positiv atferd, støttende læringsmiljø og samhandling. For å synliggjøre det gode arbeidet med PALS jobbes det inneværende skoleår med et nytt ordens- og trivselsreglement, som samsvarer med måten skolen jobber på. Dette bearbeides av personalet, elevråd, FAU, SU og SMU. En bred forankring med diskusjoner er bevisstgjørende. Et bredt samarbeid har som mål å synliggjøre de verdier som alle mener bør ligge til grunn, for at Gaupen skole skal være en god skole å gå på.

Ved skolen er det sju ansatte som arbeider frivillig deltid og tre ansatte som arbeider ufrivillig deltid. Sykefraværet viser økning fra forrige år fra 8,0 % til 10,2 %. De langvarige sykemeldingene er ikke arbeidsplassrelaterte. Det viktigste arbeidet for skoleleder blir å følge opp i henhold til retningslinjer som ligger til grunn for en IA-kommune.

Skolen har med seg et underskudd fra forrige skoleår, og årsregnskapet viser et underskudd ved utgangen av 2012 på om lag kr 508.000. Målsettingen er at underskuddet er dekket inn ved utgangen av 2015.

319 Kirkekretsen skole

Skolens satsingsområder har gjennom 2012 vært å videreføre økt læringsutbytte gjennom klasseledelse, veiledet lesing på mellomtrinnet, systematisk lese- og skriveopplæring og vurdering for læring. Biblioteket er nå ferdig oppgradert med programvare og mange nye bøker er kjøpt inn.

Resultatene fra elevundersøkelsen og foreldreundersøkelsen viser akseptabelt nivå, men deltakelsen ved foreldreundersøkelsen er så lav at den ikke er målbar. Skolen har gjennomgående et akseptabelt nivå på kartlegging. Der skolen skårer under akseptabelt nivå, er det satt inn tiltak og retesting viser tydelig framgang.

Sykefraværet ved enheten har i 2012 gått ytterligere ned, og er nå på 6,1 %.

Enheten har ingen i personalet med uønsket deltid.

Regnskapet for 2012 viser et mindreforbruk på kr 74.000. Dette er veldig nær tildelt budsjetttramme. Pengene planlegges brukt til investeringer innenfor IKT og møbler til biblioteket.

321 Hempa skole

Enhetens satsingsområder har det siste året vært å videreføre klasseledelse, program for systematisk lese- og skriveopplæring, veiledet lesing på mellomtrinnet og vurdering for læring. Resultatene fra nasjonale prøver viser at skolen ligger over snittet i alle fag både i kommunen og nasjonalt. Det er jevnt gode resultater på annen kartlegging, men det må fortsatt holdes et fokus på basisferdigheter i matematikk på enkelte trinn.

Målene enhetene vurderes etter er på mange av fokusområdene innenfor akseptabelt nivå. Elev- og foreldreundersøkelsen viser blant annet en positiv tilfredshet på de fleste områder.

Enheten har i løpet av året tatt i bruk nytt tilbygg til administrasjonsbygget. De ansatte ved skolen har nå bedre arbeidsforhold både med møterom, større arbeidsplasser og personalrom.

Enheten har for tiden to ansatte på ufrivillig deltid.

Sykefraværet de siste 12 måneder ligger på 7,1 %. Dette er fortsatt noe over akseptabelt nivå, men er samtidig en kraftig forbedring fra 2011, hvor resultatet var 13,7 %.

Regnskapet for 2012 viser et mindreforbruk på om lag kr 172.000. Fra 2011 fikk enheten inntektsført et mindreforbruk på kr 202.000. Driften gjennom 2012 ligger dermed veldig tett på budsjetttrammen for 2012. Mindreforbruket etter 2012 vil bli brukt til innkjøp innen IKT, samt noen anskaffelser av inventar til nytt kontorbygg.

322 Fagerlund skole

De nasjonale prøvene i engelsk og lesing på 5. trinn ligger under kommunens mål. Oppfølging av resultatene viser at elevene er gode tekniske lesere, men mangler strategier.

Variasjonene i resultatene fra trinn til trinn blir stadig mindre. En mener dette har sammenheng med økt fokus på begynneropplæringen. Skolen jobber i tillegg aktivt med å forberede elevene på de testene som skal gjennomføres, slik at de er kjent med oppgavetypen.

Elevenes tilfredshet med faglig veiledning og klasseledelse på 7. trinn har vært en utfordring. Derfor ble det satt inn mange tiltak i samarbeid med foreldrene, noe som gjorde at det bedret seg utover skoleåret.

Skolens satsingsområder er tilpasset opplæring/økt læringsutbytte: stasjonsundervisning i norsk, engelsk og matematikk, læringsstrategier, vurdering for læring, realfag, elevsamtalen, bibliotek og IKT. Skolen har et stort trykk på å øke leseferdigheten på alle trinn. Skolen jobber også med klasseledelse og å øke kompetansen innenfor det flerkulturelle området.

Fagerlund skole mottok Dronning Sonjas skolepris for likeverd og inkludering.

Fagerlund skole ble i 2012 tildelt «Dronning Sonjas skolepris 2012», dette fordi skolen «utmerker seg ved å arbeide grundig med både målformuleringer, virksomhetsplaner og den praktiske gjennomføringen. Skolen satser på å gi en mangfoldig elevgruppe best mulige lærings- og utviklingsmuligheter, og skolen viser store evner til å ta nye initiativer. Hele skolen jobber målrettet og systematisk for at elevene skal få kompetanse for fremtiden.»

På «Regnbuen», en avdeling for barn med store psykiske og fysiske handicap, jobbes det aktivt med å gi elevene best mulig utbytte av opplæringen og at de integreres på trinnene sine. Avdelingen har pr. dags dato 9-12 elever. Dette tiltaket har vært svært positivt for elever og ansatte.

Mål for sykefravær er på 6,5 %, og enhetens resultat ble for 2012 på 6,9 %. Den høye prosenten skyldes i stor grad mange langtidssykemeldte, både helt og delvis, med kroniske lidelser. Det jobbes kontinuerlig for å holde den enkeltes sykefravær så lavt som mulig.

Antal ufrivillige deltidsstillinger er i 2012 redusert fra ni til sju. Av disse stillingene er seks barneveiledere. Det er derfor vanskelig å tilby full stilling til alle.

Enheten har i 2012 et positivt budsjettavvik på kr 259.000. Dette representerer et avvik på 0,7 % av total budsjettamme. Pengene planlegges i stor grad brukt til datamaskiner til elever og ansatte, bøker på biblioteket og elevenes lesebøker til leseopplæringen.

323 Mørkved skole

Mørkved skole har i 2012 fortsatt arbeidet fra foregående år med teamorganisering og pedagogisk utviklingsarbeid knyttet til de fire områdene fagkompetanse, digital kompetanse, relasjonskompetanse og læringsstrategier. Skolen er opptatt av å gi elevene et godt læringsutbytte ut i fra den enkelte elevs evner og forutsetninger. Det har i flere år vært arbeidet med *Program for systematisk lese- og skriveopplæring*. I de siste tre årene har skolen hatt fokus på veiledet lesing i alle fag både på småskoletrinnet og mellomtrinnet. Dette arbeidet er fortsatt en viktig del av satsningsområdene for å øke elevens læringsutbytte i lese- og skriveopplæringen. Skolebiblioteket har også en sentral rolle i dette arbeidet. Det er av stor betydning for skolen at det utvikles en helhetlig tenkning for læring fra 1. - 7. trinn. Mørkved skole har de siste årene jobbet systematisk med basisfagene, og har gode resultater i lokale og nasjonale kartlegginger.

Våren 2012 avsluttet skolen et utviklingsprosjekt i regi av EU, «Improving Literacy and Numeracy Skills». Der ble det samarbeidet med skoler i Danmark, Romania, Slovenia og Tyskland. Prosjektet ble finansiert av EU med 22.000 euro pr deltakende skole. Prosjektet ble avsluttet i mai 2012. Mørkved skole var da vertskap for de andre skolene.

Skolen jobber kontinuerlig med å videreutvikle personalets kompetanse. Dette gjelder både å utvikle relasjonskompetanse gjennom LP-modellen og faglig. Høsten 2012 ble det startet opp et faggrupperarbeid i norsk og matematikk. Dette arbeidet skal også knyttes opp til vurdering for læring.

Høsten 2012 har vært preget av et spennende arbeid knyttet til planlegging av ny skole. Personalet har sammen med andre representanter fra kommunen og arkitekter, arbeidet med rom- og funksjonsprogrammet for ny skole.

Foreldrene melder i stor grad at de er tilfredse med samarbeidet med skolen. Skolen arbeider kontinuerlig med å øke deltakelsen og måloppnåelsen, og ga alle foreldre anledning til å svare på foreldreundersøkelsen i forbindelse med utviklingssamtalene. Til tross for dette er det dessverre fortsatt lav deltagelse på foreldreundersøkelsen.

Organisasjonen fungerer godt. Medarbeidersamtaler, oppfølging av sykemeldte og HMS-arbeidet er i tråd med de retningslinjer som gjelder i Ringsaker kommune. Medarbeidernes tilbakemeldinger er positive, og skolen fortsetter sitt arbeid med å utvikle et stadig bedre arbeidsmiljø.

Blant de ansatte ved Mørkved skole er én lærer og to barneveiledere i ufrivillig deltid, og tre lærer og sju barneveiledere er frivillig deltid. Det er ikke sannsynlig at disse forholdene lar seg endre i vesentlig grad. Det er behov for et visst minimum av voksne, og det er ikke utsikter til at antall deltidsansatte kan reduseres slik elevtallet utvikler seg i nærmeste framtid.

Sykefraværet er på 8,3 %. I samtaler med de sykmeldte, med tillitsvalgte og med verneombudet finner en ingen indikasjoner på at fraværet er arbeidsplassrelatert.

Regnskapet for 2012 viser et mindreforbruk i forhold til budsjett på om lag kr 139.000. Det er tilfredsstillende og gir handlingsrom for mindre investeringer og særskilte satsinger.

324 Kirkenær skole

Foreldreundersøkelsen viser at Kirkenær skole har god dialog med foresatte og at de er fornøyd med skolens ledelse, lærere og tilbudet på SFO. Elevundersøkelsen viser god sosial trivsel og at det er lite mobbing.

Enheten arbeider mye med oppfølging etter kartleggingsprøver. Nasjonale prøver for 5. trinn viser at skolen ligger på målsetningen eller bedre i lesing og regning og noe under i engelsk. Med bakgrunn i resultatene fra nasjonale prøver, evaluerer enheten hva som vektlegges i basisfagene. Målet er å sikre at det er en god progresjon i opplæringen. Det jobbes fortsatt aktivt rundt hvordan en videreutvikler læringsmiljøet. PPT har vært delaktige i dette. FAU har arrangert en foreldrekveld med tema «Foreldreoppmuntring» og fedrenes aften med tema «Bry deg». Dette er en videreføring av prosjektet «Sammen om en bedre skole». SFO har tilbud for 85 barn. På SFO står fysisk aktivitet veldig sentralt.

Enheten er partnerskapsskole til Høgskolen i Hedmark avd. Hamar. Inneværende skoleår er det seks lærere som er praksislærere. To av skolens lærere er inne i avsluttende fase i studiet veilederpedagogikk og to jobber med en masteroppgave.

Sykefraværet er i 2012 på 9,5 %. Det er ikke indikasjoner på at dette er jobbrelatert. Hvordan støtte sykmeldte har vært tema på personalmøter i hele kollegiet. Sykmeldte følges opp etter fastlagte rutiner.

Enheten har 14 fast heltidsansatte og 10 deltidsansatte. Det er fire ansatte som arbeider ufrivillig deltid.

Regnskapet for 2012 viser et mindreforbruk i forhold til budsjett på kr 165.000.

325 Kylstad skole

Elev- og foreldreundersøkelsen viser mange resultater som tilsier at Kylstad skole har fornøyde brukere og at det er god trivsel ved skolen. Skolen har i 2012 arbeidet med forbedringsområder innen klasseledelse og vurdering. Skolens kartleggingsresultater viser en bedring, og det jobbes systematisk med oppfølging av kartleggingene og for å bedre resultatene. Nasjonale prøver på 5.trinn har tilfredsstillende utvikling, men enheten har fortsatt utfordringer med faget engelsk.

Skolens nye skileikanlegg ble tatt i bruk desember 2012, og sammen med satsning på trivselsledere er det et bidrag til aktivt og godt utemiljø på skolen.

Enheten har seks deltidsansatte. Av disse står fire i ufrivillig deltid. Stillingene som har ufrivillig deltid er merkantil ressurs og barneveilederstillinger innen SFO.

Enheten har et godt arbeidsmiljø og har i 2012 jobbet med kvaliteten på prosesser i organisasjon. Sykefraværet gjennom 2012 ligger på 4,2 %. Sykemeldte følges opp etter de etablerte rutiner i kommunen.

Enheten har et merforbruk på kr 10.000 i 2012. Dette skyldes i hovedsak lavere brukerbetaling på SFO enn forutsatt i budsjettet.

326 Stavsberg skole

De fleste resultater i styringskortet viser måloppnåelse over akseptabelt og ønsket nivå. Fokusområdet brukere viser score over målsettingen på alle indikatorer med unntak av klasseledelse på 7. trinn og kartlegging i engelsk på 6. trinn. Tiltak er utarbeidet i begge sammenhenger.

Det to-årige prosjektet med midler fra Utdanningsdirektoratet med utprøving av undervisning i 2. fremmedspråk, spansk, ble avsluttet medio 2012. Forsøket ble både fra elev-, forelder- og lærerhold vurdert som meget vellykket. Prosjektet med midler fra den naturlige Skolesekken «Lære seg å se det nære for senere å forstå hele væla», ble også avsluttet medio 2012. Prosjektet gir skolen muligheten til å ta et allsidig nærrområde i bruk i undervisningen. Naturstier med oppgaver tilpasset det enkelte trinn med mange ulike temavalg, ble det konkrete resultatet. Også et vellykket prosjekt.

Sammenliknet med fjoråret har sykefraværet gått ned fra 8,5 % i 2011 til 8,4 % i 2012. Fraværet er høyere enn ønsket, men lavere enn akseptabelt. Det er fire langtidssykemeldte for deler av året som forklarer mye av sykefraværsprosenten. Ingen av sykmeldingene har sin årsak i forhold på arbeidsplassen, og samtlige er forskriftsmessig fulgt opp.

Ved årsskiftet er det én ansatt i deltidsstilling som står med ufrivillig deltid. I tillegg er det fem ansatte som arbeider i frivillig deltid.

Økonomisk har skolen et mindreforbruk på 0,5 % av samlet budsjetttramme. Dette utgjør om lag kr 44.000. Ved Stavsberg styres økonomien stramt, og det er hvert år et mål for enheten å oppnå et sluttresultat nær budsjetttrammen. Dette fordi det i en skoledrift alltid vil være et utall av utbedringsområder.

I november 2012 ble Stavsberg skoles 6. trinn regionmestere i den internasjonale konkurransen innen teknologi og design, «First Lego League». Skolen har en gang tidligere (2007) oppnådd å vinne regionmesterskapet for Hedmark og Oppland.

I desember 2012 mottok Stavsberg skole den nasjonale prisen KLINK for sitt gjennomgående arbeid med kunst og kultur i skolen. Det var første året at prisen ble delt ut, og Stavsberg skole ble den første barneskolen som mottok den gjeve prisen.

327 Nes barneskole

Våren 2012 var svarprosenten på foreldreundersøkelsen 69 %. Dette er en stor framgang sammenlignet med året før, hvor tilsvarende undersøkelse hadde en svarprosent på 26 %. Skolen får et godt bilde av situasjonen når mange foreldre svarer, og foreldrene som svarte var fornøyde med elevenes trivsel og læring. Elevundersøkelsen på 5. og 7. trinn våren 2012 viser at elevene trives godt på skolen. Skolen ligger litt under målsetting når det gjelder klasseledelse. Dette er derfor ett av satsingsområdene videre. Hele personalgruppa involveres i arbeidet, hvor systematikk og struktur har fokus. Ledelsen gjennomfører skolevandring systematisk, og klasseledelse har høy prioritet. Fokus på elevenes psykososiale miljø har også vært et satsingsområde. Skolen har utarbeidet et årshjul for felles opplevelser og trivsel. Det er arrangert trivselssamlinger for alle elevene, og ledelsen har hatt samtaler med alle elevene fra 5. - 7. trinn om trivsel og skolemiljø.

Nasjonale prøver på 5.trinn høsten 2012 viser at skolen har gode resultater både i engelsk og matematikk. Skolen scorer over landsgjennomsnittet i matematikk, likt med landsgjennomsnittet i engelsk og litt under landsgjennomsnittet i norsk. Det jobbes systematisk med norskfaget, og det er fokus på vurdering for læring og lese- og læringsstrategier. Kartlegging på de andre trinnene viser en fin utvikling. Det jobbes systematisk med ulike tiltak, og de ansvarlige for spesialundervisningen og skolens ulike fagteam er viktige bidragsyttere.

Nes barneskole har vært en del av kommunens satsing på systematisk lese- og skriveopplæring på 1. - 4. trinn i snart fem år, og det er noe skolen drar stor nytte av. Skolen har et bibliotek med nærmere 7.000 titler og egen bibliotekar. Regneprogrammet for de samme alderstrinnene innføres også gradvis på skolen.

Sykefraværet i 2012 var på 6,8 %. Det har gått litt opp i forhold til 2011, men er innenfor akseptabelt nivå. Korttidsfraværet utgjør 1,4 % og langtidsfraværet utgjør 5,4 %. Skolen jobber systematisk med tilrettelegging og sykefraværarbeid.

Det er i dag ca 33 årsverk på Nes barneskole. Skolen har redusert antall ansatte med ufrivillig deltid fra 16 til to i løpet av de siste to årene. Ett av tiltakene har vært å gi noen av de ansatte med deltidsstillinger tilbud om utvidelse av sine faste stillinger. I tillegg har skolen hatt samtaler med mange ansatte hvor kriteriene for ufrivillig deltid er gjennomgått.

Overført mindreforbruk fra 2011 var kr 43.000. Disse pengene er blant annet brukt til fornyelse av skolens datautstyr og styrking av bemanning høsten 2012. Mindreforbruket etter 2012 er kr 122.000.

340 Hagen skole

Hagen skole er en institusjonsskole for barn innlagt ved Hagen behandlingsenhet etter lov om psykisk helsevern. Hagen behandlingsenhet er en enhet under BUP døgnavdeling, divisjon psykisk helsevern ved Sykehuset Innlandet HF.

Fra høsten 2012 ble det av Hedmark fylkeskommune vedtatt nedskjæringer. Bemanningen ble da redusert til 3,67 årsverk. Dette inkluderer en lederstilling og resten lærerstillinger.

Skolen har i samarbeid med behandlingseenheten gjennomført brukerundersøkelser som viser at enheten har svært tilfredse brukere. Enheten har stor medarbeidertilfredshet og fokus på kompetanseheving. I forbindelse med disse undersøkelsene gis det også ut spørsmål angående skoletilbudet på Hagen skole. Disse resultatene indikerer at brukerne er fornøyde med tilbudet.

Personalmessig har skolen tro på erfaringsutveksling og kollegaveiledning. I en til tider intensiv hverdag legger de ansatte vekt på å gi hverandre positive og konstruktive tilbakemeldinger. Sykefraværet har vært for høyt. For 2012 ligger dette på 22,0 %. Fraværet skyldes kroniske plager og langtidssykemeldinger der årsaken ikke er knyttet til arbeidsplassen. Få ansatte gjør at hvert enkelt fravær gir store utslag på sykefraværsprosenten.

Hagen skole går ut av 2012 med et mindreforbruk på om lag kr 490.000. Det er Hedmark fylkeskommune som betaler for driften av skolen. Mindreforbruket vil derfor finansiere drift senere år.

342 Voksenpedagogisk senter

Antall deltakere på norskopplæring og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven, eksamensrettet grunnskoleopplæring, grunnleggende ferdigheter og spesialundervisning var i underkant av 300. Av disse gikk 17 deltakere på eksamensrettet grunnskoleopplæring. Deltakernes resultater på norskprøve 2 og 3 ligger over, eller på nivå med landsgjennomsnittet.

Skolen deltar i kompetansehevingsprogrammer knyttet til introduksjonsprogrammet, introduksjonsloven og kunnskapsløftet. Blant annet har skolen hatt deltagere på fagutvikling innen alfabetisering. I EU-programmets Grundtvig-prosjekt, utvikler skolen konseptet «Walk the talk» i samhandling med frivillige vandringsvenner.

Logopedisenteret gir hjelp og veiledning til språkvansker, språkløydsvansker, uttale, taleflytvansker, stamming, løpsk tale, stemmevansker og svelgvansker. Antall logopedårsverk på 3,5 er ikke tilstrekkelig til å dekke behovet hos førskolebarn, grunnskoleelever og voksne. Selv om ledig kapasitet hos folketrygdfinansierte private logopeder utnyttes fullt ut, må flere stå på venteliste. I alt er om lag 255 personer registrert med et behov for logopedi i 2012.

Enheten er også prøvested for etablererprøven og kunnskapsprøven for servering, skjenking og salg av alkohol. I 2012 ble det avlagt i alt 54 prøver.

Sykefraværet ligger i 2012 på 7,0 %. Dette er innenfor akseptabelt nivå.

Tre arbeidstakere hadde ufrivillig deltid. Ved ledighet i faste stillinger tilbys utvidelse av stilling til kvalifiserte deltidsansatte.

Enheten hadde et mindreforbruk på kr 15.000 ved årsslutt.

343 Pedagogisk Psykologisk Tjeneste

Det er ikke gjennomført nye motivasjons- eller brukerundersøkelser i 2012. Tidligere resultater viser at ansatte er godt fornøyd. På brukerundersøkelsen fra 2011 fikk enheten resultater tett opptil målene i utvalget som ble spurt.

PP-tjenesten har gjennom stortingsmelding nr 18 «Læring og fellesskap» klare nasjonale føringer om økt systemrettet arbeid som et virkemiddel for tidlig innsats og forebygging av faglige og sosiale vansker. Videre er det et klart nasjonalt og kommunalt mål at behovet for spesialundervisning må reduseres og at flere elever skal få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet. Enheten har i 2012 hatt økt fokus på det å være tettere på i avdelingen/klasserommet, på regelmessig kontaktid med barnehager og skoler, hvor fokuset i samarbeidet med enhetene har vært å bedre det ordinære opplæringstilbudet gjennom eksempelvis generelle styrkingstiltak og at barn/elever skal få en likeverdig og tilpasset læring/opplæring innenfor et inkluderende fellesskap. Målet har vært forebygging av ulik art og dermed reduksjon av behovet for spesialundervisning. Statistikk viser at det i 2012 var en svak nedgang i antall tilmeldinger til PPT, og at andelen barn og unge med vedtak om spesialundervisning også viser en svak nedgang fra 2011. Dette peker i retning av at kommunen er på rett vei til å innfri de nasjonale og kommunale målene.

Tverrfaglig samarbeid gjennom modellen «Tidlig intervensjon Kvello» i barnehagene og gjennom SLT oppvekstteam i ungdomskolene og to barneskoler har vært en stor satsing innenfor tidlig innsats innenfor både tidlig alder og tidlig tidspunkt når vansker oppstår.

Psykologene i Familiens hus har i 2012 gitt oppfølging til 127 familier og gjennomført 434 konsultasjoner. Dette er en økning fra 2011. I tillegg til psykisk helsehjelp som ytes direkte til barn og familier, bistår psykologen i PPT andre faggrupper i kommunen med veiledning og drøfting individuelt og i team, bl.a. barnevern, PPT, helsestasjoner. Videre veiledes (grupper av) lærere på håndtering av atferd og sosialt samspill, undervisning gis om voksenrollen på foreldremøter, deltagelse på kontaktmøter med skoler og i barnehager. I tillegg har det av psykologene blitt arrangert to åtte-ukers stressmestringskurs i 2012 for totalt 17 mødre i Familiens hus, samt foreldreveiledningskurs våren 2012 for 9 foreldre.

Gjennomsnittlig sykefravær i 2012 ligger på 6,1 %. Dette er bedre enn akseptabelt, men noe høyere enn enhetens mål på 5.4 %.

Enheten har pr. i dag tre på ufrivillig deltid, og fem på frivillig deltid. Ufrivillig deltid er planlagt løst gjennom naturlig avgang hos medarbeidere i enheten i 2013/2014.

Regnskapet for 2012 viser et mindreforbruk på kr 520.000. Mindreforbruket er knyttet til refusjon av sykepenger, refusjoner fra NAV og permisjoner uten lønn. Enheten har ikke i tilstrekkelig grad lyktes i å få inn kvalifiserte vikarer.

399 Ufordelt reserve

Innen virksomhetsområdet budsjetteres det med en ufordelt reserve til fordeling av midler i løpet av kalenderåret. Det betyr at nødvendige endringer i timeressurser for grunnskolen gjennom året kompenseres med ressurser fra denne reserven så langt den rekker. I tillegg føres her bl.a. utgifter til skyss, kjøp av tjenester fra andre kommuner og refusjonskrav til andre kommuner og staten.

I 2012 er det en samlet besparelse innen ufordelt reserve med 3,164 mill. kroner. Overført overskudd fra 2011 var 3,850 mill. kroner. En stor del av overskuddet for ufordelt reserve er knyttet opp mot utgifter som vil påløpe våren 2013.

2.4.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

For å øke læringsutbyttet er det igangsatt et systematisk arbeid med formål å bedre resultatene på sikt. Dette arbeidet tar utgangspunkt i statlige føringer, forskning om læringsutbytte og erfaringer fra utviklingsarbeid på skoler i og utenfor kommunen. Satsingen konsentrerer seg om økt læringsutbytte i fagene norsk, matematikk og engelsk.

Resultatene fra nasjonale prøver og eksamen varierer fortsatt fra år til år. Det er positivt at en på enkelte områder er over landsgjennomsnittet, men det er fortsatt behov for langsiktig og systematisk arbeid for å få stabilt gode resultater på alle trinn.

Rådmannen følger utviklingen nøye, og det er tett dialog om styrker, utfordringer og tiltak på den enkelte skole. Arbeidet med styrking av grunnleggende ferdigheter, systematiske tiltak, tidlig innsats og tett oppfølging fortsetter med fullt trykk for at flest mulig elever skal lykkes med fullføring av videregående opplæring og etablering i framtidig arbeidsliv.

Det har også vært rettet spesiell innsats mot vurdering for læring, klasseledelse og lese- og læringsstrategier i 2012.

Elevene i Ringsaker kommune kartlegges i fagene lesing, regning og engelsk. Registrering av resultater foregår i en web-basert løsning; VOKAL. Dette verktøyet gjør det mulig å følge elevenes resultater på individnivå. Resultatene hentet fra VOKAL, øvrige brukerundersøkelser samt talldata fra skolene, brukes i det systemiske organisasjonsarbeidet for å øke elevenes læringsutbytte, blant annet gjennom dialogmøter mellom skoleeier og skoleledelsen på hver enkelt enhet. Dialogmøtene ender i en avtale som skal følges opp både av rådmannen og skoleledelsen.

Vurdering for læring

På bakgrunn av forskning og forskrift til opplæringsloven, er det iverksatt og pågår et eget utviklingsprosjekt på 10 skoler med midler fra Utdanningsdirektoratets satsing på «Vurdering for læring - pulje 3». Vurdering for læring handler om at lærere, og elever selv, innhenter informasjon om elevenes kompetanse og ferdigheter kontinuerlig gjennom opplæringen. Formålet er å gi gode tilbakemeldinger slik at elevene ser hvor de er i sin egen læring, hvor de skal og hvordan de best kan nå målene sine. Dette prosjektet videreføres på flere skoler neste skoleår og ledes av rådmannen.

Skolebasert kompetanseutvikling

I perioden 2012-2017 vil nasjonale myndigheter satse spesielt på ungdomstrinnet. Strategien omhandler en felles satsing på klasseledelse, regning, lesing og skiving, der skolebasert kompetanseutvikling er et viktig element. Skolebasert kompetanseutvikling innebærer at skolen, med ledelsen og alle ansatte, deltar i en utviklingsprosess på egen arbeidsplass. Hensikten er å utvikle skolens samlede kunnskaper, holdninger og ferdigheter når det gjelder læring, undervisning og samarbeid. Ringsaker kommune er etter søknad valgt ut som pilotkommune og deltar med Nes og Furnes ungdomsskoler.

Lese- og skriveopplæring

Satsingen på systematikk i lese- og skriveopplæringen er videreført og videreutviklet. Arbeidet med tidlig innsats er formalisert med utarbeidelsen av «Program for systematisk lese- og skriveopplæring på 1. - 4. trinn». Alle barneskoler underviser etter dette programmet og deltar i nettverk for å ivareta og øke kompetansen rundt lese- og skriveprogrammet. Programmet revideres i skoleåret 2012/2013. Nettverksarbeidet og utviklingsarbeidet med programmet ledes av rådmannen.

Leksehjelp

Leksehjelp for 1. - 4. trinn ble ved en lovendring innført som en rettighet fra skolestart høsten 2010. I Ringsaker videreføres ordningen i henhold til k.sak 43/2010. Bemanningen i ordningen baseres på barneveiledere slik det var forutsatt fra statens side. For skoleåret 2012/2013 er det søkt om å gjøre leksehjelpordningen om til undervisning ved flere barneskoler.

Kompetanse- og utviklingsarbeid

Det er utarbeidet en ny kommunal strategiplan for kompetanseutvikling innenfor virksomhetsområdet undervisning gjeldende for 2013-2016, jf. f.sak 48/2013. Denne strategiplanen beskriver kommunens arbeid med etter- og videreutdanning i planperioden. På grunnskoleområdet ble den statlige ordningen for videreutdanning av lærere videreført. I 2012 avsluttet syv lærere videreutdanningen. I skoleåret 2012/2013 er det åtte lærere som deltar. Disse lærerne deltar innenfor fagområdene matematikk (3), engelsk (2), norsk (1) og lesing som grunnleggende ferdighet (2). Lærerne er frikjøpt i deler fra sine stillinger for å gjennomføre utdanningen, og utgiftene fordeles mellom stat og kommune.

To skoleledere startet i 2012/2013 utdanning gjennom den statlige rektorskolen. Tre skoleledere avsluttet utdanning gjennom rektorskolen i 2012.

Det er gjennomført etterutdanning i form av kurs og erfaringsdeling i nettverk innenfor begynneropplæring innen lesing, regning, engelsk og IKT. Ved oppstart av skoleåret 2012/2013 ble det gjennomført felles planleggingsdager for alle ansatte i grunnskolen i Ringsaker hvor tema var klasseledelse og vurdering for læring.

Veiledning av nyutdannede lærere

Veiledning av nyutdannede lærere er videreført i 2012. Det er utdannet veiledere gjennom studier på Høgskolen i Hedmark som utgjør et veilederkorps. De gjennomfører individuelle og gruppebaserte veiledninger. Ordningen er i samarbeid med Høgskolen i Hedmark og ledes av rådmannen.

Internasjonalt arbeid

Som et ledd i arbeidet med å øke læringsutbyttet, er det tatt initiativ til og iverksatt et aktivt samarbeid med skoler i andre land. For 2011-2013 har kommunen fått midler til å delta i et Comenius Regio prosjekt der målet er å øke elevenes kompetanse i regning. Prosjektet er i samarbeid med regionen Andalusia i Spania. I dette prosjektet deltar Brumunddal ungdomsskole og pedagogisk psykologisk tjeneste sammen med skoleeier.

Det ble i 2012 igangsatt et arbeid med å utforme en søknad om et Comenius regio prosjekt sammen med kommunene i Hamar-regionen. Prosjektet har som mål å øke gjennomføringsgraden i videregående opplæring.

2.5 Pleie og omsorg (VO 40)

401 Omsorgsdistrikt Moelv	Pleie- og omsorgsleder:	Hege T. Nysveen
405 Omsorgsdistrikt Nes	Pleie- og omsorgsleder:	Kjell Erik Bjurling
407 Omsorgsdistrikt Brumunddal/		
409 Omsorgsdistrikt Furnes	Pleie- og omsorgsleder:	Oddvar Johannessen
420 Bjønnhaug avlastingssenter	Pleie- og omsorgsleder:	Hege Terese Granstrøm
421 Rehabilitering	Pleie- og omsorgsleder:	Gro Medlien
422 Demente	Pleie- og omsorgsleder:	Ane Wenche Moen
423 Ringsaker AO-senter	Pleie- og omsorgsleder:	Rune Øygarden
424 Psykisk helse og rustjenester	Pleie- og omsorgsleder:	Inger Stende Kjelsrud

2.5.1 Ansvarsområde

Kommunene har ansvaret for tjenestetilbudet til alle mennesker med behov for omsorgstjenester. Pleie- og omsorgstjenesten er fra 1.1.2012 regulert i ny lov om kommunal helse- og omsorgstjeneste. Den nye loven erstatter lov om sosiale tjenester og lov om kommunehelsetjenesten. Kommunens plikt til å sørge for tjenester er fra 1.1.2012 samlet i lov om kommunal helse- og omsorgstjeneste. Brukernes rettigheter er samlet i pasientrettighetsloven.

2.5.2 Hovedkommentar

Samhandlingsreformen trådte i kraft 1.1.2012. Ved innføring av et kommunalt ansvar for medfinansiering av spesialisthelsetjenester og kommunal betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter, gir reformen kommunene et langt større ansvar for helsetjenestene enn tidligere.

I tillegg skal kommunene innen 2016 etablere øyeblikkelig hjelp døgntilbud for kjente pasientgrupper. For å sikre et helhetlig grep om den videre utviklingen av helsetjenestene ble ny overordnet strategi for helse- og omsorgstjenestene i Ringsaker politisk behandlet og vedtatt våren 2012.

Strategien skisserer hvilke helhetlige, strategiske mål og veivalg som Ringsaker kommune bør ta de neste tiårene for å sikre at kommunen fortsatt skal tilby effektive og målrettede tjenester til brukerne, samtidig som en sikrer god styring med tjenestenes ressursbruk. Strategien peker ut «forebygging og mestring» som hovedretning for videre utvikling av tjenestene.

Etterspørselen etter tjenester i pleie og omsorg er fremdeles høy grunnet bl.a. et stort antall unge ressurskrevende brukere. Statstilskuddet fra tilskuddsordningen til ressurskrevende tjenester har blitt en stadig viktigere faktor for å finansiere tjenestene til disse brukerne. Til sammen 22,817 mill. kroner er gjennom året fordelt fra reserven til ressurskrevende brukere for å dekke merutgifter ved ressurskrevende brukere i omsorgsdistriktene, Bjønnhaug avlastingssenter og enhet Psykisk helse og rustjenester. Det vises til utdypende kommentarer under budsjettansvar 449 Pleie og omsorg ufordelt.

Tre av fire omsorgsdistrikter hadde med seg et akkumulert underskudd fra 2011 på totalt 7,777 mill. kroner inn i 2012. Ved behandling av 2. tertial 2012 ble det lagt til rette for å dekke overført underskudd fra 2011. De økonomiske utfordringene i sektoren er fortsatt store og omsorgsdistriktene og enhet Demente genererte i løpet av 2012 nye underskudd på totalt 8,628 mill. kroner. Øvrige spesialenheter kunne vise til mindreforbruk ved utgangen av 2012. Budsjettavvikene i omsorgsdistriktene knytter seg i hovedsak til lønnsområdet med til dels store avvik på vikar-, ekstrahjelps- og overtidsbudsjettet. Ofte genereres disse utgiftene av et høyt sykefravær.

Virksomhetsområdet har det siste året hatt et gjennomsnittlig sykefravær på 13,3 %. Størstedelen av fraværet er langtidsfravær. Det jobbes kontinuerlig med tiltak for å redusere sykefraværet. Tiltakene kommenteres nærmere under den enkelte enhet.

Flere av enhetene har gjennomført innsparingstiltak i 2012. Samtidig pågår en rekke prosesser for å møte de nye innretningene i Samhandlingsreformen.

Arbeidet med å få på plass ordninger for å håndtere og ta i mot utskrivningsklare pasienter fra sykehusene har fungert godt. Rehabiliteringsenhetens sengepost har hatt koordineringsansvaret for kommunalt mottak av

innlagte og utskrivningsklare pasienter fra sykehusene. Gode rutiner for en enhetlig oppfølging mot sykehusene har sammen med et effektivt tilretteleggingsarbeid i omsorgsdistriktene, medført at kommunen har spart 3,433 mill. kroner av bevilgingen til utskrivningsklare pasienter i 2012.

Det har vært langt vanskeligere for kommunen å styre den delen av Samhandlingsreformen hvor utgiften knytter seg til pasientstrømmen inn og ut av spesialisthelsetjenesten/sykehus. Utgiftene til medfinansiering av somatiske pasienter i sykehus har blitt 4,457 mill. kroner høyere enn budsjett. Innbyggerne i kommunen benyttet i 2012 sykehustjenester i større grad enn det som er lagt til grunn i rammeoverføringen fra staten. Inntaket til sykehus/spesialhelsetjeneste styres i stor grad av sykehusene selv, legevaktene og fastlegene. Det er derfor vanskelig for kommunen å ha kontroll med dette. Samhandlingsreformen påfører derfor kommunen netto merutgifter på om lag 1,024 mill. kroner i 2012.

Erfaringer fra andre kommuner viser at etablering av ø-hjelps- og intermediære sengeplasser er et viktig tiltak for å kunne påvirke pasientstrømmen inn og ut av spesialisthelsetjenesten/sykehus. I Ringsaker kommune har en på bakgrunn av dette vedtatt å møte Samhandlingsreformen ved å etablere et Kommunalmedisinsk senter (KMS). Senteret forventes å bedre kommunens tilbud, spesielt til den eldre delen av befolkningen, som da vil kunne få behandling og palliative tjenester i egen kommune. På grunn av manglende finansiering av Samhandlingsreformen, har kommunen ikke hatt finansiering til oppstart av KMS 1.6.2012 som forutsatt i blå bok 2012. Øverste ledelse for det nye senteret har vært på plass siden høsten 2012. Den nye ledelsen har sørget for detaljplaner for senterets innhold og drift. Øvrige ansettelser pågår, og det er et mål om oppstart av senteret 29.4.2013.

Som følge av vedtak om etablering av KMS, ble det i budsjett 2012 vedtatt omorganiseringer innen helse- og omsorgstjenestene. Omsorgsdistriktene Furnes og Brumunddal ble organisatorisk slått sammen til ett omsorgsdistrikt fra 1.10.2012. Distriktene har hatt felles pleie- og omsorgsleder hele 2012, men har rent budsjettmessig hatt separate budsjetter/regnskap i påvente av ny organisasjonsstruktur. Nye omsorgsdistrikt Brumunddal skal drifte netto 16 færre sykehjemsplasser som følge av etableringen av KMS.

I tillegg til nevnte organisatoriske endringsprosesser overtok omsorgsdistrikt Nes i løpet av 2012 ansvar for funksjonshemmede i bofellesskap. Ved sammenslåingen av tjenester for funksjonshemmede i bofellesskap under én ledelse, fikk omsorgsdistrikt Nes overført 95,13 årsverk fra 1.4.2012. Samlingen av bofellesskapene skal gi bedret økonomisk kontroll og sikre en helhetlig og samordnet tjenestetildeling til brukergruppen.

Psykisk helse overtok i 2012 rustjenesten fra NAV Sosiale tjenester fra 1.6.2012 og endret navn til Psykisk helse og rustjeneste.

I 2012 har en videre arbeidet mye med å få etablert elektronisk meldingsutveksling mellom fastlegene og enhetene innenfor helse og omsorg i kommunen (alle enheter i VO 40 samt helsestasjon). Kommunen ble koblet til Norsk helsenett i august 2012 og alle enheter er nå i gang med meldingsutveksling. Dette vil danne et godt grunnlag for videre utnyttelse og bruk av elektroniske systemer og hjelpemidler. Det forventes at kommunen kan kobles opp mot sykehusene i løpet av 2013.

2.5.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

I 2012 er det kun gjennomført brukerundersøkelser i omsorgsdistriktene. Resultatene fra brukerundersøkelsene i omsorgsdistriktene fremgår av tabelloppsettene nedenfor. Det er ikke gjennomført nye medarbeiderundersøkelser i 2012.

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Brukernes tilfredshet med tjenestene	5,0	4,0	4,7
Kvalitet på tjenesten	5,0	4,0	5,0
Avvikssystem	100 %	80 %	100 %
Andel med fagutd. ift. bemanningsplanen	100 %	95 %	94 %
Andel korttidsplass/avlastningsplass i inst.	20 %	15 %	15 %
Andel gyldige enkeltvedtak	100 %	100 %	100 %
System for internkontroll, Iplos og Profil	100 %	100 %	100 %
Andel plasser i inst. reserv. mentalt friske	20 %	15 %	15 %
Aktivt sosialt liv i inst. (aktivitetsplan)	50 aktiv	45 aktiv	61 aktiv
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	5,0	4,0	4,2
Tilfredshet med informasjon	5,0	4,0	4,7

Brukere	Tilfredshet med tjenestene	Kvalitet på tjenestene	Samarbeid og medvirkning	Informasjon
401 Omsorgsdistrikt Moelv	4,6	4,9	3,9	4,7
405 Omsorgsdistrikt Nes	4,9	5,2	4,5	4,8
407 Omsorgsdistrikt Brumunddal	4,7	4,8	4,2	4,8
409 Omsorgsdistrikt Furnes	4,7	4,9	4,3	4,6

I 2012 ble det gjennomført brukerundersøkelser rettet mot brukere av hjemmetjenester i pleie og omsorg. Resultatene viser at brukerne er fornøyd med både tjenestetilbudet og medarbeidernes engasjement og kompetanse. Brukerne er tilfreds med mottatt informasjon, men gir noe lavere score når det gjelder muligheten for samarbeid og medvirkning.

Medarbeidere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Engasjement og kompetanse (brukere)	5,0	4,0	5,2

Resultatene når det gjelder brukernes tilfredshet med medarbeidernes engasjement og kompetanse er bedre enn vedtatt resultatmål i alle omsorgsdistrikt.

Medarbeidere	Engasjement og kompetanse (brukere)
401 Omsorgsdistrikt Moelv	5,2
405 Omsorgsdistrikt Nes	5,2
407 Omsorgsdistrikt Brumunddal	5,1
409 Omsorgsdistrikt Furnes	5,1

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
401 Omsorgsdistrikt Moelv	157,45	157,95	160,45	160,45
405 Omsorgsdistrikt Nes	147,10	147,10	147,10	147,10
407 Omsorgsdistrikt Brumunddal	118,30	124,64	117,24	117,24
409 Omsorgsdistrikt Furnes	136,71	135,83	135,83	135,83
420 Bjønnehaug avlastningssenter	18,38	18,38	18,38	18,38
421 Rehabilitering	28,36	28,35	28,35	28,35
422 Demente	66,27	66,27	66,27	66,27
423 Ringsaker AO-senter	29,54	29,54	29,54	29,54
424 Psykisk helse og rustjenester	32,17	32,17	34,17	34,17
449 Pleie og omsorg – ikke fordelt	0	0	12,06	12,06
Sum årsverk VO 40 Pleie og omsorg	734,29	740,23	749,39	749,39

Enhetene jobber kontinuerlig med å redusere ufrivillig deltid. Det vises til kommentarer under den enkelte enhet.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	569 396	585 556	621 464	660 001
Driftsinntekter	205 296	208 563	202 456	239 969
Netto driftsutgifter	364 100	376 993	419 008	420 032

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	3 428	3 471	0	1 722
Investeringsinntekt	300	0	0	0
Netto inv.utgift	3 128	3 471	0	1 722

Opprinnelig investeringsbudsjett på 3 mill. kroner ble i k.sak 108/2012 rebudsjettert fra 2012 til 2013 iht ny veileder om budsjettering av investeringsprosjekter, jf. pkt. 1.3.3.

Netto driftsutgifter pr resultatenheter, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
401 Omsorgsdistrikt Moelv	69 547	72 005	-2 458	-3,5 %
405 Omsorgsdistrikt Nes	137 700	138 023	-323	-0,2 %
407 Omsorgsdistrikt Brumunddal	49 424	53 117	-3 693	-7,5 %
409 Omsorgsdistrikt Furnes	61 028	63 011	-1 983	-3,2 %
420 Bjønnehaug avlastningssenter	15 039	14 443	596	4,0 %
421 Rehabilitering	13 486	13 316	170	1,3 %
422 Demente	33 335	33 506	-171	-0,5 %
423 Ringsaker AO-senter	13 746	13 522	224	1,6 %
424 Psykisk helse og rustjenester	31 151	29 884	1 267	4,1 %
449 Pleie og omsorg ufordelt	-45 265	-55 917	10 652	-23,5 %
449 Samhandlingsreformen	39 817	40 841	-1 024	-2,6 %
Sum netto driftsutg. VO 40	419 008	415 751	3 257	0,8 %

Virksomhetsområdet fikk et positivt budsjettavvik på 3,257 mill. kroner etter avsetninger til bundne driftsfond, men før årsoppgjørdisposisjoner i 2012. Hovedårsaken til dette er stipulerte merinntekter (tilskudd) knyttet til ressurskrevende brukere for 2012 som ikke mottas før i 2013. Som det fremgår av tabellen over, er det store variasjoner i resultatene for de enkelte enhetene. Årsaken til budsjettavvikene varierer og kommenteres nærmere under den enkelte resultatenheter.

401 Omsorgsdistrikt Moelv

Distriktet gjennomførte brukerundersøkelse rettet mot brukere av hjemmetjenester i pleie og omsorg. Resultatene på styringskortet viser resultater på målnivå på indikatoren «Tilfredshet med engasjement og kompetanse» (5,2). På indikatoren «Tilfredshet med samarbeid og medvirkning» ble resultatet under akseptabelt nivå (3,9). Enheten skal på dette området igangsette tiltak. På de øvrige indikatorene var resultatene på akseptabelt nivå.

Distriktet har i 2012 hatt et gjennomsnittlig sykefravær på 13,5 %. Nærværprosjektet ved Brøttum bo- og aktivitetssenter er videreført. I 2012 var gjennomsnittlig sykefravær ved Brøttum bo- og aktivitetssenter 11 %, mot 16 % i 2011. Sykefraværet på Ringsaker bo- og aktivitetssenter steg i 2012 til gjennomsnittlig 18 %, sammenliknet med 8 % i 2011. Som følge av denne stigningen ble deler av nærværprosjektet startet på Ringsaker bo- og aktivitetssenter i 2012. Prosjektene videreføres i 2013.

Distriktet har etter overføringen av bofellesskap til omsorgsdistrikt Nes 115 faste ansatte i deltidsstillinger. Gjennom spørreskjema og medarbeidersamtaler oppgir 77 at de jobber frivillig deltid, mens 36 oppgir at de jobber ufrivillig deltid. Distriktet arbeider med å få ned andelen ufrivillig deltidsansatte.

Enheten fikk et negativt budsjettavvik på 2,458 mill. kroner i 2012. Utgifter til fire ressurskrevende brukere i hjemmetjenesten utgjør 4,610 mill. kroner og er dekket av reserven til ressurskrevende brukere fra budsjettansvar 449. Omsorgsdistriktet fikk ved 2. tertial kompensert 3,446 mill. kroner til dekning av underskuddet fra 2011, samt kr 154.000 i lønnskompensasjon.

En av årsakene til underskuddet er knyttet til ekstraordinære utgifter på leiebiler på kr 450.000. Dette omhandler innlevering og skader ved skifte av leiebiler, samt øvrige skader. I tillegg har enheten utgifter til Grobunn på kr 290.000 som ikke var budsjettet i 2012. Øvrige merutgifter er i stor grad knyttet til sykefravær og overtid, spesielt i hjemmetjenesten første halvdel av 2012. Det ble også benyttet mye ekstrahjelp for alvorlig syke i begynnelsen av 2012.

Det er installert nytt sykesignalanlegg i 2. og 3. etasje på Ringsaker bo- og aktivitetssenter i 2012. Det er i tillegg installert kjøleanlegg i medisinerrommet i 2. etasje. Dette har gitt store forbedringer og er et viktig HMS-tiltak.

405 Omsorgsdistrikt Nes

Det er i 2012 gjennomført brukerundersøkelse rettet mot brukere av hjemmetjenester i pleie og omsorg. Resultatene på styringskortet viser resultater på målnivå på indikatoren «Tilfredshet med engasjement og kompetanse» (5,2). På de øvrige indikatorene ble resultatet på akseptabelt nivå. Lavest resultat ble oppnådd på indikatoren «Samarbeid og medvirkning» (4,5).

Sykefraværet for hele 2012 var 12,2 %. Fra 1.1.2012 fikk omsorgsdistrikt Nes ansvaret for alle bofellesskapene i Ringsaker kommune. Hvis en skiller sykefraværet mellom gamle og nye omsorgsdistrikt Nes, viser tallene at fraværet i gamle Nes er på 11,3 %, mens sykefraværet i de overførte bofellesskapene er på 13,5 %. Gamle distrikt Nes er innenfor akseptabelt nivå og ligger på samme fraværsprosent som i 2011. Når det gjelder de overførte bofellesskapene er det 129 ansatte som har hatt fravær i 2012. Av disse er det 10 ansatte som står for 27 % av fraværet.

I omsorgsdistrikt Nes er det totalt 437 stillingshjemler. 98 av disse er 100 %, mens 339 er deltid. Av deltidsstillingene er 190 hjemler under 50 % stilling. Alle stillinger blir lyst ut internt og ansatte i deltidsstilling som er kvalifisert gis fortrinnsrett til større stilling. Flere ansatte har fått økt stillingsbrøk i 2012. Dette fører imidlertid ikke til at det blir flere ansatte i full stilling eller færre deltidsansatte. Årsaken til dette er at omsorgsdistriktet er helt avhengig av å ha tilstrekkelig antall personer til stede i helgene. Når en deltidsansatt får full stilling, vil en annen måtte ansettes i deltidsstillingen denne kom i fra. Det er 235 fast ansatte i deltidsstillinger, hvorav 110 jobber frivillig deltid mens 125 jobber ufrivillig deltid.

Regnskapet viser et negativt budsjettavvik på kr 323.000. Dette inkluderer et overskudd på kr 713.000 fra 2011. Driften i 2012 (eks. overskudd fra 2011) viser således et merforbruk på 1,036 mill. kroner. Enheten er i løpet av 2012 tilført 6,471 mill. kroner ifm. med ressurskrevende brukere fra reserven under budsjettansvar 449. Underskudd tilsvarende kr 983.000 fra overføringen av bofellesskapene til omsorgsdistriktet, ble dekket i sin helhet ved 2. tertial.

I forbindelse med overtakelse av bofellesskapene ble det nødvendig å gjennomføre stillingsendringer som medførte økte lønnsutgifter i 2012, samt økte utgifter til kontorplasser, annet utstyr og daglig drift. Nye brukere har krevd spesielle engangsinvesteringer. Enheten har i tillegg hatt mindreinntekt knyttet til langtidsplasser. Det er lagt konkrete planer for å dekke inn merforbruket i 2013.

Bofellesskapene ble tidligere ledet av fire avdelingsledere og tre assisterende ledere. Etter overtakelsen ble det opprettet en tjenesteleder med hovedansvar for hele avdelingen og seks avdelingsledere. Samtidig har bofellesskapene blitt inndelt etter brukersammensetning (tidligere geografisk inndeling), slik at det skal være enklere å utvikle god kompetanse og kunne bruke kompetanse/ressurser på tvers av bofellesskapene innenfor avdelingene.

Merkantil avdeling har vært underlagt stor arbeidsmengde i 2012. I tillegg til løpende merkantile oppgaver har avdelingen ansvar for vikarinneleie og lønnsarbeid. En har fokusert særlig på refusjoner knyttet til sykefravær. For 2012 har dette medført en ekstra inntekt knyttet til fritak for arbeidsgiverperioden på over 1 mill. kroner.

407 Omsorgsdistrikt Brumunddal

Omsorgsdistrikt Furnes og Brumunddal ble organisatorisk slått sammen til ett omsorgsdistrikt fra 1.10.2012, jf. omtale i blå bok 2012. Distriktene har hatt felles pleie- og omsorgsleder hele 2012, men har rent budsjettmessig hatt separate budsjetter/regnskap i påvente av ny organisasjonsstruktur.

I 2012 ble det gjennomført brukerundersøkelser rettet mot brukere av hjemmetjenester i pleie og omsorg. Brukerne gir de ansatte høy score når det gjelder engasjement og kompetanse. Resultatene viser videre at brukerne gjennomgående er fornøyde med tjenestetilbudet og informasjonen som gis. Distriktet scorer noe lavere på brukernes mulighet til samarbeid og medvirkning, men også disse resultatene ligger innenfor et akseptabelt nivå.

Til tross for systematisk arbeid med sykefraværsoppfølging med bl.a. IA-kafeprojektet som varte frem til september 2012, har sykefraværet økt fra 14,7 % i 2011 til 16,5 % i 2012. Sykefraværarbeidet vil fortsette med full tyngde også i det nye omsorgsdistriktet. Fokus vil være på tilretteleggingstiltak for å få sykmeldte raskt tilbake til arbeidsplassen, samt tiltak for å utnytte restarbeidsevnen. Parallelt vil det pågå nærværstiltak for å forebygge sykemelding.

Ved utgangen av året var det registrert 74 ansatte som jobbet deltid. Av disse jobbet 44 frivillig deltid og 30 ufrivillig deltid. Ved ledige stillinger får deltidsansatte som ønsker å utvide sin stilling, tilbud om økt stilling. Er det utlyst stilling ved andre enheter, gjøres de som er aktuelle for stillingen oppmerksomme på dette. Oversikten over frivillig/ufrivillig deltid brukes aktivt for at de med ufrivillig deltid skal få økt sine stillinger. I forbindelse med sammenslåingen av omsorgsdistrikt Furnes og Brumunddal gjennomgås alle turnuser. Da vil det også bli vurdert om det er mulig å redusere antall hjemler for å redusere ufrivillig deltid. Utfordringen ligger i å få dekket helgene når antall hjemler reduseres.

Omsorgsdistriktet fikk i 2012 et underskudd på 3,693 mill. kroner. Overforbruket skyldes i hovedsak utgifter til sykevikarer, ekstrasjelp og overtid. Gjennom hele året har det vært jobbet for å redusere forbruket av overtid og ekstrasjelp, men et høyt sykefravær og lav grunnbemanning og rekrutteringsproblemer i langtidsavdelingen har gjort dette arbeidet vanskelig. Langtidsavdelingen har også fått flere brukere med større pleiebehov der utgifter har blitt belastet ekstrasjelp. Omsorgsdistriktet fikk etter 2. tertial 2012 kompensert 3,348 mill. kroner til dekning av underskuddet fra 2011.

409 Omsorgsdistrikt Furnes

Omsorgsdistrikt Furnes og Brumunddal ble organisatorisk slått sammen til ett omsorgsdistrikt fra 1.10.2012, jf. omtale under omsorgsdistrikt Brumunddal.

I 2012 ble det gjennomført brukerundersøkelser rettet mot brukere av hjemmetjenester i pleie og omsorg. Resultatene viser at brukerne er fornøyde med både tjenestetilbudet og medarbeidernes engasjement og kompetanse. Brukerne er tilfreds med mottatt informasjon, men gir noe lavere score når det gjelder muligheten for samarbeid og medvirkning. Alle resultatene er innenfor et akseptabelt nivå.

Omsorgsdistrikt Furnes har i 2012 arbeidet med å forbedre resultatet fra 2011, både for økonomi og sykefravær. Distriktet har i 2012 hatt et sykefravær på 15,5 %. Enheten har hatt fokus på tilstedeværelse og arbeid med oppfølging av sykmeldte i 2012. Arbeid med økt tilstedeværelse vil fortsatt være viktig i 2013.

Av 95 ansatte som arbeider deltid har 44 svart at de ønsker utvidet stilling. I forbindelse med sammenslåingen av omsorgsdistrikt Brumunddal gjennomgås alle turnuser. Da vurderes også muligheten for økte stillingsbrøker og reduserte antall hjemler for å redusere antallet som arbeider ufrivillig deltid. Utfordringen ligger i å få dekket helgene når antall hjemler reduseres.

Omsorgsdistriktet hadde et underskudd på 1,983 mill. kroner i 2012. Dette inkluderer overskudd på kr 464.000 fra 2011. Noe av underskuddet skyldes økt sykefravær, samt overtid og ekstrahjelp for å sikre en god fagdekning. Det har også oppstått økte utgifter knyttet til vikarer ved kurs og velferdspermisjoner. Distriktet ble gjennom en tilleggsbevilgning etter 1. tertial 2012 tilført kr 495.000 til finansiering av merutgifter for én ressurskrevende bruker.

Distriktet hadde planlagt flere tiltak for å få driften i balanse. Samdrift av langtids- og korttidsavdelingen i 2. etg. ved Brumunddal bo- og aktivitetssenter skulle bidra til et lavere utgiftsnivå, men pga inntak av flere krevende brukere i denne avdelingen har dette ikke latt seg gjennomføre fullt ut. Videre ble en forutsatt reduksjon i utgifter knyttet til en bruker med BPA ikke gjennomført grunnet klagebehandling.

Sykehjemsavdelingen i omsorgsdistriktet er sammen med Demensenheten deltakere i et prosjekt, SAMAKS, i samarbeid med alderspsykiatrisk enhet SI.

420 Bjønnhaug avlastningssenter

Det har ikke blitt gjennomført brukerundersøkelser eller medarbeiderundersøkelser i 2012.

Ledelsen har deltatt i planleggingen av det nye avlastningssenteret gjennom 2012. Forprosjekt og reguleringsplanen for det nye avlastningssenteret ble vedtatt i desember 2012 ved k.sak 117/2012.

Sykefraværet var gjennomsnittlig 6,9 % i 2012, hvilket er en forbedring fra 8,6 % forrige år. Enheten arbeider kontinuerlig med flere tiltak for å bedre arbeidsmiljøet og trivselen på jobb.

Enheten har ved utgangen av året 28 faste ansatte. Tre ansatte er registrert med ufrivillig deltid og 16 med frivillig deltid. Flere ansatte ønsker kun å øke opp sin stilling innenfor avlastningsenheten. Enheten har turnusavtalen «Årsarbeidstid». Ledige stillinger holdes vakant fremover, som en forberedelse til ny alternativ turnus med flest mulige hele stillinger. Det ble i 2012 nedsatt en arbeidsgruppe som utreder muligheten for å starte med langturnus (vakter på 13 timer) i avlastningsenheten.

Regnskapet for 2012 viser et positivt budsjettavvik på kr 596.000. Dette inkluderer overskudd fra 2011 på kr 106.000. Utgifter til to ressurskrevende brukere er dekket av reserven til ressurskrevende brukere over budsjettansvar 449. Dette gjelder én bruker i barnebolig og én bruker med privat avlastning frem t.o.m. mai 2012. Til sammen utgjør dette 2,193 mill. kroner.

Overskuddet skyldes mindre bruk av vikarer der det er forsvarlig, og kjøring av brukere t/r skolefritidsordningen med enhetens egen bil. I tillegg er ikke kapasiteten i Vesselbakkveien 15 benyttet fullt ut som følge av to brukere med 1:1 bemanning (og i tillegg en ekstra voksen tilgjengelig) hele sin våkentid.

421 Rehabilitering

Det har ikke vært gjennomført brukerundersøkelser i 2012, men tilbakemeldinger fra brukere og pårørende er gjennomgående gode. Fokus på Samarbeid om mestring fungerer godt og resultatene etter endt rehabiliteringstilbud er gode. Måltrettet, tverrfaglig og tverretattlig samarbeid i hjemmet, på institusjon og på skoler, gir brukerne hjelp til et verdig liv. Enheten har besatt alle stillinger med planlagt fagkompetanse.

Rehabiliteringsenheten har i 2012 hatt et aktivt år. Det avholdes fellestrim på bo- og aktivitetssentrene for bl.a. KOLS-, slag-, hjerte- og MS-grupper. 300 brukere har tilbud om individuell plan, hvorav ca. 100 er for brukere i aldersgruppen 6-20 år. Psykososial krisegruppe har gjennom året hatt flere alvorlige hendelser. Enheten har videre deltatt under planlegging og gjennomføring av rettsaken etter 22. juli.

Rehabiliteringsenhetens sengepost fikk som følge av oppstart av Samhandlingsreformen koordineringsansvaret for kommunalt mottak av innlagte og utskrivningsklare pasienter fra sykehusene. Oppgaven har påført enheten betydelig merarbeid i form av telefonhenvendelser, dokumentasjon og videreformidling av informasjon. Det har vært nødvendig å avsette en personalressurs daglig for å få utført oppgavene tilfredsstillende.

Ved behandlingen av budsjett 2012 lå det som en forutsetning at Rehabiliteringsenhetens sengepost skulle holdes stengt i jul-, påske- og sommerferien. Rehabiliteringsenhetens sengepost har likevel vært åpen denne sommeren som et viktig ledd i å møte Samhandlingsreformen. Dette har medført ekstraavgifter ut over budsjetttrammen på om lag kr 200.000 til ferievikarer. Netto økte driftsutgifter er dekket inn ved hjelp av ubesatte stillinger og lite bruk av vikarer ved fravær. Stilling som systemkoordinator individuell plan er bl.a. holdt ledig store deler av 2012 for å dekke merforbruket. Rehabiliteringsleder har i den aktuelle perioden ivaretatt rollen som systemkoordinator.

Året har vært preget av å planlegge omorganisering og overflytting av rehabiliteringsenheten til Kommunalmedisinsk senter på Tømmerli. Prosessen har medført noe usikkerhet blant ansatte knyttet til fremtidig arbeidssituasjon. I den forbindelse er det gjennomført avklaringsamtaler med alle ansatte om ønske for videre arbeid og stillingsprosent. Enheten har 21 hjemler på 100 %, syv hjemler på 75-90 % og seks hjemler på 50 %. Det er registrert fire ansatte som arbeider ufrivillig deltid. Pr i dag tar medarbeiderne på seg ledige vakter for å få fylt opp ønsket stillingsprosent.

Enheten har de siste 12 måneder hatt et sykefravær på 9,4 %. Sykefraværet knyttes til gravide og langtidssykemeldte som nå har gått over på arbeidsavklaringspenger. Fraværet er ikke relatert til arbeidsplassen. De sykemeldte er fulgt opp, men tiltak på arbeidsplassen har ikke vært aktuelt i disse tilfellene.

Regnskapet for 2012 viser et overskudd på kr 170.000 for inneværende års drift. Deler av overført overskudd fra 2011 på kr 245.000 er da benyttet til å dekke lønnsutgifter for ny leder ved Kommunal medisinsk senter i 2012.

422 Demente

Det har ikke vært gjennomført brukerundersøkelser i 2012, men tilbakemeldingen fra brukere og pårørende viste gode resultater ved målingen som ble gjennomført i 2011.

Det er et utstrakt samarbeid mellom enheten og alderspsykiatrisk avdeling ved Sykehuset Innlandet (SI). Enheten har gjennom året videreført deltagelsen i prosjekt SAMAKS. Prosjektet er et samarbeid mellom alderspsykiatrisk avdeling ved Sykehuset Innlandet (SI), Sanderud og 25 kommuner i Hedmark og Oppland. Formålet er bedre samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunale helse- og omsorgstjenester, samt å bedre undersøkelse og behandling av pasienter i sykehjem.

Utfordringer for drift i enheten er knyttet til stadig yngre tjenestemottakere med utfordrende atferd og pasienter med psykiatrisk grunnlidelse som utvikler demens. En ser også et klart behov for å tilby bokollektiv til personer med mild/moderat demens. Enheten rapporterer om utfordringer knyttet til lav grunnbemanning.

Enheten har de siste 12 måneder hatt et sykefravær på 14,4 %. Dette er i hovedsak langtidssykemeldte medarbeidere og sykefraværet knyttes til helt konkrete forhold, ikke relatert til arbeidsplassen. Alle de sykemeldte følges tett opp etter gitte retningslinjer.

Enheten har 57 deltidsansatte hvorav 23 er registrert med ufrivillig deltid i 2012. Rutinene for reduksjon av ufrivillig deltid følges ved at stillinger som er ledige først lyses ut internt.

Enheten hadde med seg et overskudd på kr 19.000 fra 2011. Regnskap for 2012 viser et negativt avvik på kr 171.000. Dette skyldes bytte av leiebil med en utgift på kr 52.000. Dette utgjør kr 0,90 pr kjørte kilometer. Enheten har videre gått til innkjøp av nødvendig datautstyr for kr 35.000. I løpet av 2012 ble det gjennomført fagsamling med opplæring for 60 medarbeidere med en total utgift på kr 90.000. Siste del av 2012 har vært preget av den planlagte omorganisering fra 1.7.2013 med flytting av forsterket skjermet enhet til Sund. Prosessen har medført noe usikkerhet blant ansatte knyttet til fremtidig arbeidssituasjon og gjennomført fagsamling har vært et viktig tiltak for samhold, læring og motivasjon.

423 Ringsaker AO-senter

Det er ikke gjennomført noen ny brukerundersøkelse for enheten i 2012. Brukerundersøkelsen som ble gjennomført i 2011 viste at enheten lå høyt både på brukertilfredshet og kvalitet på tjenesten.

Enheten har stor pågang av søkere og har i løpet av 2. halvår 2012 tatt inn 17 nye brukere. Gjennom året har enheten skrevet 147 vedtak om dagaktivitet eller voksenopplæring. I tillegg er det avholdt fire voksenopplæringskurs for funksjonshemmede.

Kommunen er i gang med å realisere intensjonen i Samhandlingsreformen og enhetens funksjon er et viktig ledd for å møte denne. En antar at det å fylle dagen med meningsfylt aktivitet er helsebringende og at det er viktig at yngre funksjonshemmede møtes med et godt dagtilbud slik at helse og livskvalitet kan opprettholdes.

I tillegg til å gi dagaktivitet avholder AO-senteret voksenopplæringskurs for funksjonshemmede som har behov for opplæring/veiledning bl.a. om personlig økonomi, kosthold, mobil og databruk.

Enheten har de siste 12 månedene hatt et sykefravær på 4,1 %.

Enheten hadde ved årsskiftet to ansatte som ønsket større stilling. Disse blir prioritert som vikarer. En medarbeider arbeider opp til 100 % når en inkluderer tildelte vikariater. Den andre medarbeideren tildelles så mange vikarvakter som arbeidsmiljøloven tillater.

Regnskapet for 2012 viser et positivt avvik på kr 224.000. Enheten hadde ved inngangen av året med seg et overskudd på kr 94.000 fra 2011.

424 Psykisk helse og rustjenester

Det har ikke blitt gjennomført brukerundersøkelser eller medarbeiderundersøkelser i 2012.

Psykisk helse overtok Rusttjenesten fra NAV i juni 2012. Dette medførte nye utfordringer for enheten. Arbeidet med implementering av nye medarbeidere, oppgaver, rutiner og nye tjenestemottakere startet umiddelbart. Parallelt har det vært jobbet intensivt med utvikling av Prosjektet «Bolig først» i regi av Boligsosialt utviklingsprogram i 2012, og videreføring av dette i Psykisk helse og rustjenester fra 1.1.2013.

Sykefraværet i 2012 var på 14,5 %. Dette er en økning sammenlignet med 12,7 % i 2011. I hovedsak er fraværet langtidsfravær i turnustjenesten og ikke arbeidsplassrelatert. Det har vært fokus på sykefraværproblematikk i enheten gjennom hele året, og de ansatte har i den forbindelse initiert og gjennomført internundervisning i «vold og konflikthåndtering».

Pr 31.12.2012 var det 13 deltidsansatte, hvorav to er ufrivillig deltid. Det er vanskelig å endre dette som følge av helgeturnus.

Regnskapet for 2012 viser et overskudd på 1,267 mill. kroner. Overskuddet fra 2011 på 1,914 mill. kroner blir stående på disposisjonsfond inntil videre og er dermed ikke inntektsført i driftsregnskapet for 2012. Utgifter knyttet til fire ressurskrevende brukere og kjøp av tjenester fra Aleris på 10,349 mill. kroner i 2012 er kompensert fra reserven til ressurskrevende brukere på budsjettansvar 449.

To av de ressurskrevende brukerne ble overført fra Aleris til enhetens bofellesskap med ordinære tjenester i april 2012. Tiltaket ble mulig å gjennomføre ved utflytting av to brukere fra Kirkevegen og til omsorgsdistriktene. Dette førte til en reduksjon i utgifter under budsjettansvar 449 med 2,649 mill. kroner sammenliknet med 2011.

Hovedårsaken til enhetens overskudd er videreutvikling av tjenestetilbudet ut fra hjemmetjenestepinsipper, slik som i 2011. Enheten har hatt en egenandel på kr 900.000 knyttet til ressurskrevende brukere.

449 Pleie- og omsorgsformål – ufordelt

Ringsaker kommune hadde etter overføring av tilskudd fra Helsedirektoratet en reserve til ressurskrevende brukere under budsjettansvar 449 på 30,138 mill. kroner i 2012.

Etter 1. og 2 tertial ble det besluttet å tildele totalt 22,817 mill. kroner fra reserven for å dekke merutgifter til ressurskrevende brukere i omsorgsdistrikt Moelv, Nes og Furnes. I spesialenhetene er Bjørnhaug avlastingssenter og enhet Psykisk helse og rustjenester tildelt midler fra reserven til ressurskrevende brukere. Omsorgsdistrikt Nes fikk i tillegg tildelt 3,843 mill. kroner ved en overføring av bofellesskapene og ressurskrevende brukere. Restreserven som overføres til 2013, vil bli benyttet til å dekke fremtidige utgifter til brukergruppen.

Stor etterspørsel etter pleie- og omsorgstjenester, arbeids- og aktivitetstilbud og boliger for funksjonshemmede gjør det vanskelig å foreta aktivitetsskutt tilsvarende årets reduksjon i vertskommunetilskuddet på 1,6 mill. kroner. Budsjettavviket måtte dekkes ifm årsoppgjøret.

I forbindelse med iverksettelsen av Samhandlingsreformen fikk Ringsaker kommune fra 1.1.2012 økt sitt rammetilskudd med 39,817 mill. kroner og tilsvarende beløp ble ført som utgift under budsjettansvar 449. Av dette beløpet er 35,872 mill. kroner kompensasjon for kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten.

Restbeløpet på 3,945 mill. kroner er kompensasjon for utskrivningsklare pasienter fra sykehus. Kommunen har greid å spare 3,433 mill. kroner av bevilgingen til utskrivningsklare pasienter i 2012. Utgiftene til medfinansiering av somatiske pasienter i sykehus har på den annen side blitt 4,457 mill. kroner høyere enn budsjett. Inntaket til sykehus/spesialhelsetjeneste styres i stor grad av sykehusene selv, legevaktene og fastlegene. Det er vanskelig for kommunen å ha kontroll med dette. Samhandlingsreformen påfører derfor kommunen netto merutgifter på om lag 1,024 mill. kroner i 2012.

2.5.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

I 2012 har mye innsats vært rettet mot oppstarten av Samhandlingsreformen, og alle de konsekvenser og tilpasninger som den vil medføre for kommunens tjenesteapparat. Dette er ellers omtalt i de foregående avsnittene.

Aktiviteten innenfor virksomhetsområdet har over lengre tid vært i vesentlig utakt med de økonomiske rammene. I forbindelse med budsjett 2010 presenterte rådmannen en tiltakspakke som inkluderte tiltak både på kort og lengre sikt, som sammen med styrking av budsjetttrammene på sikt skal bidra til bedre økonomisk kontroll.

Et viktig element i tiltakspakken har vært å utrede og peke ut en ny felles overordnet strategi for helse- og omsorgstjenestene. Denne ble som nevnt politisk vedtatt våren 2012.

For å videreutvikle ledernes kompetanse, er det gjennomført samlinger og kurs for ledere med tema bl.a. nytt lovverk, klagesaksbehandling, endringsledelse, sykefraværsoppfølging og IKT/elektronisk meldingsutveksling. Det er arbeidet ytterligere med å profesjonalisere forvaltnings- og tjenestetildeling langs de linjer som er etablert gjennom tidligere tiltak. I løpet av året ble det også startet et internt arbeid med å gjennomgå og vurdere ulike sider av pleie- og omsorgstjenestene i Ringsaker, ut fra ønsket om et likeverdig tjenestetilbud som støtter opp under ny overordnet strategi for helse- og omsorg «forebygging og mestring». Dette arbeidet videreføres i 2013.

2.6 Barne- og ungdomsvern (VO 50)

Barnevernsjef: Lisbet Gjønnnes

2.6.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter barneverntjeneste, barneverntiltak i og utenfor familien, bosettingstiltak for enslige mindreårige flyktninger og Ungdomskontakt, samt lavterskeltiltak innenfor Familiens hus.

2.6.2 Hovedkommentar

I 2012 vedtok kommunestyret en barnevernplan. Planens ambisjon er å møte barnevernets utfordringer knyttet til saksmengde og tiltaksapparat. Tiltakene i planen skal dekkes innenfor enhetens ramme i de ordinære budsjettprosessene. På tross av stor og økende saksmengde hadde enheten gode resultater for overholdelse av undersøkelsesfrister hele 2012.

Enhetens regnskapsresultat preges fortsatt av manglende samsvar mellom antall barn under omsorg og budsjetterte midler til å dekke omsorgsutgifter.

2.6.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det er ikke gjennomført nye bruker- eller medarbeiderundersøkelser i 2012. Det er derfor ikke lagt inn noen nye resultater knyttet til slike målinger i 2012.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	7,6 %	10,0 %	7,4 %

Enheten har de siste 12 månedene hatt et sykefravær på 7,4 % i hovedsak relatert til svangerskap og kroniske sykdommer. Høyt arbeidspress og krevende arbeidssituasjoner har imidlertid også vært medvirkende årsaksfaktor til noe av sykefraværet. Aktuelle medarbeidere er søkt støttet ved HMS-tiltak, kompetanseutviklingstiltak og opprettelse av et sykefraværsengasjement seks måneder i 2012. Alle rutiner for oppfølging av sykmeldte følges.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	42,75	48,75	48,75	48,75

Av 13 deltidsansatte er sju medarbeidere registrert med frivillig deltid og seks med ufrivillig deltid i 2012. Av de deltidsansatte er ti ansatt i 9 % -stilling som aktivitetsledere for ulike fritidsgrupper for barn og unge. Endring i antall med frivillig/ufrivillig deltid de siste årene er knyttet til oppsigelse/nyansettelser av aktivitetsledere. Aktivitetslederstillingene kan ikke slås sammen uten en reorganisering av hele fritidstilbudet. Rutinene for reduksjon av ufrivillig deltid følges. Ingen av de deltidsansatte har valgt å søke på stillinger som er lyst ledig internt i henhold til gitte rutiner.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	50 836	63 403	64 238	74 553
Driftsinntekter	13 805	26 566	20 033	30 348
Netto driftsutgifter	37 031	36 837	44 205	44 205

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	3 725	93	0	53
Investeringsinntekt	1 431	0	0	0
Netto inv.utgift	2 294	93	0	53

Investeringene gjelder avsluttende innkjøp av utstyr til bolig for enslige mindreårige, jf. k.sak 83/2009.

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
500 Barnevern	44 205	50 299	-6 094	-13,8 %

Regnskapet for 2012 viser et underskudd på i underkant av 6,1 mill. kroner. Enhetens merforbruk skyldes i hovedsak merutgifter til fosterhjem, beredskapshjem og barneverninstitusjon. Dels er det flere plasserte barn, og dels koster hvert fosterhjem mer. Mangel på fosterhjem bidrar til økte utgifter, bl.a. ved at barn blir boende lengre i beredskapshjem og barneverninstitusjon med høyere kommunal egenbetaling

Barnevernets merutgifter kan forøvrig tilskrives forhold som økt saksmengde og behov for flere hjemmebesøk etter arbeidstid. Dette genererer større bruk av overtid enn budsjettet.

Ved behandlingen av 2012 budsjettet ble det forutsatt at kommunens jurister skulle dekke barnevernets behov for advokatbistand. Kommunejuristenes arbeidsmengde og kjennskap til de aktuelle sakene har ført til bruk av ekstern advokat i to saker i 2012. Barnevernet hadde i tillegg flere krevende saker hvor det var behov for ekstern sakkyndig utredning. Dette påførte barnevernet merutgifter utover budsjett i 2012.

For å avverge plassering i barneverninstitusjon ble det videre nødvendig å iverksette flere MST-tiltak enn forutsatt. Plassering i foreldre- og barninstitusjon ble videre benyttet for en nyfødt.

Arbeidet med å overføre ansvaret knyttet til ettervern for ungdom som har bodd i fosterhjem og institusjon til andre instanser, har ikke latt seg gjennomføre som planlagt i 2012. Økt aktivitet gjennom kommunens prosjekt «TIUR» har videre blitt lagt til ungdomskontakten uten at det har fulgt med nok tiltaksmidler og medfører et merforbruk. Leiekontrakten for flere tjenestebiler gikk ut i 2012. Slitasjen på disse bilene var større enn forventet og medførte økte utgifter ved innlevering.

2.6.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Barneverntjenesten – meldinger, antall barn med behandlede bekymringsmeldinger

	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2010	2011	2012
Antall barn meldt	107	127	157	152	177	260	283	342	377

Antallet bekymringsmeldinger til barneverntjenesten har økt over flere år, og fortsatte å øke i 2012.

Hvem melder til barneverntjenesten i Ringsaker

Meldingsinstans	2011	2012	Meldingsinstans	2011	2012
Andre	29	37	Krisesenter	2	5
Annen off. instans	5	12	Lege/sykehus	24	31
Asylmottak/imdi/udi	5	2	Mor/far/foresatt	40	45
Barnehage	8	16	Nabo	9	5
Barnet selv	0	4	Politi	58	72
Barneverntjenester	53	42	PPT	0	0
Barnevernvakt	18	18	Psykisk helsevern barn/voksne	19	33
Familie for øvrig	23	15	Skole	48	47
Frivillige org.	0	0	Sosialtjeneste	10	4
Helsestasjon	17	19	UK/fritidsklubb	1	0
Sum				369	407

Tabellen viser hvem som melder bekymring for barns omsorgssituasjon. Flere kan melde fra om samme barn. Meldinger fra barnehager, lege/sykehus, politi og psykisk helsevern økte mest i 2012.

Overskridelse av frister for gjennomgang av meldinger og undersøkelser – i % og antall

	2010		2011		2012	
	%	Antall	%	Antall	%	Antall
Ringsaker	42,5 %	126	16 %	57	3 %	11
Hedmark	24,5 %	360	20 %	372	9 %	166

Kilde: Fylkesmannens fristkontroll

En melding skal undersøkes innen tre måneder, i særlige tilfeller seks måneder. Fylkesmannen fører fristkontroll. Barneverntjenesten reduserte andel fristbrudd til 3 % i 2012. Landsgjennomsnitt lå til sammenligning på 14,1 %. Antallet avsluttede undersøkelser har i 2012 vært lavere enn antallet nye meldinger. Dette kan medføre problemer for avvikling av alle undersøkelser i 2013.

Henleggelse av meldinger og undersøkelser – i % og antall (i parentes)

År	2010	2011	2012
Ringsaker	56 % (167)	62 % (216)	50 % (168)
Hedmark	60 % (877)	61 % (1 098)	60 % (1 123)

Kilde: Fylkesmannens fristkontroll

NOVA hevdet i sin rapport i 2010 at for få barn i Ringsaker mottar hjelpetiltak. Ringsaker lå i 2012 på 50 % henleggelse, mot landsgjennomsnitt 53,1 %. Stort arbeidspress kan føre til økt andel henleggelse, som igjen øker antallet re-meldte barn. Ringsaker har redusert henleggelsesprosenten det siste året.

Barn med tiltak fra barneverntjenesten

Barn i tiltak pr 31.12.	2005	2007	2009	2010	2011	2012
Antall barn plassert utenfor hjemmet	47	52	58	66	71	76
Antall barn med hjelpetiltak i hjemmet	127	107	111	99	124	158
Sum antall barn m/ tiltak pr 31.12.	174	159	169	165	195	234
– Herav unge over 18 år	21	19	16	14	9	22
Antall barn med undersøkelse pr 31.12.	29	50	65	93	95	101
Totalt antall barn med aktiv sak pr 31.12.	204	209	234	258	290	335

Tabellen viser antallet barn med tiltak fra barnevernet. Antallet barn plassert utenfor hjemmet har økt fra 2005. Økende utgifter til plasseringstiltak utenfor hjemmet førte til en vanskelig ressursituasjon med strengere vurderinger av hjelpetiltak.

Type nye hjelpetiltak igangsatt i løpet av året, et utvalg tiltakskategorier

Type tiltak	2010	2011	2012
Andre hjemmebaserte tiltak	2	0	7
Barnehage	5	9	12
Besøkshjem	16	23	18
Fritidstiltak	2	2	4
MST	7	4	8
Støttekontakt	2	2	4
Tilsyn	6	15	8
Vedtak om råd og veiledning	71	118	156
Økonomisk hjelp	87	56	64

Tabellen viser et utvalg hjelpetiltak. Av ressursmessige årsaker er råd og veiledning gjennom bruk av egne barnevernskonsulenter det tiltaket som benyttes mest. Effekten avhenger av den enkelte medarbeiders tid til å følge veiledningen jevnlig.

Færre henleggelse har ført til at barneverntjenesten har fattet vedtak om veiledningstiltak i 156 saker i 2012, mot 118 saker i 2011 og 71 saker i 2010. Veiledningstiltak er svært arbeidskrevende.

I 2012 ble det opprettet en prosjekstilling for «Tidlig intervensjon unge og rus». Her er prosjektmedarbeideren og de andre som arbeider i Ungdomskontakten.

Familiens hus – familieveiledere

	2010	2011	2012
Antall familier med oppfølging av familieveileder v/ Familiens hus, lavterskel	13	25	9
Oppfølging fra familieveileder av familier med barnevernsak	31	7	32
Foreldrekurset «De utrolige årene», antall familier	14	11	11
Antall barn i familier som deltok på foreldrekurset «De utrolige årene»	33	20	25
Antall familier veiledet ved «rådgivningstjeneste for ungdomsfamilier», RUF	53	63	48
Antall ungdom omfattet av veiledningssamtalene ved «RUF»	67	79	64
– herav antall nye barn siste år	32	49	42
Foreldremekling vedr samvær og hvor barn skal bo, antall saker/familier	60	50	53
Foreldremekling vedr samvær og hvor barn skal bo, antall barn	104	77	87
Antall familier veiledet med PMTO, internt i kommunen	-	-	6
– herav antall behandlingstimer totalt	-	-	104

Familiens hus er et samarbeidstiltak for tidlig innsats, ledet av resultatenhetslederne fra Helsestasjoner, PPT, Psykisk helse og Barne- og ungdomsvern. Her utvikles tverrfaglige lavterskeltiltak, for eksempel foreldrekurs, som både er for foreldre med barn med atferdsproblemer, og universaltiltak alle kan ta del i. I 2012 ble det underskrevet kontrakt om innføring av programmet «Tidlig innsats for barn i risiko», kalt «TIBIR», med Bufetat og Atferdssenteret. Det gir kommunen mulighet til å utdanne egne «PMTO»-terapeuter for individuell veiledning av foreldre til barn med atferdsproblemer. To medarbeidere fra Barne- og ungdomsvern og en fra Avlastningssenteret er under opplæring.

RUF – rådgivningstjeneste for ungdomsfamilier – tilbyr veiledning til ungdomsfamilier. I 2012 handlet 35 % av sakene om konfliktfylt foreldresamarbeid, 55 % om konfliktfylt foreldre- og barnkommunikasjon, 10 % annet. Familieveileder RUF er godkjent mekler etter barneloven.

Psykologtjenester – Familiens hus

Type brukerrettede psykologtjenester/antall	2010	2011	2012
Familier med oppfølging fra psykolog, (sum PPT og barnevern)	106	123	106
Gjennomførte konsultasjoner, sum psykologer PPT og barnevern	472	366	472
Stressmestringskurs*) for mødre, antall deltakere, 6-8 uker	19	13	17
Foreldreveiledningskurs, stressmestring	-	-	9

*) To kurs 2010, ett kurs 2011, to kurs 2012

Familiens hus har to psykologer, en ansatt i Barne- og ungdomsvern og en i PP-tjenesten. De yter lavterskel helsehjelp til barn og foreldre uten legehenvising. I tillegg bistår psykologene med veiledning og konsultasjon til kommunalt ansatte i bl.a. barnevernet, PP-tjenesten, helsestasjonene, skoler, barnehager osv. Psykologen fra Barne- og ungdomsvern har utviklet stressmestringskurs for foreldre, med hovedvekt på mødre. Konseptet har fått nasjonal oppmerksomhet.

Bosettingstiltak for enslige mindreårige («BEMA»)

Ringsaker kommune bosetter åtte enslige mindreårige flyktninger, i to forskjellige boliger. Alle barnevernsutgifter knyttet til bosettingstiltaket, inkl. lønn og husleie, dekkes ved refusjon fra Bufetat for beløp ut over kommunal egenandel. Egenandelen finansieres gjennom tilskudd kommunen får fra IMDI ved bosetting av flyktninger. Økonomien i tiltaket er avhengig av fullt belegg, men Bufetat vil akseptere noe underbelegg. I 2012 hadde BEMA overbelegg i åtte måneder. Dette som følge av plasseringsrutiner i IMDI, søskenplassering og vansker med å etablere ungdom i hybel ved fylte 20 år.

Aktivitet Ungdomskontakten 2012 («UK»)

Type tiltak	Antall 2010	Antall 2011	Antall 2012
Antall ungdom med individuell oppfølging	62	68	102
Antall familier med støttesamtaler	26	29	46
Antall ungdom i lukkede gruppetiltak *)	55	63	70
Antall registrerte Åpen kveld	150	353	457
Antall registrerte Åpen kveld i gjennomsnitt	5	12	10
Antall registrerte besøk i trefftid	874	586	883
Antall registrerte besøk i trefftid pr mnd, gjennomsnitt	73	49	74
Individuelle oppfølginger gjennom «TIUR»	-	-	28

*) «lukkede gruppetiltak» omfatter jentegrupper, SMART, fritidsgrupper for ungdom i ungdomsskolealder, hobbygruppe og Torsdagsgruppe («TIUR»-tiltak) og skilsmissegruppe drevet sammen med helsesøster

Ungdomskontakten har i 2012 hatt økt omfang av tett individuell oppfølging og tverrfaglig samarbeid for ungdom med psykososiale utfordringer. 20 % av ungdommene som har mottatt individuell oppfølging er henvist via oppdrag fra barneverntjenesten. Lavterskeltiltakene «Åpen kveld» og «Trefftid» har hatt markant besøksøkning. Som tidligere har Ungdomskontakten tilbudt et stort omfang av ulike gruppetiltak etter behov.

I perioden 1.6.2012 – 31.12.2013 har Ungdomskontakten hatt en 100 % prosjektmedarbeider fra kommunens tiltak «Tidlig intervensjon unge og rus» («TIUR»). Vedkommende har fulgt opp 28 ungdommer individuelt, i tillegg til gruppetiltak. Totalt 12 ungdommer hadde allerede kontakt med UK, mens 16 er henvist fra samarbeidspartnere pga. rusmistanke, eller har tatt kontakt på eget initiativ. 16 av TIUR-ungdommene er under 18 år.

Rapport om bruk av delegert myndighet, klager samt behandling i fylkesnemnd og rettsapparat

	2010	2011	2012
Delegert personalsak	25	19	23
Delegert økonomisak	3	-	7
Delegert innkjøpssak	2	-	-
Antall enkeltvedtak i hht lov om barneverntjenester	643	779	840
Antall klagesaker/tilsynssaker til fylkesmannen	11	5	5
Antall saker oversendt fylkesnemnd/tingrett, inkl. saker trukket *)	-	-	16
Antall saker med rettsmøte i fylkesnemnda eller tingretten	16	15	12
Antall rettsdager gjennomført	26	27,5	24
Antall barn med privat eller frivillig plassering med flytteforbud	0	0	0
Antall barn tatt hånd om midlertidig (bvl § 4-6, 1. ledd)	3	10	5
Antall barn m foreløpig plassering akutt, uten samtykke (bvl § 4-6, 2.)	11	7	22
Antall ungdom med midlertidig pga. atferd (narkotika, vold, kriminalitet el.l.)	0	2	3
Klage-/tilsynssaker Fylkesmannen	9	5	5

*) Saker som er trukket av privat part, eller offentlig part, ble ikke telt for 2010 – 2011

2.7 Sosiale tjenester (VO 51)

Leder NAV-Ringsaker: Roy Carstens

2.7.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter sosial rådgivning og veiledning, introduksjonsordningen, kvalifiseringsordningen og økonomisk sosialhjelp. Enheten inngår som en del av NAV Ringsaker.

2.7.2 Hovedkommentar

Sammenliknet med 2011, hvor sosialhjelpsutbetalingene ble redusert i forhold til utbetalingene i 2010, viser resultatet i 2012 en økning i utbetalingene. Dette har sammenheng med at antall mottakere av sosialhjelp har økt med i gjennomsnitt 3 % hver måned. For aldersgruppen 18-24 år er økningen 1 %. Totalt antall brukere er det samme som i 2011, mens antall nye brukere har gått ned med 7 %. Det betyr at hver sosialhjelpsmottaker har mottatt hjelp over lengre periode enn i 2011. Det kan vises til positive tall når det gjelder antall brukere i aldersgruppen 18 – 24 år, med en økning på kun 1 % sammenlignet med 2011. Økt satsing på denne aldersgruppa, slik som økt bruk av statlige tiltaksmidler og opprettelse av eget ungdomsmottak i NAV høsten 2011, gir fortsatt resultat.

En tidligere kartlegging av enhetens brukere viser at kun et fåtall av sosialhjelpsmottakerne har sosialhjelp som eneste inntektskilde. En måling gjennomført viser at denne gruppen utgjør 13,2 % av totalt antall brukere. Det vil si at 86,8 % av brukerne har en statlig ytelse eller lønnsinntekt som hovedinntektskilde. Det er ingenting som tyder på at dette har endret seg. Det betyr at mange statlige ytelser ikke er tilstrekkelig til å dekke nødvendige livsoppholdsutgifter og at kommunen må yte supplerende økonomisk støtte til disse brukerne.

2.7.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det er ikke gjennomført kommunale brukerundersøkelser eller medarbeiderundersøkelser i 2012.

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Andel søknader behandlet innen to uker	80 %	70 %	75 %
Andel klagesaker omgjort av fylkesmannen	0 %	10 %	30 %

Det er gjennomført brukerundersøkelse for NAV i 2012 i regi av NAV Hedmark. Resultatene fra denne viser at brukerne av NAV er mer fornøyde enn tidligere. 13 saker ble oversendt fylkesmannen for endelig avgjørelse, en reduksjon med 54 % fra 2011. Kommunens vedtak ble opprettholdt i 70 % av sakene mot 71 % i 2011. Andel søknader behandlet innen to uker er 75 %. Andel saker behandlet innen fire uker var 92 %.

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse for NAV høsten 2012. Undersøkelsen viser god måloppnåelse for enheten.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	6,0 %	7,0 %	7,6 %

Sykefraværet er høyere enn akseptabelt resultat og er tilsvarende som i 2011. Fraværet gjaldt i all hovedsak langtidssykemeldte og var i liten grad relatert til arbeidsplassen. I 2011 ble det laget en handlingsplan for IA-arbeidet i NAV Ringsaker. Denne vil bli evaluert i løpet av våren 2013.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	35,35	35,35	32,35	32,35

Av 32,35 årsverk er det tre deltidsstillinger som utgjør totalt 1,7 årsverk. Ingen av de ansatte har ufrivillig deltid.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	74 536	80 382	74 637	78 836
Driftsinntekter	25 165	19 809	9 985	14 184
Netto driftsutgifter	49 371	60 573	64 652	64 652

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	1 355	584	2 100	2 047
Investeringsinntekt	0	0	0	230
Netto inv.utgift	1 355	584	2 100	1 817

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
510 Sosiale Tjenester	64 652	66 968	- 2 316	-3,6 %

For regnskapsåret 2012 har enheten et underskudd på 2,316 mill. kroner. Enheten fikk ved 2. tertial dekket underskuddet fra 2011 på 6,131 mill. kroner. Underskuddet er i hovedsak knyttet til merforbruk på sosialhjelpsytelser. Dette merforbruket må ses i sammenheng med en økning i antall sosialhjelpsmottakere hver måned. I tillegg ble kjøp av plasser i private rusinstitusjoner overskredet med kr 463.000. Utbetaling av kvalifiserings- og introduksjonsstønad er lavere enn budsjettert, samtidig som en har mindreforbruk på lønnsiden. Tjenesten har, utenom budsjett, også mottatt refusjon fra UDI for å ha etablert alternativ mottaksplass. Dette har gitt en nettoinntekt på kr 450.000 i 2012.

2.7.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer*Sosialhjelpsutgifter og boutgifter 2010 – 2012 beløp i 1.000 kr (regnskapstall)*

	2010	2011	2012	Endr i % 2011 - 2012
Livsopphold	9 273	10 303	11 174	+ 8,5 %
Boutgifter	14 560	15 414	17 104	+ 11,0 %
Tilleggsytelser	6 078	5 565	6 802	+ 18,2 %
KVP-stønad	7 700	9 149	6 770	- 26,0 %
KVP-supplerende sosialhjelp	707	518	375	- 27,6 %
Introduksjonsstønad	5 706	5 457	4 734	- 13,2 %
Introstønad supplerende sosialhjelp		469	572	+ 22,0 %

Kategorien «tilleggsytelser» innbefatter ytelser som kommer i tillegg til veiledende livsoppholdssats. Dette er utgifter som skal vurderes ut i fra den enkeltes situasjon og som brukeren har krav på ut ifra dennes livssituasjon. Dette er utgifter til lege, psykolog, medisiner, tannbehandling, briller, flytteutgifter, innbo, bilhold mv.

Tallene gjenspeiler den utvikling som er beskrevet under hovedkommentarer.

Kvalifiseringsprogrammet (KVP)

Gjennomsnittlig antall deltakere pr måned var i 2012 45 deltakere mot 56 i 2011. I 2012 ble det avsluttet 19 personer til jobb, utdanning, AAP eller uførepensjon.

Introduksjonsprogrammet (INTRO)

I 2012 har det totalt vært 47 personer på introduksjonsprogrammet mot 51 i 2011. 14 nye personer har fått introduksjonsprogrammet i 2012, og 13 personer har blitt avsluttet til jobb, utdanning eller arbeidsrettede tiltak.

Sosiale lån

Gjennomgang og opprydding av låneporteføljen knyttet til sosiale lån som startet opp i 2010, ble avsluttet i 2012. Nye rutiner og oppfølgingsmetoder er etablert, og har resultert i økning av mottatte avdrag på sosiale utlån, fra kr 166.000 i 2010 og kr 426.000 i 2011, til kr 780.000 i 2012.

Rapport om bruk av delegert myndighet

Type sak	2010	2011	2012
Delegert personalsak	15	13	6
Delegert økonomisak	1	0	0
Enkeltvedtak i sosialavdelingen	4 846	4 926	5 161

Antall enkeltvedtak har gått opp med 4,8 % fra 2011.

Jernbaneverket gjorde Moelv stasjon til den fineste stasjonen på Dovrebanen.

Foto: Ingwild Høysveen

2.8 Helsestasjoner (VO 52)

Resultatenhetsleder: Ingeborg Nordbryhn Wien

2.8.1 Ansvarsområde

Helsestasjonens ansvarsområde omfatter svangerskapsomsorg, helsestasjonstjenester for barn 0-5 år, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, helsetjenesten for flyktninger og asylsøkere, fysioterapi for barn og unge, og driften av Familiens hus. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er hjemlet i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og i lov om folkehelsearbeid. Tjenesten skal bidra til å forebygge sykdom og fremme god fysisk, psykisk og sosial helse hos blivende foreldre og hos barn 0-20 år og deres familier. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er lokalisert i Brumunddal, Moelv, Nes og Brøttum, samt helsestasjon for ungdom i Brumunddal. Resultatenhetsleder har i tillegg ansvaret for tilsynsfører i 50 % stilling for fosterhjemsplasserte barn og ungdommer.

2.8.2 Hovedkommentar

Fødselstallet i Ringsaker for 2012 var 371 og er en økning på 7 % fra 2011. Jordmortjenesten har en økt innsats på slutten av svangerskapet fordi dette er en sårbar periode for fosteret og for moren. Helsestasjonen har på sin side en økt innsats i barselperioden fordi de fleste praktiserer tidlig hjemreise med økt behov for helsetjenester. I 2012 foregikk mange av fødslene i juli og i august og de ansatte måtte derfor yte ekstra stor innsats denne perioden for å kunne gi nødvendige tjenester.

Nasjonalt program for helsestasjons- og skolehelsetjenesten anbefaler at helsesøster har tilstedeværelse ved alle skoler for å være synlig og tilgjengelig i miljøet. I Ringsaker kommune tillater stillingsressursene fast tilstedeværelse ved skoler med over 90 elever. Deler av arbeidet gjelder helsefremmende arbeid som kostveiledning, undervisning om egenomsorg og forskjellige grupperelaterte tilbud, men dette blir i liten grad prioritert på grunn av stor pågang av henvendelser vedrørende alvorlige individuelle saker. Nasjonale faglige retningslinjer om veiing og måling av barn følges ikke opp ved 3. trinn og 8. trinn på grunn av ressursmangel. Totalt er 17 barn meldt til barneverntjenesten fra helsestasjon og skolehelsetjeneste.

2.8.2 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det er ikke gjennomført medarbeider- eller brukerundersøkelser i 2012.

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Svangerskapskontroll dekningsgrad dekningsinformasjon	93 %	85 %	95 %
6-ukers kontroll dekningsgrad	99 %	95 %	94 %
2-års kontroll dekningsgrad	95 %	90 %	94 %
7-års kontroll dekningsgrad	95 %	90 %	94 %
Poliovaksine 2-åringer dekningsgrad	96 %	90 %	99 %
Poliovaksine 16-åringer dekningsgrad	90 %	80 %	79 %
10. kl. med orientering HFU	100 %	100 %	95 %

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	6,0 %	7,5 %	4,6 %

Når det gjelder enhetens spesifikke måleindikatorer er resultatet lavere enn akseptabelt på noen områder. Det gjelder 6-ukers kontroll, poliovaksine til 16-åringer og til 10. klasse med orientering HFU. Disse områdene må undersøkes nærmere for å finne årsak og hva som kan settes inn av tiltak. En foreløpig antakelse kan være at vakanser i stillinger har medført manglende innkalling av barn ved rett alder.

Sykefraværet de siste 12 måneder er 4,6 %, og har gått jevnt nedover i 2012. En har forholdt seg til rutinene fra NAV vedrørende oppfølging av hver enkelt sykemeldt medarbeider. For øvrig benyttes HMS-utvalget til å holde øye med slitasje og uheldige forhold som kan oppstå.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	24,16	24,16	24,16	24,16

Enheten har 20 ansatte i deltidsstilling og det er 7 ansatte som har meldt inn å være i uønsket deltid. Dette er en økning fordi en har tre nyansatte i deltidsstillinger i løpet av 2012. Enheten består av fem lokalisasjoner, sju tjenesteområder og seks ulike yrkesgrupper og det medfører oppstykkning av stillinger. Mange synes det er slitsomt å ha arbeidsoppgaver flere steder og noen ansatte ønsker deltidsstilling pga. livssituasjon.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	16 420	16 942	17 178	17 992
Driftsinntekter	3 316	3 382	3 091	3 905
Netto driftsutgifter	13 104	13 560	14 087	14 087

Netto driftsutgifter pr resultatenhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
520 Helsestasjoner	14 087	13 771	316	2,2 %

Regnskapet viser et overskudd på kr 316.000 i 2012. Dette inkluderer deler av overført overskudd fra 2011 på kr 70.000. Resterende del av overskuddet fra 2011 tilsvarende kr 56.000 står på disposisjonsfond inntil videre og er dermed ikke inntektsført i regnskapet for 2012. Overskuddet er knyttet til at enheten har hatt merinntekt i forbindelse med vaksinerings med meningokokkvaksine til årets russekull og mindre utgifter til lønn pga. vakanser og mindre bruk av vikarer.

Kontroll på helsestasjonen.

2.8.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Elektronisk samhandling

Enheten har gjennomført en oppgradering av journalprogrammet med sikte på å kunne gjennomføre lovpålagt innregistrering av vaksiner til SYSVAK, sentralt vaksinasjonsregister. Oppgraderingen er også grunnlag for å kunne ta i bruk elektronisk samhandling for å kunne foreta utveksling av taushetsbelagte opplysninger til fastleger og spesialisthelsetjenesten. Elektronisk samhandling vil bety kvalitetssikring av dokumentasjon og besparelse av personalet i arbeidet med dokumenthåndtering.

Kompetanseutviklingsprogram

Ni helsesøstre og fysioterapeuter har deltatt i observasjonskorps i barnehager i regi av tidlig innsats etter Kvellomodellen. De fleste av de ansatte innenfor helsestasjons- og skolehelsetjenesten har deltatt på oppstartkurset. Det var nødvendig med bred deltakelse for opplegget er rikt på kunnskap om barn, hva en skal se etter og hvem en skal sette inn tiltak overfor.

Oversikter i tabellform

År	2010	2011	2012
Antall konsultasjoner hos jordmor	2 315	2 175	2 342
Antall konsultasjoner hos helsesøster 0–5 år	5 512	5 149	5 740
Antall barn med tverrfaglig samarbeid hvor helsesøster deltar 0-16 år	133	176	150
Antall barn som får tilbud fra fysioterapeut i RE helsestasjoner 0-18 år	329	346	384
Antall konsultasjoner i HFU	1 446	1 537	1 756

Tabellen viser et utvalg av målepunkter for gjennomført aktivitet innenfor enheten. Tabellen viser en betydelig aktivitetsøkning og er relatert til økning i antall fødsler og til at mange av våre brukere har større behov for våre tjenester.

2.9 Kultur og fritid (VO 55)

Kultursjef: Asle Berteig

2.9.1 Ansvarsområde

Kultur og fritid skal tilrettelegge for kulturvirksomhet hvor alle kan få mulighet til å delta og oppleve et mangfold av kulturinntrykk. Enhetens tjenesteproduksjon omfatter aktivitetstilbud for barn og unge, aktivisering av eldre, psykisk syke og funksjonshemmede, forvaltning av friluftsområder, idrett, friluftsliv og folkehelse, kulturminnevern og kunstformidling, tilrettelegging for allmennkulturaktivitet og administrasjon. Enheten skal fremme kulturell aktivitet i samspill med lag og foreninger, offentlige instanser og private ressurser. Barn og unges oppvekstkår er prioritert innsatsområde.

2.9.2 Hovedkommentar

Gjennom 2012 har Ringsaker kommune igjen fått mye positiv oppmerksomhet for sin rolle som aktør og tilrettelegger innenfor kulturarrangement og opplevelser. Kultursatsingen har gitt ønsket effekt i form av et sterkere folkelig engasjement og et tydeligere positivt omdømme for Ringsaker kommune.

I 2012 har Kommunedelplanen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2012-2015 blitt gjennomarbeidet jf. gjeldende retningslinjer med høringsrunder og innspill. Planen ble vedtatt av kommunestyret i desember 2012.

Utbyggingsprogrammet for idrettsanlegg er en del av fireårsplanen, og revideres årlig for å kunne søke om statlige spillemidler. Utbyggingsprogrammet fungerer som et årlig kommunalt vedtak på anleggstilskuddet over kulturbudsjettet. Det ble totalt utbetalt 6,279 mill. kroner i spillemidler til to nærmiljøanlegg og fem ordinære anlegg i Ringsaker kommune i 2012, en økning på 3,236 mill. kroner fra året før. Utbetaling av spillemidler kan imidlertid variere fra år til år, da totalsummen til Ringsaker avhenger av antall søkere og total sum fra hele Hedmark. 2012 var et godt år for spillemidler til Ringsaker.

Mer organisert aktivitet, med fokus på læring og mestring, har preget fritidsklubbene dette året. Fritidsklubbenes funksjon som trygg og positiv møteplass for unge har vært sentralt, og har vært vektlagt i alle aktiviteter at det skal være lavterskel tilbud. Brumunddal motor- og aktivitetssenter har på grunn av vedtak om strukturendring rendyrket trialaktiviteten, og avvirket øvrige aktiviteter ved senteret. Åpen Hall-tilbud som uorganisert aktivitet for ungdom i Nes- og Fagerlundhallen har vært tilgjengelig i periodene januar frem til påske, og midten av oktober frem til jul. Ungdommens kulturmønstring, UKM 2012, ble arrangert som et samarbeidsprosjekt mellom samtlige fritidsklubber og deres ungdommer. Avdeling Barn og unge deltok i SLT- oppvekststeam ved Nes-, Moelv- og Brumunddal ungdomsskole.

Allmennkulturavdelingen bidro med økonomiske støtteordninger til kultur og kulturvern, og deltok i oppfølging av utsmykkingsprosjekter finansiert over byggebudsjettene. Tre større arrangementer ble gjennomført: RingsakerGallen, Byfest og Julekalender. Kulturorganisasjoner i kommunen mottok økonomisk støtte til konserter og scenekunst, herunder RingsakerOperaen. Barn- og unge i skolekorps, barnekor og vokal-/instrumentalgrupper fikk driftstøtte. Sammen med andre kommuner ble det bevilget økonomiske tilskudd til Stiftelsen Domkirkeodden, Skibladder, Musikk i Hedmark og Hedmarken Symfoniorkester. Gjennom Den kulturelle spaserstokken ble det gjennomført 12 turneer til beboere på bo- og aktivitetssentrene.

De kommunale kulturbyggene Tingnes kulturhus, Moelv kulturhus og Teatersalen har blitt rustet opp ved bl.a. innkjøp av teknisk utstyr. Kulturhusene fremstår som stadig mer attraktive kulturarenaer. Avdelingen bidro med økonomiske tilskudd og tilrettelegging som muliggjorde drift av de tre bygdekinoene på Tingnes, i Moelv og i Næroset.

Utviklingen av Prøysen 2014, markeringen av Alf Prøysens 100-års dag i 2014, har tatt og vil fortsatt oppta arbeidsressurser i avdelingen. Kommunen er kommet langt i å bygge nasjonal interesse og forankring i denne viktige markeringen. Gjennom Prøysen 2014 har Ringsaker kommune tatt et viktig grep for å minne, hedre og aktualisere Alf Prøysen og hans verdifulle forfatterskap.

Innen tilrettelagte kulturtilbud er det flere faste tilbud for begge brukergrupper; funksjonshemmede og psykisk helse. Det kan nevnes grupper som driver med musikk, fysisk aktivitet, friluftsliv og håndarbeid. Det jobbes også aktivt mot å integrere brukere i ordinære lag og foreninger. Det er i 2012 opprettet et samarbeid med Barnevern om ei jentegruppe som har som mål å nå Galdhøpiggen. På sommeren ble det gjennomført aktiviteter for barn, unge og voksne innen begge brukergrupper, dette var både aktivitetsuker og dagsturer. Det har i tillegg vært et sommerjobbopplegg for ungdom i samarbeid med Tiur-prosjektet, der Purkedalskoia ble restaurert.

2.9.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Tilfredshet med tjenestene	5,0	4,0	5,7
Kvaliteten på tjenestene	5,0	4,0	5,3
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	5,0	4,0	5,2
Tilfredshet med informasjon	5,0	4,0	5,3
Antall brukere fritidsklubber i % av forutgående år	105 %	100 %	98 %
Antall brukere psykisk helse i % av forutgående år	105 %	100 %	107 %

Resultatene er basert på gjennomført brukerundersøkelse innen psykisk helsearbeid våren 2012. Det er ikke gjennomført brukerundersøkelse i fritidsklubbene i 2012.

Etter endt sesong holdes det årlig oppsummeringsmøter med leietakere av idrettshallene. Det føres protokoll for disse møtene, og forhold av betydning blir fulgt opp. Leietakerne er svært fornøyd med ordningen.

Det er ikke foretatt medarbeiderundersøkelse i 2012.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	7,0 %	9,0 %	6,2 %

Sykefraværet har gått ned fra 10,2 % i 2011 til 6,2 % i 2012, og er innenfor målsetningen på 7,0 %.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	22,42	24,96	23,78	23,78

Fra 1.7.2012 ble det en inndratt 1 årsverk knyttet til tilrettelagte kulturtilbud og 0,18 årsverk ved Brumunddal motor- og aktivitetssenter.

Innenfor kultur og fritid er det 30 faste deltidsstillinger. Av disse er det 7 som ønsker utvidelse av stillingen. Enheten arbeider bevisst med å tilby ansatte i små stillinger utvidelse av sine stillinger ved intern utlysning av ledige stillingshjemler.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	33 323	31 388	28 882	33 370
Driftsinntekter	13 467	9 334	6 018	10 506
Netto driftsutgifter	19 856	22 054	22 864	22 864

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	174	14 174	6 550	304
Investeringsinntekt	425	2 000	0	7 175
Netto inv.utgift	-251	12 174	6 550	- 6 871

Investeringsregnskapet innbefatter overføringer fra fylkeskommunen (spillemidler).

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
550 Kultur og fritid	22 864	22 111	753	3,3 %

Før årsoppgjørdisposisjoner har enheten et positivt avvik på kr 752.885 i forhold til budsjettet. Mindreforbruket fra 2011, som ble ført inn i driftsbudsjettet for 2012 med kr 1.033.000, har i sin helhet bidratt til dette overskuddet. Det har gjennom hele 2012 vært en stram budsjettstyring. Ut over dette skyldes mindreforbruket at det ved enkelte tilfeller ikke vært satt inn eksterne vikarer ved sykdom. Enheten har omdisponert stillingsressursene for å opprettholde normal drift.

2.9.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Registrerte brukere av utvalgte tjenestetilbud innenfor kultur og fritid

	2010	2011	2012
Fritidsklubbene	20 800	17 300	16 980
Tilrettelagte kulturtilbud	756	739	765
Sang- og musikk	1 075	1 114	407

Antall brukere i fritidsklubbene er summen av registrerte fremmøtte på klubbkvelder. Besøktallet inkluderer alle besøkende i de tre fritidsklubbene og på motor- og aktivitetssenteret. Dette er en nedgang på 1,8 % i forhold til 2011.

Nedgang i antall brukere innenfor sang og musikk skyldes at kun medlemmer i alder 0-19 år er registrert her. Tallet fra tidligere år inkluderer alle medlemmer i alle aldersgrupper. Dessuten har antall medlemmer i skolekorpene blitt redusert.

For tilrettelagte kulturtilbud er det registrerte 765 brukere, en økning på 26 i forhold til 2011.

Tilrettelagte kulturtilbud

Nøkkeltall	2010	2011	2012
Antall brukere, funksjonshemmede	355	357	355
Antall brukere, psykisk helse	401	382	410
Sum antall brukere	756	739	765
Aktivitet funksjonshemmede			
-Deltagere i faste, organiserte aktiviteter	224	175	141
-Deltagere ferietilbudet	71	106	101
Aktiviteter psykisk helse			
-Deltagere i faste, organiserte aktiviteter	247	268	241
-Deltagere ferietilbudet	44	40	39
Sum deltagere i fast, organisert aktivitet	586	589	522

Det er en liten økning i antall brukere innen tilrettelagte kulturtilbud. Under aktivitet funksjonshemmede og aktivitet psykisk helsearbeid i tabellen over kan samme person delta på flere grupper.

Idrett, friluftsliv og folkehelse

Utleietid i idrettshallene, utenom skoletid	2010	2011	2012
Brumunddalshallen	1 278	1 273	1 301
Fagerlundhallen	1 156	1 174	1 183
Moelvhallen	865	1 041	1 220
Neshallen	1 070	1 111	1 072

Tabellen viser utleietimer pr. år utenom skoletid og skolebruk på kveldstid, som for eksempel skoleforestillinger. Det har vært en økning i utleietimer i tre av fire haller sammenlignet med foregående år, totalt en økning på 177 utleietimer fra 2011. Total økning utleietimer to siste år er på 407 timer fordelt på alle fire idrettshallene. Det ble foretatt større investeringer på inventarsiden i idrettshallene i 2012.

Folkehelsekoordinatorstillingen bidrar med forebyggende folkehelsearbeid i Ringsaker gjennom bl.a. «10 Topper i Ringsaker» og «Bystafett» for grunnskolene. 950 personer leverte turkort for 2012, noe som er 200 flere enn året før, 635 har registret alle 10 toppene, yngste deltaker var 1 år og eldste 87 år.

15 skoler deltok på «Bystafetten» i 2012, totalt utgjorde dette 1.048 deltakere i alderen 6 til 15 år.

Opprusting av informasjonstavler på friluft- og badeplasser som ble startet opp i 2011, ble foreløpig slutført i 2012. Ringsaker kommune er fortsatt med i samarbeidsprosjektet Naturlos, og det gis aktivitetsfremmende tilskudd til velforeninger i fjellet.

Sammen med Hamar og Hedmarken Turistforening og de andre kommunene i regionen lanserte Ringsaker kommune 10 skiposter på Hedmarken – vinterversjonen av 10 topper i Ringsaker.

2.10 Kulturskole (VO 56)

Leder kulturskole: *Benedicta Gray*

2.10.1 Ansvarsområde

Kommunen er pålagt å drive kulturskole etter opplæringsloven § 13-6. Kulturskolen gir tilbud om undervisning til barn og unge innenfor musikkbarnehage, musikkførskele, instrumental og vokal musikk, barne- og ungdomsteater, visuell kunst, barnedans, klassisk ballett, jazzballett og street dance. Tilbudet gis både individuelt og til grupper av elever. I tillegg kommer tilbud til elever knyttet til det organiserte fritidsmusikklivet, barnehage og grunnskole.

2.10.2 Hovedkommentar

Våren 2012 kom kulturskolen i gang med tre nye spennende prosjekter. Et prosjekt rettet mot barn på SFO på Kilde skole, et prosjekt i samarbeid med biblioteket og et siste prosjekt i samarbeid med Brumunddal jente- og guttemusikk og Mørkved skole.

Som vanlig deltok skolens elever i mange forskjellige arrangementer, blant annet en dugnadskonsert i Veldre kirke i april til inntekt for nytt orgel i Brumunddal, danseforestillingen «Tørnerose», tre forskjellige skuespill fremført av teaterrelevne, to utstillinger på biblioteket av avdelingen for visuell kunst, samt våravslutning i teatersalen som kombinerte kulturskolens fire avdelinger. Danseavdelingens nye juleballet som ble fremført for mer en 200 barnehagebarn og en julekonsert i Veldre kirke var høydepunkter i høstsemesteret.

2.10.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Tilfredshet med tjenestene	5,0	4,0	5,0
Kvaliteten på tjenesten	5,0	4,0	5,4
Samarbeid og medvirkning	5,0	4,0	5,1
Informasjon	5,0	4,0	4,9

Medarbeidere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Engasjement og kompetanse (brukere)	5,0	4,0	5,3

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	4,0 %	5,0 %	5,5 %

Det ble gjennomført en brukerundersøkelse våren 2012. Undersøkelsen var rettet mot SFO, barnehager, skoler og korps som betalte for tjenester fra kulturskolen i 2011. Samlet svarprosent ble 62 %. Resultatene varierte fra 4,9 til 5,4 på indikatorene. Et samlet gjennomsnitt på de skalerte spørsmålene viste et resultat på 5,1. Kulturskolen er i gang med å utarbeide nye websider som vil gi brukere og publikum lettere tilgang på informasjon.

Sykefravær i Kulturskolen ligger litt over akseptabelt resultatet. Men det er nesten halvert i forhold til forrige år og ser ut til å fortsette å gå ned i 2013.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	11,69	11,69	12,19	12,19

I budsjett for 2012 fikk kulturskolen økt antall årsverk med en ny 50 % stilling. Stillingen ble brukt til å utvide gitar- og slagverkundervisningen. Formålet var å redusere ventelisten på disse disiplinene. Antall elevplasser på gitar og slagverk har økt fra 52 høsten 2011 til 88 høsten 2012. Samtidig har ventelisten på dette tilbudet gått ned fra 43 høsten 2011 til 16 høsten 2012.

Kulturskolen har ved utgangen av 2012 15 fast ansatte, hvorav 3 på heltid og 12 på deltid. Av de 12 deltidsansatte var 5 registrert med ufrivillig deltid ved inngangen til 2012. I løpet av året har tallet blitt redusert til 4. Ved å kombinere noen arbeidsoppgaver fikk en ansatt utvidet sin stilling til ønsket størrelse.

Kulturskolen vurderer fortsatt fortløpende mulighetene for å kombinere arbeidsoppgaver for å kunne tilby større stillinger.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	7 906	8 284	8 291	8 728
Driftsinntekter	2 557	2 784	2 616	3 053
Netto driftsutgifter	5 349	5 500	5 675	5 675

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	0	0	0	0
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto inv.utgift	0	0	0	0

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
560 Kulturskole	5 675	5 661	14	0,3 %

2.10.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Korpsprosjekt

På bakgrunn av nedgangen i rekruttering til skolekorpene, samarbeidet kulturskolen, Brumunddal jente- og guttemusikk og Mørkved skole om et prøveprosjekt våren 2012. Alle elevene på 4. trinn fikk prøve seg på et korpsinstrument under ledelse av kulturskolens lærere. Elevene ble delt inn i grupper på hhv. trompet, trombone og saksofon. Gruppene fikk undervisning i skoletiden, en gang i uka over 8 uker. Elevene deltok på en kveldsøvelse sammen med Brumunddal jente- og guttemusikk i forkant av konsert på dagtid på Mørkved sammen med korpset. Prosjektet ble avsluttet med at hele 4. trinn var med og spilte på kulturskolens våravslutningskonsert i teatersalen i Brumunddal. Prosjektet ble finansiert av kulturskolens overskudd fra 2011.

SFO-prosjekt

Kulturskolen har i flere år tilbudt forskjellige kurs med elevbetaling i SFO-tiden på flere skoler i kommunen. Våren 2012 gikk Kulturskolen ut med et nytt tilbud til 3. og 4. trinn på Kilde skole, gratis gruppeundervisning i fiolin innenfor SFO. Undervisning var én skoletime en gang i uka ledet av en fiolinlærer fra kulturskolen. Prosjektet ble avsluttet med at elevene spilte sammen med kulturskolens andre stryke-elever på våravslutningskonsert i teatersalen i Brumunddal. Innkjøp av instrumenter var finansiert av billettinntektene fra julekonserten med Mari Silje og Håkon Samuelsen i Ringsaker kirke sammen med gave fra Sparebanken Hedmark og Eidsiva. Øvrig finansiering var fra kulturskolens overskudd i 2011.

Kulturskoleuke

Kulturskolen deltok i et samarbeidsprosjekt; «Filosofiske samtaler» med biblioteket og skolene på Brøttum, Stavsberg og Kylstad. Elevene på 4. trinn fikk tegnetimer med kulturskolens lærer i visuell kunst, som var knyttet opp mot samtaler elevene hadde med en filosof. Til slutt fikk alle elevene komme til kulturskolen på dagsbesøk for å oppleve skolens forskjellige aktiviteter.

Prosjektet ble finansiert med midler fra Utdanningsdirektoratet.

Barnekoret

Et kortilbud for barn og ungdom inngikk i kulturskolens handlingsplan som ble godkjent i 2007. Tilbudet ble igangsatt fra høstsemesteret 2012, og koret hadde sin første opptreden på julekonserten i Veldre kirke.

Slagverklærer

Det ble tilsatt egen slagverklærer med spesialkompetanse innen klassisk slagverk, et tilbud som har vært etterspurt fra korpene i kommunen.

Antall elever ved kulturskolen

År	2010	2011	2012
Avdeling dans	143	127	116
Avdeling musikk	224	231	236
Avdeling teater	51	57	43
Avdeling visuell kunst	48	49	49
Kurs innenfor SFO-tiden	152	107	125
Salg av tjenester til barnehage	130	180	180
Salg av tjenester til korps (ca. tall)	199	200	215
Salg av tjenester til grunnskoler	78	100	98
Sum	1 025	1 051	1 062

Rapport om bruk av delegert myndighet

	2010	2011	2012
Delegert personalsak	0	1	3

2.11 Bibliotek (VO 57)

Resultatenhetsleder: Mette Westgaard

2.11.1 Ansvarsområde

Ringsaker bibliotek er desentralisert med avdelinger i Brumunddal, Moelv, Nes, Brøttum og Mesnali. Bibliotek er en lovpålagt tjeneste og skal sikre innbyggerne fri og offentlig tilgang til alle typer medier, digitale ressurser og tilgjengelig teknologi. Gjennom aktiv formidling av kunnskap og kultur fremmes opplysning, utdanning og kulturell aktivitet.

2.11.2 Hovedkommentar

Ringsaker bibliotek er den mest besøkte kulturinstitusjonen i kommunen, og har etablert et mangfoldig og variert aktivitetsprogram med ulike typer arrangement og faste tiltak. Samarbeid med lag og foreninger, kommunens servicesenter, næringsavdelingen og kultur og fritid bidrar til at bibliotekene er en arena for offentlig samtale og debatt.

Biblioteket har mange faste arrangement. Barnetimer med høytlesning og sangleker. Strikketreff med språktrening for flerspråklige kvinner og to lesesirkler. Leseombudene gir mennesker som ikke leser sjøl verdifulle litteraturopplevelser og tilgang til skriftlig informasjon.

Skolene satser på sine bibliotek, og bibliotekets skolebibliotekveileder er en god ressurs i utviklingsarbeidet. Bibliotekets barnebibliotekarer er aktive formidlere av ny barne- og ungdomslitteratur, og sørger for å spre leselyst til barnehagebarn og skoleelever. Livslang lesing får god drahjelp av lesevaner som etableres allerede i førskolealder.

Biblioteket gjentok suksessen fra tidligere år og inviterte til Czardasfest med litteratur, opera og mat fra Hai Hang.

2.11.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Besøk pr. innbygger	4,7	4,3	4,2
Utlån pr. innbygger	5,2	4,9	4,7

Både besøks- og utlånstall viser en nedgang fra 2011. Nedleggelse av avdelingen Furnes er en medvirkende årsak til dette. Det er ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2012.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	4,5 %	5,0 %	6,7 %

Sykefraværet er over akseptabelt resultat. Det skyldes en langtidssykmelding som ikke er knyttet til forhold på arbeidsplassen. Det er iverksatt oppfølgingstiltak.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	11,36	11,36	10,93	10,93

Biblioteket har 12 ansatte hvorav 4 har deltidsstillinger. De deltidsansatte jobber frivillig deltid.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	7 919	8 284	7 557	8 144
Driftsinntekter	1 472	1 738	985	1 572
Netto driftsutgifter	6 447	6 546	6 572	6 572

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	0	0	0	13
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto inv.utgift	0	0	0	0

Det har påløpt noen arkitektutgifter i 2012 som følge av at ombygging/restaurering av biblioteket i Brumunddal er i en oppstartfase. Ombyggingen planlegges gjennomført høsten 2013.

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
570 Bibliotek	6 572	6 310	262	4,0 %

Før årsoppgjørdisposisjoner har biblioteket et mindreforbruk på kr 261.907 i forhold til budsjett. Årsaken er vakanser i stillinger i forbindelse med rekruttering.

2.11.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Bibliotekets avdeling på Furnes ble lagt ned 1. juli 2012. Noen av bøkene ble overført andre avdelinger og Kylstad skole. Resten av samlingen og møblene benyttes av skolebiblioteket på Furnes ungdomsskole.

For å videreutvikle biblioteket som værested for småbarnsfamilier startet biblioteket i 2012 med verksteder for barn i Brumunddal på lørdag formiddag med strikking, spikking, tegning og maling.

Biblioteket har en aktiv formidlingsrolle. I stadig sterkere grad søker eksterne aktører et samarbeid rundt ulike arrangement. Boklansering i Moelv av «Vil vinden bære dem» av Claudia Reppen og Furnes og Brumunddal Røde kors sin kveld med Odd-Cato Kristiansen fikk god oppslutning.

Rapport om bruk av delegert myndighet

År	2010	2011	2012
Delegert økonomisak	1	1	0
Delegert personalsak	6	3	5
Delegert innkjøpssak	0	0	0

Idyll på hjerteformede Helgøya.

2.12 Brann (VO 60)

Resultatenhetsleder: Ragnar Sund

2.12.1 Ansvarsområde

Virksomheten reguleres vesentlig av brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter, plan- og bygningsloven med forskrifter og forurensningsloven. Utrykningsstyrkens oppgaver er først og fremst å redde mennesker og dyr og begrense skader på miljø, bygninger og materiell. Beredskapen omfatter sløkking, restverdiredning, bistand ved vannskader, redning ved ulykker og begrenning av skade ved akutt forurensing og andre redningsoppgaver. Brannvesenet rykker bl.a. ut på hjertestans der mannskapene kan være fremme før ambulansen. Andre gjøremål er brannforebyggende arbeid, inkludert feiing av piper og ildsteder. Enheten ivaretar også oppgaven med å føre tilsyn og holde register over nedgravde oljetanker større enn 3.200 liter. Det er fire brannstasjoner i Ringsaker kommune; Mesnali, Nes, Moelv og Brumunddal hvor også administrasjonen er plassert.

2.12.2 Hovedkommentar

2012 var det første hele året med dagkasernering i Brumunddal for ordningen som ble igangsatt med full bemanning fra 15.8.2011. Det ble i 2012 også innført en prøveordning med felles overordnet vakt sammen med nabobrannvesen (Hedmarken brannvesen). Begge ordningene skal i løpet av 2013 evalueres, men så langt ser det ut til at ordningene har fungert godt.

Den mest ressurskrevende brannen i 2012 var brannen på pelletsfabrikken i Brumunddal. Ellers var det noe færre utrykninger enn normalt, spesielt færre store ressurskrevende branner. Dette har også bidratt til et godt økonomisk resultat for enheten.

2.20.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det er ikke gjennomført medarbeider- eller brukerundersøkelser i 2012.

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Andel utførte brannsyn for A-objekter	100 %	100 %	90 %
Andel av feiernes arb.år til beh.prøvd feiing	50 %	55 %	50 %
Antall utarbeidede eller rev. innsatsplaner	20	15	34

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	5,0 %	6,0 %	3,7 %

Måloppnåelsen for 2012 var svært god med kun et unntak. Det manglet tilsyn på 15 av de 150 særskilte brannobjektene av type A. Forebyggende avdeling var i løpet av året involvert i kursvirksomhet og opplæring i forbindelse med den nye dagkasernerte styrken. Etter hvert som dagstyrken har fått mer erfaring og opplæring blir behovet for bruk av ressurser fra forebyggende avdeling redusert. Det vil arbeides aktivt for å oppnå 100 % måloppnåelse på tilsyn i 2013.

Sykefraværet var 3,7 %, noe som er lavere enn målsettingen. Det er spesielt bra at flere som var langtidssykemeldte i 2011 er tilbake i full jobb.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	14,81	18,79	18,87	18,87

Sekretærstillingen ble økt med 0,10 årsverk fra 1.1.2012. Det ble også redusert 0,02 årsverk som følge av en reduksjon fra fire til tre i vaktlagene på Nes som ble vedtatt i forbindelse med budsjett 2012.

Personellressursen består av 17 heltidsstillinger og en deltidsstilling. Enheten har ingen ansatte i ufrivillig deltid. De deltidsansatte brannmannskapene regnes ikke med i oversikten over ufrivillig deltid.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	23 544	26 064	26 605	27 048
Driftsinntekter	7 019	7 814	8 607	9 050
Netto driftsutgifter	16 525	18 250	17 998	17 998

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	818	2 653	618	1 145
Investeringsinntekt	818	552	618	687
Netto inv.utgift	0	2 101	0	458

Når det gjelder investering er det arbeidet med å fullføre oppgraderingen av Brumunddal brannstasjon.

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
600 Brann	17 998	17 044	954	5,3 %

Regnskapet for 2012 viser et overskudd på kr 954.000. Dette skyldes i hovedsak at det har vært spesielt få svært ressurskrevende innsatser i 2012. I tillegg har det kommet inn mer inntekter enn forventet.

2.12.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Forebyggende brannvern

Særskilte brannobjekter	2010 utført	2011 utført	2012 registrert	2012 utført
A-objekter (overnattings-/publikumsbygg)	90	165	150	135
B-objekter (større industri-/lagerbygg)	14	28	42	41
C-objekter (verneverdige-/fredede bygg) ¹⁾	0	2	26	0

1) C-objekter har kun krav om tilsyn hvert fjerde år.

I antall utførte tilsyn er også tematilsyn og egenmeldinger inkludert.

Totalt har ca. 5.000 personer i Ringsaker kommune gjennom ulike tiltak på f.eks. skoler, institusjoner, foreninger og bedrifter fått brannverninformasjon direkte fra brannvesenet. Bl.a. deltok brannvesenet på aksjon boligbrann og brannvernuka med åpen dag på Moelv, Brumunddal, Nes og Mesnali brannstasjoner. 500 kalendere og røykvarslerbatterier ble delt ut. 400 personer fikk også praktisk slukkeøvelse hos brannvesenet. Det ble også kjørt teoriundervisning for ca. 100 personer. Alle barneskolene i Ringsaker fikk tilbud om besøk og undervisning fra brannvesenet til 6. trinn. 450 elever fikk denne undervisningen hos de skolene som takket ja til dette tilbudet. Brannvesenet stilte også med stand og informasjon under Moelvdagene, Glade maidager, og under Byfesten i Brumunddal. Under Bondeungdomslagets stevne på Nes ble det kjørt en informasjonsrunde og demonstrasjon av brann i campingvogn for ca. 1.000 personer. I samarbeid med nabobrannvesen og Hias ble det laget en lokal brannvernbrochure som på høsten ble levert ut/sendt til alle husstander, og til alle med hytter i kommunen. I samarbeid med samme nabobrannvesen og Midt-Hedmark brann- og redningsvesen ble det også utarbeidet en brochure for campingplasser. Det ble også holdt informasjonsmøter med distriktets campingplassdrivere. Samarbeidsprosjektet videreføres i 2013 med mål om felles praksis på håndheving av regelverket på plassene.

Feiing

Feiing	2009	2010	2011	2012
Feide piper helårsbolig	6 641	6 280	5 628	6 477
Feide piper fritidsbolig	76	83	46	49
Utførte tilsyn av fyringsanlegg ¹⁾	1 688	1 369	1 258	1 803
Tilbudte tilsyn av fyringsanlegg	2 420	1 920	1 813	2 392
Antall søknad./meldinger om ildsted behandl.	95	100	160	162

1) Fyringsanlegg som er registrert som tilbudt, men ikke utført skyldes at huseier ikke har møtt fram til avtalt tidspunkt, eller meldt avbud samme dag som tilsynet skulle gjennomføres slik at det ikke har vært mulig å gjøre en avtale med noen andre.

På slutten av 2011 ble det tatt i bruk et nytt datasystem for planlegging, registrering og dokumentasjon av feiing og boligtilsyn. Enheten slet med noen innkjøringsproblemer, men det ble i løpet av 2012 feid ca. 650 flere piper enn budsjettet. Behovet viste seg å være større enn antatt, samtidig ble antall utførte tilsyn det høyeste siden 2007. For feiervesenet var 2012 et godt år med lavt sykefravær og veldig god innsats som resulterte i svært god måloppnåelse.

Beredskap

Utrykninger	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	Gj. snitt
Unødvendig/falsk alarm	167	136	90	158	184	196	165	174	174	139	131	155,82
Grasbrann/skogbrann	10	3	9	9	8	7	9	7	5	7	8	7,45
Bil/båt/vognbrann	13	13	13	17	16	17	9	10	15	7	8	12,55
Pipebrann	32	50	39	39	32	34	29	30	37	19	21	32,91
Annen brann	17	21	28	20	26	12	21	12	7	15	17	17,82
Brannhindrende tiltak	13	12	10	14	21	21	23	23	24	24	23	18,91
Trafikkulykke/ulykke	23	33	41	41	67	49	48	49	46	54	68	47,18
Vannskade/oversvømm.	41	13	8	17	20	24	16	20	24	57	18	23,45
Akutt forurensing	5	7	3	7	12	11	11	13	0	10	1	7,27
Annen assistanse	20	19	29	22	32	25	23	22	27	27	30	25,09
Innbruddsalarm ¹⁾			8	3	3	4	12	16	14	13	8	9,00
Ambulanseoppdrag				5	21	9	15	14	14	12	38	16,00
Hus/hytte/bygn	32	34	24	27	23	21	27	25	26	31	25	26,82
Sum	373	341	302	379	465	430	408	415	413	415	396	400,27
Kontrolloppdrag ²⁾	52	30	9	15	24	22	15	25	11	12	7	20,18
Utrykning fra Hamar brannstasjon (avtale)	8	11	6	18	17	21	24	13	28	28	14	17,09
Rekvirert assistanse HIB			3	2	0	0	1	2	2	2	4	1,78

1) Enkelte kommunale bygg er knyttet til brannvesenet også med innbruddsalarm.

2) Kontrolloppdrag er meldinger som ikke er av så alvorlig karakter at hele vaktlaget blir alarmert.

Vaktlaget i Brumunddal rykket innenfor normalarbeidstiden ut 72 ganger. Blant disse var brannen på pelletsfabrikken i Brumunddal, en brann i en driftsbygning med mange griser og utrykning til hjertestans. Ved alle disse utrykningene kom arbeidet i gang på skadestedet ca. tre minutter tidligere enn med den gamle brannordningen.

I løpet av året bidro Ringsaker brannvesen med hjelp til Hamar ved fem trafikkulykker og én stor bygningsbrann, Gjøvik ved to bygningsbranner, to trafikkulykker og ett redningsoppdrag. Lillehammer og Øyer brannvesen har rykket ut i grenseområdene mot Lillehammer til én bygningsbrann og én ulykke i løpet av året. Laget ved Nortura rykket ut én gang i løpet av året utenfor bedriften.

Blant innsatsene som er registrert som trafikkulykke/ulykke er seks av innsatsene andre ulykker enn trafikkulykker.

Nye tiltak

Som et ledd i innsparingen i forbindelse med arbeidet for å få til et budsjett i balanse i 2012, vedtok kommunestyret å redusere bemanningen på brannlagene på Nes fra fire til tre. Budsjettmålet ble nådd uten at noen ble sagt opp. Det lot seg gjøre ved naturlig avgang, én som sluttet frivillig og at mannskapene sa seg villig til å få 1-2 færre vakter enn før. Nedbemanningen var gjennomført 31.12.2012 når den siste sluttet pga. aldersgrensen. Én stilling ble formelt inndratt 1.1.2012 og tre stillinger fra 1.1.2013.

Fra og med 26.1.2012 har brannvesenet samarbeidet med nabobrannvesen (Hedmarken brannvesen) om felles overordnet vakt i Hamar, Løten, Stange og Ringsaker. I oktober ble det foretatt en enkel evaluering blant de involverte som konkluderte med at ordningen så langt hadde fungert greit, men at erfaringsgrunnlaget var for lite til å konkludere endelig om ordningen bør fortsette permanent. Ordningen er videreført i 2013, og planlegges evaluert i løpet av året.

Rapport om bruk av delegert myndighet

I løpet av 2012 ble det behandlet 18 delegerte brannsaker. Tilsvarende tall for 2011 var 20, og 9 i 2010.

2.13 Landbruk (VO 61)

Landbrukssjef: Stein Inge Wien

2.13.1 Ansvarsområde

Landbrukskontoret har ansvar for den kommunale landbruksforvaltningen. Dette omfatter administrasjon av økonomiske og juridiske virkemidler som regulerer landbruket. Enheten skal ha en aktiv profil når det gjelder næringsutvikling innen tradisjonelt landbruk med bygdenæringer, samt øvrige landbruksrelaterte næringer i kommunen. Enheten har videre ansvar for landbruksvikarer, klinisk veterinærvaktordning i kommunen, kommunalt rovviltlag, viltforvaltning samt naturforvaltning og friluftsliv.

2.13.2 Hovedkommentar

Tabellen under viser en oversikt over noen av de viktigste tilskuddsordningene som forvaltes av landbrukskontoret og hvilke beløp som er tilført brukerne i Ringsaker kommune i 2012:

Tilskuddsordninger

	Mill. kroner
Produksjons- og avløsertilskudd/sykdomsavløsning	130,2
Investeringer gjennom Innovasjon Norge	8,5
Spesielle miljøtiltak i jordbruket*	2,0
Regionalt miljøprogram	4,4
Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel	2,5
Finansiering av skogflisråstoffproduksjon	2,2
Skogkultur (av dette 2,1 mill. kroner skogbruksplaner)	2,7

*) Midlene har gått til verneverdige bygninger, kulturminner, vedlikehold av kulturmark, sykkelsti og biologisk mangfold.

Etter et år med få søknader i 2011, kom det i 2012 inn 28 søknader om tilskudd i forbindelse med investeringer innen tradisjonelt landbruk i Ringsaker. Av disse fikk 22 innvilget midler i form av tilskudd og rentestøtte. Gjennomsnittlig investeringskostnad ligger på drøyt 3 mill. kroner. Dette vitner om stor investeringsvilje når det gjelder matproduksjon i Ringsaker. Det er investeringer innen alle driftsgrener, men få prosjekter innenfor mjølkeproduksjon og frukt/bær/grønnsaker. 2012 var året for videreutvikling av eksisterende bygdenæringer innen gardsturisme, men med kun en nyetablering. Det er nå 584 landbruksforetak i kommunen, en økning på fire fra 2011.

Det var også i 2012 betydelige tap av sau på beite, forårsaket av rovvilt. Totalt ble det gitt erstatning for 713 småfe. Gjennomsnittlig tap var på 6,7 %, mens enkeltbesetninger har hatt opptil 20 % i tap. Det kommunale fellingslaget besto av 17 mann, og det ble nedlagt 758 timer i forbindelse med fellingsforsøk. Ringsaker kommune fikk også i store deler av 2012 ansvaret for å koordinere fellingsforsøkene i regionen. Det ble ikke felt rovvilt i forbindelse med betinget skadefelling i Ringsaker i 2012.

Tømmerprisene ble lavere for alle sortimenter i 2012. Avsetningssituasjonen sammen med reduserte muligheter for eksport av trevirke i alle former har bidratt til dette. Interessen for hogst var likevel fortsatt stor. Det ble totalt avvirket 202.424 m³ tømmer for salg i Ringsakerskogene i 2012, mot 187.384 m³ året før. Førstehandsverdien av dette tømmeret var ca. 65 mill. kroner. I 2012 ble takseringen av det totale skogarealet ferdigstilt. Avvirkningen er i følge de ferske tallene derfra fortsatt noe høyt i forhold til balansekvantumet.

Det ble plantet 979.712 skogplanter inkludert suppleringsplanting (90.600) i 2012, mot 724.100 i 2011. Behandlet areal for ungskogpleie utgjorde 2.688 dekar, en nedgang fra 2011. Markberedningsarealet økte fra 1.775 dekar i 2011 til 2.181 dekar. Skogsprøytingen endte på 694 dekar. Det ble også gjennomført forebyggende tiltak som markberedning før planting samt hogst av skadd skog på vårparten og forsommeren for å redusere skader som følge av stedvis for høye bestander av granbark- og gransnutebiller.

Av en tildelt kvote på 449, ble det felt 411 elg i 2012. For hjort ble det tildelt tolv og felt elleve dyr. 2012 er andre året for gjeldende treårs bestandsplan (2011 – 2013) for elg og hjort i Ringsaker. Til sammen legger planen opp til en felling av 1.265 elg og 36 hjort i planperioden. Hittil er 842 elg og 16 hjort felt. Elgstammen i Ringsaker er svakt minkende, men med variasjoner lokalt. Hjortestammen synes å være økende. Dette er ikke ønskelig, men gjennom økt fokus på utnyttelse av jakttid og aktiv bruk av bestandsplanen håper en å stoppe denne utviklingen.

Det ble felt 174 rådyr av en kvote på 325. Rådyrstammen varierer mye innad i kommunen. Av bever ble det felt fire dyr av en kvote på ti, alle i fjellområdene.

Av fallvilt ble det levert 34 elg som ga en inntekt på kr 103.000.

2.13.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Tilfredshet med tjenestene	5,0	4,0	5,3
Kvaliteten på tjenesten	5,0	4,0	5,5
Tilfredshet med samarbeid og medvirking	5,0	4,0	4,6
Tilfredshet med informasjon	5,0	4,0	5,0

Brukerundersøkelsen omfatter brukernes tilfredshet med enhetens håndtering av skogfondsordningen, og resultater er fra 2011. Neste brukerundersøkelse gjennomføres i 2013.

Det er ikke foretatt medarbeiderundersøkelse i 2012.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	3,0 %	5,0 %	6,3 %

Sykefraværet på 6,3 % er dårligere enn målsettingen, men fraværet er mindre enn i 2011 hvor resultatet var 11,6 %. Enheten har én langtidssykemeldt, og lite korttidsfravær.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	10,09	10,09	10,09	10,09

Personellressursen består av 10 heltidsstillinger, og 6 deltidshjemler knyttet til fallviltgruppen på 0,015 årsverk hver. Disse deltidshjemlene regnes ikke med i oversikten over ufrivillig deltid.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	9 266	11 315	8 628	9 823
Driftsinntekter	4 498	6 466	3 664	4 860
Netto driftsutgifter	4 768	4 849	4 964	4 964

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
610 Landbruk	4 964	4 963	1	0 %

I regnskapet for 2012 ligger det inne et overført mindreforbruk fra 2011 på kr 300.000. Regnskapet for 2012 viser et mindreforbruk på kr 1.000, og et disposisjonsfond ved årsskiftet på kr 847.222. Deler av mindreforbruket fra tidligere år har blitt benyttet til økte aktiviteter knyttet til næringsutvikling gjennom flere større prosjekter i kommunen. Det øvrige inntektsførte mindreforbruket har blitt benyttet for å dekke merforbruk av enkelte driftsutgifter, gjennomføring av Landbrukstinget og andre tiltak for økt fokus på næringsutvikling innen primærlandbruket og annen landbruksrelatert næring i kommunen. Tiltak er i stor grad gjennomført i samarbeid med næringsmiddelindustrien og faglagene i Ringsaker.

2.13.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

I perioden 2010 – 2012 har Ringsaker kommune i samarbeid med Mjøsen Skog BA og Fylkesmannen i Hedmark gjennomført et skogtakseringsprosjekt for hele skogarealet i Ringsaker. De fem bygdeallmenningene og Pihl AS deltok sammen med bortimot hele gardsskogsarealet – 600.000 dekar produktiv skog. Prosjektet ble ferdigstilt høsten 2012. Alle deltakende skogeiere har nå fått tilsendt moderne digitalt og analogt verktøy til hjelp i sin skogforvaltning. Den offentlige skogforvaltningen i Ringsaker har skaffet seg en total oversikt over

skogressursene og hvilke behov som kreves innen skogskjøtselen de nærmeste årene. Dette blir utmerket bakgrunnsmateriale for å legge strategier for å øke innsatsen innen skogkulturen. Takseringen avdekket også at den totale avvirkingen i kommunen har ligget litt i overkant av balansekvantumet.

I 2010 og 2011 er det sendt brev til aktuelle skogeiere med påminnelse om foryngelsesplikten i skog, jf. Skogbruksloven § 6. Disse henvendelsene har ført til tilfredsstillende utbedring av situasjonen, og ble sluttført i 2012. Man vil fortsette med samme type henvendelser i 2013. Ringsaker kommune vil også fokusere på skogsbilveganlegg. Målet er å heve standarden på eksisterende skogsveger samt øke innsatsen innen vegvedlikehold.

Landbrukskontoret har vært aktive i arbeidet med økt næringsutvikling innen landbruket både innen tradisjonelt jordbruk, skogbruk og ulike tilleggsnæringer i landbruket. Dette synliggjøres blant annet i form av antall søknader om Bygdeutviklingsmidler gjennom Innovasjon Norge. Kontoret har også fokusert på mjølkeproduksjonen, storfekjøttproduksjon samt produksjon av sau i kommunen og regionen for øvrig. Dette gjennomføres ved egne prosjekt i samarbeid med Hedmarken landbrukskontor, Tine, Nortura og Innovasjon Norge, delvis finansiert av Fylkesmannen. Det forberedes også en satsning innen grønnsaker, frukt og bær i kommunen. Dette er prosjekter som videreføres i 2013. Det er også startet et prosjekt i kommunen for bekjempelse av uønskede planter, finansiert av Fylkesmannens miljøvernavdeling.

Ringsaker kommune avsluttet i 2012 sitt prosjekt med en koordinator for Inn på tunet i 40 % stilling. Prosjektkoordinatoren gjorde en stor innsats for å gjøre kjent i egen organisasjon hva tjenesten Inn på tunet er, samt finne aktuelle bønder til å starte opp slik bedrift.

Et utvalg av behandlede saker

	2009	2010	2011	2012
Prod.tilskudd antall søknader januar/august	460/608	450/599	436/580	443/584
Konsesjonssaker	30	22	17	23
Bo-/drivepliktsaker, søknader	13	1	0	0
Jordlovsaker	70	43	61	33
Klagesaker	6	3	4	5
Bu-midler, tradisjonelt landb. – søknader	22	32	18	25
Bu-midler, tilleggsnæring – søknader	11	9	11	10
Trad. landbruk omsøkte investeringer	69 mill. kr	85 mill. kr	58 mill. kr	90 mill. kr
Gjødslingsplaner	76	74	74	81
Regionalt miljøprogram	284	244	231	217
Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel	217	217	204	189
Spesielle miljøtiltak i jordbruket	30	28	40	55
Landbruksveier	9	8	2	5
Vernskogsaker	6	3	2	3
Skogfondbilag	449	387	370	707
Søknader om tynningstilskudd	5	4	2	3
Sykeavløsertilskudd	112	98	81	95
Ferieavløsertilskudd	395	385	370	378
Nydyrking	10	10	30	34
Prisvurdering v/tvangssalg	3	1	1	1
Viltlovsaker	7	8	10	7
Elg – tillatt felt/felt	434/407	413/397	449/431	449/411
Hjort – tillatt felt/felt	6/1	9/5	12/5	12/11
Rådyr – tillatt felt/felt	346/147	349/152	349/167	325/174
Fallvilt hjort/elg/rådyr	0/65/62	0/67/59	1/83/47	0/69/60

2.14 Teknisk drift (VO 62)

Resultatenhetsleder: Per Even Johansen

2.14.1 Ansvarsområde

Teknisk drift har ansvaret for kommunaltekniske tjenester som park, veg, vann, avløp, forvaltningsoppgaver innenfor renovasjon av husholdningsavfall, tettstedsutvikling, tilrettelegging av bolig og næringstomter samt planlegging og gjennomføring av utbyggingsprosjekter innenfor nevnte tjenesteområder.

2.14.2 Hovedkommentar

Kommunens vannverk er godkjent i henhold til drikkevannsforskriften, og leverer vann med tilfredsstillende kvalitet til alle abonnenter. Vannkvaliteten på ledningsnettet er tilfredsstillende, men det har forekommet tilfeller med for høyt bakterietall i noen vannforsyningsområder som har medført ekstra kloring. I 2012 ble det gjennomført internrevisjon av vannforsyningen. Det arbeides med å redusere vannlekkasjer, og antall lekkasjesøk som utføres er økt. Mattilsynet påpekte ved tilsyn at kommunen må forbedre rutinene for å kontrollere vannkvaliteten på nettet etter lekkasjer eller planlagt vedlikehold som kan skape trykkløst nett. Kommunen har tatt i bruk et system for massevarsling via telefon og SMS til forbrukerne om forhold som kan medføre helsemessig risiko.

Ved vannverkene i Moelv og Brumunddal nærmer produksjonen seg kapasitetsgrensen. Store utbyggingsprosjekter og gradvis økning de neste årene kan utløse behov for å øke kapasiteten. Kommunen deltar i benchmarking-prosjektet BedreVA, sammen med 68 andre kommuner. Prosjektet har evaluert standarden på ledningsnettet, som er karakterisert som «mangelfull», pga. lekkasjer og liten sanering. Det konkluderes med at det er behov for å styrke tilgangen på reservevannkilder.

Alle avløpsrenseanleggene har oppnådd sine renskrav. Innlekksprosenten er fortsatt for høy til tross for gode resultater i prosjektet «Drep Innlekk» over flere år. Prosjektet «Økt fokus på avløp» er iverksatt for å sette konkrete mål for kvaliteten i avløpstransport og avløpsbehandling. Større og mer systematisk fornyelse av ledningsnettet, mer effektivt tilsyn på ledningsnettet og mer optimal drift på renseanleggene ble identifisert som satsingsområder. En høyere utskiftingstakt forutsetter en systematisk oversikt over transportsystemet slik at tiltak kan prioriteres etter kost/nytte.

Promenaden er påbegynt.

I 2012 ble de tekniske retningslinjene for avløpspumpestasjoner, trykkøkere, høydebasseng og VA-ledninger revidert. I tråd med kommunens handlingsplan for energi og klima 2012-2015, er det iverksatt flere tiltak for å redusere strømforbruket i vann- og avløpstjenestene.

Det registreres større mengder overvann i sentrumsområdene. Prosjekter for å avskjære og lede overflatevann ut i nærmeste bekk eller elv er iverksatt. Dette vil minske belastningen på det offentlige avløpsnett og minske muligheten for kjelleroversvømmelser ved ekstrem nedbør. I nye reguleringsplaner og byggeprosjekter tilstrebes at overvann i størst mulig grad skal infiltreres eller på annen måte håndteres lokalt. Ved utbygging i sentrum er det viktig å tilrettelegge for etablering av flomveier for å øke sikkerheten mot flomskader.

I samarbeid med planseksjonen ble det i 2012 satt sammen en prosjektgruppe for å gjennomgå og lage et forslag til retningslinjer for kommunale veier og gater i Ringsaker kommune. Arbeid med kvalitetsheving på det kommunale vegnettet har vært videreført i 2012 med utskifting og dimensjonering av stikkrenner for bedre overvannshåndtering og forhindre skader på veggen. Det tilføres hvert år store mengder grus til bygdevegene for å opprettholde tilfredsstillende kvalitet. Påføring av klorkalsium og høvling er en viktig del av det årlige vegvedlikeholdet. Nettjenesten «Vegen min» sørger for en brukervennlig måte å registrere saker, hurtigere saksgang og mere fornøyde brukere.

Vinteren 2012 anses som normal og utgiftene til vintervedlikehold er innenfor budsjettet. Det har vært et moderat behov for tining og fjerning av is. Alt vintervedlikehold av kommunale veier ble lagt ut på anbud i 2011 og er gjeldende til 2014. Overtagelse av flere sentrumsnære anlegg hvor det må tas hensyn til overflater og detaljer fører til økt behov for tilpasset utstyr.

I k.sak 101/2012 ble eierskapet til de kommunale gatelysanleggene overført fra Eidsiva Nett AS til Ringsaker kommune fra 1.9.2012. Dette har gitt en bedre oversikt over tilstand og teknisk kvalitet på de anleggene kommunen eier. Kommunen har tidligere bekostet alle utgifter til drift og vedlikehold av gatelysanleggene, men har nå i tillegg ansvaret for inngåelse av kontrakter for drift og vedlikehold.

Som følge av flere faste ansatte har mengden hogstoppdrag utført på førjulsvinteren økt. Det er et stort behov for opprydding og uttynning av trær på kommunale eiendommer og ved kommunale bygg som f.eks. barnehager og skoler. Det fokuseres på beskjæring og vedlikehold av trær for å forlenge levetiden. Det er videre lagt vekt på estetisk opprustning og skjøtsel av de nye bysentra hvor man har jobbet med å tilpasse kvalitet av installasjoner og anlegg. Den oppgraderte estetiske standarden har fått positiv oppmerksomhet i media og hos publikum.

I Brumunddal har første del av elvepromenaden kommet på plass, Mølleparken er fullført og de to siste kunstverkene er installert i rundkjøringene i miljøgata.

Moelv har fått et nytt gatetun i forlengelsen av nytt stasjonsområde. Det er anlagt en ny veg fra stasjonsområdet ned til rundkjøringa ved Garveriet, som har gitt en bedre trafikkavvikling fra bussterminalen/stasjonsområdet og ut av byen. Inngangspartiet utenfor Garveriet er oppgradert og har fått et estetisk løft, og gangvegen langs jernbanen fra Garveriet har fått fast dekke. Før jul fikk Moelv ny julegate.

I 2012 ble det solgt 12 kommunale boligtomter, som er en nedgang på seks tomter fra 2011. Det ble ikke lagt ut nye boligtomter for salg i 2012. Prosjektering av nye boligområder på Minka, Lille Almerud og Stavsjø ble påbegynt.

Utbyggingen av VA-anlegg Sjusjøen-Moelv er godt i gang. Næroset har blitt koplet på offentlig vann og mange huseiere er på tur til å kople seg til det offentlige nettet. Nær alle pumpestasjonene er bygd. Nye parseller og høydebasseng er prosjektert og skal bygges i 2013.

Det er stor aktivitet innen utbygging av kommunaltekniske anlegg og teknisk drift har i tillegg til nevnte sentrumsprosjekter bygd flere store og mindre prosjekter siste år. Av disse nevnes:

- Sangheim Solheim, VA-ledninger
- Moelva, sanering VA
- Sanering VA-ledninger Selandsgutua på Tingnes
- Fortau Kongsvegen Brumunddal
- Belysning av gågata Brumunddal
- Tursti Næroset
- Diverse trafikksikkerhetstiltak

2.14.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det er ikke foretatt medarbeider- eller brukerundersøkelser i 2012.

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Bakterielle vannprøver	100 %	98 %	97 %
Utslippskrav avløp	100 %	96 %	100 %

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	5,0 %	6,0 %	7,8 %

Det ble målt avvik på 3 % av de ordinære drikkevannsprøvene, på rent vann og distribusjon. I totalt 11 av 361 prøver ble det påvist koliforme bakterier (stort sett én) og 0 E.coli. Driftsassistansen for Hedmark har levert årsrapport for avløpsrensingen. I 2012 er alle utslippskravene oppfylt ved avløpsanleggene.

Sykefraværet siste 12 måneder er på 7,8 % og er høyere enn akseptabelt resultat. Korttidsfraværet for enheten ligger lavt. Langtidsfraværet ligger høyt og skyldes forhold som ikke er jobberelatert.

Personalinnsats

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	52,00	54,00	56,00	56,00

I forbindelse med budsjett 2012 ble to stillinger innen parkavdelingen omgjort fra ekstrahjelp til faste stillinger finansiert innenfor vedtatt budsjetttramme.

Enheden har ingen deltidsstillinger.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	142 705	155 631	158 019	169 818
Driftsinntekter	113 332	128 401	129 969	140 437
Netto driftsutgifter	29 373	27 230	28 050	29 381

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	84 164	77 318	46 155	101 584
Investeringsinntekt	-4 806	19 763	14 700	9 416
Netto inv.utgift	79 358	57 555	31 455	92 168

Avvik i netto investeringsutgift skyldes i hovedsak etterslep fra tidligere års bevilgninger.

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
620 Teknisk drift	28 050	27 961	89	0,3 %

Før årsoppgjørdisposisjoner har teknisk drift et positivt budsjettavvik på om lag kr 89.000. Dette skyldes et underskudd på 1,331 mill. kroner innenfor hovedområde renovasjon og et overskudd utenfor VAR-område på 1,420 mill. kroner.

2.14.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Generelt

De siste 10 årene er kravet til internkontrollsystemer, beredskapsplaner og dokumentasjon for vann- og avløpsanlegg blitt betydelig mer omfattende.

Dekningsgrader for vann, avløp og renovasjon, beløp i 1.000 kr

	2009	2010	2011	2012
Dekningsgrad vann (funksjon 340,345)				
Totale utgifter inkl. fellesutgifter og kapitalkostnader	24 521	27 698	31 837	30 840
Inntekter	23 780	25 281	32 149	34 736
Prosentvis dekning	97	91	101	113
Dekningsgrad avløp (funksjon 350,353)				
Totale utgifter inkl. fellesutgifter og kapitalkostnader	41 841	44 729	48 343	52 067
Inntekter	40 700	39 967	49 982	55 468
Prosentvis dekning	97	89	103	107
Dekningsgrad septik (funksjon 354)				
Totale utgifter inkl. fellesutgifter og kapitalkostnader	5 618	5 600	5 382	5 457
Inntekter	5 568	6 437	6 712	7 353
Prosentvis dekning	99	115	125	135
Dekningsgrad renovasjon (funksjon 355,357)				
Totale utgifter inkl. fellesutgifter og kapitalkostnader	29 057	31 423	35 321	37 276
Inntekter	27 680	30 460	34 341	35 945
Prosentvis dekning	95	97	97	96

Dekningsgraden angir hvor stor andel av utgiftene som dekkes ved inntekter. Når dekningsgraden er over 100 %, avsettes overskytende på VAR-fond for å få avgiftsregnskapet i balanse. Når dekningsgraden er under 100 %, brukes VAR-fond for å få regnskapet i balanse eller tjenesten har et underskudd. Fra 2008 ble septik skilt ut med egne kostnader til slambehandling, kapitalkostnader og avsetning/bruk av fond.

Ved beregning av kapitalkostnadene er det benyttet gjennomsnittlig rente for norske statsobligasjoner med 3 års gjenstående løpetid + 1 prosentpoeng. Det er brukt en rente på 2,44 % i regnskapet for 2012. I opprinnelig budsjett for 2012 var det lagt til grunn en rente på 3,75 %.

På bakgrunn av lavere rente og lavere avskrivningsgrunnlag enn antatt, ble kapitalkostnadene redusert i 2. tertialrapport, jfr. k.sak 92/2012, med 5,789 mill. kroner for vann og 6,480 mill. kroner for avløp. Gebyrinntektene ble redusert med 5 mill. kroner for vann og 5,480 mill. kroner for avløp, mens pensjon inkl. arbeidsgiveravgift økte med 0,789 mill. kroner for vann og 1 mill. kroner for avløp for å dekke reguleringspremien fra KLP.

Hovedområdene vann og avløp har en netto avsetning til bundne driftsfond på hhv. 3,896 mill. kroner og 3,402 mill. kroner. Overskuddene på vann og avløp skyldes i hovedsak høyere inntekter fra års- og tilknytningsgebyrer enn budsjettet da byggeaktiviteten på slutten av året ble høyere enn forutsatt ved 2. tertial. I tillegg ble strømprisen lavere enn budsjettet.

Hovedområde septik har en netto avsetning til bundne driftsfond på 1,896 mill. kroner. Overskuddet skyldes i hovedsak lavere pris på tømning og transport av septik og mindre leverte mengder til Hias IKS enn det som var lagt til grunn i budsjettet.

Hovedområde renovasjon fikk et underskudd på 1,331 mill. kroner. Underskuddet skyldes i hovedsak at utgiftene til Hias økte med kr 850.000 på grunn av økt avfallsmengde fra fjellrenovasjon og ekstra transportkostnader med vinterrenovasjon som ikke var budsjettet. I tillegg ble inntektene fra årsgebyrer kr 408.000 lavere enn budsjett, som skyldes en økning i antall innvilgede søknader om fritak fra renovasjonsordningen og at fradraget for hjemmekompostering ble større enn budsjettet.

Hovedområde renovasjon hadde ved inngangen til 2012 et udekket underskudd på 2,132 mill. kroner. I 2012 ble 0,921 mill. kroner av dette underskuddet dekket. Ved utgangen av 2012 har hovedområde renovasjon et akkumulert underskudd på 2,542 mill. kroner, som må dekkes inn de kommende år.

Oversikt over bundne fond innen VAR-området siste 5 år, beløp i 1.000 kr

År	Vann				Avløp			
	IB	Bruk	Avsetn.	UB	IB	Bruk	Avsetn.	UB
2008	3 070	1 848	111	1 333	8 540	6 631	3 216	5 125
2009	1 333	3 893	3 173	613	5 124	7 062	6 070	4 132
2010	613	711	98	0	4 132	5 938	1 806	0
2011	0	447	769	322	0	601	2 293	1 692
2012	322	181	4 180	4 321	1 692	1 937	5 463	5 218

År	Renovasjon				Septik			
	IB	Bruk	Avsetn.	UB	IB	Bruk	Avsetn.	UB
2008	605	605	0	0				
2009	0	0	0	0				
2010	0	796	796	0	0	0	866	866
2011	0	0	0	0	866	0	1 401	2 267
2012	0	0	0	0	2 267	0	1 998	4 265

Pr 31.12.2011 var VAR-fondene på til sammen 4,281 mill. kroner. Fra 2011 til 2012 er det en nettoøkning på VAR-fondene med 9,523 mill. kroner. Dette inkluderer avsatte renter på VAR-fondene med til sammen kr 329.000. Pr 31.12.2012 er saldoen for fondene 13,804 mill. kroner.

Nye tiltak

Av større driftstiltak nevnes ny styring og overvåkning på Lageret og Vervenvika avløpspumpestasjoner, samt flere sonemålere på vannledningsnettet.

Rapport om bruk av delegert myndighet

Type sak	Antall 2010	Antall 2011	Antall 2012
Delegert vegsak	14	11	25
Delegert økonomisak	30	55	51
Delegert innkjøpssak	47	26	19
Delegert personalsak	15	16	13
Delegert forurensningssak	4	0	2

Endring i antall delegerte forurensningssaker skyldes delegering av myndighet til Hias IKS.

I samarbeid med Hedmark fylkeskommune og Statens vegvesen har kommunen utsmykket rundkjøringene i Miljøgata i Brumunddal. I juni ble kunstverkene avduket.

2.15 Kart og byggesak (VO 63)

Kart og byggesakssjef: Atle Ruud

2.15.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter bygge-, delings- og seksjoneringssaker, kart og oppmåling, avløp fra spredt bebyggelse og eiendomsskatt.

2.15.2 Hovedkommentar

Aktivitet innenfor byggesaksområdet var omtrent som i 2011. Totalt ble det godkjent nybygging av ca. 75.000 m² mot ca. 80.000 m² i snitt for foregående femårsperiode. Det er gjennomført 70 tilsyn. Det er ilagt fem overtredelsesgebyr. I 2012 ble det opprettet 423 eiendommer mot 256 i snitt for foregående femårsperiode. Det ble opprettet 309 nye adresser mot 338 i 2011. Ved utgangen av 2012 var det vel 19.000 eiendomsskatteobjekter.

2.15.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det er ikke gjennomført medarbeider- eller brukerundersøkelser i 2012.

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Antall klagesaker omgjort pga. saksbehandlingsfeil	0	0	2

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	5,0 %	6,0 %	5,1 %

Ett av målene for å vurdere kvaliteten på tjenesten er at ingen klagesaker mht. bygge og fradelingssaker skal omgjøres av Fylkesmannen. I 2012 ble to saker omgjort.

Sykefraværet i 2012 var 5,1 % og er noe svakere enn målet på 5 %. I hovedsak er sykefraværet langtidsfravær og noe av dette er arbeidsrelatert. Noe korttidsfravær er relatert til innklimaet.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	17,50	16,50	16,50	16,50

Ved utgangen av 2012 har virksomhetsområdet 15 heltidsstillinger og tre deltidsstillinger. De deltidsansatte ønsker større stilling.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	11 617	13 410	13 560	16 534
Driftsinntekter	8 788	11 281	11 414	14 388
Netto driftsutgifter	2 829	2 129	2 146	2 146

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	235	233	150	495
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto inv.utgift	235	233	150	495

Investeringene ble finansiert ved overføring fra driftsbudsjettet.

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
630 Kart og byggesak	2 146	- 471	2 617	122,9 %

Enheten fikk et overskudd på 2,617 mill. kroner i 2012. Dette inkluderer inntektsføring av kr 600.000 av overskuddet fra 2011. Årsaken er økte inntekter innenfor kart og oppmåling pga. mange fradelingssaker.

2.15.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Generelt

Aktivitetene innenfor byggesak var i 2012 omtrent som i 2011. Det var imidlertid en stor økning i hyttebygging på fjellet. Som følge av ca. 110 innløsningssaker i Brøttum almenning og nye feltutbygginger, har det vært en vesentlig økning i antall nye eiendommer i 2011 og 2012. Det har til dels vært utfordrende å håndtere den store økningen i antall fradelingssaker.

Nye tiltak

I forbindelse med innføringen av fagprogrammet Komtek, også for teknisk drift og brann, har det vært nødvendig med en del opprydding og tilpasninger, for å få effektivisert og utnyttet mulighetene som ligger i en felles dataplattform.

Hovedtrekk i årsproduksjonen

År	2010	2011	2012
Byggetillatelser for nye boenheter (antall)	103	113	103
Tillatelse forretning/industribygg (m ² areal)	15 038	17 614	10 769
Tillatelse institusjonsbygg (m ² areal)	793	1 945	6 328
Tillatelse landbruksbygg (m ² areal)	14 138	10 545	18 620
Tillatelse hytter (antall)	62	65	112
Nye eiendommer	211	311	423
Nye seksjoner	9	109	20
Registrering av spredte avløpsanlegg	270	130	150

Rapport om bruk av delegert myndighet

År	2009	2010	2011
Delegerte byggesaker	741	818	766
Delegerte delingssaker	135	204	266
Delegerte dispensasjonssaker	104	144	205
Delegerte utslipssaker	76	44	70

2.16 Kemnerkontoret (VO 70)

Resultatenhetsleder: Per Kollstrøm

2.16.1 Ansvarsområde

Kemnerkontoret har ansvaret for alle kommunale oppgaver som er relatert til skatt mv. og kommunal fakturering. For skatteområdet omfatter dette innfordring, kontrollvirksomhet, skatteregnskap, skatteoppgjør og saksbehandling overfor det regionale skatteutvalget. Kommunal fakturering omfatter fakturering, innfordring av kommunale krav/lån og merkantile oppgaver.

2.16.2 Hovedkommentar

Kemnerkontorets driftsbudsjett for 2012 var, med unntak av korrigeringer for kjente endringer, en framskriving av budsjettet for 2011.

Kemnerkontoret er i stor grad ajour med sine hovedarbeidsoppgaver og har ingen uløste publikumsorienterte oppgaver av betydning. Det benyttes gode og ajourførte rutinebeskrivelser og virksomhetsplaner i organisasjonen og saksbehandlingen.

2.16.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Tilfredshet med tjenestene	5,0	4,0	4,3
Kvaliteten på tjenesten	5,0	4,0	4,2
Innbetalt restskatt 2010 pr. 31.12.12	85,00 %	83,00 %	89,34 %
Innbetalt forskuddsskatt 2011 pr. 31.12.12	96,00 %	95,00 %	99,26 %
Innbetalt forskuddstrekk 2011 pr. 31.12.12	99,00 %	98,00 %	99,97 %
Innbetalt arb.giv.avgift 2011 pr. 31.12.12	99,00 %	97,00 %	99,91 %
Antall regnskapskontroller pr. 31.12.12	30	25	49
Restanse kommunale krav pr. 31.12.12	5 mill. kr	6 mill. kr	7,7 mill. kr
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	5,0	4,0	4,5
Tilfredshet med informasjon	5,0	4,0	4,1

Målgruppen for brukerundersøkelsen var arbeidsgivere som har vært i kontakt med skatteavdelingen.

Manglende måloppnåelse vedrørende restanse kommunale krav skyldes i hovedsak at totalt fakturert beløp har økt fra 313,8 mill. kroner i 2011 til 361,5 mill. kroner i 2012, dvs. en økning på 47,7 mill. kroner eller 15,1 %. En så vidt stor økning i det fakturerte beløp er ofte ensbetydende med en økning i restansmassen. I tillegg er det fakturert flere større beløp i slutten av året som ikke er registrert som innbetalt i 2012. Eventuell innfordring av disse beløpene vil skje i 2013. Kommunen er også involvert i gjeldsordningssaker der innfordringstiltak er stilt i bero inntil videre.

Det vedtatte restansemålet er ikke nådd, men sum restanse utgjør bare ca. 1 % av totalt fakturert beløp. Dette betyr en innbetalingsprosent på ca. 99. Dette vurderes som et godt resultat.

Medarbeidere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Brukernes tilfredshet med ansattes engasjement og kompetanse	5,0	4,0	4,5

Det er ikke foretatt medarbeiderundersøkelse i 2012.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	7,0 %	8,5 %	3,2 %

Sykefraværet på 3,2 % er bedre enn målsettingen, og lavere enn i 2011 hvor resultatet var 4,3 %.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	15,06	15,06	15,06	15,06

Ved kemnerkontoret er det 11 heltidsstillinger og 5 deltidsstillinger, hvorav 3 er registrert som ufrivillig.

Alle ufrivillig deltidsansatte har i store deler av 2012 fungert i heltidsstillinger gjennom vikariater. Deltidsansatte har blitt oppfordret til å søke på ledige deltidsstillinger i kommunen med tanke på å oppnå til sammen hel stilling. Ved kommende gjennomgang av kemnerkontorets organisasjons- og bemanningsplan, vil én ufrivillig deltidsstilling bli omgjort til heltidsstilling.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	8 506	9 072	9 492	9 481
Driftsinntekter	3 154	3 622	4 117	4 106
Netto driftsutgifter	5 352	5 450	5 375	5 375

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
700 Kemnerkontoret	5 375	5 126	249	4,63 %

Kemnerkontoret har et positivt budsjettavvik på kr 249.000. Overført overskudd fra 2011 var kr 460.000. Deler av overført overskudd er brukt til å dekke merforbruk av enkelte driftsposter.

2.16.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

År	2010	2011	2012
Totalt innbetalt skatt inkl. renter/innf.utg.	1 959,1 mill. kr	2 018,9 mill. kr	2 192,6 mill. kr
Totalt innbetalt arbeidsgiveravgift	932,9 mill. kr	966,3 mill. kr	1 051,6 mill. kr
Kommunens netto skatteinntekter	607,6 mill. kr	547,9 mill. kr	594,9 mill. kr
Avholdte utleggsforr.skatt/arb.giv.avgift	170 stk.	201 stk.	241stk.
Antall anmeldelser vedr. arbeidsgivere	3 stk.	5 stk.	2 stk.
Antall konkursbegjæringer	4 stk.	13 stk.	12 stk.
Antall konkurser åpnet	1 stk.	4 stk.	3 stk.
Antall regnskapskontroller	32 stk.	23 stk.	49 stk.
Antall saker behandlet i skatteutvalget	9 stk.	4 stk.	7 stk.
Antall utsendte fakturaer komm. fakturering	123 915 stk.	125 575 stk.	125 737 stk.
Totalt fakturert beløp komm. fakturering	291,1 mill. kr	313,8 mill. kr	361,5 mill. kr
Antall tap av plass i barnehage	8 stk.	5 stk.	6 stk.
Antall tap av plass i skolefritidsordningen	12 stk.	14 stk.	12 stk.

Rapport om bruk av delegert myndighet

Type sak	2010	2011	2012
Gjeldssak (delegeringsreglementets pkt. 5.28)	4	5	6
<i>Innfordring av kommunale krav:</i>			
Økonomireglementets § 8.5.1 (foreldelse)	0	0	9
Endelig utgiftsført beløp, kr	0	0	48 878
Økonomireglementets § 8.5.2 (konkurs)	0	0	4
Avskrevet beløp, kr	0	0	211 496
Økonomireglementets § 8.5.3 (misligholdte krav)	3	28	30
Avskrevet beløp, kr	127 236	336 521	608 091
Økonomireglementets § 8.5.4 (langsiktig innf.)	7	37	3
Endelig utgiftsført beløp, kr	95 257	503 430	25 027
Økonomireglementets § 8.5.6 (gjeldsordn.loven)	0	0	12
Avskrevet beløp, kr	0	0	144 743

2.17 Servicesenteret (VO 71)

Leder servicesenter: Gerd Anne Ansnes

2.17.1 Ansvarsområde

Servicesenterets oppgaver spenner fra resepsjonstjeneste og regelstyrt saksbehandling til skjønnsmessig myndighetsutøvelse. Målgruppe for senteret er kunder som trenger en kommunal tjeneste som helt eller delvis kan leveres «over disk». Senteret bistår publikum med å finne informasjon og skjema som ligger på internett og har skjema og brosjyrer for ulike offentlige tjenester som finnes på papir. Fra 1.10.2012 fikk enheten ansvar for tildeling av kommunal utleiebolig for vanskeligstilte på boligmarkedet. Enheten har ansvar for kommunens hovedsentralbord, og er lokalisert i Kommunebygget i Brumunddal og i Herredshuset i Moelv.

2.17.2 Hovedkommentar

Enheten har i 2012 ved siden av løpende drift, fokusert spesielt på deltakelse i arbeidet med Husbankens boligsosiale utviklingsprogram (BOSO) samt deltakelse i Innflytterprosjektet som er et interregionalt prosjekt som drives av Hamarregionen Utvikling. Prosjektet har som mål å øke antall innbyggere i regionen.

2.17.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det er ikke gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2012.

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Kvaliteten på tjenestene	5,0	4,0	5,5
Tilfredshet med tjenestene	5,0	4,0	5,5
Samarbeid og medvirkning	5,0	4,0	5,6
Informasjon	5,0	4,0	5,4
Andel av oppdrag løst ift. mottatte oppdrag	85 %	80 %	93 %

Medarbeidere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Engasjement og kompetanse (brukere)	5,0	4,0	5,6

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	5,0 %	7,0 %	1,4 %

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	10,15	10,15	10,15	10,15

Enheten har 1 ansatt i ufrivillig deltid. Vedkommende har for tiden et engasjement i 50 % i tillegg til den faste stillingen. Ved ledighet i stilling vil medarbeider ha fortrinnsrett.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	12 961	15 606	9 391	14 502
Driftsinntekter	7 118	9 848	3 512	8 623
Netto driftsutgifter	5 843	5 758	5 879	5 879

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
710 Servicesenteret	5 879	5 467	411	7,0 %

Regnskapet for 2012 viser et overskudd på kr 411.000. Overført overskudd fra 2011 utgjorde kr 413.000. I løpet av året er det foretatt utvidelse av antall lisenser i telefonistøttesystemet Trio til totalt kr 100.000. I tillegg har enheten hatt ekstraavgifter til etablering av boligsosial enhet på rundt kr 160.000 knyttet til inventar, utstyr og adgangskontrollsystem. Enheten har også hatt utgifter på kr 50.000 til testversjon av kommunikasjonssystemet UMS servicevarsling.

2.17.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Henvendelser

Servicesenteret logger årlig antall henvendelser i ukene 13-24 og 40-44. Loggen viser et gjennomsnittlig antall henvendelser pr uke på 910. Tilsvarende tall for 2011 var 898. Henvendelsene er fordelt med 45 % på telefon, 35 % besøk og 20 % brev/e-post, om lag det samme som i 2011.

Informasjon

I løpet av året er det i samarbeid med enhet Teknisk drift, vann og avløpsavdelingen, testet ut et kommunikasjonssystem (UMS) som kan benyttes til å sende SMS og ringe innbyggere når det for eksempel er brudd på vannledning eller ved behov for å gi pålegg om koking av vann. Kommunikasjonssystemet kan også benyttes til å sende flere typer meldinger til innbyggere i beredskapssituasjoner. Teknisk drift vurderer å gå til innkjøp av systemet i samarbeid med kommunene i regionen.

Enheden besvarer henvendelser med spørsmål om kommunen fra inn- og utland. I 2012 er 169 forespørsler besvart, noe som er en økning på 20 fra 2011. Henvendelsene kommer hovedsakelig fra utlandet, særlig fra land i Øst-Europa. Det er også gitt informasjon om kommunens virksomhet til skoleklasser fra grunnskoler og elever på introduksjonsprogrammet ved Voksenpedagogisk senter, som har vært på besøk i servicesenteret.

Nye innbyggere

Enheden har deltatt i Innflytterprosjektet under interregprosjektet «Nordens beste innlandsregion 2020» som drives av Hamarregionen Utvikling. Det er i 2012 gjennomført tre innflyttertreff sammen med de andre kommunene i regionen, der blant andre ordfører og kommunens ledelse har deltatt og markedsført Ringsaker overfor nye innbyggere i kommunen og i regionen.

Det er i løpet av året laget en ny velkomstbrosjyre til nye innbyggere. Brosjyren sendes ut hver måned til de som har flyttet til Ringsaker kommune. I 2012 er det sendt velkomstbrosjyre til 1.458 nye innbyggere.

Kart og byggesak

Enheden gir opplysninger til eiendomsmeglere i henhold til lov om eiendomsmegling i forbindelse med omsetning av eiendommer. I 2012 omfattet det 694 eiendommer, en reduksjon på 20 fra 2011.

Sosial rådgivning og veiledning

900 husstander har i 2012 mottatt ca. 20 mill. kroner i bostøtte. Servicesenteret gjennomfører hvert år informasjonsmøter med NAV Ringsaker og bruker lokale medier til å informere om ordningen.

Bistand til etablering og opprettholdelse av bolig

Ringsaker kommune lånte 20 mill. kroner fra Husbanken i 2012 til videre utlån i form av startlån. I tillegg ble ubrukte lånemidler fra 2011 disponert, totalt kr 46,5 mill. kroner. Ved k.sak 92/2012, 2. tertialrapport, ble det vedtatt å ta opp ytterligere 5 mill. kroner i startlån for 2012.

I 2012 er det behandlet 76 søknader om startlån. Av disse er 49 innvilget og 27 avslått. Det er utbetalt 30,8 mill. kroner i startlånsmidler til kjøp og utbedring av boliger, og 19,7 mill. kroner er gitt som forhåndstilsagn. 13 boliger er fullfinansiert og 20 boliger delfinansiert med startlån. 5 husstander i kommunal utleiebolig har fått innvilget startlån til kjøp av egen bolig.

I 2012 fikk kommunen 4 mill. kroner i etablerings- og utbedringstilskudd fra Husbanken. Det er utbetalt kr 930.000 i etableringstilskudd til 5 husstander og det er utbetalt kr 418.000 i tilskudd til utbedringer til 8 husstander.

Tildeling av kommunal bolig

Fra 1.10.2012 ble boligsosial enhet ved Servicesenteret opprettet. Enheten fikk da myndighet til å tildele kommunal utleiebolig. Boligsosial enhet er lokalisert i servicesenterets lokaler i Herredshuset. Retningslinjer for tildeling av kommunal utleiebolig ble vedtatt ved k.sak 81/2012. Spørsmål om hva som er egnet bolig for boligsøkerne tas opp til vurdering i rådgivende tildelingsutvalg som består av representanter fra omsorgsdistriktene Moelv, Nes og Brumunddal, samt Psykisk helse og rustjenester, Bygg og eiendom og personalavdelingen. Ved årsskiftet hadde enheten mottatt 51 nye søknader om kommunal utleiebolig, totalt 85 søknader. Av disse oppfylte 22 søkere kravene i retningslinjene for å få tildelt utleiebolig. 6 fikk tildelt bolig i 2012. 16 personer sto på venteliste og 52 søknader var under behandling ved årsskiftet.

Enheten har i tillegg et koordineringsansvar på det boligsosiale området. Det er i løpet av året opprettet fora for regelmessig kommunikasjon med boligavdelingen i Bygg og eiendom, flyktingeteamet ved Sosiale tjenester og Psykisk helse og rustjenester. Disse deltar også i et forum hvor også lensmannen i Ringsaker deltar. Her settes bosetting av de mest vanskeligstilte på boligmarkedet på dagsorden.

I samarbeid med flyktingeteamet og Voksenpedagogisk senter, er det gjennomført boligskole for flyktinger i 2012. Boligskolen gikk over to uker og omfattet tema som økonomi og budsjett, brannvern, kildesortering og gjenvinning, låne- og forsikringsordninger. Boligskolen var et pilotprosjekt, og vil bli videreført i 2013 som en del av Servicesenterets drift.

Tomtesalg

I 2012 er det solgt 12 tomter. Ved utgangen av året var det 43 ledige tomter.

Rapport om bruk av delegert myndighet

Type sak	2010	2011	2012
Serveringsbevilling	10	11	15
Skjenkebevillinger for enkeltanledning	217	116	124
Startlån	40	50	76
Boligitilskudd til utbedring mv.	25	14	13
Delegert boligsak	85	68	84
Søknader om kommunal utleiebolig	-	-	85
Parkeringslettelser for forflytningshemmede	92	120	137
Skoleskyss	97	94	134
Motorferdsel i utmark	13	12	11
Konsesjon for omsetning av videogram	1	0	0
Teknisk forhåndsgodkjenning av idrettsanlegg/nærmiljøanlegg	10	5	4
Delegert personalsak	5	10	3

Av 137 søknader om parkeringslettelser for forflytningshemmede, ble 129 innvilget og 8 avslått. Ingen av avslagene ble påklaget. Skoleskyss gjelder søknader om fri skoleskyss på grunn av særlig farlig eller særlig vanskelig skoleveg og søknader om tilsyn i forbindelse med skoleskyss. Av 134 søknader ble 114 innvilget og 17 avslått. 3 saker er klagebehandlet av Fylkesmannen. Ringsaker kommunes vedtak ble opprettholdt i 1 sak og omgjort i 2 saker. I tillegg er 18 vedtak omgjort av eget tiltak som følge av Fylkesmannens vedtak.

Lov om film og videogram ble endret med virkning fra 1.1.2011. Konsesjon gjelder etter dette kun for visning og ikke for omsetning av videogram. Bygdekinoen hadde i 2012 tre visningssteder i Ringsaker; Moelv kulturhus, Tingnes kulturhus på Nes og Nærvang i Næroset.

2.18 Renhold (VO 80)

Resultatenhetsleder: Else A. Solvang

2.18.1 Ansvarsområde

Enheten utfører renhold av om lag 123.000 m² i nesten 100 kommunale bygg over hele Ringsaker. Renhold er en enhet med i underkant av 101 årsverk fordelt på 130 ansatte pluss vikarer. Ledelse og administrasjon består av renholdssjef og tre avdelingsledere, økonomikonsulent og renholdsfaglig konsulent. Det er i tillegg en arbeidsleder i hvert distrikt.

2.18.2 Hovedkommentar

Enheten har i 2012 hatt en utfordrende situasjon med et høyt sykefravær. Det har vært vanskelig å skaffe nok vikarer til å dekke opp fraværet, noe som bl.a. har medført at periodiske oppgaver har blitt nedprioritert i en del tilfeller. Enheten har arbeidet for å holde leveransen av det regelmessige renholdet på nivå med oppsatt renholdsplan.

For å styrke den faglige oppfølging av renholderne har renholdskonsulenten hatt en aktiv rolle ute i avdelingene. En ensartet faglig veiledning på renholdsfaget, fra kurs til oppfølging av kurs på arbeidsplassen, er et viktig ledd i enhetens fokus på bruk av maskiner og ergonomi. Dette ses som et viktig forebyggende tiltak i IA-arbeidet.

Enheten har tatt i bruk e-penn som verktøy ved kvalitetskontrollarbeid. Dette forenkler for- og etterarbeidet for teamledere ved at registrering skjer direkte i pennen, som etter kontrollen settes i egen dokkingstasjon. Da skjer rapportskrivning og dokumentasjon elektronisk.

2.18.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det er ikke gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2012.

Brukere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Tilfredshet med tjenestene	5,0	4,0	5,0
Kvaliteten på tjenesten	5,0	4,0	4,9
Lvert renholdskval. iht. renholdspl. ¹⁾	75 %	70 %	75 %
Gj. snittlig pris pr rengjort m ² pr år ²⁾	335	340	356
Samarbeid og medvirkning	5,0	4,0	5,5
Informasjon	5,0	4,0	4,9

1) Tallet angir at 3 av 4 bygg skal oppnå ønsket rengjøringskvalitet og være godkjent i samsvar med renholdsplan. Kvalitet måles objektivt med NS INSTA 800 målesystem for rengjøringskvalitet (vurderer synlig smuss, støv og lignende).

2) Målet på konkurransedyktig drift ligger i netto driftsramme fratrukket ikke renholdsrelaterte utgifter. Utfittener er fordelt på totalt renholdsareal. Nøkkeltallet benyttes i prissammenligningsmodeller.

Medarbeidere	Mål	Akseptabelt	Resultat
Engasjement og kompetanse (brukere)	5,0	4,0	5,0

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	11,0 %	12,5 %	16,0 %

Brukerundersøkelsen i 2012 viser gode resultater. Dette gjelder både tilfredshet med tjenestene, samarbeid og medvirkning.

Sykefraværet i 2012 har vært vesentlig høyere enn ønskelig og det har vært møter med HMS Øst for å se på muligheter til å redusere fraværet. Det er videre innhentet diagnosestatistikk fra NAV for å se på mulige tiltak som følge av den. Det har i hovedsak vært langtidsfravær i 2012. Hver avdeling har forholdsvis mange ansatte fordelt over et stort geografisk område, noe som gjør IA-arbeidet tidkrevende og utfordrende å følge opp.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	104,24	103,83	100,85	100,85

Ved utgangen av 2012 har enheten 97 personer i deltidsstillinger. Dette fordeler seg på 37 personer med ufrivillig deltid og 60 med frivillig deltid. Enheten jobber aktivt med deltid ved ledighet i stillinger og har pr 31.12.2012 en gjennomsnittlig stillingsprosent blant renholderne på 76 %. Utfordringen ligger i å kombinere stillinger ved flere bygg ut fra arbeidstid og avstander. Enheten ser det som svært vanskelig å redusere antall deltidsstillinger ytterligere.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	55 049	55 844	53 202	55 931
Driftsinntekter	8 650	8 590	8 012	10 741
Netto driftsutgifter	46 399	47 254	45 190	45 190

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
800 Renhold	45 190	44 250	940	2,1 %

Regnskapet for 2012 viser et overskudd på kr 940.000. Dette inkluderer deler av overført overskudd fra 2011 på kr 200.000. Resterende del av overskuddet fra 2011 tilsvarende kr 231.000 står på disposisjonsfond inntil videre. Et høyt sykefravær har gjort det vanskelig med å skaffe nok vikarer for å dekke opp alt fravær. Sammen med en høy refusjon på sykepenger fra NAV har dette gitt en netto merinntekt på kr 260.000. I tillegg kommer reduserte utgifter på fastlønn som følge av mangel på vikarer der det er langtidssyke ut over maksdato og der det er vakante stillinger.

2.18.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Redusert renholdsfrekvens på bo- og aktivitetssentra

Enheten har i 2012 redusert renholdsfrekvens på bo- og aktivitetssentra fra fire dager pr uke på beboerrom og fem dager på bad, til tre dagers frekvens på begge romtyper. Til tross for enkelte avviksmeldinger ser det ut til at tiltaket ikke har medført vesentlige utfordringer for brukerstedene.

Overføring av leievask til pleie og omsorg

Budsjettansvaret for leievask av arbeidstøy og flattøy til ansatte i pleie og omsorg ble overført fra renholdsenheten til pleie- og omsorgsdistriktene fra 1.1.2012. Enheten bidro med erfaringer fra bestillingsrutiner og lagerhold av leievask og har vært behjelpelig med noe praktisk håndtering ved sending og mottak av tøy fra eksternt vaskeri.

Rapport om bruk av delegert myndighet

Type sak	2010	2011	2012
Delegert personalsak	11	6	10
Delegert økonomisak	2	5	1

2.19 Bygg og eiendom (VO 81)

Resultatenhetsleder: Kjetil Wold Henriksen

2.19.1 Ansvarsområde

Bygg og eiendom har ansvar for drift og vedlikehold av kommunens totale bygningsmasse, vaktmesterkorps, større vedlikehold av kommunale bygg, bygge-/prosjektledelse ved kommunale nybygg og større ombyggings- og rehabiliteringsarbeid. Unntaket er bygg som tilhører enhet for teknisk drift. Energiledelse og energiøkonomisering for alle kommunale bygg er også viktige oppgaver. F.o.m. 1.10.2012 overtok enheten forvaltningsfunksjonen for en del av kommunens boligmasse.

2.19.2 Hovedkommentar

I 2012 ble Bygg og eiendom omorganisert. Enheten ble inndelt i fem avdelinger; merkantil avdeling, teknisk avdeling, driftsavdeling, boligavdeling og prosjektavdeling. I tillegg ble det foretatt en omorganisering av vaktmestertjenesten, der målet er at en i større grad skal prioritere vedlikeholdsoppgaver. Boligavdelingen overtok forvaltningsansvaret for 125 kommunale utleieboliger f.o.m. 1.10.2012. Avdelingen skal forvalte, drifte og vedlikeholde boligmassen på best mulig måte, innenfor gitte økonomiske rammer.

Enheten har i 2012 disponert netto 70,867 mill. kroner, som er i henhold til budsjett. Ca. 30 % av faktisk forbruk er lønnsutgifter, 33 % energiutgifter, 12 % kommunale avgifter for alle kommunale bygg, 21 % er disponert til drift og vedlikehold, og 4 % til øvrige utgifter. 14,725 mill. kroner er benyttet til drift, vedlikehold/rehabilitering, herunder et maleprosjekt.

2.19.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det er ikke foretatt medarbeider- eller brukerundersøkelser i 2012.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	5,0 %	6,0 %	5,5 %

Fra å ha et fravær i 2011 på 11,6 %, er dette redusert til 5,5 % i 2012, hvorav 1,4 % er korttidsfravær. Selv om en ikke oppnådde målet om et fravær på inntil 5 %, har utviklingen i 2012 likevel vært positiv. En vil fortsatt prioritere oppfølging av sykmeldte ansatte, og forebyggende tiltak for å unngå sykmelding.

Økonomi og ressursbruk

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	44,68	44,98	45,48	45,48

Enheten har pr i dag 6 deltidshjemler. Av disse er en ubesatt, en frivillig deltid og tre inne på AFP. For en ansatt dreier det som om ufrivillig deltid. Vedkommende jobber for øvrig 100 % gjennom vikariater.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	91 838	87 699	86 312	88 063
Driftsinntekter	24 618	17 493	15 445	17 196
Netto driftsutgifter	67 220	70 206	70 867	70 867

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	10 837	7 462	1 788	3 727
Investeringsinntekt	2 194	148	538	538
Netto inv.utgift	8 643	7 314	1 250	3 189

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
810 Bygg og eiendom	70 867	71 111	-244	- 0,3 %

Regnskapet viser et negativt avvik på kr 244.000 i forhold til budsjett som skyldes merforbruk av energi. Merforbruket dekkes opp ved bruk av fond for energi og kommunale avgifter.

2.19.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Drift og vedlikehold

Enheten brukte 14,725 mill. kroner til drift og vedlikehold av en bygningsmasse på ca. 200.000 m². Dette inkluderer 1,554 mill. kroner til maleprosjektet. I tillegg kommer en andel av lønnsmidler til vaktmesterstaben. I tabellen under vises de største vedlikeholdsprosjektene som driftsavdelingen har gjennomført i 2012.

Sted	Gjennomførte tiltak	Utgifter i kr
Hempa skole	Nytt tak	150 000
Furnes bo- og aktivitetssenter	Drenering	50 000
Åsen skole	Nytt inngangsparti	58 000
Mørkved skole	Nye vinduer	550 000
Administrasjonsbygget	Reparasjon av tak	80 000
Tingnes kulturhus	Nytt tak, etterisolering, utv. maling	1 200 000
Fredheimvegen barnehage	Renovering bad	150 000
Ca. 15 bygg (10 000 m ²)	Maleprosjekt	1 554 000
Sum		3 792 000

For å skaffe seg en totaloversikt over tilstanden til kommunens bygningsmasse, har enheten satt i gang et stort kartleggingsarbeid. Kartleggingen rangerer bygningsmassen både ut ifra vedlikeholdsetterslep og risiko. Foreløpige resultater ble presentert på kommunestyrets rammekonferanse 2012, med et etterslep på 173 mill. kroner. All kartleggingen blir dokumentert i driftsavdelingens FDV-verktøy. Kartleggingen dokumenterer også mangler ved kommunens bygningsmasse som vurderes å utgjøre fare for liv og helse. Arbeidet fortsetter i 2013, og en vil presentere en rapport og forslag til vedlikeholdsplan første halvår 2013. Det er grunn til å tro at økt registrering vil vise høyere tall for vedlikeholdsetterslep.

Energi/Enøk

Totalt energiforbruk for kommunens tjenestebbygg og boliger i 2012 var 32,58 mill. kWh. Samlede utgifter utgjorde 23,625 mill. kroner, som innebar en budsjettmessig overskridelse på kr 253.000 mot regulert budsjett. I 2012 er ytterligere tre bygg tilknyttet fjernvarme; Brumunddal bo- og aktivitetssenter, Brumunddal ungdomsskole fyrhus 2 og Simenstua barnehage. Det ble levert 0,565 mill. kWh til disse byggene i 2012. Dette tilsvarer 70,97 øre/kWh (ekskl. mva).

Porteføljeprisen for elkraft i 2012 ble 31,91 øre/kWh ekskl. mva., ca. 6,55 øre over spotprisen i 2012, men 7,09 øre/kWh lavere enn budsjettet. Fra å ha et hydrologisk overskudd på 20 TWh ved inngangen av 2012, hadde Norge ved utgangen av året et underskudd på 2 TWh. Temperaturen og nedbørsmengden i store deler av året har ført til lave strømpriser grunnet høy fyllingsgrad og lavt forbruk. Ved slutten av året ble det en periode med lavere temperatur og tørt vær som førte til at prisen ble noe høyere.

Energioppfølging er en forutsetning for et godt ENØK-arbeid. Energioppfølgingsystemet EOS ble innført høsten 2010. Dette har ført til at vaktmestere raskere oppdager avvik og kan optimalisere det tekniske anlegget der det er mulig. Erfaringsoverføringer mellom bygg som er sammenliknbare gir positive ringvirkninger i Enøk-arbeidet. Et EOS-system er allikevel bare en kartlegging av energibruken. Det har ingen effekt uten at det gjennomføres konkrete, reduserende tiltak.

Energimerking

Enheten er i full gang med energimerking av yrkesbygg. Etter erfaring med pilotprosjektet ved Ringsaker bo- og aktivitetssenter og kravet om rask energimerking av byggene, har en valgt å engasjere et eksternt firma og inngått rammeavtale for å utføre energimerkingen. I 2012 er tre yrkesbygg energimerket i tillegg til de to som allerede er merket, og dette arbeidet vil fortsette med vesentlig høyere intensitet enn i 2012.

Boligavdelingen har i 2012 energimerket 5 boliger og 2 nedlagte skoler som ledd i gjennomføring av salg.

Kommunale avgifter og avfallshåndtering

Totale utgifter for kommunale avgifter og avfallshåndtering av tjenestebygg utgjør 8,401 mill. kroner.

Boligavdelingen

Porteføljen til boligavdelingen pr. 31.12.2012:

Kategori	Antall boenheter
Tjenesteboliger	36
Boliger for vanskeligstilte	44
Boliger for vanskeligstilte på framleie	3
Flyktningeboliger	20
Flyktningeboliger på framleie	20
Boliger for mindreårige flyktninger	2
Totalt antall boenheter	125

Boligavdelingen har som målsetting å ha 90 % av boligmassen utleid til en hver tid. Pr. 31.12.2012 var 85 % utleid.

Maleprosjekt

En kartlegging foretatt i 2012 dokumenterte at det var stort behov for maling av over 24.000 m² med yttervegg. Kjøp av tjenesten ble kalkulert til over 6 mill. kroner. En valgte derfor å gå i dialog med NAV. Resultatet ble et maleprosjekt der en omdisponerte 2 mill. kroner av innsparte energimidler i 2012. Fire teamledere ble engasjert og lønnet av kommunen, og hvert team fikk med seg 4-5 «malere» fra NAV gjennom Kvalifiseringsprogrammet. Målet var å få malt ca. 10.000 m² vegg i 2012, noe en har gjennomført. En har i tillegg skiftet råttan ytterkledning og foretatt noe innvendig vedlikehold. Prosjektet har gitt kommunens bygningsmasse et løft og samtidig en samfunnsmessig gevinst ved å få sysselsatt ungdom og andre som har vært uten arbeid i lengre tid.

Enøk

Det bevilges investeringsmidler til prosjektet hvert år. Pr. 1.1.2012 var det 2,066 mill. kroner til disposisjon til Enøk. Det har blitt investert til sammen kr 219.000 til ulike enøk tiltak, eksempelvis nye energieffektive varmeovner på SFO-bygget og Hempa skole, montering av energimålere på Nes fyrsentral og integrasjon av endringer i systembilde Nes barneskole.

Fjernvarme

Det er investert 1,176 mill. kroner i fjernvarme ved Brumunddal bo- og aktivitetssenter og Brumunddal ungdomsskole fyrhus 2. I tillegg er det knyttet fjernvarme til den nybygde Simenstua barnehage, noe som er dekket over prosjekt 60618 Ny barnehage Stavsberg.

Energimerking av bygg

Det bevilges investeringsmidler til prosjektet hvert år. I 2012 er tre yrkesbygg energimerket. Pr. 1.1.2012 var det ca. 2,07 mill. kroner til disposisjon til formålet.

Kjøp av bil

Det ble overført kr 238.000 av driftsmidler til kjøp av en bil i boligavdelingen og kr 300.000 fra energibudsjettet til kjøp av to bruktbiler i forbindelse med maleprosjektet. I alt er det disponert ca. kr 522.000 til kjøp av biler.

Miljørettet helsevern

Det bevilges investeringsmidler til prosjektet hvert år. Pr 1.1.2012 var det vel 1,8 mill. kroner til disposisjon til ovennevnte formål. I 2012 ble det disponert kr 901.000 til bl.a. solavskjerming på Mørkved skole, nytt gymsalgolv på Kirkekretsen skole, nytt gymsalgolv på Kirkenær skole, luftanalyser på Fagernes skole og radonvifter på Gaupen skole.

Hempa skole

Del 1 av prosjektet omfattet påbygg administrasjonsbygget og arbeidsplasser for lærere. Dette er etter pålegg fra arbeidstilsynet. Tilbygget ble ferdigstilt og tatt i bruk i november 2012.

I tillegg til påbygg av administrasjonsbygget, var det forutsatt en utbedring av inneklimateanleggene, jf. k.sak 42/2010. Samlet bevilgning til prosjektet utgjør 12,546 mill. kroner. Nytt ventilasjonsanlegg i eksisterende bygg har vært ute på anbud to ganger. I første runde kom det ikke inn noen anbud. I neste runde kom det inn to. Beregnet byggestart er våren 2013, og ferdigstilling i løpet av 2013.

Ny 2-avdelings barnehage i Næroset

Det ble vedtatt romprogram/forprosjekt i mai 2012, og barnehagen sto ferdig i september 2012. Godkjent kostnadsoverslag var 10 mill. kroner. Faktisk kostnad ble 11,19 mill. kroner. Det ble tilleggsbevilget 1,19 mill. kroner i k.sak 92/2012.

Simenstua barnehage Stavsberg

Simenstua barnehage er bygd med 6 avdelinger, i alt 1.250 m². Byggestart var september 2011, med ferdigstilling juni 2012. Bevilget beløp var opprinnelig 27 mill. kroner, men ble etter anbud økt til 30 mill. kroner.

Rusboliger

Det er inngått kontrakt med totalentreprenør, med byggestart februar 2013. Prosjektet er endelig godkjent i Husbanken. Beregnet ferdigstilling er februar 2014. Revidert kostnadsoverslag ble godkjent i k.sak 198/2012, med 21,79 mill. kroner.

Et samarbeidsprosjekt mellom bygg og eiendom og NAV Ringsaker gav NAV-brukere arbeidstrening og kommunen nymalte bygg.

Brøttum barne- og ungdomsskole

Prosjektet skulle etter framdriftsplanen ha byggestart i mai 2011. Det har vært to avlyste anbudskonkurranser. Det er inngått kontrakt med totalentreprenør, og byggestart var juni 2012. Ferdigstillelse byggetrinn I er anslått til desember 2013, og ferdigstillelse for hele prosjektet, desember 2014. Godkjent kostnadsramme er 200 mill. kroner.

Moelv skole

For prosjektet var det planlagt igangsatt forprosjekt i 2011. Prosjektet ble utsatt i påvente av reguleringsplan og pålegg om utredning av flere alternativer for plassering av skolen. Reguleringsplanen er vedtatt, og forprosjekt vil bli utarbeidet i løpet av 2013. Byggestart er beregnet høsten 2014, og ferdigstillelse i løpet av 2016.

Avlastningssenter i Brumunddal

Forprosjekt ble godkjent i k.sak 117/2012, med et kostnadsoverslag på 65,57 mill. kroner. Forventet byggestart er november 2013, og ferdigstillelse januar 2015.

Nytt tak Moelvhallen

Prosjektet var forutsatt gjennomført sommeren 2011. Etter anbud viste det seg at kostnaden var 2,7 mill. kroner høyere enn kostnadsoverslag/budsjett. Prosjektet er fullfinansiert i 2015 og vil bli gjennomført i løpet av sommeren 2015.

Investeringer i grunnskolen

Pr. 1.1.2012 var det disponibelt 1,1 mill. kroner til ovennevnte formål. Det er startet opp et prosjekt med oppgradering av dusjer og garderober, og avherdingsanlegg ved Brumunddal ungdomsskole, innenfor en kostnadsramme på kr 354.000. Videre er det påbegynt et prosjekt med oppgradering av dusjer og garderober ved Kylstad skole, der kostnadsrammen er kr 690.000. Begge prosjektene avsluttes i løpet av 1. halvår 2013.

VO 30 Undervisning – påkostning

Det bevilges investeringsmidler til prosjektet hvert år. Pr. 1.1.2012 var det 3,19 mill. kroner til disposisjon til større påkostninger av investeringsmessig art i skoler. For 2012 har en ikke brukt noe av disse midlene. Midlene er planlagt brukt i 2013.

Brannvarsling og nød-/ledelys diverse bygg

Det bevilges investeringsmidler til prosjektet hvert år. Pr. 1.1.2012 var det 1,213 mill. kroner til disposisjon til ovennevnte formål. Det er startet opp installering av nye brannvarslingsanlegg ved Kirkekretsen og Kylstad skoler, som er kostnadsberegnet til kr 250.000 hver. Arbeidene ferdigstilles i februar 2013.

Påkostning pleie og omsorg

Det bevilges investeringsmidler til prosjektet hvert år. Pr. 1.1.2012 var det 1,47 mill. kroner til større rehabilitering av bygg innen pleie og omsorg. For 2012 har en ikke brukt noe av disse midlene. Midlene er planlagt brukt i 2013.

Rapport om bruk av delegert myndighet

Type sak	2010	2011	2012
Delegert innkjøpssak	31	12	31
Delegert personalsak	2	13	10
Delegert økonomisak	1	1	11

2.20 Matproduksjon (VO 82)

Resultatenhetsleder: Vidar Sveadalen

2.20.1 Ansvarsområde

Enheten produserer og leverer frokost, toretters middag og kveldsmat til kommunens institusjoner, boliger for funksjonshemmede og hjemmeboende brukere i hele kommunen. Enheten bestiller, sorterer og kvalitetssikrer maten ved alle institusjonene. Det vil si at enheten har en tilretteleggerrolle for 43 postkjøkken fordelt på åtte bo- og aktivitetssentrene. I tillegg drifter enheten ni kantiner og tilbyr catering internt i kommunen. Enheten ivaretar distribusjon av maten med egen kjølebil og sjåfør.

2.20.2 Hovedkommentar

Enheten har lagt vekt på å ha et riktig tørrvareutvalg, som best mulig dekker god ernæring, ønsker og behov for alle brukere ved bo- og aktivitetssentrene. Det har også vært arbeidet med rutiner for bestilling av riktig antall middagsporsjoner, god styring og riktig håndtering av matvarer for at matsvinnet skal være minst mulig. Dette har gitt resultater ved at det bestilles og posjones færre porsjoner middagsmat, som medfører færre produserte og reduserte råvarekostnader.

2.20.3 Måloppnåelse (BMS) og ressursbruk

Det er ikke gjennomført medarbeider- eller brukerundersøkelser i 2012.

Organisasjon	Mål	Akseptabelt	Resultat
Sykefravær	8,5 %	10,0 %	8,0 %

Sykefraværet endte på 8,0 %, noe som er lavere enn målsettingen. Enheten har i samarbeid med bedriftshelsetjenesten fokusert på å bedre fysiske og ergonomiske arbeidsforhold. Ansatte med fravær har fått tett oppfølging for å se muligheter for individuelle tilpasninger. I samarbeid med NAV Arbeidslivssenter har det vært iverksatt flere individ- og systemrettede tiltak som har gitt positive resultater. Sykefraværet er forbedret med 2,3 %-poeng siden 2011.

Personalinnsats

	31.12.2010	31.12.2011	Budsjett 2012	31.12.2012
Antall årsverk	20,33	21,33	21,33	21,93

Enheten fikk overført 0,6 årsverk fra organisasjons- og administrasjonsseksjonen i forbindelse med overtagelse av kantina i kommunebygget fra 1. juni 2012.

Enheten har 30 ansatte, der 11 har heltidsstilling og 19 har deltidsstilling. 13 har frivillig deltidsstilling og 6 har ufrivillig deltidsstilling. Ved ledige stillinger har ansatte som er kvalifisert for stillingen fått forhøyet sin stilling. Utlysninger blir fordelt og gjort tilgjengelig for alle ansatte. Ansatte i ufrivillig deltidsstillinger oppfordres til å søke.

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	24 851	24 974	24 076	24 661
Driftsinntekter	10 186	10 271	8 933	9 518
Netto driftsutgifter	14 665	14 703	15 143	15 143

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	623	379	0	196
Investeringsinntekt	623	575	0	0
Netto inv.utgift	0	196	0	196

Netto driftsutgifter pr resultatenhhet, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
820 Matproduksjon	15 143	14 741	402	2,7 %

Regnskapet viser et positivt avvik på kr 402.000 i forhold til budsjett ved utgangen av året. Enheten har et overskudd fra 2011 på 1,060 mill. kroner som ikke er inntektsført, men som står på disposisjonsfond tilhørende enheten.

2.20.4 Vesentlige resultater, aktivitets- og standardendringer

Furnes bo- og aktivitetssenter

Det har over tid blitt gradvis færre som benytter seg av mattilbudet ved Furnes bo- og aktivitetssenter. Beboere på senteret og i stiftelsesboliger ønsker i stor grad å være selvstendige hva gjelder mat og måltider. Det har siden juni vært forsøkt flere tiltak for å få flere til å nyttiggjøre seg tilbudet, uten å lykkes. Det vil si at senteret har ledig kapasitet for middagsservering.

Kantina i kommunebygget

Enheten overtok driften av kantina i kommunebygget som en fast ordning fra 1. juni 2012. Personalressurs og kantineutstyr er overført til matproduksjon i sin helhet. Kantina har tilsvarende tilbud som de andre kantine matproduksjon drifter.

Økologisk mat

Produksjonskjøkkenet på Tømmerli er godkjent av Debio, som kontrollerer og godkjenner økologisk produksjon. Enheten kan derfor produsere, merke og distribuere økologisk mat. Enheten har fått innvilget søknad om å disponere resterende midler etter økoløftprosjektet. Det vil si at det disponeres inntil kr 157.000 pr år til å dekke merutgifter ved bruk av økologiske varer over en treårsperiode. Enheten produserer flere økologiske retter som en fast ordning, blant annet en dessert med økologiske solbær fra Nes.

Matproduksjon sørger for god og næringsrik kost til våre eldre.

Ernæring, frukt og grønt

Enheten har holdt tre internkurs innenfor kost og ernæring for ansatte i pleie- og omsorgsdistriktene og spesialenhetene. Målsettingen er å heve kompetansen og fokusere på viktigheten av å ha et riktig kosthold, og å kunne tilby det lille ekstra overfor brukerne. Etterspørsel og levering av frukt og grønt på postkjøkkenet er liten. Det er derfor viktig å få inn mellommåltider av frukt og grønt i forskjellige varianter som en naturlig del av kostholdet.

Rapport om bruk av delegert myndighet

	2010	2011	2012
Delegert personal sak	11	6	10
Delegert økonomi sak	2	2	1
Delegert innkjøpsak	3	1	1

2.21 Overføringer (VO 87)

2.21.1 Ansvarsområde

Virksomhetsområdet omfatter alle faste overføringer og tilskudd fra Ringsaker kommune. Det er overføringer til kirkelig fellesråd, museer, arbeidsmarkedsbedrifter, regionale reiselivsorganisasjoner, frivillighetssentraler i kommunen, andre trossamfunn, samt overføringer til interkommunale samarbeidsordninger om krisesenter, incestsenter og overgrepsmottak.

2.21.2 Hovedkommentar

Til Ringsaker kirkelige fellesråd ble det i løpet av 2012 overført til sammen kr 15.775.000. Av dette utgjør 969.000 kompensasjon for lønnsoppgjør og reguleringspremie i 2012. Inkludert i beløpet er kr 150.000 til dekning av avdrag på et lån på inntil kr 3.000.000 til utbedring av taket på Ringsaker kirke. Kirkelig fellesråd har fått innvilget et lån på 3 mill. kroner med en løpetid på 20 år hos kommunens hovedbankforbindelse Sparebanken Hedmark. Fellesrådet har videre fått tilsagn om rentekompensasjon fra Husbanken for istandsetting av kirker med en kostnadsramme på inntil 3,75 mill. kroner.

Kirkelig fellesråd fikk utbetalt kr 500.000 av bevilgningen til utvidelse av Brumunddal kirkegård. Midlene er benyttet til planlegging og prosjektering.

Hedmark fylkesmuseum AS fikk i løpet av 2011 overført til sammen kr 3.051.000 i tilskudd. Beløpet omfatter drift og forvaltning av Prøysenhuset med kr 2.796.000. I tillegg gis det kompensasjon for regnskapsførsel, utlønning og fakturering med kr 105.000, samt kr 150.000 til Prøysenspillet.

Frivilligsentralene i Brumunddal og Moelv samt Stiftelsen Buttekverntunet eldresenter fikk til sammen kr 556.000 i driftstilskudd.

Nattravnene i Ringsaker ble støttet med til sammen kr 26.000. Det ble også foretatt utbetalinger til Jønsberg 4H-gård på kr 40.000 og Norsk kulturarv på kr 15.000.

Det ble gitt driftstilskudd og transportstøtte til Providor AS på kr 956.000. MjøsAnker AS mottok et kommunalt tilskudd på kr 297.729 til kommunal medfinansiering på 25 % av statlig støtte pr. godkjent plass. Ringsaker hadde 9 plasser i 2012.

Hamar-regionen Reiseliv fikk overført kr 452.000 i 2012. Hamar-regionen Reiseliv fikk også overført kr 158.000 til drift av Hamar-regionen Turistkontor. Det ble overført kr 184.860 til Hamarregionen Utvikling (HrU) for Ringsaker kommunes andel i det interregionale prosjektet «Nordens beste innlandsregioner 2020».

Tilskudd til Stiftelsen Hamar krisesenter ble utbetalt med kr 2.151.885. Stiftelsen støttesenter mot incest og seksuelle overgrep fikk overført kr 94.000 i tilskudd fra Ringsaker kommune. Tilskudd til overgrepsmottak for seksuelle overgrep i regi av Sykehuset Innlandet HF utgjorde kr 181.474 i 2012.

Det ble til sammen utbetalt kr 804.752 i tilskudd til trossamfunn.

2.21.3 Ressursbruk

Driftsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Driftsutgifter	28 512	26 395	24 743	24 743
Driftsinntekter	7 500	5 940	0	0
Netto driftsutgifter	21 012	20 455	24 743	24 743

Investeringsregnskapet, beløp i 1.000 kr

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2012	Regnskap 2012
Investeringsutgift	0	0	5 000	500
Investeringsinntekt	0	0	0	0
Netto inv.utgift	0	0	5 000	500

Netto driftsutgifter, beløp i 1.000 kr (før årsoppgjørdisposisjoner)

Resultatenhet	Budsjett 2012	Regnskap 2012	Avvik	Avvik i %
870 Overføringer	24 743	24 641	102	0,4 %

III AVSLUTNING

3.1 Avslutning

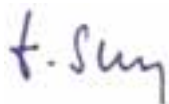
Årsberetningen er først og fremst administrasjonens tilbakemelding til kommunestyret og andre politiske organer, men den skal også ivareta allmennhetens behov for innsyn og påvirkningsmuligheter samt interne administrative styringsbehov. Formålet med årsberetningen er også å støtte opp om beslutninger for fremtiden og å gi læringsimpulser.

Gjennom årsberetningen søkes det gitt tilbakemelding for hvert enkelt mål som kommunestyret har fastsatt i forbindelse med vedtak om budsjett for det aktuelle året, og det søkes gitt en oversikt over kommunens økonomiske stilling og resultatet av virksomheten i året som har gått. Jevnt over er det god grunn til å være godt fornøyd med resultatene som er oppnådd.

At årsberetningen er administrasjonens rapport til kommunestyret, innebærer at kommunestyret kan gi tilbakemeldinger ved behandlingen av den. Dette er særlig aktuelt dersom kommunestyret kommer til at årsberetningen avdekker forhold som bør utredes i forbindelse med neste års budsjett eller legges frem som egne saker. Rådmannen nevner imidlertid at den administrative kapasiteten er begrenset, og at det derfor er nødvendig med en stram prioritering av de utredningsoppdrag administrasjonen kan utføre.

Kommunens medarbeidere gjør en verdifull innsats for å ivareta kommunens oppgaver og imøtekomme innbyggernes behov. Alle medarbeiderne er samtidig viktige bidragsyttere i arbeidet med vekst og utvikling i Ringsaker. Rådmannen takker alle ansatte for helhjertet innsats i 2012!

Rådmannen i Ringsaker, den 15.3.2013

Jørn Strand

Espen Hvalby
Økonomisjef

Vedlegg 1: Plan og utredningsarbeid

Plan- og utredningsarbeid behandlet av kommunestyret i 2012

Arealplaner jf også beskrivelse nedenfor

Reguleringsplan for Fv 84 – Olrud vegkryss	sak 15/2012
Reguleringsplan Øvre Harstad, Veldre	sak 16/2012
Reguleringsplan for Vold og Lund søndre, Stavsberg	sak 17/2012
Reguleringsplan for Kjerringhaugen i Brumunddal	sak 28/2012
Reguleringsplan for Vogngutua – Thore Bjerkesveg, Brumunddal	sak 29/2012
Reguleringsplan for Lilleløkken, Stavsjø	sak 30/2012
Reguleringsplan for Brumund Skole	sak 37/2012
Reguleringsplan for Fv 20 Herram - Solheim	sak 39/2012
Reguleringsplan for G/S-veg langs fv 60, Gjerlu – Røset	sak 55/2012
Reguleringsplan for Moelv skole	sak 73/2012
Reguleringsplan for Brumunddal sentrum	sak 74/2012
Reguleringsplan for Natrudstilen 5	sak 75/2012
Reguleringsplan for Øverkvern, delområde 5	sak 76/2012
Reguleringsplan for del 1 av Brovoldbakken, Stavsjø	sak 77/2012
Reguleringsplan for g/s-veg langs Fv 2,3 og 5 på Brøttum	sak 84/2012
Reguleringsplan for Breskerudjordet	sak 85/2012
Reguleringsplan for Tingvang, fortau	sak 96/2012
Reguleringsplan for Hersaugkrysset i Gaupen, ny g/s.veg	sak 97/2012
Reguleringsplan for Krokvika, nytt fortau	sak 98/2012
Reguleringsplan for Mørkved skole	sak 113/2012
Reguleringsplan for fortetting av hytteområdet Storåsen, Sjusjøen	sak 114/2012
Reguleringsplan for E6 Arnkvern – Tjernli	sak 115/2012

Andre planer

Planstrategi for Ringsaker kommune 2012-2016	sak 99/2012
Handlingsplan for energi og klima	sak 27/2012

Arealplaner behandlet i 2012, status pr 31.12.2012

Reguleringsplaner

Planer vedtatt

Fv 84 – Olrud vegkryss	Ombygging av vegkryss
Øvre Harstad, Veldre	Fritidsbebyggelse, kolonihager
Vold og Lund søndre, Stavsberg	Boligområde
Kjerringhaugen i Brumunddal	Omsorgsboliger, rus
Vogngutua – Thore Bjerkesveg, Brumunddal	Boligområde
Lilleløkken, Stavsjø	Boligområde
Brumund Skole	Bolig- og barnehage
Fv 20 Herram - Solheim	Vegutbedring
G/S-veg langs fv 60, Gjerlu – Røset	Gang- og sykkelveg
Moelv skole	Skole og vegtiltak
Brumunddal sentrum	Sentrumsplan
Natrudstilen 5	Fritidsbebyggelse
Øverkvern, delområde 5	Boligområde
Brovoldbakken, Stavsjø	Boligområde
G/s-veg langs Fv 2,3 og 5 på Brøttum	Gang- og sykkelveg, 3 parseller –
Breskerudjordet	Næringsområde, omlegging av bekk
Tingvang, fortau	Vegtiltak, fortau
Hersougkrysset i Gaupen, ny g/s.veg	Vegtiltak, g/s-veg

Krokvika, nytt fortau
Mørkved skole
Storåsen, Sjusjøen
E6 Arnkvern – Tjernli

Vegtiltak, nytt fortau
Skole- og avlastningssenter
Fritidsbebyggelse, fortetting
4-felts E6

Mindre endring av planer - vedtak

Natrudstilen 4
Birkebeinerbakken
Nordåsvegen del 1 og Svestad- Øverkvern
Helleberget
Tørudvegen terrasse

Fritidsbebyggelse
Fritidsbebyggelse
Friområde – boligbebyggelse
Boligområde
Boligområde

Planer utlagt til offentlig ettersyn

Moelv skole
Brumunddal sentrum
Natrudstilen 5
Øverkvern, B5
Breskerudjordet
E6 Arnkvern – Tjernli
Jemtland – Ånnerud
Mørkved skole
Skulivangen – Småsætra
G/S- veg Fv 47 Narudvegen
Vassbakken øst

Skole og veganlegg
Sentrumsområde, (3.gangs ettersyn)
Fritidsbebyggelse
Boligområde
Næringsområde, omlegging av bekk
4 felts E6
Næringsområde
Skole og avlastningssenter
Fritidsbebyggelse
G/S-veg
Reguleringsendring, fritidsbebyggelse

Reguleringsplaner under utarbeidelse/oppstart

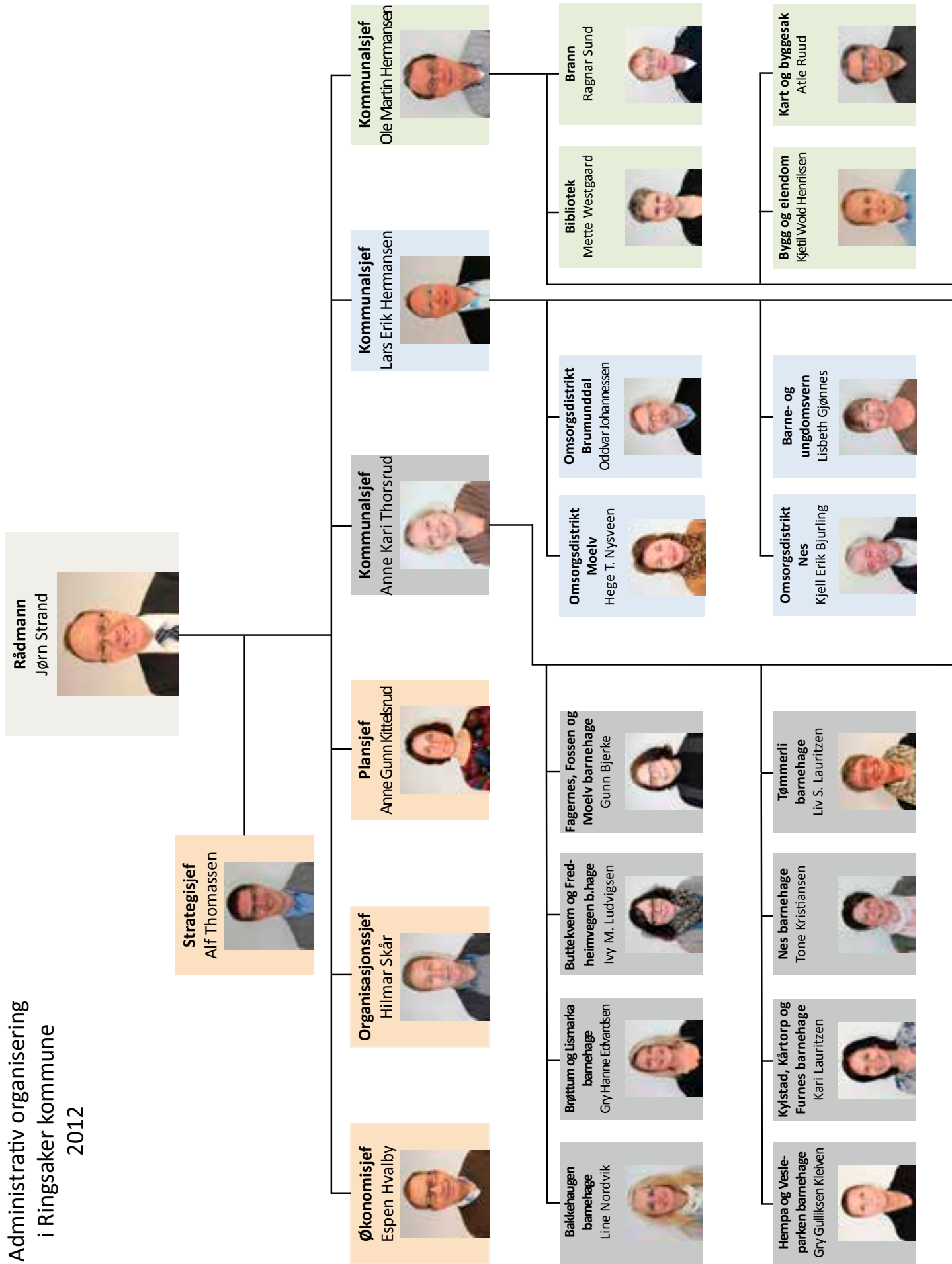
E6 Botsenden – Moelv
Ervervsområde E20, Rudshøgda
Sentrumsområde S20, Rudshøgda
Fjølstad, ny del, Moelv
Graatenlia, Sjusjøen
Verven – Pardis, Brumunddal
Enggutua – Parkvegen – Th. Bjerkesveg
Øverkvern B8, Brumunddal
Parkvegen – Strandvegen, Brumunddal
Slåttsveen
Ikea, Nydal
Nye Prøysenhuset, Rudshøgda
G/S-veg gjennom Mesnali
Næroset, forretningstomt
Øverkvern, B8
Gruva, Moelv
Nes innkjøpslag, Stavsjø

4 felt E6, kryssløsning Moelv
Næringsområde
Næringsområde
Boligområde
Fritidsbebyggelse og servicefunksjoner
Boligområde
Boligområde, fortetting og g/s- veg
Boligområde
G/s – veg
Boligområde
Næringsområde
Besøkssenter med adkomst
G/s-veg
Næringsområde
Boligområde
Boligområde
Næringsområde

Annet planarbeid

Kommunedelplan E6, kryssing av Mjøsa, Moelv - Biri
Kommuneplanens arealdel, revisjon av planen
Utredning av tomtealternativer for nytt sykehus for Sykehuset Innlandet, bistand med kart- og planarbeid.
Brumunddal Torg, byggeplan for torg og torgpaviljong, bistand til teknisk drift.

Administrativ organisering i Ringsaker kommune 2012

Brumunddal ungdomsskole
Guro Kirkerud

Brøttum barne- og ungdomsskole
Haldis S. Sveen

Fagerlund skole
Kari S. Ødegaard

Fagernes og Åsen skole
Jan Kornerud

Furnes ungdomsskole
Terje Nærli

Gaupen skole
Gerd Elin Borgen

Hagen skole
Kjersti Brekke Røhnebæk

Hempa skole
Mari L. Flagstad

Kilde, Fossen og Skarpsno skoler
Steinar Ulven

Kirkekretsen skole
Anna M. Saug

Kirkenær skole
Grete Granerud

Kystad skole
Line Osmo

Messenlia og Lismarka skole
Brite Kandal

Moelv ungdomsskole
John Amundsen

Mørkved skole
Tone Strømberg

Nes barneskole
Stein Skjeseth

Nes ungdomsskole/RAUS
Are Solstad

PPT
Turid Fauske

Stavsberg skole
Else Margrethe Holst

Volksen-pedagogisk senter
Svein Kåre Rydland

AO-senteret
Rune Øygarden

Bjønnhaug avlastningscenter
Hege T. Granstrøm

Helsestasjoner
Ingeborg Wien

Demensenheten
Ane Wenche Moen

Matproduksjon
Vidar Sveadalen

Psykisk helse
Inger S. Kjelsrud

Rehabilitering
Gro Medlien

Kemneren
Per Kollstrøm

Kultur og fritid
Asle Berteig

Kulturskolen
Benedicta Gray

Landbruk
Stein Inge Wien

Renhold
Else A. Solvang

Servicesenter
Gerd Anne Ansnes

NAV Sosiale tjenester
Roy Carstens

Teknisk drift
Per Even Johansen

RINGSAKER KOMMUNE

Sentralbord: 62 33 50 00
Telefaks: 62 33 50 31
Kontoradresse: Kommunebygget,
Brugata 2, 2380 Brumunddal
E-post: postmottak@ringsaker.kommune.no
Internett: www.ringsaker.kommune.no